

4T talent
tolerance
technology
time

The AFA's Art and Research Album

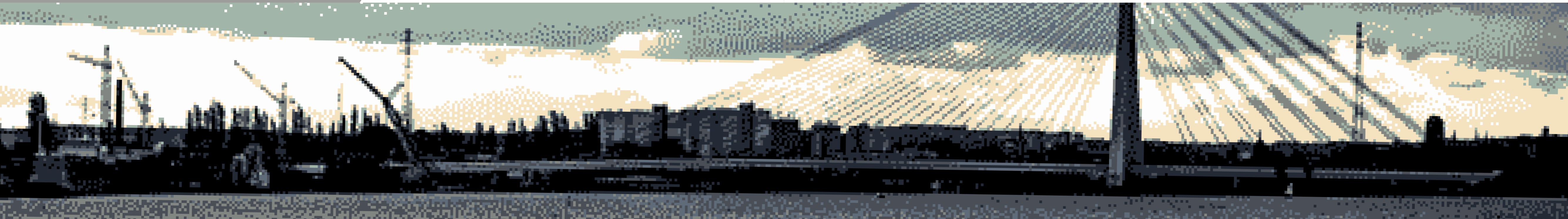
ACADEMY
OF FINE ARTS
IN GDANSK

4T talent
tolerance
technology
time

Katalog Artystyczno-Badawczy ASP

AKADEMIA
SZTUK
PIĘKNYCH
W GDANSKU

Big City Locality

issue 3

Lokalność dużego miasta

numer 3

4T talent
tolerance
technology
time

The AFA's Art and Research Album

ACADEMY
OF FINE ARTS
IN GDAŃSK

4T talent
tolerance
technology
time

Katalog Artystyczno-Badawczy ASP

AKADEMIA
SZTUK
PIĘKNYCH
W GDAŃSKU

**Big City
Locality**

issue 3

**Lokalność
dużego miasta**

numer 3

Spis treści

Table of Contents

	O projekcie About the Project
2	O projekcie About the Project Iwona Dzierżko-Bukal
18	Gdańskie przestrzenie lokalne The Local Spaces of Gdansk Anna Fikus-Wójcik Agnieszka Różga-Micewicz
32	Hydromisja Hydromission Agnieszka Klugmann
	Przerabiamy Przeróbkę Reworking Przeróbka
38	Przerabiamy Przeróbkę Reworking Przeróbka Bogumiła Józwicka Marek Józwicki
78	Wzornictwo dla Przeróbki Design for Przeróbka Marek Adamczewski Bogumiła Józwicka
104	Gdańskie przestrzenie lokalne. Przeróbka Local Spaces of Gdansk. Przeróbka Andrzej Pniewski Iwona Dzierżko-Bukal Marcin Kasprowicz

124	Rzeźba na Przeróbce Sculpture in Przeróbka Robert Kaja
138	Nabrzeże Szyprów na Przeróbce. Koncepcje mebli siedziskowych Szyprów Wharf in Przeróbka. Concepts of Seating Furniture. Arkadiusz Staniszewski

Wybieramy lokalność

Choosing Locality

156	Budowanie poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni miejskiej za pomocą zmysłów Building the Sense of Security in Urban Space with the Use of the Senses Joanna Jurga
174	Zmysły w mieście – warsztaty Senses in the City – workshops Bogumiła Józwicka Joanna Jurga

186	Z jednej kreski From a Single Line Marta Branicka
-----	---

196	Wymaglinowana funkcja Imaginary Function Krzysztof Ludka
-----	--

212	Ścieżka dydaktyczna z GIWK Didactic Path with GIWK Jacek Zdybel Anna Waligórska Przemysław Garczyński
246	Ołowianka Rafał Setlak
256	Wyporność Displacement Robert Kaja
266	Koncepcje projektowe modułowych ogrodzeń dla GIWK-u Design concepts for modular fencing for GIWK Arkadiusz Staniszewski
284	Plac Inwalidów Wojennych w Oliwie War Veterans Square in Oliwa Rafał Setlak
298	Miejska zieleń w kontekście dzielnicy Oliwa Urban Greenery in the Context of Oliwa District Andrzej Pniewski
318	Wybieramy lokalność Choosing Locality Iwona Dzierżko-Bukal Marcin Kasprowicz
332	Struktura roślinna Plant Structure Marta Branicka

O projekte

About the Project

Lokalność dużego miasta Big City Locality

prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal, Architekt IARP
prof. at the AFA dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal, Architect at the IARP

„Trudno jest zaprojektować przestrzeń,
która nie przyciągnie ludzi.
Zadziwiające, jak często się to udaje”.

William H. Whyte⁴

W swoim nowym cyklu wydawniczym – Katalogu Artystyczno-Badawczym ASP „4T” – Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku stara się zachęcać do brania pod uwagę projektów artystycznych przy rozwiązywaniu problemów współczesnych przestrzeni publicznych. Głównym celem podejmowanych zadań jest odpowiadanie na zainteresowanie i potrzeby społeczne poprzez przedstawienie subiektywnego spojrzenia na wybrany obszar problemowy – od diagnozy problemu do jego rozwiązania lub inspiracji do dalszych poszukiwań. Prezentacja rezultatu stanowi zarazem podsumowanie i początek nowych zdarzeń, które zostaną osnute na kanwie naszego projektu, takich jak wystawy, spotkania, warsztaty, konferencje...

Katalog ma na celu włączenie projektu w szerszą wymianę poglądów i otwiera nowe pola do dyskusji inspirowane opracowanymi koncepcjami projektowymi i artystycznymi. Zaletą przyjętej metody badawczej i formuły działania jest prezentacja rezultatu w sposób zrozumiały dla każdego i atrakcyjny wizualnie, co stanowi korzyść płynącą z pełnego zintegrowania kultury i kreatywności w planach rozwoju lokalnego. Czytelne i inspirujące przedstawienie możliwych do zrealizowania scenariuszy wraz ze wskazaniem korzyści wynikających z ich wdrożenia

4. *Jak przetworzyć Miejsce. Podręcznik kreowania udanych przestrzeni publicznych*, Kraków 2009, s. 28.

“It is difficult to design a space that does not attract people.
It is surprising how often this succeeds”.

William H. Whyte⁴

In its new publishing series – AFA’s Art and Research Album “4T” – Academy of Fine Arts in Gdańsk tries to encourage taking artistic projects into consideration when solving the problems of contemporary public spaces. The main objective of the undertaken tasks is to respond to social interest and needs by presenting a subjective view of a selected problem area – from diagnosis of the problem to its solution or inspiration for further research. The presentation of the result is also a summary and the beginning of new events that will be based on our project, such as exhibitions, meetings, workshops, conferences...

The album aims to include the project in a wider exchange of views and opens up new fields of discussion inspired by the developed design and artistic concepts. The advantage of the adopted research method and action formula is the presentation of the result in a comprehensible and visually appealing way, which is the benefit of fully integrating culture and creativity in local development plans. A clear and inspiring presentation of feasible scenarios together with an indication of the benefits resulting from their implementation is a basic condition enabling potential beneficiaries of revitalisation programmes to express their opinion and formulate their expectations with regard to local govern-

4. *Jak przetworzyć Miejsce. Podręcznik kreowania udanych przestrzeni publicznych*, Kraków 2009, p. 28.

to podstawowy warunek umożliwiający potencjalnym beneficjentom programów rewitalizacyjnych wyrażenie swojej opinii i sformułowanie oczekiwań wobec działań samorządowych w odniesieniu do lokalnych planów zagospodarowania oraz podejmowania działań określanych najogólniej jako związane z zagospodarowaniem czasu wolnego (kulturalnych, rekreacyjnych).

Obecnie daje się zauważyć odchodzenie od planowania przestrzeni publicznych „wokół projektów”, opartego przede wszystkim na kompetencjach specjalistycznych, na rzecz planowania „wokół miejsca”, opartego przede wszystkim na potrzebach lokalnej społeczności⁵. Konsekwencją jest prowadzenie procesu planowania z udziałem mieszkańców, którzy mają oceniać i wypracowywać wizje przekształceń. Wynika to z faktu, że bezpośredni i stali użytkownicy danego miejsca mają praktyczną wiedzę na temat otaczającej ich rzeczywistości i najlepiej rozumieją swoje potrzeby. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę z tego, że szeroko rozumiana społeczność nie ma dostatecznego przygotowania, odpowiednich narzędzi oraz czasu wystarczającego do identyfikowania problemów i wysnuwania wniosków uwzględniających zarówno kontekst bieżącej sytuacji lokalnej, jak i współczesne tendencje w przeobrażeniach przestrzeni publicznych, w tym w kontekście zmian planowanych w dłuższej perspektywie rozwoju całego miasta. Oczywiście jest zatem, że w spotkaniach i warsztatach z mieszkańcami powinni brać udział profesjonalisci, którzy odczytują rodzące się idee, potrafią nadać im kształt i przekształcać wizję wykreowaną przez lokalną wspólnotę w materiał możliwy do realizacji. Materiał taki mogą zapewnić twórcze wizje artystów i projektantów – czyli ludzi łączących umiejęt-

5. Tamże, s. 38–40.

ment activities in relation to local development plans and the undertaking of activities defined most generally as those connected with the management of free time (cultural, recreational).

Today there is a shift from planning public spaces “around projects”, based primarily on specialist competencies, to planning “around place”, based primarily on the needs of the local community. A consequence of this is that the planning process is carried out with the participation of the inhabitants, who are expected to evaluate and work out visions for transformation. This is because the direct and permanent users of a place have a practical knowledge of the surrounding reality and understand their needs best. It is, however, necessary to realise that the broader community does not have sufficient preparation, adequate tools and time to identify problems and draw conclusions taking into account both the context of the current local situation and contemporary trends in the transformation of public spaces, including in the context of changes planned for the longer-term development of the city as a whole. It is therefore obvious that meetings and workshops with inhabitants should be attended by professionals who can read emerging ideas, give them shape, and transform the vision created by the local community into material that can be implemented. Such material can be provided by the creative visions of artists and designers – people who combine the skills of creative “ferment” with the sober view of professionals.

The third volume of the AFA’s Art and Research Album “4T”, entitled *Big city locality*, is a continuation of the subject matter related to the public spaces of a big city, undertaken in the second volume under the title *Creative city*:

ności wywoływania kreatywnego „fermentu” z trzeźwym spojrzeniem profesjonalistów.

Trzeci tom Katalogu Artystyczno-Badawczego ASP „4T”, zatytułowany *Lokalność dużego miasta*, to kontynuacja tematyki związanej z przestrzeniami publicznymi dużego miasta podjętej w tomie drugim pod tytułem *Miasto kreatywne. Gdańsk*. Również i tym razem obszarem zainteresowań badawczych stał się Gdańsk, a „laboratorium badawcze” stanowiły głównie dwie jego dzielnice: Gdańsk-Przeróbka oraz Gdańsk-Oliwa. Podobnie jak poprzednio poruszane tematy związane są z przestrzeniami lokalnymi rozumianymi jako elementy procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów miasta oraz z rolą sztuki i designu w projektowaniu przestrzeni publicznej.

Określenie lokalności przy odniesieniu do konkretnego miejsca ma charakter techniczny, czyli wskazuje na konkretne granice administracyjne obszaru objętego zainteresowaniem badawczym. Podejście to jest zgodne z definicją lokalności – termin „lokalny” oznacza według słownika PWN „istniejący lub działający na danym obszarze, charakterystyczny dla danego obszaru”. Takie definiowanie nie odzwierciedla jednak podejścia do przestrzeni lokalnych w ramach realizowanego projektu.

W przypadku wybranych dzielnic lokalność ma znaczenie o wiele szersze, wiąże się bowiem nie tylko z miejscem – główny nacisk kładzie się tu na znaczenie relacji społecznych i treści kulturowych, które stanowią ramy umownej przestrzeni wytworzonej przez relacje międzyludzkie. Bliższa jest nam zatem definicja lokalności jako „jednej z przestrzennych ram działań społecznych i treści kulturowych,

Gdańsk. This time again the area of interest was Gdańsk, and the “research laboratory” was mainly two of its districts: Gdańsk-Przeróbka and Gdańsk-Oliwa. As before, the topics discussed are connected with local spaces understood as elements of the process of revitalisation of degraded areas of the city, and with the role of art and design in the shaping of public spaces.

The definition of locality when referring to a specific place is technical in nature, i.e. it points to the specific administrative boundaries of the area of research interest. This approach is consistent with the definition of locality – the term “local” means, according to the PWN dictionary, “existing or operating in a given area, characteristic for a given area”. However, such a definition does not reflect the approach to local spaces within the framework of the implemented project.

In the case of the selected districts, locality has a much broader meaning, as it is connected not only with the place – the main focus here is on the significance of social relations and cultural meanings, which constitute the framework of the conventional space created by human relations. Thus, we are closer to the definition of locality as “one of the spatial frameworks of social actions and cultural meanings, i.e. a specific spatial distribution of certain ways of acting and specific cultural meanings (ideas, norms, symbolic

czyli specyficznej przestrzennej dystrybucji określonych sposobów działania i specyficznych kulturowych treści (idei, norm, wyobrażeń symbolicznych, socjolektów)⁶. Projekty artystyczne operują przede wszystkim właśnie w obszarze dystrybucji specyficznych treści kulturowych, chociaż mogą przy tym zaspokajać potrzeby podstawowe, do których można zaliczyć na przykład wyodrębnienie i zorganizowanie miejsca spotkań lokalnych mieszkańców warunkującego inicjowanie innych aktywności (o zasięgu lokalnym lub szerszym).

Podejście do współczesnej „lokalności” opiera się zatem na zrozumieniu procesów zachodzących w szerszej skali. Lokalność dużego miasta nie oznacza małych grup sąsiedzkich, w mniejszym lub większym stopniu odizolowanych od centrum miasta i innych społeczności lokalnych (innych dzielnic) – przeciwnie, współczesna lokalność zawiera w sobie elementy towarzyszące procesom występującym w skali globalnej⁷, przy czym najistotniejsze wydaje się wykształcanie powiązań społecznych w oparciu o dobrowolne zrzeszenia (stowarzyszenia), a nie ograniczenia wynikające

6. „Niekiedy pojęcia lokalności i miejsca uznaje się za synonimy. W ten sposób pojmują pojęcie lokalności socjologowie Bohdan Jałowicki i Marek Szczepański, pisząc, że «lokalny zatem to tyle, co miejscowy, umiejscowiony, lub przypisany do miejsca». [...] Naszym zdaniem zakres pojęcia lokalności nie pokrywa się z zakresem pojęcia miejsca. Lokalność odnosi się do zespołu relacji społecznych oraz treści kulturowych występujących w niewielkiej skali przestrzennej” (A. Bukowski, M. Lubaś, J. Nowak, *Wprowadzenie [w:] Społeczne tworzenie miejsc. Globalizacja, etniczność, władza*, pod red. tychże, Kraków 2010, s. 11).

7. „Socjologowie końca XIX i początku XX wieku dobrze zdawali sobie sprawę z wielkiej transformacji, jakiej doświadczały ówczesne amerykańskie i europejskie społeczeństwa (tu można wskazać na koncepcje Tönniesa, Webera, Durkheima, Parka). Było nią przejście od lokalności i małej grupy sąsiedzkiej do wielkich społeczeństw narodowych i skali globalnej, od społeczności wiejskich do miejskich, od wspólnoty do zrzeszenia” (T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa – Kraków 2000).

representations, sociolects)⁵. Artistic projects operate above all in the area of distribution of specific cultural meanings, although they can also fulfil basic needs, which include, for example, isolation and organisation of a meeting place for local inhabitants, which determines initiation of other activities (of local or wider range).

The approach to contemporary “locality” is therefore based on an understanding of wider-scale processes. Big city locality does not mean small groups of neighbours, more or less isolated from the city centre and other local communities (other neighbourhoods) – on the contrary, contemporary locality includes elements accompanying processes occurring on a global scale⁶, whereby the most important seems to be the formation of social ties based on voluntary associations, and not the limitations resulting for example from the location of the community and the related restrictions in access to culture, commerce, services and similar amenities and attractions of big urban centres. The reflections of anthropologist Mike Featherstone seem to go to the very heart of the simultaneous coexistence of the global and local di-

5. “Sometimes the concepts of locality and place are considered synonymous. This is how the sociologists Bohdan Jałowicki and Marek Szczepański understand the notion of locality, writing that ‘local means therefore as much as of a place, placed, or assigned to a place’. [...] In our opinion, the scope of the concept of locality does not coincide with the scope of the concept of place. Locality refers to a set of social relations and cultural meanings occurring on a small spatial scale” (A. Bukowski, M. Lubaś, J. Nowak, *Wprowadzenie [in:] Społeczne tworzenie miejsc. Globalizacja, etniczność, władza*, ed. eidem, Kraków 2010, p. 11).

6. “Sociologists of the late nineteenth and early twentieth centuries were well aware of the great transformation that American and European societies of the time were experiencing (here we can point to the concepts of Tönnies, Weber, Durkheim, Park). It was the transition from locality and small neighbourhood group to large national societies and global scale, from rural to urban communities, from community to association” (T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa – Kraków 2000).

na przykład z usytuowania miejsca zamieszkania wspólnoty i związanych z tym ograniczeń w dostępie do kultury, handlu, usług i tym podobnych udogodnień i atrakcji dużych ośrodków miejskich. Rozważania antropologa Mike’a Featherstone’a wydają się trafiać w samo sedno jednoczesnego współistnienia wymiaru globalnego i lokalnego w postaci tak zwanej „trzeciej kultury”, będącej wynikiem ich wymieszania⁸. Niejednoznaczność słowa „lokalność” w kontekście przyjętych ram badawczych całego projektu artystycznego można zatem posumować, cytując Ulfa Hannerza: „Po zsumowaniu tych wszystkich elementów – codzienne, bezpośrednie, wczesne i kształtujące, zmysłowe i fizyczne doświadczenie – wydawałoby się, że wiele argumentów przemawia za ciągłym znaczeniem tego, co lokalne. Mogłoby to być prawdą, jeśli chodzi o doświadczaną rzeczywistość, nawet jeśli większość tego, co znajduje się na miejscu, jest kształtowana na zewnątrz. Rozstajemy się po prostu z ideą, że to, co lokalne, jest autonomiczne, i że ma swoją własną integralność. Byłoby ono wtedy istotne raczej jako arena, na której zbiegają się różnorodne wpływy i uzewnętrzniają się w niepowtarzalnej kombinacji, w tych wyjątkowych okolicznościach. [...] Ale może niezupełnie. Jako kategoria intelektualna «lokalność» wydaje się raczej zmienna niż pierwotna. Identyfikując typowe składniki lokalności możemy też wyraźnie zdać sobie sprawę z tego, że nie wszystkie one są z natury rzeczy lokalne, powiązane z daną terytorialnością w ogóle lub z jednym tylko miejscem w szczególności. Powiązanie to polega raczej na powtarzających się elementach praktycznej strony życia oraz powracających zwyczajach myślenia⁹”.

8. A. Majer, *Lokalność w cieniu globalizacji*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2011, 36(2), s. 41.

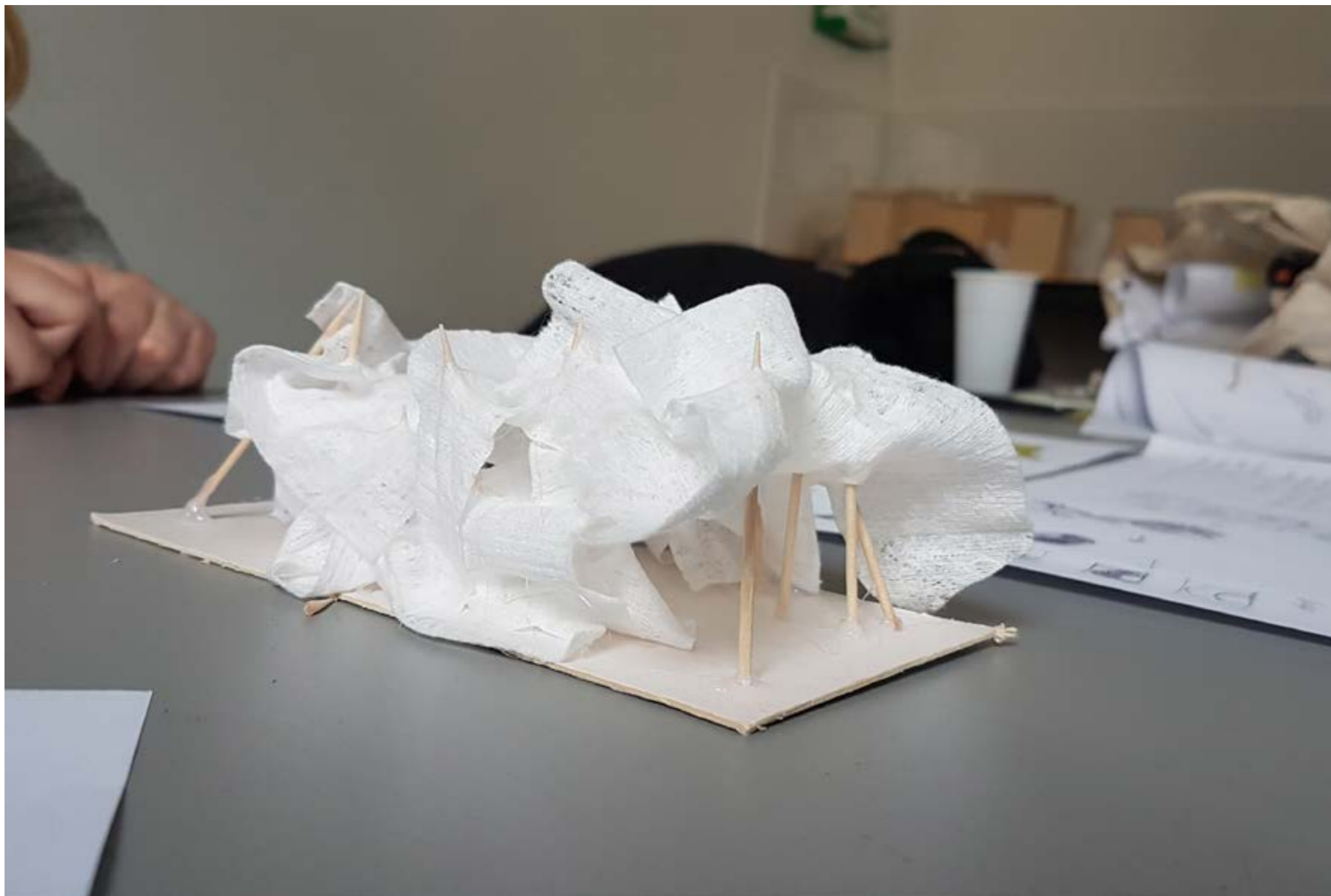
9. U. Hannerz, *Powiązania transnarodowe. Kultura, ludzie, miejsca*, Kraków 2006, s. 45.

mensions in the form of the so-called “third culture”, which is the result of their mixing. The ambiguity of the word “locality” in the context of the adopted research framework of the whole artistic project may be thus summed up, quoting Ulf Hannerz: “When all these elements are added up – everyday, direct, early and formative, sensory and physical experience – there would seem to be much argument for the continuing importance of the local. This could be true of experienced reality, even if much of what is local is shaped externally. We simply part with the idea that the local is autonomous, and that it has its own integrity. It would then be relevant rather as an arena where diverse influences converge and externalize themselves in a unique combination, in these unique circumstances. [...] But perhaps not entirely. As an intellectual category, ‘locality’ seems mutable rather than primary. In identifying the typical components of locality, we can also clearly realise that they are not all inherently local, linked to a particular territoriality in general or to one place in particular. Rather, the link lies in recurring elements of the practical side of life and recurring habits of thought⁷”.

Cooperation

In the academic year 2019/2020, our interdepartmental team has once again implemented projects in cooperation with the Gdansk Urban Development Agency (BRG) and the Gdańsk Water and Sewage Infrastructure Ltd. (GIWK). In their texts, the project partners presented programmes and activities which gave rise to the selection of issues to be studied. The text *The Local Spaces of Gdańsk* (by Anna Fikus-Wójcik and Agnieszka Różga-Micewicz) describes one of the projects being developed by the BRG, the subject of

7. U. Hannerz, *Powiązania transnarodowe. Kultura, ludzie, miejsca*, Kraków 2006, p. 45.

Współpraca

W roku akademickim 2019–2020 nasz międzywydziałowy zespół już po raz kolejny realizował projekty we współpracy z Biurem Rozwoju Gdańska (BRG) oraz Gdańską Infrastrukturą Wodociągowo-Kanalizacyjną Sp. z o.o. (GIWK). Partnerzy projektu przedstawili w swoich tekstach programy i działania stanowiące genezę wyboru zagadnień do przestudiowania. W tekście *Gdańskie Przestrzenie Lokalne* (aut. Anna Fikus-Wójcik i Agnieszka Różga-Micewicz) opisano jeden z projektów opracowywanych przez BRG, którego przedmiotem jest rewitalizacja obecnie zdegradowanego obszaru gdańskiej Przeróbki. Projekt *Gdańskie Przestrzenie Lokalne* realizuje wytyczne ze Strategii Rozwoju Gdańska 2030+ (2014) i Programu Operacyjnego Przestrzeń Publiczna (2015–2023). Syntetycznie przedstawiono tu analizy urbanistyczne, planowane kierunki rozwoju i wytyczne projektowe, które stały się bazą dla opracowań zespołu ASP. Należy przy tym zwrócić uwagę, że przygotowanie wytycznych projektowych i ich późniejsza weryfikacja odbywają się we współpracy z radą dzielnicy i samymi mieszkańcami. Biuro Rozwoju Gdańska umożliwia młodym artystom wzięcie udziału w dyskusji na temat kierunku przeobrażeń przestrzeni publicznych. Niezmiernie cenna jest możliwość weryfikacji idei projektów w konfrontacji z profesjonalnymi projektantami i oczekiwaniami mieszkańców. Z punktu widzenia twórców najciekawsze jest przełamywanie stereotypów i inspirowanie do wdrażania oryginalnych rozwiązań na drodze działań partycypacyjnych, czyli przedstawiania pomysłów, z którymi bezpośredni beneficjenci – mieszkańcy – mogą się utożsamiać i których korzyści sami dostrzegają.

which is the revitalisation of the currently degraded area of Gdańsk-Przeróbka. The Local Spaces of Gdańsk project implements guidelines from the Gdańsk Development Strategy 2030+ (2014) and the Public Space Operational Programme (2015–2023). The urban planning analyses, planned development directions and design guidelines which formed the basis for the AFA team's work are presented here in a synthetic manner. It should be noted that the preparation of the design guidelines and their subsequent verification are carried out in cooperation with the district council and the residents themselves. The Gdansk Urban Development Agency enables young artists to take part in a discussion on the direction of the transformation of public spaces. The possibility to verify the ideas of projects in confrontation with professional designers and the expectations of residents is extremely valuable. From the artists' point of view, the most interesting thing is to break stereotypes and inspire the implementation of original solutions through participatory activities, i.e. presenting ideas with which the direct beneficiaries – the inhabitants – can identify and whose benefits they themselves can see.

The text *Hydromission* (by Agnieszka Klugmann) concerns the cooperation with the Gdańsk Water and Sewage Infrastructure which involved our team in the educational programme “Hydromission”. The programme is addressed to the inhabitants of Gdańsk and its vicinity at various ages. As part of the activities undertaken, designs of a didactic path were developed in the form of murals located in the indicated locations, i.e. on the premises of the Gdańsk Wastewater Treatment Plant and the water treatment plants in Świbno and Sobieszewo.

Tekst *Hydromisja* (aut. Agnieszka Klugmann) dotyczy współpracy z Gdańską Infrastrukturą Wodociągowo-Kanalizacyjną, która objęła włączenie się naszego zespołu w program edukacyjny „Hydromisja”. Adresatem programu mają być mieszkańcy Gdańska i okolic w różnym wieku. W ramach podjętych działań opracowano projekty ścieżki dydaktycznej w formie murali usytuowanych we wskazanych lokalizacjach, czyli na terenie Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód oraz stacji uzdatniania wody w Świbnie i Sobieszewie.

Z powyższego wynika, że pracami badawczymi objęliśmy zagadnienia o zróżnicowanych założeniach programowych i różnej złożoności problemowej, dostosowane do programu pracowni ze wszystkich wydziałów Akademii Sztuk Pięknych. W rezultacie powstały koncepcje związane z przestrzeniami publicznymi zlokalizowanymi w dzielnicach Gdańsk-Przeróbka oraz Gdańsk-Oliwa, a także inspirowane obiektami należącymi do Gdańskiej Infrastruktury Wodno-Kanalizacyjnej.

Obszary podjętej przez nas współpracy stały się podstawą wyodrębnienia dwóch części katalogu: *Przerabiamy Przeróbkę* oraz *Wybieramy lokalność*.

The above shows that the research work covered issues with varied programme assumptions and different problem complexity, adapted to the curriculum of studios from all faculties of the Academy of Fine Arts. As a result, we created concepts related to public spaces located in the districts of Gdańsk-Przeróbka and Gdańsk-Oliwa, and also inspired by objects belonging to the Gdańsk Water and Sewage Infrastructure.

The areas of cooperation we have undertaken have given rise to two parts of the album: *Reworking Przeróbka* and *Choosing locality*.

Research method

This album is a presentation of the implementation of the authorial “4T” method⁸ and the artistic research project that resulted from it. The “4T” method is a project management concept aimed primarily at education, artistic experimentation and artistic-and-design research. Its aim is holistic shaping, in which an attempt is made to combine aspects that are functional and emotional, pragmatic and ideological, and whose effect can be quite inconspicuous in design terms (i.e. in material terms), but culturally significant. The research hypothesis is that fine arts can be a specialised tool for shaping visions for the development of public spaces. The originality of this method lies in using the unlimited

8. The “4T” method developed by Iwona Dzierżko-Bukal encompasses the theory and practice of interdisciplinary research projects carried out as part of the work of the Academy of Fine Arts in Gdańsk in cooperation with external entities. The name refers to the source of inspiration for the method itself, as it is related to the notion of the creative sector and the so-called creative class, which includes professions of the creative sector as well as scientists, researchers and inventors. This method was used for the first time during the realisation of the project the results of which were published in the first AFA’s Art and Research Album “4T” entitled *Colours of Czarna Woda*.

Metoda badawcza

Katalog jest prezentacją wdrożenia autorskiej metody „4T”¹⁰ i powstałego dzięki niej artystycznego projektu badawczego. Metoda „4T” to koncepcja zarządzania projektami ukierunkowana przede wszystkim na edukację, eksperymenty artystyczne i badania artystyczno-projektowe. Jej celem jest kształtowanie całościowe, w którym próbuje się połączyć aspekty funkcjonalne i emocjonalne, pragmatyczne i ideowe, a której efekt może być całkiem niepozorny projektowo (czyli w wymiarze materialnym), ale istotny kulturowo. Hipotezę badawczą stanowi założenie, że sztuki piękne mogą stanowić wyspecjalizowane narzędzie do kształtowania wizji rozwoju przestrzeni publicznych. Oryginalność tej metody polega na wykorzystaniu nieograniczonej kreatywności sztuk plastycznych do budowania humanistycznych koncepcji kształtowania przestrzeni publicznych.

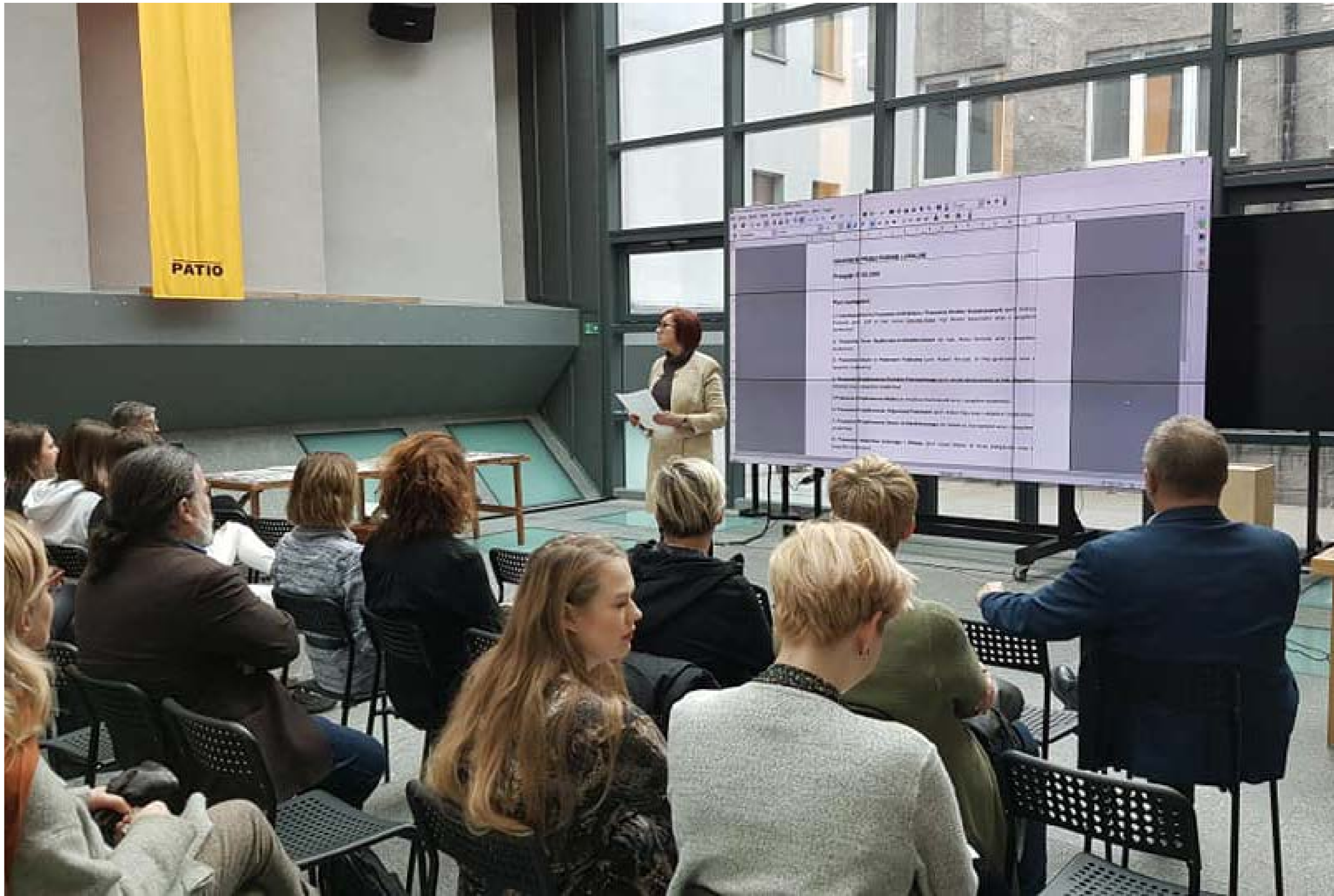
W skrócie, metoda opiera się na czterech podstawach – każda opisana jednym słowem, które w brzmieniu angielskim pozwala na utworzenie eleganckiego skrótu: *talent* (indywidualna kreatywność i zdolność do tworzenia koncepcji artystycznych), *tolerance* (tolerancja oznaczająca multi- lub interdyscyplinarność projektów oraz uwzględnienie współpracy z partnerami zewnętrznymi), *technology* (wykorzystywanie w projektach artystycznych technologii zarówno unikatowych, jak i tradycyjnych, choć używanych w spo-

10. Opracowana przez Iwonę Dzierżko-Bukal metoda „4T” obejmuje teorię i praktykę interdyscyplinarnych projektów badawczych wykonywanych w ramach prac Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Nazwa ta odnosi się do źródła inspiracji dla samej metody, wiąże się bowiem z pojęciem sektora kreatywnego i tzw. klasy kreatywnej, w skład której wchodzi zawody zaliczane do sektora kreatywnego oraz naukowcy, badacze i wynalazcy. Metodę tę po raz pierwszy zastosowano przy realizacji projektu, którego wyniki opublikowano w pierwszym Katalogu Artystyczno-Badawczym ASP „4T” zatytułowanym *Kolory Czarnej Wody*.

creativity of fine arts to build humanistic concepts of shaping public spaces.

In a nutshell, the method is based on four foundations – each described by one word which allow the creation of an elegant acronym: talent (individual creativity and the ability to create artistic concepts), tolerance (meaning multi- or interdisciplinary projects and taking into account cooperation with external partners), technology (the use in artistic projects of technologies unique as well as traditional, although used in an innovative or experimental way) and time (which allows for comprehensive studies and solving a problem in an evolutionary way). A detailed description of the method can be found in the second AFA’s Art and Research Album “4T” entitled *Creative city: Gdańsk*.

The “4T” method involves conducting original, experimental research work based on an individually selected or developed methodology appropriate to the specifics of the issue under investigation. An example of such an approach is the text *Przeróbka: Identification of the needs of the district’s residents based on visual research* (by Bogumiła Józwicka and Marek Józwicki), in which the authors draw attention to the potential of using the pioneering methodology of visual research “in research aimed at full identification of the project background”.

sób nowatorski lub eksperymentalny) i *time* (czas, który pozwala na wszechstronne studia i rozwiązywanie problemu w sposób ewolucyjny). Szczegółowy opis metody znajduje się w drugim Katalogu Artystyczno-Badawczym ASP „4T” zatytułowanym *Miasto kreatywne. Gdańsk*.

Metoda „4T” zakłada prowadzenie oryginalnych, eksperymentalnych prac badawczych w oparciu o indywidualnie wybraną lub opracowaną metodologię odpowiednią dla specyfiki badanego zagadnienia. Przykładem takiego podejścia jest tekst *Przeróbka. Identyfikacja potrzeb mieszkańców dzielnicy w oparciu o badania wizualne* (aut. Bogumiła Józwicka i Marek Józwicki), w którym autorzy zwracają uwagę na potencjał wykorzystania pionierskiej metodologii badań wizualnych „w badaniach mających na celu pełne rozpoznanie tła projektu”.

Uczestnicy projektu

W projekcie wzięły udział wszystkie wydziały ASP: Wydział Architektury i Wzornictwa, Wydział Malarstwa, Wydział Grafiki oraz Wydział Rzeźby i Intermediów. W niniejszym katalogu zostały zaprezentowane rezultaty prac następujących pracowni:

1. Pracownia Sztuki w Przestrzeni Publicznej (prof. Robert Florczak),
2. Pracownia Malarstwa Ściennego i Witrażu (prof. Jacek Zdybel),
3. Pracownia Projektowania Produktu Przemysłowego (prof. Marek Adamczewski, prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka),
4. Pracownia Projektowania i Organizacji Przestrzeni (prof. Robert Kaja),
5. Pracownia Form Rzeźbiarsko-Architektonicznych (prof. ASP dr hab. Marta Branicka),

Project participants

All faculties of the Academy of Fine Arts participated in the project: Faculty of Architecture and Design, Faculty of Painting, Faculty of Graphic Arts and Faculty of Sculpture and Intermedia. This album presents the results of work of the following studios:

1. Art in Public Space Studio (prof. Robert Florczak),
2. Wall Painting and Stained Glass Studio (prof. Jacek Zdybel),
3. Industrial Product Design Studio (prof. Marek Adamczewski, prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka),
4. Space Design and Organisation Studio (prof. Robert Kaja),
5. Sculptural and Architectural Forms Studio (prof. ASP dr hab. Marta Branicka),
6. Furniture Design Studio (dr Arkadiusz Staniszewski)
7. Architectural Detail Design Studio (dr Arkadiusz Staniszewski),
8. Landscape Structures Studio, 2nd cycle (prof. Andrzej Pniewski),
9. Landscape Structures Studio, 1st cycle (dr Rafał Setlak),
10. Spatial Structures Studio (prof. ASP dr hab. Krzysztof Ludka),
11. Interdisciplinary Architecture Studio (prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal),
12. workshops “Senses in the city” (prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka, mgr Joanna Jurga).

6. Pracownia Projektowania Mebla (dr Arkadiusz Staniszewski),
7. Pracownia Projektowania Detalu Architektonicznego (dr Arkadiusz Staniszewski),
8. Pracownia Struktur Krajobrazowych II st. (prof. Andrzej Pniewski),
9. Pracownia Struktur Krajobrazowych I st. (dr Rafał Setlak),
10. Struktury Przestrzenne (prof. ASP dr hab. Krzysztof Ludka),
11. Interdyscyplinarna Pracownia Architektury (prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal),
12. Warsztaty „Zmysły w mieście” (prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka, mgr Joanna Jurga).

Kalendarz wydarzeń związanych z realizacją projektu

Projekt rozpoczął się wraz z nowym rokiem akademickim w październiku 2019 roku, a zakończył w czerwcu 2020 roku. Nie był to jednak typowy rok, co wpłynęło na projekt i jego podsumowanie. Pierwszy temat podjęty przez nasz zespół związany był głównie z planem rewitalizacji dzielnicy Gdańsk-Przeróbka oraz z wybranymi zagadnieniami dotyczącymi gdańskiej infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. Semestr zimowy przebiegł normalnie – zajęcia odbywały się na uczelni, a w trakcie realizacji projektu odbywały się przeglądy i konsultacje w formie zajęć w pracowniach. Semestr został podsumowany na otwartym przeglądzie 27 lutego 2020 roku w Patio ASP. W przeglądzie wzięli udział przedstawiciele Biura Rozwoju Gdańska i Gdańskiej Infrastruktury Wodno-Kanalizacyjnej. Semestr letni został naznaczony ogólnokrajową katastrofą – pandemią Covid-19. Ze względu na lockdown zajęcia w semestrze letnim odbywały się w trybie zdalnym. Tego

Calendar of project events

The project started with the new academic year in October 2019 and ended in June 2020. However, it was not a typical year, which influenced the project and its summary. The first topic undertaken by our team was mainly related to the revitalisation plan for the Gdańsk-Przeróbka district and selected issues concerning the Gdańsk water supply and sewage infrastructure. The winter semester proceeded as normal – classes were held at the academy and the project was reviewed and consulted during classes in the studios. The semester was summed up at an open review on the 27th of February 2020 in the Patio of the Academy of Fine Arts. The review was attended by representatives of the Gdansk Urban Development Agency and the Gdańsk Water and Sewage Infrastructure.

The summer semester was marked by a national disaster – the Covid-19 pandemic. Due to the lockdown, classes in the summer semester were held remotely. This form of teaching had not been practised before and, after the experience of this period, it can be concluded that it is not appropriate for artistic education. The lack of direct contact between studio instructors and students in the research and creative process, as well as between the students themselves forming individual teams, proved to be a significant hindrance to the completion of tasks. Constraints arising from the inaccessibility of sources (closed libraries) and the lack of consultation on the part of the project partners did not facilitate the work either.

rodzaju forma prowadzenia zajęć nie była dotąd praktykowana i po doświadczeniach z tego okresu można stwierdzić, że nie jest właściwa dla szkolnictwa artystycznego. Brak bezpośredniego kontaktu pomiędzy prowadzącymi pracowni a studentami w procesie badawczym i twórczym, a także pomiędzy samymi studentami tworzącymi poszczególne zespoły, okazał się istotnym utrudnieniem w realizowaniu zadań. Ograniczenia wynikające z niedostępności źródeł (zamknięte biblioteki) i braku konsultacji ze strony partnerów projektu również nie ułatwiały pracy.

Pomimo tych utrudnień i ograniczeń, dzięki nadzwyczajnej determinacji uczestników projektu udało się zrealizować nowe projekty. Tematem wiodącym była dzielnica Gdańsk-Oliwa oraz nowe zagadnienia związane z gdańską infrastrukturą wodociągowo-kanalizacyjną.

Semestr nie zakończył się typowym dla naszego projektu otwartym przeglądem. Nie odbyła się również tradycyjna wystawa, na której prezentujemy rezultaty naszego projektu artystyczno-badawczego. Do momentu opracowania katalogu, czyli do grudnia 2020 roku, sytuacja nie uległa zmianie. Planujemy jednak organizację wystawy – kiedy tylko będzie to możliwe, wernisaż zgromadzi twórców oraz wszystkich zainteresowanych lokalnymi dzielnicami Gdańska i ich złożoną problematyką.

Niniejszy katalog, czyli zapis rocznej pracy, która skupiła się na wybranych problemach osadzonych w lokalności dużego miasta, stanowi początek rozważań służących optymalnemu zagospodarowaniu i organizacji wybranych przestrzeni publicznych.

Gdańsk, 17 grudnia 2020 roku

Despite these difficulties and limitations, thanks to the extraordinary determination of the project participants it was possible to realise new projects. The leading theme was the Gdańsk-Oliwa district and new issues related to the Gdańsk water supply and sewage infrastructure.

The semester did not end with an open review typical for our project. Neither did the traditional exhibition in which we present the results of our art-and-research project take place. Until the compilation of the album, that is until December 2020, the situation has not changed. However, we plan to organise an exhibition – whenever possible, the vernissage will bring together the artists and all those interested in the local districts of Gdańsk and their complex issues.

This album, the record of a year's work that focused on selected problems embedded in big city locality, is the beginning of considerations for the optimal development and organisation of selected public spaces.

Gdańsk, 17th of December 2020

Idea i cel

Rola ludzi i ich życia w przestrzeni miasta ma w projektowaniu urbanistycznym kluczowe znaczenie. Troska o mieszkańców i zrozumienie ich problemów jest drogą do stworzenia bezpiecznych, pełnych życia, zrównoważonych i zdrowych miast⁴.

Gdańskie Przestrzenie Lokalne (GPL) to projekt poświęcony przestrzeniom publicznym w dzielnicach, na osiedlach i w dawnych wsiach wchłoniętych w tkankę rozrastającego się miasta. Opracowanie tworzone jest z myślą o mieszkańcach i przy ich współudziale dla poprawy funkcjonalnej i estetycznej miejsc, w których toczy się codzienne życie lokalnej społeczności. Z punktu widzenia mieszkańca przestrzeń lokalna to przestrzeń najważniejsza, ponieważ korzysta on z niej codzienne i zaspokaja w niej swoje podstawowe potrzeby: robi zakupy, przebywa drogę do pracy czy do szkoły, oddaje się wypoczynkowi, rekreacji, integracji.

W Gdańsku istnieje wiele przestrzeni lokalnych funkcjonujących lepiej lub gorzej, zapewniających spełnienie najbardziej podstawowych potrzeb, a jednak pustych, nieprzyjaznych – tak zwanych nie-miejsc⁵. Wiele z nich jest pozbawionych indywidualnych cech związanych z lokalną tożsamością i historią, co skutkuje brakiem związku emocjonalnego mieszkańców z najbliższym otoczeniem i brakiem dbałości o nie. Stąd istotą diagnozy przestrzeni lokalnych są zarówno wnikliwe analizy każdego miejsca, jak i po prostu bycie w danej przestrzeni. Zestawienie wyników badań oraz doświadczenia *in situ* daje

4. Jan Gehl, *Miasta dla ludzi*, Kraków 2017.

5. M. Augé, *Nie-miejsca*, Warszawa 2012.

Idea and purpose

The role of people and their life in the city space is of crucial importance for urban planning. Caring for the citizens and understanding their problems is a way to create safe, active, balanced, and healthy cities⁴.

The Local Spaces of Gdańsk (GPL) is a project devoted to the public spaces in districts, housing estates, and old villages absorbed into the tissue of the growing city. The study is being created with citizens in mind and with their participation for the purpose of improving the functionality and aesthetic value of places where the local communities lead their daily lives. From the point of view of the citizens, local space is the most important kind of space, because they use it every day and this is where they fulfil their basic needs: do their shopping, commute to school or work, devote time to relaxation, recreation, integration.

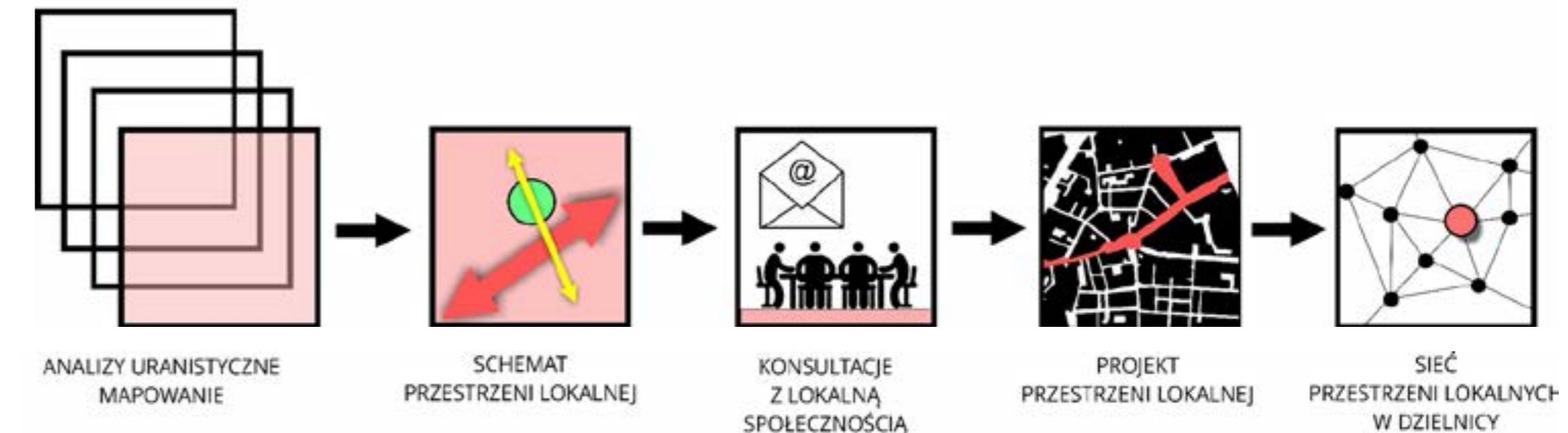
However, studying the city during on-site inspections we could see that there are a lot of local spaces that are not particularly functional, that fulfil the most basic needs, but are empty, unfriendly – these are the so-called non-places⁵. Many of them are devoid of individual features related to the local identity and history; as a result, the inhabitants do not have emotional ties to their closest surroundings and do not take care of them. Thus, the essence of diagnosing local spaces are both in-depth analyses of each place and simply spending time in them. Confronting study results with *in situ* experience provides an opportunity to discover the *genius*

4. Jan Gehl, *Miasta dla ludzi*, Kraków 2017.

5. M. Augé, *Nie-miejsca*, Warszawa 2012.

szansę na odkrycie *genius loci*⁶ i podjęcie właściwych decyzji projektowych.

Użytkownikami przestrzeni lokalnych są przede wszystkim piesi. Stosowanie zasad projektowania uniwersalnego, niwelacja barier i uwzględnienie potrzeb tych mieszkańców względem programu funkcjonalnego daje podstawy do urządzenia przestrzeni bezpiecznej, dostępnej i integrującej lokalną społeczność, a w perspektywie dzielnicy umożliwia stworzenie przestrzeni spajających poszczególne obszary w spójną sieć powiązaną z terenami zieleni, usługami i systemem komunikacji miejskiej.

Ryc. 1. Schemat ilustrujący model pracy nad przestrzeniami lokalnymi. Źródło: Gdańskie Przestrzenie Lokalne, BRG.
Fig. 1. Graphic illustrating the model of the work on local spaces. Source: Local Spaces of Gdańsk, BRG.

6. *Genius loci* (łac.) – duch opiekuńczy miejsca stanowiący o wyjątkowości danej przestrzeni.

*loci*⁶ and facilitates making correct design decisions.

The users of local spaces are primarily pedestrians. The application of the principles of universal design, the reduction of barriers and the consideration of the needs of these inhabitants in relation to the functional programme provide the basis for the creation of spaces which are safe, accessible and integrate the local community, and, in the perspective of the district, make it possible to create spaces which link individual areas into a coherent network connected to green areas, services and the public transport system.

6. *Genius loci* (Latin) – the spirit watching over a particular place and giving it its unique atmosphere.

Przeróbka

Przeróbka jest jednym z czterech obszarów zdegradowanych, czyli rejonów miasta wymagających pilnej interwencji i przekształceń w celu poprawy życia lokalnych społeczności. Granice obszarów zdegradowanych zostały określone w Uchwale nr XXII/607/16 Rady Miasta Gdańska z dnia 28 kwietnia 2016 roku w sprawie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w mieście Gdańsku, a także w Uchwale nr IX/149/19 RMG z dnia 25 kwietnia 2019 roku zmieniającej powyższą uchwałę. Stąd w projekcie Gdańskie Przestrzenie Lokalne obszary rewitalizacji i zdegradowane zostały potraktowane priorytetowo.

Obszar funkcjonalny osiedla Przeróbka rozciąga się od wjazdu przy moście Siennickim aż do szkoły podstawowej i klubu Drakkar, które stanowią ważny kierunek ruchu pieszego dla mieszkańców osiedla. Obiekty te są jednocześnie przestrzennie oddzielone wiaduktem kolei. Istotnym rejonem dla dalszego rozwoju Przeróbki, ze względu na zauważalny proces stopniowych przekształceń na tym obszarze oraz walory kulturowo-krajobrazowe obiektów historycznych, jest teren byłego Zakładu Naprawczego Taboru Kolejowego i Miejskiego.

Był to do tej pory dość odizolowany przestrzennie obszar przemysłowy, jednakże zmiany funkcjonalne i przestrzenne, które obecnie na nim zachodzą, mogą w przyszłości doprowadzić do naturalnego włączenia go do systemu lokalnych przestrzeni publicznych Przeróbki.

Motywnym przewodnim dla kształtowania przestrzeni lokalnych Przeróbki jest historia dzielnicy związana ściśle z nadwodnym położeniem na dawnym szlaku bursztynowym.

Przeróbka

Przeróbka is one of the four degraded areas, i.e. areas of the city requiring urgent intervention and transformation in order to improve the life of local communities. The boundaries of the degraded areas are defined in the Resolution No. XXII/607/16 of the Gdańsk City Council of 28 April 2016 on the designation of degraded areas and revitalisation areas in the city of Gdańsk, as well as in the Resolution No. IX/149/19 of the Gdańsk City Council of 25 April 2019 amending the above resolution. Hence, in the Local Spaces of Gdańsk project, revitalisation areas and degraded areas have been given priority.

The functional area of Przeróbka housing estate stretches from the entrance at the Siennicki bridge to the primary school and the Drakkar club, which constitute an important direction of pedestrian traffic for the residents of the estate. These facilities are at the same time spatially separated by a railway viaduct. An important area for further development of Przeróbka, due to noticeable process of gradual transformations as well as cultural and landscape values of historical objects, is the area of the former National and Municipal Railway Repair Plant.

So far it has been a rather isolated industrial area; however, the functional and spatial changes that are currently taking place there may in the future lead to its natural inclusion into the system of local public spaces of Przeróbka.

The leitmotif for shaping local spaces of Przeróbka is the history of the district closely connected with its waterside location on the former amber route. Reference to this motif is reflected in the guidelines for development of the waterfront area.

Ryc. 2. Szkic aksonometryczny funkcjonowania przestrzeni lokalnych Przeróbki. Źródło: Gdańskie Przestrzenie Lokalne, BRG, aut. il. Anna Fikus-Wójcik.

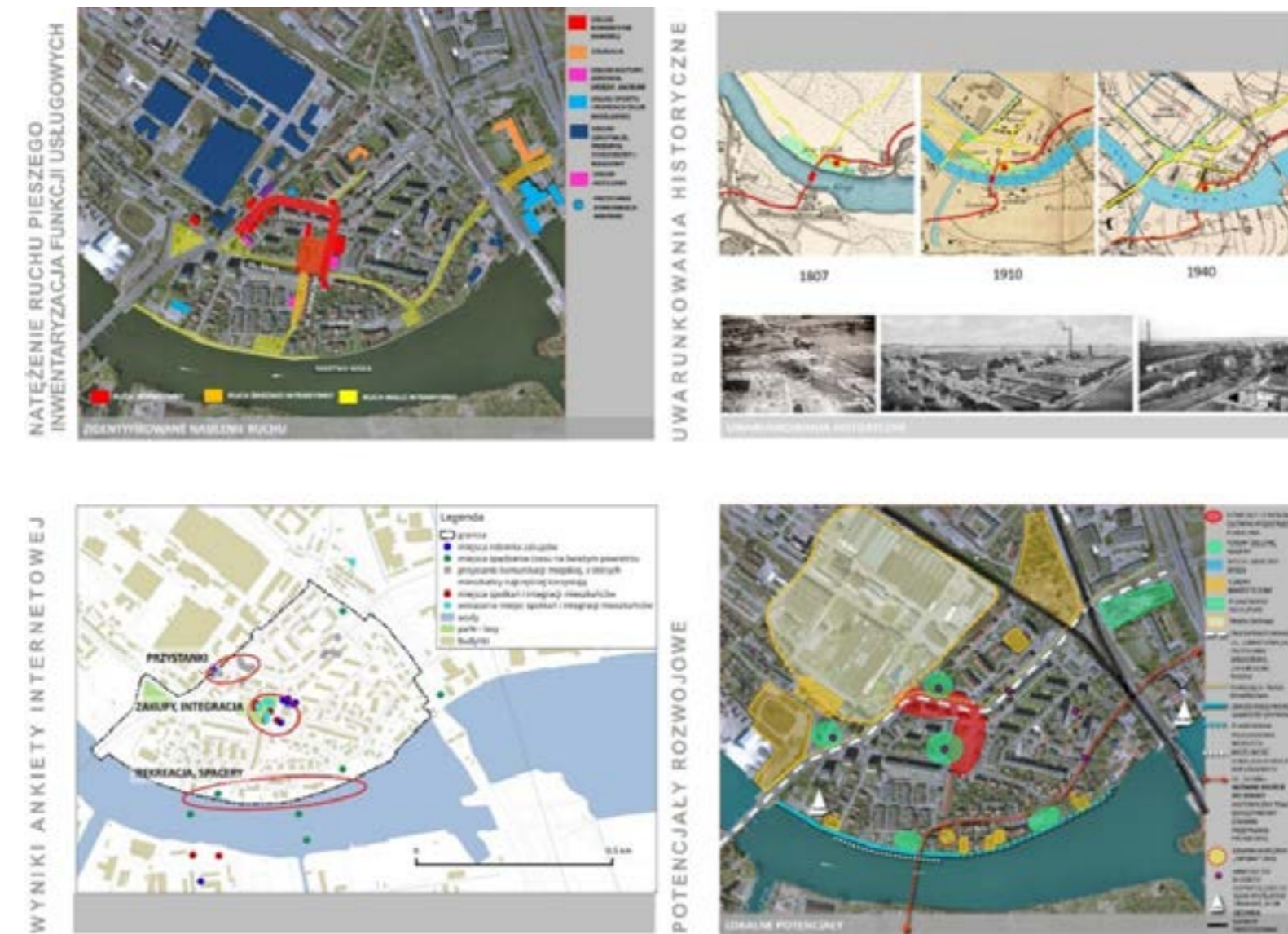
Fig. 2. Axonometric sketch of the functioning of the local spaces of Przeróbka. Source: Local Spaces of Gdańsk, BRG, author: Anna Fikus-Wójcik.

Nawiązanie do tego motywu znalazło swoje odzwierciedlenie w wytycznych do zagospodarowania strefy nabrzeża.

Zgodnie z metodologią GPL diagnozę przestrzeni lokalnych Przeróbki podzielono na trzy główne etapy: 1. analizy urbanistyczne, 2. kierunki rozwoju, 3. wytyczne projektowe. Przyjęta metodologia pracy nad przestrzeniami lokalnymi bazuje na tradycyjnej analizie urbanistycznej oraz doświadczeniu

1. Analizy urbanistyczne

1. Urban Planning Studies

Ryc. 3. Analizy urbanistyczne.
Źródło: Gdańskie Przestrzenie Lokalne, BRG.
Fig. 3. Urban planning studies.
Source: Local Spaces of Gdańsk, BRG.

According to the GPL methodology, the diagnosis of Przeróbka's local spaces was divided into three main stages: 1. urban planning analysis, 2. development directions, 3. design guidelines. The adopted methodology of working on local spaces is based on traditional urban analysis and experience gained during multiple site visits. The study of local spaces divided into successive stages is intended to lead to the determination of a network of public spaces – a system on

własnym nabytym w trakcie wielokrotnych wizji w terenie. Badanie przestrzeni lokalnych podzielone na kolejne etapy ma doprowadzić do wyznaczenia sieci przestrzeni publicznych – systemu, w oparciu o który dane osiedle funkcjonuje. Na podstawie analiz uwarunkowań lokalnych i ponadlokalnych można wskazać kierunki rozwoju całego systemu przestrzeni w dzielnicy.

1. Badanie natężenia ruchu – największe natężenie ruchu pieszego zdiagnozowano w rejonie skweru przy ul. Bajki, w sąsiedztwie obiektu handlowego, apteki i budynku Klubu Osiedlowego oraz w rejonie ul. Lenartowicza. Średnio intensywny ruch pieszy odbywa się na ul. Krynicznej (główne dojście do nabrzeża) oraz na ul. Bajki i Siennej (dojście do szkoły).
2. Badanie rozwoju historycznego – rozwój Przeróbki koncentrował się w rejonie nabrzeża i dawnej przeprawy promowej na Wiśle. W tym miejscu powstała Karczma Sienna na szlaku bursztynowym u wylotu ul. Siennej. W późniejszym etapie powstała sieć ważniejszych ulic odwzorowanych dziś w przebiegu ważniejszych ulic.
3. Wyniki ankiety internetowej – wyniki te wskazują, że skwer przy ul. Bajki to najważniejsza przestrzeń osiedla z punktu widzenia integracji mieszkańców. Rejon pętli tramwajowej jest silnie użytkowany ze względu na zlokalizowane tam przystanki komunikacji miejskiej. Nabrzeże Szyprów wskazano natomiast jako miejsce rekreacji.
4. Badanie potencjałów – najważniejszym potencjałem dla rozwoju Przeróbki jest jej nadwodne położenie i tożsamość mieszkańców związana z historią

the basis of which a given estate functions. On the basis of analyses of local and supra-local conditions, directions for the development of the entire system of spaces in the neighbourhood may be indicated.

1. Traffic intensity study – the highest pedestrian traffic intensity was diagnosed in the area of the square in Bajki Street, in the vicinity of the shopping centre, pharmacy and the Housing Club building as well as in the area of Lenartowicza Street. Medium intensity pedestrian traffic takes place in Kryniczna Street (main access to the waterfront) and in Bajki and Sienna Streets (access to school).
2. Historical development study – the development of Przeróbka was concentrated in the area of the wharf and the former ferry crossing on the Vistula. This is where the Sienna Inn was established on the amber route at the exit of Sienna Street. At a later stage, a network of more important streets was created, reflected today in the pattern of more important streets.
3. Results of the online survey – these results indicate that the square in Bajki Street is the most important space of the estate from the point of view of residents' integration. The area of the tram terminus is heavily used due to the public transport stops located there. Szyprów Wharf, on the other hand, was indicated as a place for recreation.
4. Study of potentials – the most important potential for development of Przeróbka is its waterside location and identity of its inhabitants connected with the history of the place.

2. Kierunki rozwoju

Analizy i diagnoza wszystkich elementów struktury przestrzennej pozwoliły na ustalenie potencjałów rozwoju pod postacią schematu kierunków rozwoju przestrzeni lokalnych. Najważniejsze elementy systemu oraz działania zmierzające do poprawy funkcjonowania przestrzeni to:

- centrum osiedlowe przy skwerze i przy ul. Lenartowicza – urządzenie spójnie zagospodarowanej przestrzeni publicznej,
- nowy plac na skrzyżowaniu ulic Krynicznej i Siennej – urządzenie jako głównego wejścia na bulwar powiązane z terenami rekreacyjnymi na Nabrzeżu Szyprów,
- powiązanie piesze osiedlowego centrum z Nabrzeżem Szyprów – reorganizacja miejsc parkingowych i wprowadzenie udogodnień dla ruchu pieszego,
- tereny zielone – wskazane do urządzenia,
- ul. Sienna – bezpieczne dojście do szkoły, zwężenie jezdni, wydzielenie trasy rowerowej, poszerzenie chodnika, szpaler drzew, estetyzacja przejazdu pod wiaduktem kolejowym,
- Nabrzeże Szyprów – kontynuacja modernizacji nabrzeża i powiązanie z urządzonymi terenami zieleni publicznej,
- zieleń wysoka – uzupełnienia rekompensacyjne drzewostanu,
- możliwość kontynuacji ciągu przestrzeni publicznych na terenie ZNTKiM.

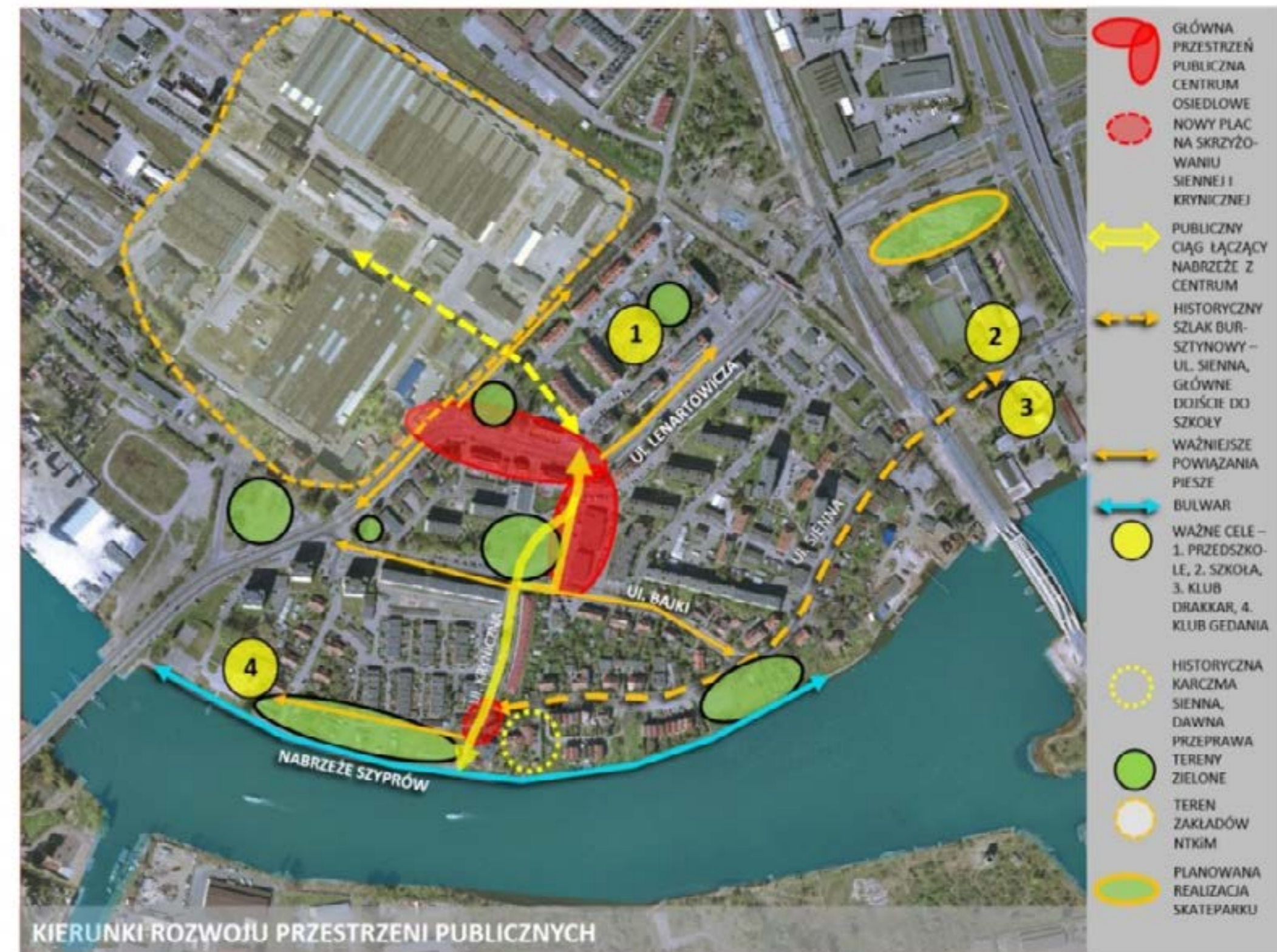
Ryc. 4. Schemat kierunków rozwoju przestrzeni lokalnych Przeróbki. Źródło: Gdańskie Przeszrenie Lokalne, BRG.
Fig. 4. Scheme of directions of development of local spaces of Przeróbka. Source: Local Spaces of Gdańsk, BRG.

2. Directions of Development

Analyses and diagnosis of all elements of the spatial structure made it possible to determine development potentials in the form of a scheme of directions of the development of local spaces. The most important elements of the scheme and actions aimed at improving the functioning of the spaces are:

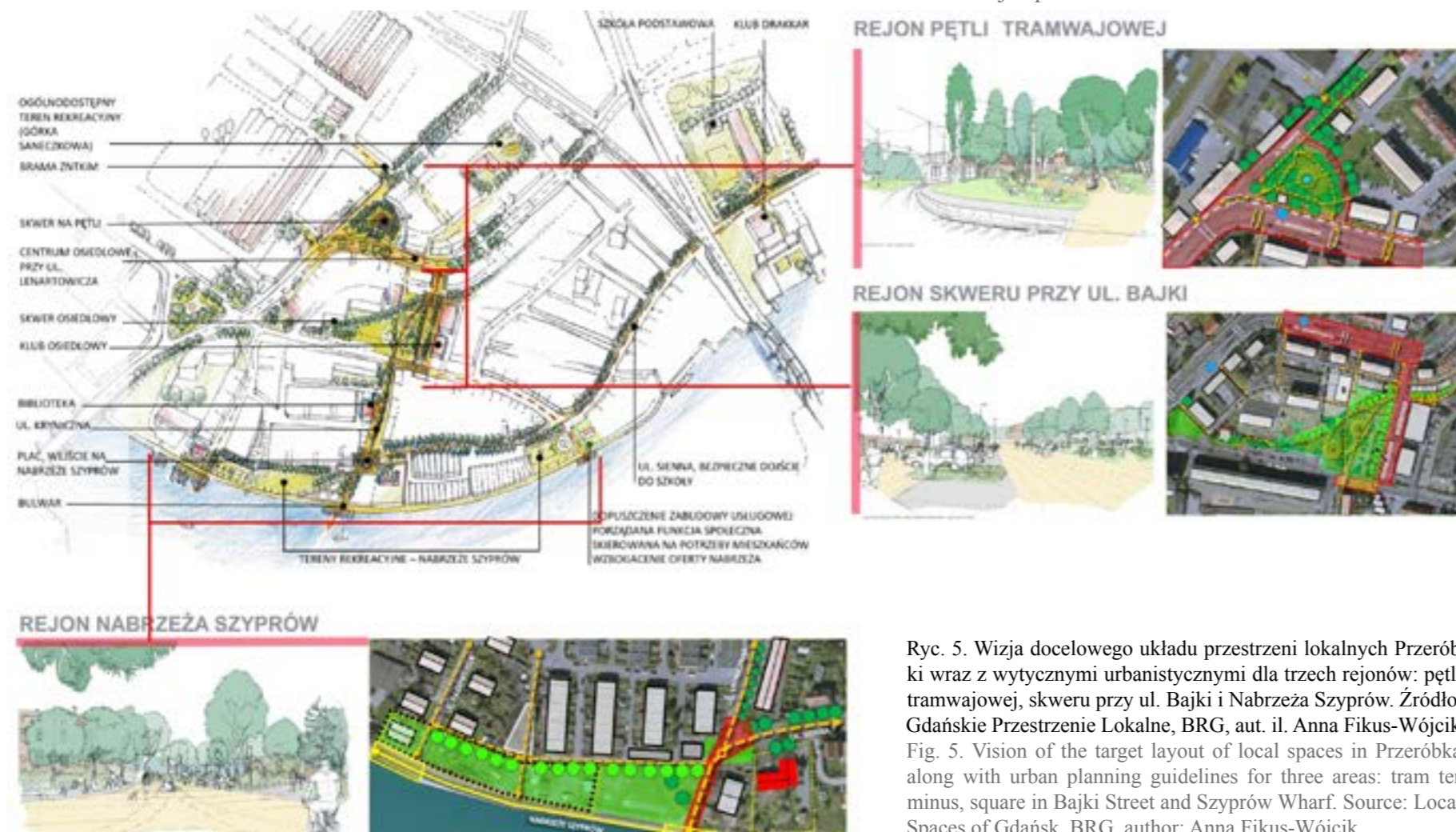
- housing estate centre at the square and in Lenartowicza Street – arrangement of a coherently developed public space,
- new square at the intersection of Kryniczna and Sienna Streets – arranged as the main entrance to the boulevard linked to the recreational areas at the Szyprów Wharf,
- pedestrian link between the housing estate centre and the Szyprów Wharf – reorganisation of parking spaces and introduction of facilities for pedestrian traffic,
- green areas – recommended for development,
- Sienna Street – safe access to school, narrowing of the carriageway, creation of a cycling route, widening of the pavement, tree row, aesthetic improvement of the crossing under the railway viaduct,
- Szyprów Wharf – continuation of modernisation of the wharf and its connection with public green areas,
- tall greenery – tree stand supplementation,
- possibility of continuing the sequence of public spaces on the ZNTKiM site.

SCHEMAT KIERUNKÓW ROZWOJU PRZESTRZENI LOKALNYCH PRZERÓBKİ

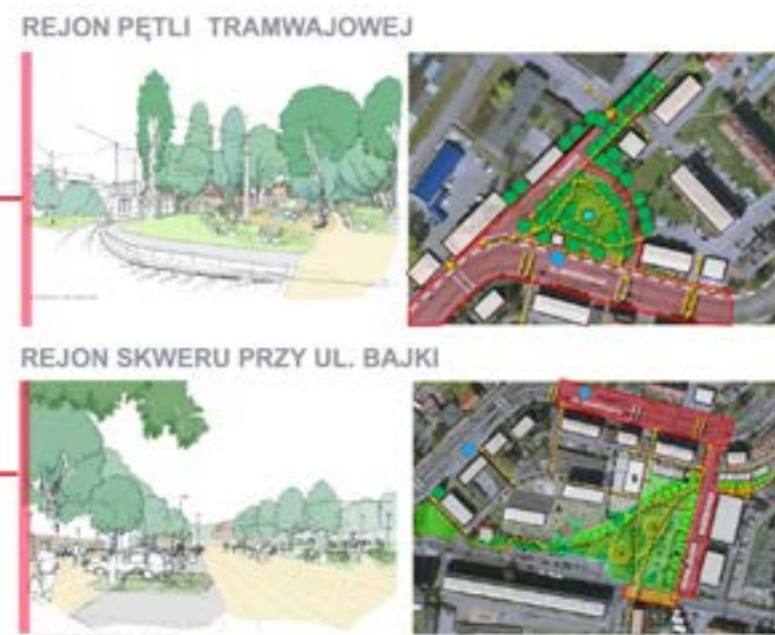
3. Wytuczne projektowe

Wizja docelowego układu przestrzeni lokalnych Przeróbki składa się z przestrzeni głównej, jaką jest centrum osiedlowe, rekreacyjnej strefy nabrzeża wraz z nowym placem oraz ciągu pieszego łączącego poszczególne elementy. System uzupełniają skwery na pętli tramwajowej, przed przychodnią oraz na skrzyżowaniu ulic Lenartowicza, Ku Ujściu i Bajki, a także tereny zielone na nabrzeżu, na zakończeniu ul. Bajki oraz przy przedszkolu. Układ dopełniają powiązania w postaci głównych ulic oraz ważniejszych tras pieszych.

3. Design Guidelines

The vision of the target layout of local spaces of Przeróbka consists of the main space, which is the centre of the housing estate, the waterfront recreational zone with a new square, and the pedestrian route connecting the individual elements. The system is complemented by squares at the tram terminus, in front of the clinic and at the junction of Lenartowicza, Ku Ujściu and Bajki Streets, as well as green areas on the waterfront, at the end of Bajki Street and by the kindergarten. The layout is complemented by connections in the form of main streets and major pedestrian routes.

Ryc. 6. Szkiecowa koncepcja kształtowania ul. Siennej jako bezpiecznego dojścia do szkoły. Źródło: Gdańskie Przestrzenie Lokalne, BRG, aut. il. Anna Fikus-Wójcik.
Fig. 6. Sketch concept for the design of Sienna Street as a safe road to school. Source: Local Spaces of Gdańsk, BRG, author: Anna Fikus-Wójcik.

W wytucznych projektowych nacisk położono na udogodnienia dla pieszych mające na celu spowolnienie ruchu kołowego lub, w miarę możliwości, jego eliminację oraz poprawę urządzenia pasów drogowych poprzez wyniesione przystanki komunikacji miejskiej i przejścia piesze, przestrzenie typu *shared space* czy *woonerf*, reorganizację parkowania i czytelne oznakowanie. Zastosowanie powyższych rozwiązań pozwoli na czytelne powiązanie poszczególnych przestrzeni lokalnych dzielnicy w spójny system oraz na eliminację utrudnień i barier dla użytkowników.

Szczególnie istotnym powiązaniem jest ul. Sienna, gdyż stanowi dojście do położonej peryferyjnie, poza głównym zespołem zabudowy szkoły podstawowej. Naprzeciwko szkoły podstawowej zlokalizowany jest klub sportowy Drakkar. Urządzenie ul. Siennej jako bezpiecznej przestrzeni przyjaznej pieszym jest z tego względu ważną wytyczną.

Poprawa funkcjonalności przestrzeni lokalnych ma nastąpić również dzięki wprowadzeniu odpowiedniego wyposażenia w małą architekturę, oświetlenie oraz zieleń. Dla odbioru jakości przestrzeni publicznej, oprócz jej wyposażenia, ważne są również krawędzie, które tworzą elewacje budynków. Dlatego w wytucznych wskazano budynki wymagające modernizacji lub otwarcia „ślepych” parterów na przestrzeń publiczną (na przykład w budynku klubu osiedlowego).

Przy tworzeniu wytucznych projektowych zwrócono również uwagę na przypadkowe i niekorzystne lokalizacje śmietników wspólnot mieszkaniowych i zaproponowano zmianę lokalizacji lub odpowiednią obudowę i ekranowanie zielenią. Wskazano także preferowaną funkcję dla terenów i lokali gminnych, na przykład społeczną, kulturalną czy gastronomiczną.

In the design guidelines, emphasis was placed on pedestrian amenities to slow down or, where possible, eliminate vehicular traffic and improve road lane layout through elevated public transport stops and pedestrian crossings, shared spaces or *woonerfs*, reorganised parking and clear signage. The application of these solutions will enable a clear linking of the individual local spaces of the district into a coherent system and the elimination of hindrances and barriers for users.

Sienna Street is a particularly important link as it provides access to a primary school located peripherally, outside the main development complex. The Drakkar sports club is located opposite the primary school. Making Sienna Street a safe pedestrian-friendly space is therefore an important guideline.

The functionality of local spaces is also to be improved by introducing appropriate small architecture, lighting and greenery. For the perception of the quality of public space, apart from its equipment, the edges which form the facades of buildings are also important. This is why the guidelines indicate buildings which require modernisation or the opening up of “blind” ground floors to public space (for example in the building of the housing estate club).

The haphazard and unfavourable locations of the housing communities’ rubbish bins have also been noted in the design guidelines, and it has been suggested that they should be re-located or appropriately enclosed and screened with greenery. The preferred function for the communal areas and premises was also indicated, for example social, cultural or catering.

Projekt Gdańskie Przewstrzenie Lokalne ma za zadanie wsparcie mieszkańców i rad dzielnic w działaniach zmierzających do urządzenia poszczególnych miejsc. Ogólne wytyczne projektowe umożliwiają koordynację działań w przestrzeniach, uniknięcie przypadkowych, punktowych realizacji i zachowanie najważniejszych powiązań przestrzennych i funkcjonalnych. Pomagają także w określeniu etapowania inwestycji oraz w osiągnięciu spójnego zagospodarowania.

Projekt Gdańskie Przewstrzenie Lokalne nie jest zbiorem zamkniętym, lecz może się rozrastać o nowe przestrzenie wraz z rozwojem miasta.

Urbanistyka operacyjna

„Można ją zdefiniować jako umiejętność skutecznego urzeczywistniania wizji, zamierzeń, planów i koncepcji dotyczących kreowania przestrzeni. Można też powiedzieć prościej – jest to sztuka budowy miast, a nie tylko ich planowania”.

Tomasz Ossowicz⁴

Opracowanie Gdańskie Przewstrzenie Lokalne wyznacza system przestrzeni lokalnych w skali całego miasta, schodząc następnie do skali poszczególnych dzielnic i osiedli, a kończąc na wytycznych urbanistycznych dla konkretnych lokalizacji. Poprzez szereg konsultacji i warsztatów GPL inicjuje procesy zmierzające do realizacji przestrzeni lokalnych. Procesy te, zapoczątkowane wytycznymi, kończą się uzyskaniem projektu realizacyjnego uzgodnionego z autorkami GPL oraz

4. T. Ossowicz, *Urbanistyka operacyjna. Zarys teorii*, Wrocław 2019.

The Local Spaces of Gdańsk project is intended to support the residents and district councils in their actions aimed at the arrangement of particular spaces. The general design guidelines will make it possible to coordinate activities, avoid accidental, spotty implementations and maintain the most important spatial and functional connections. They also help to define the phasing of investments and to achieve coherent development.

The Local Spaces of Gdańsk project is not a closed set, but may grow to include new spaces as the city develops.

Operational Urban Planning

“It can be defined as the ability to effectively realise visions, intentions, plans and concepts concerning the creation of spaces. Or, to put it more simply, it is the art of building cities, not just planning them”.

Tomasz Ossowicz⁴

The Local Spaces of Gdańsk study defines a system of local spaces on a city-wide scale, going down to the scale of individual districts and housing estates, and ending with urban planning guidelines for specific locations. Through a series of consultations and workshops, GPL initiates processes aimed at realising local spaces. These processes, initiated by the guidelines, end with obtaining the implementation project agreed with the GPL authors and the realisation of the space, most often with funds from the civic budget or the district

4. T. Ossowicz, *Urbanistyka operacyjna. Zarys teorii*, Wrocław 2019.

Ryc. 7. Schemat systemu przestrzeni lokalnych w Gdańsku – etap trzeci GPL. Źródło: Gdańskie Przewstrzenie Lokalne, BRG.

Fig. 7. Scheme of the system of local spaces in Gdańsk – third stage of GPL. Source: Local Spaces of Gdańsk, BRG.

realizacją przestrzeni najczęściej ze środków z budżetu obywatelskiego lub budżetu własnego rad dzielnic. Wypracowana ścieżka postępowania angażująca społeczności lokalne oraz jednostki miejskie wpisuje Gdańskie Przewstrzenie Lokalne w nurt urbanistyki operacyjnej.

Ponadto kierunki GPL stanowią dla projektantów Biura Rozwoju Gdańska wytyczne przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plany miejscowe przekładają kierunki opracowania studialnego na prawo miejscowe.

Współpraca

Projekt GPL realizuje wytyczne ze Strategii Rozwoju Gdańska 2030+ (2014) i Programu Operacyjnego Przewstrzeń Publicznych (2015–2023), którego wdrażaniem zajmuje się między innymi Biuro Rozwoju Gdańska. Wytyczne urbanistyczne wskazane w GPL są wdrażane przez jednostki miejskie oraz przez samych mieszkańców i radnych dzielnic w budżecie obywatelskim lub w inicjatywach oddolnych.

Dzięki współpracy z uczelniami wyższymi, między innymi z Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku, szczegóły wytycznych urbanistycznych znajdują swą interpretację w konkretnych rozwiązaniach projektowych lub działaniach artystycznych. Taka współpraca umożliwia studentom zetknięcie się z warsztatem zawodowym architekta – urbanisty, a nam, praktykom zawodowym, zweryfikowanie czytelności poszczególnych zapisów. Zaangażowanie w ten proces mieszkańców, jednostek miejskich oraz środowiska akademickiego daje większą szansę na powodzenie projektu oraz na jego akceptację przez społeczności lokalne.

council’s own budget. The developed path of proceedings involving local communities and municipal units makes the Local Spaces of Gdańsk part of the operational urban planning stream.

Moreover, the directions of the GPL constitute guidelines for the designers from the Gdansk Urban Development Agency when drawing up local spatial development plans. Local plans translate the directions indicated in the study into local law.

Cooperation

The GPL project realises the guidelines of the Gdańsk Development Strategy 2030+ (2014) and the Operational Programme Public Space (2015–2023), the implementation of which is handled, among others, by the Gdansk Urban Development Agency. The urban planning guidelines indicated in the GPL are implemented by city units and by the inhabitants themselves and district councillors in civic budgets or in grassroots initiatives.

Thanks to the cooperation with universities, including the Academy of Fine Arts in Gdańsk, the details of the urban guidelines find their interpretation in specific design solutions or artistic activities. Such cooperation enables students to experience the professional workshop of an architect – urban planner, and us, professional practitioners, to verify the legibility of individual provisions. Involving residents, municipalities and academia in the process gives the project a greater chance of success and of being accepted by local communities.

Ryc. 8. Współpraca z lokalnymi społecznościami w ramach GPL
 Źródło: Archiwum BRG.
 Fig. 8. Working with local communities under GPL
 Source: BRG Archive.

ul. Siennicka, fot. M. Józwicki

Hydromisja

Hydromission

Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna Sp. z o.o.

Agnieszka Klugmann

Tegoroczne zadanie praktyczne polegało na przygotowaniu projektu muralu dydaktycznego do wykorzystania na murze w sąsiedztwie budynku centrum edukacyjnego, które powstało na terenie Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód. To wyjątkowe dla nas przedsięwzięcie związane jest z przygotowywanym programem edukacyjnym „Hydromisja”, którego adresatami mają być mieszkańcy Gdańska i okolic w różnym wieku.

Mur w pobliżu centrum stanowi ogrodzenie technicznego obiektu, jakim jest Instalacja Termicznego Przekształcania Osadów Ściekowych, i jego dzisiejszy wygląd jest dość surowy. Zależało nam na tym, aby stał się on nośnikiem atrakcyjnie przedstawionych treści dydaktycznych.

Ryc. 1. Fragmenty muru
Il. 1. Wall fragments

This year's practical task was to prepare a design of a didactic mural to be used on a wall in the vicinity of the educational centre building which was constructed on the premises of the Gdańsk East Wastewater Treatment Plant. This project, which is unique to us, is connected with the “Hydromission” educational programme that is being prepared.

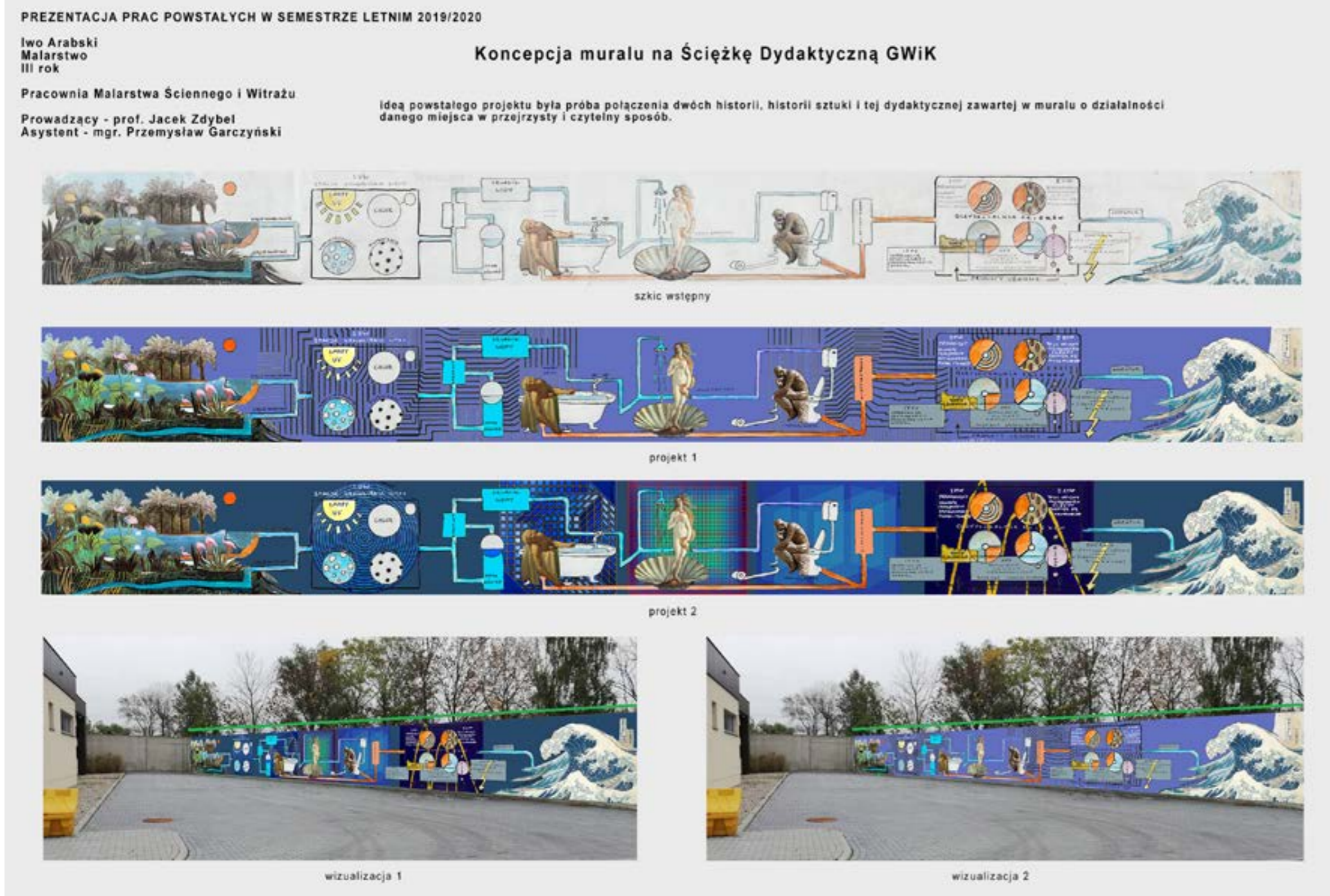
The wall near the centre is a fence around the technical facility that is the Sewage Sludge Thermal Treatment Installation, and its current appearance is quite crude. We wanted it to become a vehicle for attractively presented didactic content.

Ryc. 2a. Koncepcja muralu na ścieżkę dydaktyczną GIWK, aut. Maria Morawska
Il. 2a. Concept for a mural for the GIWK didactic trail, by Maria Morawska

Jako inspirację dla studentów przygotowaliśmy część merytoryczną – uproszczony schemat gdańskiego systemu wodociągowo-kanalizacyjnego. Przedstawia on obieg wody od ujęcia przez wykorzystanie jej w domu aż do procesu oczyszczania ścieków i uwzględnia podstawowe urządzenia funkcjonujące w systemie.

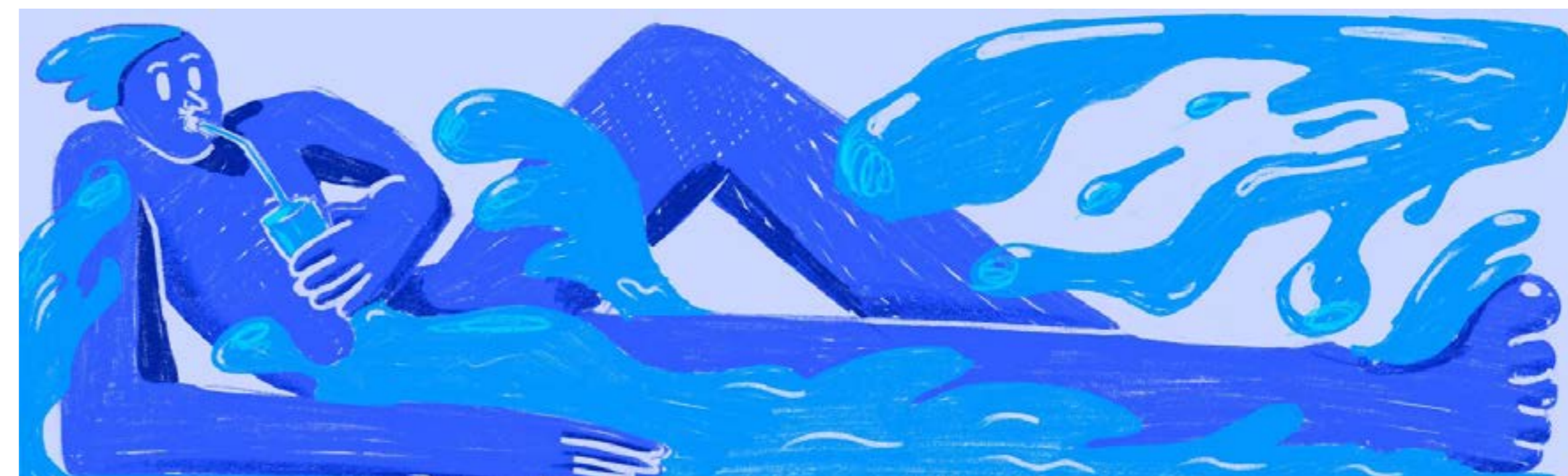
As an inspiration for students, we have prepared a factual part – a simplified diagram of the Gdańsk water supply and sewage system. It depicts the water cycle from the intake through domestic use to the sewage treatment process and includes the basic devices functioning in the system

Ryc. 2b. Koncepcja muralu na ścieżkę dydaktyczną GIWK, aut. Iwo Arabski
Il. 2b. Concept for a mural for the GIWK didactic trail, by Iwo Arabski

Drugie zadanie polegało na stworzeniu murali na budynkach stacji uzdatniania wody w Świbnie (obiekt czynny, rezerwowy) i Sobieszewie (obiekt nieczynny). Stacja uzdatniania to obiekt związany z wodą – związek ten miał zostać podkreślony przez stworzony mural.

The second task was to create murals on the buildings of the water treatment stations in Świbno (active, reserve facility) and Sobieszewo (inactive facility). The treatment station is an object connected with water - this connection was to be emphasised by the created mural.

Ryc. 3. Sobieszewo – stacja uzdatniania wody, aut. Mateusz Lengling
Il. 3. Sobieszewo – water treatment station, by Mateusz Lengling

Przerabiamy Przeróbkę **Reworking Przeróbką**

Przerabiamy Przeróbkę. Rola projektowania w ożywieniu dzielnicy Reworking Przeróbka: The Role Of Design In Neighbourhood Revitalisation

Bogumiła Józwicka
Marek Józwicki

TŁO DZIAŁAŃ STUDYJNYCH W RAMACH INTERDYSCYPLINARNEGO PROJEKTU ARTYSTYCZNO-BADAWCZEGO GDAŃSKIE PRZESTRZENIE LOKALNE

„Przerabiamy Przeróbkę” to gra słów. Czasownik w liczbie mnogiej, odnoszący się do wielopłaszczyznowych działań studentów wszystkich wydziałów ASP, bezpośrednio łączy się z nazwą jednej z dzielnic Gdańska – trochę zapomnianej, leżącej z dala od głównych szlaków turystycznych, mocno uprzemysłowionej, a przez to słabo zaludnionej. Do niedawna cieszącej się złą sławą, obecnie – coraz modniejszej. *Genius loci*⁴, wynikający z historii, klimatu i charakteru miejsca, stanowi ogromny potencjał, kreatywnie wykorzystywany w działaniach artystycznych i projektowych. Przeróbka nie jest tu wyjątkiem – dotyczy to wszystkich dzielnic Gdańska, bardzo zróżnicowanych w szerokim spektrum znaczeń. Nie sposób zresztą analizować poszczególnych

4. *Genius loci* to duch opiekuńczy danego miejsca decydujący o jego wyjątkowości. Duchy opiekuńcze miejsc lub osób są powszechnie obecne w wielu wierzeniach. Krystyna Dąbrowska-Budziło z Instytutu Krajobrazu Politechniki Krakowskiej w artykule *Genius loci jako potencjalne źródło dla kształtowania krajobrazu* napisała, że „*genius loci* w istotny sposób wpływa na jakość życia społeczności z nim związanej, wzbogaca strefę duchową człowieka, potęguje jego wrażliwość artystyczną, możliwości intelektualne i twórcze. W konsekwencji stanowi potencjalne źródło inspiracji dla kształtowania krajobrazu. Miejsca «obdarzone duchem» pełnią rolę punktów orientacji, według których ludzie biorą przestrzeń w swe posiadanie. Są one wyznacznikiem kultury regionu. Warunkiem zaistnienia tychże miejsc jest niezwykłość, wyrazistość, łatwa identyfikowalność, moc wywoływania bogactwa przeżyć, przesycenie istotnymi treściami sięgającymi istoty ludzkich potrzeb i odczuć. Fakt istnienia zjawiska zwanego duchem miejsca, obliguje nas do jego zachowania; ocalenia zarówno tego, co współtworzy ową indywidualną, unikalną jakość, jak i całego kontekstu. Jest rzeczą konieczną nie tylko ochrona miejsc obdarzonych szczególną atmosferą, lecz także ich tworzenie” (K. Dąbrowska-Budziło, *Genius loci jako potencjalne źródło dla kształtowania krajobrazu* [w:] *Niematerialne wartości krajobrazów kulturowych*, Sosnowiec 2011, s. 227).

BACKGROUND OF THE STUDY ACTIVITIES WITHIN THE INTERDISCIPLINARY ART-AND- RESEARCH PROJECT THE LOCAL SPACES OF GDAŃSK

In Polish, “Przerabiamy Przeróbkę” (“Reworking Przeróbka”) is a play on words. The verb in plural, referring to multifaceted activities of students from all faculties of the Academy of Fine Arts, directly links to the name of one of the districts of Gdańsk – a bit forgotten, located away from the main tourist routes, heavily industrialised, and thus sparsely populated. Until recently notorious, now becoming more and more fashionable. *Genius loci*⁴, resulting from the history, climate and character of a place, constitutes a huge potential, creatively used in artistic and design activities. Alteration is not an exception here – it applies to all districts of Gdańsk, very diverse in a wide spectrum of meanings. And it is impossible to analyse individual districts in isolation from Gdansk itself. They are connected by bonds in the

4. *Genius loci* is the guardian spirit of a place that determines its uniqueness. Guardian spirits of places or people are commonly present in many beliefs. Krystyna Dąbrowska-Budziło from the Landscape Institute of the Cracow University of Technology in her article *Genius loci as a potential source for landscape design* wrote that “*genius loci* significantly affects the quality of life of the community associated with it, enriches the spiritual sphere of man, enhances his artistic sensitivity, intellectual and creative abilities. Consequently, it is a potential source of inspiration for landscape design. Places ‘endowed with spirit’ play the role of landmarks according to which people take possession of space. They are the determinants of a region’s culture. The condition for the existence of such places is their uniqueness, distinctness, easy identifiability, power to evoke a wealth of experiences, saturation with important contents reaching the essence of human needs and feelings. The existence of the phenomenon called spirit of place obliges us to preserve it; to save both what co-creates this individual, unique quality and the whole context. It is necessary not only to protect places with a special atmosphere, but also to create them” (K. Dąbrowska-Budziło, *Genius loci jako potencjalne źródło dla kształtowania krajobrazu* [in:] *Niematerialne wartości krajobrazów kulturowych*, Sosnowiec 2011, p. 227).

dzielnic w oderwaniu od samego Gdańska. Łączą je szeroko pojęte więzi, a ich krajobrazy – także te kulturowe – przenikają się...

Gdańsk jest miastem kreatywnym⁵. Nie tylko dlatego, że jego architektura zachwyca innowacyjnymi rozwiązaniami, centra handlowe pełnią funkcję rozrywkową i kulturotwórczą, a transport miejski jest przyjazny użytkownikom⁶. I nie tylko dlatego, że znajduje się tu siedziba uczelni artystycznej – gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych – chociaż wielu jej absolwentów faktycznie mieszka w Trójmieście, a ich działalność, prowadzona na wielu polach, już od siedemdziesięciu pięciu lat składa się na szeroko pojęte dziedzictwo kulturowe tego miejsca. Gdańsk jest miastem kreatywnym, ponieważ nie trzeba udowadniać, że jego mieszkańcy potrafią uwolnić i wykorzystać ogromny potencjał, a ich dokonania mają znaczenie symboliczne i zna je cały świat. Gdańsk bez wątplenia inspiruje.

5. Gdańsk nie należy jeszcze do Sieci Miast Kreatywnych (UNESCO Creative Cities Network), ale od lat prowadzone są działania, które „kreatywność i rozwój przemysłów kulturalnych wykorzystują jako strategiczny czynnik zrównoważonego rozwoju” – co jest podstawą programu utworzonej w 2004 roku Sieci. Przykładem promowania kreatywności może być drugi numer Katalogu Artystyczno-Badawczego ASP „4T” *Miasto kreatywne. Gdańsk*, wydany przez Wydział Architektury i Wzornictwa w ramach realizacji programu badawczego „Creative City – Gdańsk 2019”.

6. Według Charlesa Landry’ego, autora niedostępnej już niestety książki *Kreatywne miasto. Zestawy narzędzi dla miejskich innowatorów*, są to właśnie cechy kreatywnego miasta. Bez wątplenia Gdańsk zachwyca i inspiruje, nawet jeżeli nowe inwestycje zderzają się z falą krytyki. Opinia specjalistów bardzo często nie spotyka się nawet z emocjami zwykłych użytkowników, którym podobają się rozwiązania spektakularne i którzy nie prowadzą naukowych rozważań na temat *genius loci* i kontekstu. Wyraziste otoczenie po prostu się podoba i jest zapamiętywane – zwłaszcza, że stanowi często tło wakacyjnych fotografii.

broadest sense of the term, and their landscapes – including cultural ones – intermingle...

Gdańsk is a creative city⁵. Not only because its architecture is impressive with its innovative solutions, shopping centres perform an entertainment and cultural function, and urban transport is user-friendly⁶. And not only because it is the seat of an art school – the Academy of Fine Arts in Gdańsk – although many of its graduates do live in the Tri-City, and their work, conducted in many fields, has for seventy-five years been contributing to the broadly defined cultural heritage of this place. Gdańsk is a creative city, because there is no need to prove that its inhabitants are capable of releasing and utilising the huge potential, and their achievements are symbolic and known all over the world. Gdańsk undoubtedly inspires.

Gdańsk – like every city – is a complex structure. It is a city of symbols. Its history of over a thousand years is full of important events, its complex identity is the result of the

5. Gdańsk does not yet belong to the UNESCO Creative Cities Network, but for years it has been carrying out activities which “use creativity and the development of cultural industries as a strategic factor for sustainable development” – which is the basis of the programme of the Network created in 2004. An example of promoting creativity can be the second issue of the AFA’s Art and Research Album “4T” *Creative city: Gdańsk*, published by the Faculty of Architecture and Design as part of the implementation of the research programme “Creative City – Gdańsk 2019”.

6. According to Charles Landry, author of the book *The creative city: Toolkits for urban innovators*, which is unfortunately no longer available, these are the characteristics of a creative city. Undoubtedly Gdańsk delights and inspires, even if new investments are met with a wave of criticism. The opinion of specialists very often does not even evoke any emotions of ordinary users, who like spectacular solutions and do not conduct scientific deliberations on genius loci and context. Clear surroundings simply appeal and are remembered – especially as they are often the backdrop for holiday photographs.

Gdańsk – jak każde miasto – jest strukturą złożoną. To miasto – symbol. Jego ponadtysiącletnia historia obfitowała w ważne wydarzenia, jego złożona tożsamość jest wynikiem wpływów wielu kultur⁷. To stolica województwa pomorskiego, ośrodek gospodarki morskiej z dużym portem handlowym, centrum kulturalnym, naukowym i gospodarczym oraz węzeł komunikacyjny północnej Polski. Zajmuje szóste miejsce w kraju pod względem liczby ludności, siódme pod względem powierzchni. Jest częścią aglomeracji trójmiejskiej (zwanej również gdańską), miastem na prawach powiatu.

Gdańsk leży nad Morzem Bałtyckim, u ujścia Motławy do Wisły, nad Zatoką Gdańską, częściowo na Żuławach Wiślanych, a w części nadbrzeżnej – na Mierzei. Jego zachodnia część należy już do Pobrzeża i Pojezierza Kaszubskiego. To wspaniałe położenie decyduje o zróżnicowaniu przestrzennym i przyrodniczym miasta, a tym samym o jego atrakcyjności – nie tylko turystycznej. Występuje tu także wyjątkowy klimat, związany z bliskością morza i ukształtowaniem terenu, wynikającym między innymi z rzeźby polodowcowej i dużej obecności zieleni. Składają się na nią tereny leśne, zieleń miejska i ogrody działkowe. Na terenie miasta znajduje się dwadzieścia jeden ogólnie dostępnych parków, z których część ma znaczenie historyczne. Są tu także cztery obszary chronionego krajobrazu, pięć rezerwatów przyrody, dwa zespoły przyrodniczo krajobrazowe, trzynaście użytków ekologicznych oraz sto osiemdziesiąt dwa pomniki przyrody.

7. Pomimo trudnych losów powojennych w Gdańsku nadal silnie reprezentowane są mniejszości narodowe, mające następujące przedstawicielstwa: Związek Mniejszości Niemieckiej w Gdańsku, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Gdańsku, Związek Ukraińców w Polsce Koło Gdańsk, Związek Tatarów RP – Centrum Kultury Tatarów RP w Gdańsku, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Stowarzyszenie Litwinów w Polsce Oddział Gdańsk oraz Związek Karaimów w Polsce.

influence of many cultures⁷. It is the capital of the Pomerania Province, a centre of maritime economy with a large commercial port, a cultural, scientific and economic centre and a transport hub of northern Poland. It ranks sixth in the country in terms of population and seventh in terms of area. It is a part of the Tri-City agglomeration (also called Gdańsk agglomeration), a city with poviat rights.

Gdańsk lies on the coast of the Baltic Sea, where the Motława River joins the Vistula, on the Bay of Gdańsk, partly on Żuławy Wiślane, and in the coastal part – on Mierzeja. Its western part belongs to Pobrzeże and Pojezierze Kaszubskie. This wonderful location determines the spatial and natural diversity of the city, and thus its attractiveness – not only for tourists. There is also a unique climate here, associated with the proximity of the sea and the lay of the land, resulting, among other things, from the post-glacial relief and the large presence of greenery. It consists of woodlands, urban greenery and allotment gardens. There are twenty-one publicly accessible parks, some of which are of historical significance. There are also four protected landscape areas, five nature reserves, two natural landscape complexes, thirteen ecological grasslands and one hundred and eighty-two natural monuments.

The name of the city is of pre-Slavic origin and means “wet place”. It has been spelled differently over the centuries and

7. Despite the difficult post-war fate, national minorities are still strongly represented in Gdańsk by the following institutions: Association of the German Minority in Gdańsk, Jewish Community in Gdańsk, Association of Ukrainians in Poland Group Gdańsk, Association of Tatars of Poland – Cultural Centre of Tatars of Poland in Gdańsk, Kashubian-Pomeranian Association, Association of Lithuanians in Poland Branch Gdańsk and Association of Karaims in Poland.

Nazwa miasta ma genezę prasłowiańską i oznacza „mokre miejsce”. Różnie zapisywana przez wieki, wielokrotnie pojawiała się w wielu historycznych dokumentach⁸. Od wieków też miasto rozwija się i wchłania okoliczne miejscowości, które z czasem stały się dzielnicami Gdańska. Każda dzielnica ma swoje charakterystyczne cechy, swoją historię, szczególnie związanych z nią znanych gdańszczan, swoistą architekturę, zabytki, pomniki, kościoły, szkoły, szpitale, obiekty sportowe i inne instytucje kultury i nauki. Każda dzielnica ma własną sieć dróg i ulic, które składają się na jej niepowtarzalny klimat.

8. Pierwsza wzmianka o Gdańsku pochodzi ze spisane go po łacinie w 999 roku Żywotu *świętego Wojciecha*, opisującego pobyt biskupa w mieście wiosną 997 roku. Zapisana tam przez Jana Kanapariusza nazwa *urbs Gyddanyzc* daje pewność, że miasto już wtedy istniało. To najwcześniejsze źródło pisane wspominające o Gdańsku, ale istnienie tu już w VII wieku osady rybackiej potwierdzają inne odkrycia. W 2019 roku nazwę tę nadano skwerowi, który wcześniej nosił imię księdza prałata Jankowskiego. Prawdopodobnie od 2006 roku w Parku Akademickim we Wrzeszczu Górnym, nieopodal lapidarium upamiętniającego zlikwidowane gdańskie cmentarze, istnieje pomnik symbolizujący początek historii Gdańska z wrytą w kamieniu najstarszą znaną nazwą miasta w zapisie skopiowanym ze wspomnianego powyżej dokumentu. Nazwa miasta, potwierdzona w wielu źródłach historycznych na przestrzeni wieków, w różnych językach i formach, naprawdę może inspirować działania artystyczne i projektowe: *Kdansk* (1148), *Gdansk* (1173–1186), *Gdancz* (1178), *Gdantz* (1198), *Danzk*, *Danzc* (1209), *Gdanizc* (1220), *Dancek*, *Danczk* (1224), *Gdancz* (1235), *Gdancz* (1238), *in Danzeke* (1248), *Gdanzke* (1267), *Gdansk* (1268), *Danczk* (1279), *de Danczcz* (1281), *Gdanchek*, *Gdanczk* (1281), *Gdanchez* (1283), *Dantzic* (1292), *Gdantzic* (1295), *Gedani* (1303), *in civitate Gdansco* (1310), *Danzich* (1310), *Gdanczk* (1325), *Danzk* (1342), *Danczc*, *Gdanczk*, *Gdanczc* (1342), *Dantzicke*, *Dantzke* (1357), *Gdanczk* (1434), *Gdansk* (1435), *Gdansko* (1457), *Dantzicg* (1471), *Gdanysk* (1483), *in Gdanum* (1510–1529), *Gdańsk*, *do Gdańska* (1565; 1615), *Gedanum civitas* (1570), *pode Gdańskiem* (1615), *in civitate Gedanensi* (1624), *do Gdańska* (1664), *Danzig* (1796–1802), *Gdańsk*, *Danzig* (1881), w latach 1920–1939 Wolne Miasto Gdańsk (niem. *Freie Stadt Danzig*), a teraz – od 1945 roku – znów Gdańsk...

has appeared in many historical documents⁸. For centuries the city has also been developing and absorbing the surrounding towns, which over time have become the districts of Gdańsk. Each district has its own characteristic features, its own history, with well-known citizens of Gdańsk particularly associated with it, its own architecture, monuments, churches, schools, hospitals, sports facilities and other cultural and scientific institutions. Each district has its own network of roads and streets, which contribute to its unique atmosphere.

8. The first mention of Gdańsk dates back to the *Life of St Adalbert*, written in Latin in 999, which describes the bishop's stay in the city in the spring of 997. The name *urbs Gyddanyzc* recorded there by John Canaparius makes it certain that the city already existed then. This is the earliest written source to mention Gdańsk, but the existence of a fishing settlement here as early as in the seventh century is confirmed by other discoveries. In 2019, the name was given to the square, which had previously been named after Priest Prelate Jankowski. Probably since 2006, in the Academic Park in Upper Wrzeszcz, near the lapidarium commemorating the liquidated Gdańsk cemeteries, there has been a monument symbolising the beginning of Gdańsk's history with the oldest known name of the city engraved in stone in a notation copied from the above-mentioned document. The name of the city, confirmed in many historical sources over the centuries, in different languages and forms, can really inspire artistic and design activities: *Kdansk* (1148), *Gdansk* (1173–1186), *Gdanze* (1178), *Gdantz* (1198), *Danzk*, *Danzc* (1209), *Gdanizc* (1220), *Dancek*, *Danczk* (1224), *Gdancz* (1235), *Gdancz* (1238), *in Danzeke* (1248), *Gdanzke* (1267), *Gdansk* (1268), *Danczk* (1279), *de Danczcz* (1281), *Gdanchek*, *Gdanczk* (1281), *Gdanchez* (1283), *Dantzic* (1292), *Gdantzic* (1295), *Gedani* (1303), *in civitate Gdansco* (1310), *Danzich* (1310), *Gdanczk* (1325), *Danzk* (1342), *Danczc*, *Gdanczk*, *Gdanczc* (1342), *Dantzicke*, *Dantzke* (1357), *Gdanczk* (1434), *Gdansk* (1435), *Gdansko* (1457), *Dantzicg* (1471), *Gdanysk* (1483), *in Gdanum* (1510–1529), *Gdańsk*, *do Gdańska* (1565; 1615), *Gedanum civitas* (1570), *pode Gdańskiem* (1615), *in civitate Gedanensi* (1624), *do Gdańska* (1664), *Danzig* (1796–1802), *Gdańsk*, *Danzig* (1881), in the years 1920–1939 the Free City of Gdańsk (German: *Freie Stadt Danzig*), and now – since 1945 – Gdańsk again...

W wykazie encyklopedycznym widnieje trzydzieści pięć dzielnic Gdańska⁹. Oprócz wspomnianego już charakteru i mocno zróżnicowanych walorów krajobrazowych, różnią się one powierzchnią i liczbą mieszkańców, co przekłada się na gęstość zaludnienia.

Przeróbka uważana jest za najbardziej uprzemysłowioną dzielnicę Gdańska, ponieważ znajduje się tu wiele zakładów przemysłowych, magazynów i różnego rodzaju składów, a także punktów dystrybucyjnych. Tym samym dzielnica jest nadal miejscem pracy dla wielu mieszkańców miasta i pobliskich miejscowości.

Sprzyja temu położenie blisko portu. Dzielnica jest „rozciągnięta” – graniczy aż z sześcioma innymi dzielnicami, musi więc być dobrze i różnorodnie skomunikowana. Można tu dojechać tramwajami (linie 3, 8, 9 i sezonowe) i autobusami miejskimi (o numerach 106, 111 i 138). Prowadzi tędy Trasa im. majora Henryka Sucharskiego, którą można dojechać do Południowej Obwodnicy Gdańska. Przez Przeróbkę przebiega też magistrala towarowa (linia kolejowa 226).

Zatoka Gdańska otacza dzielnicę od północy. Od wschodu Przeróbka dotyka Stogów, od zachodu graniczy z Nowym Portem, Letnicą i Młyniskami, od południa ze Śródmieści-

9. Wikipedia uwzględnia następujące dzielnice: Aniolki, Brętowo, Brzeźno, Chełm, Jasień, Kokoszki, Krakowiec-Górki Zachodnie, Letnica, Matarnia, Młyniska, Nowy Port, Oliwa, Olszynka, Orunia Górna-Gdańsk Południe, Orunia św. Wojciech Lipce, Osowa, Piecki Mígowo, Przeróbka, Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Rudniki, Siedlce, Stogi, Strzyża, Suchanino, Śródmieście, Ujeścisko Łostowice, VII Dwór, Wrzeszcz Górny, Wrzeszcz Dolny, Wyspa Sobieszewska, Wzgórze Mickiewicza, Zaspą Młyniec, Zaspą Rozstaje, Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia. Projekt omawiany w tej publikacji to trzecie przedsięwzięcie ASP w Gdańsku dotyczące dzielnic. W 2019 roku opracowanie dotyczyło Brzeźna, a rok wcześniej – Przymorza.

The encyclopaedic list names thirty-five districts of Gdańsk⁹. In addition to the aforementioned character and strongly varying landscape values, they differ in area and population, which translates into population density.

Przeróbka is considered to be the most industrialised district of Gdańsk, as many industrial plants, warehouses and various types of storage and distribution facilities are located here. Thus, the district continues to be a place of work for many residents of the city and nearby towns.

This is facilitated by the location near the port. The district is “stretched” – it borders as many as six other districts, so it must be well and diversely communicated. It is accessible by tram (lines 3, 8, 9 and seasonal lines) and by city bus (numbers 106, 111 and 138). The Major Henryk Sucharski Route runs through the area, providing access to the Gdańsk Southern Bypass. A freight trunk line (railway line 226) also runs through Przeróbka.

The Gdańsk Bay surrounds the district from the north. From the east Przeróbka touches Stogi, from the west it borders Nowy Port, Letnica and Młyniska, from the south – Downtown and Rudniki. Its rich history allows to distinguish four parts: “Przeróbka proper”, Westerplatte, Wisłoujście and

9. Wikipedia lists the following districts: Aniolki, Brętowo, Brzeźno, Chełm, Jasień, Kokoszki, Krakowiec-Górki Zachodnie, Letnica, Matarnia, Młyniska, Nowy Port, Oliwa, Olszynka, Orunia Górna-Gdańsk Południe, Orunia św. Wojciech Lipce, Osowa, Piecki Mígowo, Przeróbka, Przymorze Małe, Przymorze Wielkie, Rudniki, Siedlce, Stogi, Strzyża, Suchanino, Śródmieście, Ujeścisko Łostowice, VII Dwór, Wrzeszcz Górny, Wrzeszcz Dolny, Wyspa Sobieszewska, Wzgórze Mickiewicza, Zaspą Młyniec, Zaspą Rozstaje, Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia. The project discussed in this publication is the AFA’s third venture into neighbourhoods. In 2019, the study concerned Brzeźno, and a year earlier – Przymorze.

em i Rudnikami. Jej bogata historia pozwala na wyróżnienie czterech części: „właściwej Przeróbki”, Westerplatte, Wisłoujścia i Sączków (przechodzących też na Stogi), których większą część stanowią tereny przemysłowe. „Właściwa Przeróbka” leży w zakolu Martwej Wisły (na Zakręcie Pięciu Gwizdków¹⁰), stanowiąc południową część dzielnicy. Co ciekawe, stanowi jej jedyną zamieszkałą podjednostkę. Westerplatte to obecnie zespół parkowo-pomnikowy, nabrzeża portowe i jednostka straży granicznej położone na półwyspie u ujścia Martwej Wisły do Zatoki Gdańskiej. Zgodnie z niemiecką nazwą¹¹ w XIX wieku było jeszcze wyspą. Tereny przemysłowe środkowej części dzielnicy Przeróbka wraz z pasmem wydm nadmorskich składają się na Sączki. Pomiędzy Westerplatte a Sączkami rozciąga się kolejny obszar przemysłowy, znany przede wszystkim poprzez zachowaną w tym miejscu zabytkową Twierdzę Wisłoujście.

Ze względu na przeważający charakter przemysłowy oraz dużą liczbę terenów przeznaczonych pod inwestycje infrastrukturalne dzielnica jest stosunkowo słabo zaludniona – pięćset dziewięćdziesiąt osób na kilometr kwadratowy. Nadal wzmocniane są funkcje przemysłowo-portowe, ale też mieszkaniowe i rekreacyjne, na przykład poprzez modernizację kolejnych odcinków nabrzeża. Powstają też nowe

10. Sześciusetmetrowy Zakręt Pięciu Gwizdków znajduje się przy ujściu Martwej Wisły ku Zatoce Gdańskiej. Jednostki pływające zmieniają tu kurs o 110 stopni, oznajmiając to sygnałami dźwiękowymi. Zakręt powstał w 1847 roku, kiedy to zamknięto ostatecznie ulegające postępującemu zapiaszczeniu stare ujście Wisły groblą, tworząc półwysp Westerplatte. Po 1820 roku przebudowano go w kanał portowy z kamiennymi nabrzeżami. W latach 1958–1964 został on poszerzony i pogłębiony, a wydobytą ziemię wykorzystano do wykonania wzniesienia na Westerplatte, na którym w 1966 stanął Pomnik Obrońców Wybrzeża.

11. Nazwę zachowano ze względu na jej symboliczne znaczenie – to tu zaczęła się druga wojna światowa. Istniała także wyspa wschodnia, ale już wcześniej połączyła się z lądem.

Sączki (also passing into Stogi), most of which are industrial areas. “Przeróbka proper” lies in a bend of the Martwa Wisła river (at Zakręt Pięciu Gwizdków¹⁰), constituting the southern part of the district. Interestingly, it is its only inhabited subunit. Westerplatte is now a park and memorial complex, harbour quays and a border guard unit located on a peninsula at the mouth of the Martwa Wisła River into the Gdańsk Bay. According to its German name¹¹, it was still an island in the nineteenth century. The industrial areas of the central part of the Przeróbka district together with the coastal dune belt make up Sączki. Between Westerplatte and Sączki extends another industrial area, known primarily due the historic Wisłoujście Fortress preserved in this place.

Due to its predominantly industrial character and the large amount of land earmarked for infrastructure investments, the district is relatively sparsely populated with five hundred and ninety people per square kilometre. The industrial and port functions continue to be strengthened, but so do the housing and recreational functions, for example by upgrading further stretches of waterfront. New housing estates are also being built. Due to its interesting location, its special atmosphere – connected among other things with the pres-

10. The six-hundred-metre Zakręt Pięciu Gwizdków is located at the mouth of the Martwa Wisła River towards the Gdańsk Bay. Boats change course here by 110 degrees, announcing it with sound signals. The turn was created in 1847, when the old estuary of the Vistula was finally closed with a dyke, which was getting progressively swollen, creating the Westerplatte peninsula. After 1820 it was rebuilt into a harbour channel with stone quays. In the years 1958–1964 it was widened and deepened, and the excavated soil was used to build a hill at Westerplatte, on which the Monument to the Defenders of the Coast was erected in 1966.

11. The name was retained because of its symbolic significance – it was here that the Second World War began. There was also an eastern island, but it had already connected to the mainland.

osiedla mieszkaniowe. Ze względu na ciekawe położenie, swoistą atmosferę – związaną między innymi z obecnością obiektów o dużym znaczeniu historycznym – i stosunkowo niewysoki koszt wynajmu mieszkań miejsce staje się modne i zaczyna przyciągać młodych. Jednocześnie historyczny charakter dzielnicy zanika.

Jednoznacznie¹² się dziś kojarzącą nazwę dzielnicy poprzedzały inne, równie uzasadnione: Zawiśle, Przerabka, Trojan, niemiecka Troyl czy wywodząca się z kaszubskiego Trél. Chociaż od 1780 roku w piśmiennictwie można znaleźć wzmianki dotyczące osiedla nad Wisłą powstałego „wzdłuż drogi flisackiej, używanej przy przeciąganiu (trałowaniu) tratw za pomocą lin, zwanej trelem (stąd nazwa Troyl), w miejscu obecnej ul. Nad Brzegiem oraz drogi (obecna ul. Sienna) do przeprawy przy Gęsiej Karczmi”¹³, jeszcze dwieście lat temu nie osiedlano się masowo na podmokłych terenach Przeróbki. Były one wykorzystywane na „potrzeby portowe” i do końca XIX wieku charakteryzowały się nieliczną, rozproszoną zabudową, z kilkoma zagrodami nad Wisłą, naprzeciwko Polskiego Haka. Od XVII wieku były to przede wszystkim tereny składowe i przetwórcze zboża u wejścia do portu gdańskiego: flisacy szuflowali

12. Według Słownika PWN, w języku potocznym „przeróbka” to powtórne opracowanie, przerobienie czegoś poprzez wprowadzenie pewnych zmian mających daną rzecz ulepszyć lub dostosować do określonych potrzeb, albo przekształcenie jednej rzeczy w inną. Przeróbka to także rzecz przerobiona, powtórnie opracowana ze zmienioną formą, jak również przetworzenie surowca albo półproduktu na produkt. Włączając dzielnicę w działania projektowe także opracowuje się ją powtórnie oraz wprowadza ulepszające zmiany, wynikające z potrzeb na nowo rozpoznanych w procesie projektowym.

13. Cytat pochodzi z opracowania Aleksandry Stefańskiej, Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Rad dzielnic (UM w Gdańsku, Wydział Rozwoju Społecznego), opublikowanego na Portalu Miasta Gdańska w zakładce o historii dzielnicy Przeróbka.

ence of buildings of great historical importance – and the relatively low cost of renting flats, the place is becoming fashionable and starting to attract young people. At the same time the historical character of the district is disappearing.

The name of the district, unequivocally¹² associated today, was preceded by others, equally legitimate: Zawiśle, Przerabka, Trojan, German Troyl or, derived from Kashubian, Trél. Although since 1780 there have been references in writings to a settlement on the Vistula established “along the rafting road, used for pulling (trawling) rafts with ropes, called the trellis (hence the name Troyl), at the place of the present Nad Brzegiem Street and the road (the present Sienna Street) to the crossing at Gęsia Karczma”¹³, two hundred years ago people were not yet settling in large numbers in the wetlands of Przeróbka. They were used for “port purposes” and until the end of the nineteenth century were characterised by sparse, scattered buildings, with a few homesteads on the Vistula, opposite the Polski Hak. From the seventeenth century onwards, these were primarily storage and processing areas for grain at the entrance to the port of Gdańsk: raftsmen shoveled and dried it on the meadows, boats were dragged along the Vistula by muscle power and

12. According to the PWN dictionary, in everyday language *przeróbka* is a reworking, rearrangement of something by introducing certain changes in order to improve or adapt it to specific needs, or transformation of one thing into another. *Przeróbka* is also the changing of a thing, the reprocessing of a thing with a changed form, as well as the transformation of a raw material or a semi-finished product into a product. By being included in the design activities, the district is also reworked and improvements are made, resulting from needs newly identified in the design process.

13. The quotation comes from the study by Aleksandra Stefańska, Plenipotentiary of the Mayor for the District Councils (City Hall in Gdańsk, Department of Social Development), published on the Gdańsk City Portal in the section on the history of the Przeróbka district.

i suszyli je na łąkach, wzdłuż Wisły przeciągano łodzie siłą mięśni i naprawiano je, jeśli było to konieczne. Od połowy XVII wieku naprzeciw wyspy Ostrów funkcjonowały dwa większe gospodarstwa, tak zwany Mały Holender i Wielki Holender, w którym to do początku XX wieku działał wiatrak. Na początku XIX wieku kursował już prom¹⁴. W latach sześćdziesiątych XIX wieku działały tu pola irygacyjne, oczyszczające ścieki z centrum Gdańska, przez co zaczęli się pojawiać chętni do pracy wraz z rodzinami. To dla nich powstały charakterystyczne domy wielorodzinne, z których niektóre zachowały się do dziś (np. budynki przy ul. Siennej 1 i 14), podobnie jak bardzo malownicze, ale dziś już znacznie zdegradowane parterowe rybackie domy z ogródkami, niszczone wzdłuż brzegu Martwej Wisły i ul. Siennej. Budynki z cegły z rzędami podwórkowych komórek pojawiają się w latach dziewięćdziesiątych XIX wieku (np. dzisiejsze ulice Brzechwy i Dickensa). Ta zabudowa nadała dzielnicy Troyl charakter, który zmieni dopiero budowa bloków na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. Powstaje wtedy między innymi Osiedle Bajkowe – z ulicami Bajki, Andersena, Brzechwy i Dickensa. Dzielnica prężnie się rozwija od początku XX wieku. Powstanie mostu kolejowego (z obracającym przęsłem, umożliwiającym przepływanie dużych jednostek) sprzyja powstaniu w 1910 roku zakładów kolejowych znanych jako Eisenbahn-Hauptwerkstatt Danzig-Troyl (Główny Warsztat

14. Wykorzystywanie rzeki do żeglugi i podróżowania było kiedyś oczywistością. Przeprawy promami albo łodziami były praktyczne i konieczne. Od 1905 roku funkcjonował prom kolejowy zapewniający dojazd do warsztatów i fabryk na wyspie Holm (Ostrów), współpracujący z linią kolejową Holmbahn, przewożący wagony przez Kanał Kaszubski (patrz przyp. 14).

repaired if necessary. From the middle of the seventeenth century there were two larger farms opposite Ostrów Island, the so-called Mały Holender and Wielki Holender, where a windmill operated until the early twentieth century. At the beginning of the nineteenth century, there was already a ferry¹⁴. In the 1860s irrigation fields were operating here to purify the sewage from the centre of Gdańsk, and so willing workers and their families began to appear. It was for them that the characteristic multi-family houses were built, some of which have survived to this day (e.g. the buildings at 1 and 14 Sienna Street), as well as the very picturesque, but today significantly degraded, one-storey fishermen’s houses with gardens, decaying along the bank of the Martwa Wisła River and Sienna Street. Brick buildings with rows of courtyard cells appear in the 1890s (e.g. today’s Brzechwy and Dickensa Streets). These buildings give the Troyl district its character, which will only change with the construction of blocks of flats at the turn of the 1970s. This is when, among others, the Fairytale Housing Estate is created - with its Bajki, Andersena, Brzechwy and Dickensa Streets. The district has been developing dynamically since the beginning of the twentieth century. The construction of the railway bridge (with a rotating span, allowing the passage of large vessels) promoted the establishment in 1910 of railway works known as Eisenbahn-Hauptwerkstatt Dan-

14. The use of the river for navigation and travel was once a matter of course. Crossings by ferry or boat were practical and necessary. From 1905 there was a rail ferry providing access to workshops and factories on the island of Holm (Ostrów), working in conjunction with the Holmbahn railway line, carrying wagons across the Kaszubski Kanał (see note 14).

Kolejowy Gdańsk-Trojan)¹⁵ oraz największych hal przemysłowych na Pomorzu. Zaczynają powstawać zakłady wytwórcze i przemysłowe¹⁶. Budowa Mostu Siennickiego

15. Warsztaty, których budowę rozpoczęto w latach 1909–1910, ulegały od 1917 do 1920 roku dalszym rozbudowom i modernizacjom. Po utworzeniu Wolnego Miasta Gdańska Warsztaty kolejowe na Przeróbce, będące wspólną własnością Polski i Gdańska, oddano na pięćdziesiąt lat w bezpłatną dzierżawę utworzonemu w tym celu towarzystwu International Shipbuilding and Engineering Company Ltd. Powołana na mocy traktatu wersalskiego Rada Portu i Dróg Wodnych Gdańska prowadziła szeroko zaplanowane inwestycje zwiększające zdolności przeladunkowe portu, w tym kolejowe.

16. W już wspomnianym (przyp. 10) opracowaniu na Portalu Miasta Gdańska dotyczącym historii dzielnicy zanotowano powstanie następujących zakładów wytwórczych i przemysłowych, a także podążających za ich rozwojem osiedli mieszkaniowych i ważnych obiektów użyteczności publicznej: w rejonie Heubuder Straße (ul. Sienna) powstała w 1869 roku wytwórnia rzecznych łodzi Johanna Daniela Wojana (nazywana Stoczną Wojana), „po roku 1900 przeniesiona na Troyl 13 (ul. Przetoczna). [...] Po powstaniu w roku 1904 kanału zwanego Kaiserhafen (Kanał Kaszubski), powstaniu nowych nabrzeży, doprowadzeniu kolei i wybudowaniu w 1912 mostu Siennickiego, obszar Przeróbki i okolic poddany został intensywnej zabudowie przemysłowej. W roku 1905 powstała działająca i obecnie kolejowa stacja rozrządowa, zwana do 1945 Kaiserhafen Bahnhof. Powstało wówczas osiedle mieszkaniowe, głównie dla pracowników warsztatów kolejowych, przy Breitenbachstraße, Wichertstraße (ul. Lenartowicza), Bodelschwingstraße (ul. Kryniczna) i Troyl. Podczas I wojny światowej na wysokości ujścia Motławy do Wisły utworzony został obóz jeniecki (od 15 I 1915 obóz pracy) dla oficerów i żołnierzy rosyjskich. W okresie II Wolnego Miasta Gdańska powstały składy Towarzystwa Aldag. Położenie nad Wisłą sprzyjało w tym czasie powstawaniu mniejszych zakładów produkujących kutry i łodzie. W 1927 roku Przeróbkę połączono linią tramwajową ze Śródmieściem, oddano też wówczas do użytku asfaltową drogę na Stogi (obecnie ul. Wosia Budzysza). W tym okresie powstało osiedle domków szeregowych przy ul. Troyl. W 1945 roku nazwę Troyl nieoficjalnie zmieniono na Trojan, Zarząd Miasta przyjął wprawdzie nazwę Zawisłe, jednak w 1948 z dwóch proponowanych nazw: Przerabka lub Przeróbka, Ministerstwo Administracji Publicznej zatwierdziło drugą. Od maja 1945 uruchomiono Warsztaty Główne Gdańsk-Trojan, następnie Warsztaty Kolejowe Polskich Kolei Państwowych, od 1952 Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego. Od roku 1948 uruchomiono produkcję w fabrykach chemicznych (późniejsze Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych) 5 IX 1960 przy ul. Siennej 26 oddano do użytku budynek Szkoły Podstawowej nr 61 (od 1973 im. Józefa Wybickiego). W roku 1970 przy ul. Siennickiej 23 otwarto Zakład Karny Gdańsk-Przeróbka”. Wiązało się to ze znacznym przyrostem ludności, która znajdowała zatrudnienie w licznych zakładach pracy i dobre warunki mieszkaniowe.

zig-Troyl (Main Railway Workshop Gdańsk-Trojan)¹⁵ and the largest industrial halls in Pomerania. Manufacturing and industrial plants are beginning to emerge¹⁶. The construction of Siennicki Bridge in 1912 greatly facilitated settlement in Przeróbka. Additionally, a tramway connecting the centre

15. The workshops, whose construction began in 1909–1910, were further developed and modernised between 1917 and 1920. After the creation of Free City of Gdańsk the railway workshops at Przeróbka, jointly owned by Poland and Gdańsk, were leased free of charge for fifty years to the International Shipbuilding and Engineering Company Ltd. The Gdańsk Harbour and Waterways Council, established by the Treaty of Versailles, carried out widely planned investments to increase the port’s handling capacity, including railways.

16. In the already mentioned (note 10) study on the history of the district on the Portal of the City of Gdańsk, the following production and industrial enterprises as well as the following residential areas and important public buildings were recorded: in the area of Heubuder Straße (Sienna St.) the river boat factory of Johann Daniel Wojan (called the Wojan Shipyard) was founded in 1869, “after 1900 moved to Troyl 13 (Przetoczna St.). [...] After the Kaiserhafen (Kanał Kaszubski) was built in 1904, new wharfs were constructed, railways were built and in 1912 Siennicki Bridge was constructed, the area of Przeróbka and its surroundings underwent intensive industrial development. In 1905 an operational railway station, called Kaiserhafen Bahnhof until 1945, was established. At that time housing estates were built, mainly for employees of railway workshops, along Breitenbachstraße, Wichertstraße (Lenartowicza St.), Bodelschwingstraße (Kryniczna St.) and Troyl. During the First World War, at the mouth of the Motława River to the Vistula, a prisoner-of-war camp (from 15 January 1915 – a labour camp) for Russian officers and soldiers was established. In the period of the Second Free City of Gdańsk, the Aldag Society warehouses were established. The location on the Vistula at that time favoured the establishment of smaller plants producing boats and cutters. In 1927 Przeróbka was connected with *Śródmieście* by means of a tramway, and an asphalt road to Stogi (currently Wosia Budzysza St.) was opened. In that period a housing estate of terraced houses on Troyl Street was established. In 1945, the name Troyl was unofficially changed to Trojan, the City Board accepted the name Zawisłe, but in 1948, from two proposed names: Przerabka or Przeróbka, the Ministry of Public Administration approved the second one. In May 1945 the Gdańsk-Trojan Main Workshops were opened, followed by the Railway Workshops of the Polish State Railways, and from 1952 the Railway Repair Plant. On 5 September 1960 at 26 Sienna Street the Primary School No. 61 (from 1973 named after Józef Wybicki) was opened. In 1970 the Gdańsk-Przeróbka Penal Facility was opened at 23 Siennicka Street”. This was connected with a significant increase in the population, which found employment in numerous companies and good housing conditions.

w 1912 roku znacznie ułatwiła osiedlanie się na Przeróbce. Dodatkowo przyczyniła się do tego działająca od 1927 roku trasa tramwajowa łącząca centrum Gdańska z plażą na Stogach. Po upadku zakładów kolejowych w 1989 roku wiele osób musiało opuścić dzielnicę z powodu braku pracy. Mali przewoźnicy umożliwiający przewozy od dawna już nie kursują, zabytki techniki są rozbierane lub popadają w ruinę. Niektóre zastępowane są nowoczesnymi rozwiązaniami, dopasowanymi do stawianych im wyzwań. W 2016 roku oddano do użytku nowy most kolejowy¹⁷. Na nabrzeżu Obrońców Westerplatte zlokalizowano w 2002 roku pa-

17. Wybudowany w 1905 roku jednotorowy most na Martwej Wiśle utrudniał działanie głównej trasy kolejowej 226, prowadzącej od roku 1970 do gdańskiej rafinerii i Portu Północnego. Trasa powstała w wyniku rozbudowy 10 kilometrowej linii kolejowej umożliwiającej obsługę zbudowanych w 1904 nowych nabrzeży w Kanał Kaszubskim (Kaiserhafen, który to z kolei powstał przez pogłębienie nieżeglownej odnogi Martwej Wisły). Jak pisze w poście z 2015 roku znawca tematu Antoni Dubowicz: „Trasa prowadziła ze stacji Gdańsk Południowy do stacji Gdańsk Grobla, skąd po zmianie kierunku jazdy wiodła dalej przez wyposażony w jedno obrotowe przęsło most na Martwej Wiśle do Kanału Kaszubskiego (dzisiejsza linia 965). Uruchomiony wówczas prom kolejowy zapewniał dojazd do warsztatów i fabryk na wyspie Holm (Ostrów). Linia ta znana była jako Holmbahn. Od linii kolejowej na wyspę Ostrów (Holmbahn) poprowadzono już w 1908 roku bocznice do wybudowanych na wschodnim brzegu Kanału Kaszubskiego magazynów i urządzeń nabrzeża przeladunkowego. W następnych dziesięcioleciach trasę tę sukcesywnie rozbudowywano, doprowadzając tory do basenów portowych w Wisłoujściu” – a potem do wspomnianej już „największej inwestycji morskiej Polski. Wybudowany w 1905 roku jednotorowy most na Martwej Wiśle utrudniał działanie głównej trasy kolejowej do rafinerii i portu. Przeszło stuletni, historyczny, może nawet unikatowy, most (z długo już niefunkcjonującym przęsłem obrotowym) został zezłomowany, pomimo protestów i postulatu „zachowania tej wyjątkowej konstrukcji [...] i [...] otwarcia go dla ruchu pieszego i rowerowego”. Most z nieruchomym przęsłem „ograniczałby wysokość przebiegających pod nim dwóch zaledwie 11 metrowych torów wodnych do 5,2 m. To poważne ograniczenie zważywszy, iż tuż obok znajduje się stocznia Marine Project Ltd. produkująca m.in. wielkogabarytowe sekcje statków, stocznia jachtowa Conrad S.A., zimowa przystań Żegluga Gdańskiej, Yacht Klub Północny oraz produkująca wyposażenie okrętowe firma Damen Marine Components”, a także nowa siedziba stoczni Sunreef Yachts. Nie tylko dla Antoniego Dubowicza nieocenionym źródłem informacji jest gdański bloger Henryk Jursz, którego teksty pozwoliły mi na sformułowanie tych opisów.

of Gdańsk with the beach in Stogi was opened in 1927. After the collapse of the railway works in 1989 many people had to leave the district due to lack of work. The small carriers that made the crossing possible have long ceased to run, the technical monuments are being dismantled or fall into ruin. Some are being replaced by modern developments, tailored to the challenges posed to them. In 2016, a new railway bridge was put into service¹⁷. A passenger-cargo ferry terminal, well connected to the national road network, was located on the Obrońców Westerplatte wharf in 2002. After the opening of the tunnel under the Martwa Wisła River in

17. The single-track bridge over the Martwa Wisła River, built in 1905, impeded the operation of main line 226, leading from 1970 to the Gdańsk refinery and the North Port. The route was the result of the extension of a 10-kilometre railway line to serve the new quays built in 1904 in the Kanał Kaszubski (Kaiserhafen, which in turn was created by dredging a non-navigable branch of Martwa Wisła). As Antoni Dubowicz, an expert on the subject, wrote in a 2015 post, “The route led from Gdańsk Południowy station to Gdańsk Grobla station, from where, after a change of direction, it continued over a bridge over Martwa Wisła equipped with a single rotating span to the Kanał Kaszubski (today’s line 965). The railway ferry that was launched at that time provided access to the workshops and factories on the island of Holm (Ostrów). This line was known as the Holmbahn. Already in 1908 a siding ran from the railway line to the island of Ostrów (Holmbahn) to the warehouses and loading quay facilities built on the east bank of the Kanał Kaszubski. In the following decades this route was successively extended and the tracks led to the harbour basins in Wisłoujście” – and then to the already mentioned “biggest maritime investment of Poland. The single-track bridge over Martwa Wisła, built in 1905, hampered the main railway route to the refinery and port. The more than one hundred year old, historic, perhaps even unique, bridge (with its long non-functional swing span) was scrapped, despite protests and a demand to “preserve this unique structure [...] and [...] open it to pedestrian and bicycle traffic”. The bridge, with its fixed span, “would have limited the height of the two just 11-metre waterways running underneath it to 5.2 metres. This is a serious limitation considering that right next door there is the Marine Project Ltd shipyard producing, among other things, large sections of ships, the Conrad S.A. yacht yard, the winter marina of the Gdańsk Shipping Company, the Northern Yacht Club and the Damen Marine Components company producing ship equipment”, as well as the new headquarters of the Sunreef Yachts shipyard. Not only for Antoni Dubowicz, an invaluable source of information is the Gdańsk blogger Henryk Jursz, whose texts allowed me to write these descriptions.

sażersko-towarowy terminal promowy, dobrze skomunikowany z krajową siecią dróg. Po otwarciu tunelu pod Martwą Wisłą w 2016 roku straciło na znaczeniu funkcjonujące przez trzydzieści dziewięć lat połączenie promowe pomiędzy Wisłoujściem a Nowym Portem. Jego przywrócenie jest nadal dyskutowane.

Przeróbka leży na Wyspie Portowej, należącej do wschodniej części miasta. Wyspa utworzyła się w wyniku powstania Wisły Śmiałej, która wskutek zatoru lodowego przerwała w 1840 roku wydmy, znajdując nową drogę do morza. W związku z tym teren pomiędzy Morzem Bałtyckim (od północy), Wisłą Śmiałą (od wschodu) i Martwą Wisłą (od zachodu i południa) został odcięty od lądu. Poza wydmacami teren jest równy. Na wyspie znajduje się nadmorski las miejski (na terenie dzielnic Stogi oraz Krakowiec-Górki Zachodnie), a także dwa jeziora (Bursztynowe i Pusty Staw). Oprócz boru i lasu mieszanego z gatunkami typowymi w części wydmowej pasa nadmorskiego występują nasadzone rośliny przeciwdziałające erozji. Można spotkać obszary bagienne, dość szeroko reprezentowane są okazy chronione. Las jest zamieszkiwany przez zwierzęta i ptaki. Na wyspę prowadzą dwa mosty drogowe (wspomniany już Most Siennicki z 1912 roku i Most Wantowy im. Jana Pawła II z 2001 roku), opisany powyżej most kolejowy, a także oddany do użytku cztery lata temu tunel pod Martwą Wisłą, mający połączenie z zachodnią częścią Gdańska w dzielnicy Letnica. W sezonie letnim wyspa może mieć też promowe połączenie z Nowym Portem. Dzielnice Przeróbka można więc uznać za „wyspę na wyspie” – od południa ogranicza ją wspomniana już Wisła Martwa, od północy Zatoka Gdańska, a od zachodu Kanał Kaszubski.

2016, the ferry connection between Wisłoujście and Nowy Port, which had been in operation for thirty-nine years, lost its importance. Its reinstatement is still under discussion.

Przeróbka is located on Port Island, which belongs to the eastern part of the city. The island was formed as a result of the formation of the Wisła Śmiała River, which, due to an ice jam, broke the dunes in 1840, finding a new route to the sea. As a result, the area between the Baltic Sea (to the north), Wisła Śmiała (to the east) and Martwa Wisła (to the west and south) was cut off from the land. Apart from the dunes, the terrain is flat. There is a coastal urban forest on the island (in the districts of Stogi and Krakowiec-Górki Zachodnie), as well as two lakes (Bursztynowe and Pusty Staw). In addition to the coniferous forest and mixed forest with typical species in the dune part of the coastal strip, there are plants to counteract erosion. Swampy areas can be found here, protected specimens are quite widely represented. The forest is inhabited by animals and birds. Two road bridges lead to the island (the already mentioned Siennicki Bridge from 1912 and the John Paul II Wantowy Bridge from 2001), the railway bridge described above, as well as the tunnel under Martwa Wisła, opened four years ago, connecting with the western part of Gdańsk in the Letnica district. In the summer season the island can also be connected to Nowy Port by ferry. The Przeróbka district may therefore be regarded as an “island on an island” – it is bounded to the south by the already mentioned Martwa Wisła, to the north by the Gulf of Gdańsk and to the west by the Kanał Kaszubski.

The information about Przeróbka mentions places that are worth seeing: Wisłoujście Fortress from the seventeenth

W informacjach o Przeróbce wzmiankowane są miejsca, które warto zobaczyć: Twierdza Wisłoujście z XVII wieku, należąca do Muzeum Historycznego Miasta Gdańska, dawna Wojskowa Składnica Tranzytowa, Pomnik Obrońców Wybrzeża, pozostałości nowych koszar na Westerplatte, Wartownia nr 1, Wartownia nr 3, budynek elektrowni, Szaniec Mewi, Nabrzeże Mew, Przystań Żeglugi Gdańskiej i Terminal promowy Westerplatte, plaża oraz Nabrzeże Rudowe. Do zabytków zaliczane są także zbudowane w latach 1910–1920 Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego i Miejskiego przy ul. Siennickiej 25 z rozległym zespołem hal przemysłowych oraz sam Most Siennicki.

Jednym z najbardziej rozpoznawalnych punktów w zamieszkiwanej części dzielnicy jest Skwer Bajki, uznawany za miejsce rekreacyjno-sportowe. W opisach pojawiają się określenia „strefa sportu” (mieści się tam m.in. zewnętrzna siłownia) czy „strefa relaksu” z licznymi nasadzeniami i ławkami. Wysokie bloki, których jest w dzielnicy niewiele (wielokondygnacyjnych znajdziemy tam zaledwie siedem), kontrastują z resztą zabudowy, tworząc warstwy wyznaczające funkcje osiedla.

Gdańska Przeróbka – wyspa na wyspie, otoczona przez zabytki kultury, które trudno odnaleźć i poznać... Sieć ulic przechodząca pod mostami lub po wiaduktach. Dojścia do rzeki, zejścia nad wodę. Nabrzeża i ich umocnienia. Jednostki pływające z Gdańska na Westerplatte. Gotowe do użycia koła ratunkowe, drabinki, trapy, pomosty, pachołki. Miejsca „pomiędzy”. Chodniki i przejścia. Różne nawierzchnie, relikty dawnych bruków, kałuże. Schody, stopnie, uskoki. Odwodnienia, kratki, odpływy, studzienki, włazy. Krzyżujące się arterie komunikacyjne: samochodowe,

century, belonging to the Historical Museum of the City of Gdańsk, the former Military Transit Depot, the Monument to the Defenders of the Coast, the remains of the new barracks at Westerplatte, Wartownia No. 1, Wartownia No. 3, the power station building, Szaniec Mewi, Nabrzeże Mew, the Gdańsk Shipping Marina and Westerplatte Ferry Terminal, the beach and Nabrzeże Rudowe. Among the monuments are also the Railway and Urban Rolling Stock Repair Plant at 25 Siennicka Street, built between 1910 and 1920, with a large complex of industrial halls and the Siennicki Bridge itself.

One of the most recognisable points in the inhabited part of the district is the Bajki Square, which is regarded as a recreational and sports area. It is described as a “sports zone” (there is an outdoor gym there) or a “relaxation zone” with numerous plantings and benches. High-rise blocks of flats, of which there are not many in the district (only seven multi-storey blocks can be found there), contrast with the rest of the development, creating layers which determine the functions of the estate.

Gdańsk-Przeróbka – an island within an island, surrounded by cultural monuments which are difficult to find and get to know... A network of streets passing under bridges or viaducts. Access to the river, descents to the water. Wharfs and their fortifications. Boats sailing from Gdańsk to Westerplatte. Lifebuoys, ladders, gangways, platforms, bollards. Places “in between”. Footpaths and walkways. Different surfaces, relics of old pavements, puddles. Stairs, steps, faults. Drains, gratings, drains, manholes. Intersecting transport arteries: cars, trams and railways. Ferries. Extremely complex cargo handling infrastructure. Public transport

tramwajowe i kolejowe. Przewozy promowe. Niezwykle złożona infrastruktura przeładunkowa. Przystanki miejskiej komunikacji, pętla tramwajowa. Miejsca postojowe. Drogi rowerowe i związane z nimi funkcje dodatkowe. Relikty dawnej infrastruktury, jej niewykorzystywane już fragmenty, informujące co tu kiedyś było i czym się zajmowali ludzie, którzy tu mieszkali, a których już nie ma... Zachowane nie tylko w nazwach ulic echa historii. Barierki i przegrody: zabezpieczające, oddzielające, wygłuszające. Wysokie ogrodzenia i nieduże płoty. Skrzynki na listy. Wszechobecne szopy, komórki, garaże, kontenery. Zabudowa podwórek, zabezpieczająca kiedyś funkcje stosunkowo niedawno włączone do mieszkań. Małe, z trudem wydzielone prywatne ogródki kontra trawniki i publiczne zieleńce. Wylewające się ze skrzynek stojących na parapetach kaskady pelargonii. Bramy: wejścia i wyjścia, otwarcia i zamknięcia, przyzwolenia i zakazy. Znaki drogowe, reklamy, szyldy, tablice – ten cały rozgardiasz oznaczeń i komunikatów. Różnego rodzaju skrzynki instalacyjne. Słupy wysokiego napięcia, przewody, specjalne struktury przepuszczające je nad ciągami komunikacyjnymi. Inne nad-, na- i podziemne instalacje. Hydranty, miejskie źródła, poidelka. Place zabaw, siłownie pod chmurką, miejsca rekreacyjne. Ławki i inne siedziska. Stoły do gier: w ping ponga, w szachy. Struktury do suszenia upranych ubrań, trzepaki. Kosze na śmieci, sortery na surowce, wiaty. Coś dla braci mniejszych: budki dla kotów, domki dla ptaków, karmniki. Miejskie systemy oświetleniowe i małe nastrojowe światełka. Stare drzewa, żywopłoty, chwasty, rabaty, celowe nasadzenia, miejskie rośliny doniczkowe. Rozwiązania haptyczne wyznaczające strefy potencjalnie niebezpieczne. Automaty, informatory i dystrybutory. Wszystko to realizuje potrzeby, ułatwia codzienne funkcjonowanie i składa się na standardowe

stops, tram terminus. Parking spaces. Bicycle paths and related additional functions. Relics of the old infrastructure, its unused fragments, informing what once was here and what the people who lived here and who no longer existed did... Echoes of history preserved not only in street names. Barriers and partitions: protecting, separating, soundproofing. High fences and small fences. Letterboxes. Ubiquitous sheds, cells, garages, containers. Yard buildings, once protecting functions relatively recently incorporated into dwellings. Small, hard-separated private gardens versus lawns and public green spaces. Cascades of geraniums overflowing from boxes standing on window sills. Gates: entrances and exits, openings and closings, permissions and prohibitions. Road signs, advertisements, signs, boards – a whole mess of signs and messages. Installation boxes of all kinds. High-voltage poles, wires, special structures passing over the traffic routes. Other above-, on- and underground installations. Hydrants, municipal sprinklers, drinking troughs. Playgrounds, open air gyms, recreational areas. Benches and other seating. Games tables: ping pong, chess. Structures for drying washed clothes, clothes pegs. Waste baskets, sorters for raw materials, shelters. Something for our smaller brothers and sisters: cat boxes, bird houses and feeders. Municipal lighting systems and small mood lights. Old trees, hedges, weeds, flowerbeds, targeted planting, urban potted plants. Haptic solutions to demarcate potentially hazardous zones. Vending machines, informers and dispensers. All this fulfils needs, facilitates daily life and is part of standard solutions, but does not take into account the specific climate of the neighbourhood and is not based on well recognised expectations of residents and tourists. The commercial market often does not take social needs into account, because they concern groups which are not important consumers (people

rozwiązania, ale nie uwzględnia specyficznego klimatu dzielnicy i nie wynika z dobrze rozpoznanych oczekiwań mieszkańców i turystów. Rynek komercyjny często nie bierze pod uwagę potrzeb społecznych, ponieważ dotyczą one grup, które nie są konsumentami o dużym znaczeniu (ludzie o niskich zarobkach, mający problemy zdrowotne lub wynikające z wieku, osoby z niepełnosprawnościami oraz dzieci).

Przeróbka to dawne zakłady przemysłowe, tracące tożsamość, rozpaczliwie walczące o przetrwanie, udostępniające swoje zasoby na każdą działalność. Rozsypująca się zabytkowa tkanka będąca świadkiem rozwijającej się przedsiębiorczości obok dobrze prosperujących zakładów¹⁸ i sklepów. Parterowe domki z drewnianymi elementami, niektóre wyremontowane tylko w połowie, z przypadkowo wstawionymi dodatkowymi drzwiami lub oknami, otoczone szczątkami płotów i dziczącymi ogródkami, które często ukrywają rzeczy już od dawna nie chciane, o których nikt już nie pamięta... Fragmenty szyldów, gzymśów i okapów na ceglanych budynkach – coraz radsze, bo usuwane na rzecz ocieplenia styropianem i tynku w nieuzasadnionym czasem niczym kolorze. Zawsze smutne kraty w oknach, którym żadne barwy nie pomogą. Kolorowe – według przyjętego kodu surowców – pojemniki na segregowane śmieci, które w skali reliktyw dawnej zabudowy wydają się być z innego świata. Tworzą miejsca, w których czas się zatrzymał, które lada moment znikną...

18. Na Przeróbce nadal pracują Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego i Miejskiego, Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych, hurtownia farb i lakierów Polifarb, Siarkopol i stocznia Maritime Shipyard. Działalność tych i innych podmiotów (patrz przyp. 14) generuje hałas i jest przyczyną najgorszej jakości powietrza w mieście. Dodatkowo przyczyniają się do tego intensywnie wykorzystywane trasy przewozowe (drogowe i kolejowe) prowadzące do Nowego Portu.

on low incomes, with health or age related problems, people with disabilities and children).

Przeróbka is a former industrial site, losing its identity, desperately struggling to survive, making its resources available for any activity. The crumbling historic fabric witnessing the development of entrepreneurship alongside prosperous factories¹⁸ and shops. Single-storey houses with wooden elements, some of them only half-renovated, with additional doors or windows haphazardly inserted, surrounded by the remains of fences and wild gardens, which often conceal things no longer wanted, no longer remembered... Fragments of signs, cornices and eaves on brick buildings – more and more rare, because they are removed in favour of Styrofoam insulation and plaster in sometimes unjustifiable colours. Always sad window bars, which no amount of colour can help. Coloured – according to the accepted code of raw materials – containers for segregated waste, which on the scale of relics of old buildings seem to be from another world. They create places where time has stopped, which will disappear any moment now...

The conversion has its own atmosphere and its own colours – earthy tones present in the differently fired bricks and tiles, patches of concrete paving and construction, playing (or not) with shades of green, often emerald, and the brown commonly known as “walnut”, used for generations to paint walls, fences, frames and doors. Different gradations of rust.

18. In Przeróbka the Railway and Municipal Equipment Repair Plant, the Gdańsk Phosphorus Fertiliser Plant, the Polifarb paint and varnish warehouse, Siarkopol and the Maritime Shipyard are still in operation. The activities of these and other entities (see note 14) generate noise and are the cause of the worst air quality in the city. Additionally, the heavily used transport routes (road and rail) leading to Nowy Port contribute to this.

Przeróbka ma własny klimat i swoje kolory – barwy ziemi obecne w różnie wypalonych ceglach i dachówkach, plamy betonu nawierzchni i konstrukcji, grające (albo nie) z odcieniami zieleni, często szmaragdowej, oraz brązu zwanego potocznie „orzechem”, wykorzystywanymi przez pokolenia do malowania ścian, ogrodzeń, obramowań i drzwi. Różne gradacje rdzy. Gdziegdzie dostrzec można żółcienie i szarości, które można by uznać za wysmakowane, podbite plamą niespodziewanego koloru – ultramariny i innych błękitów, weneckiego i indyjskiego różu lub „dźwięczącej” czerwieni...

Cechy charakterystyczne danej przestrzeni, dzięki którym może ona być postrzegana jako wyjątkowa, wynikają z tożsamości miejsca i powinny być projektowane. Na razie to „tylko” studenckie projekty, zwizualizowane idee, których autorzy chcą „ulepszyć świat”, poprawić procesy składające się na codzienność. Zaprezentowane koncepcje bazują na zwykłym dostrzeżeniu, że ludzie często nie wiedzą, jak gdzieś dojść albo dojechać, że się nudzą, że trudno im coś zrobić, bo nikt się nie zastanowił, co naprawdę jest do tego potrzebne. Realizują na nowo rozpoznane potrzeby. Mieszkańcy często nie znają własnej dzielnicy, nie wiedzą, że jest atrakcyjna, że w bezpośrednim sąsiedztwie jest coś, z czego można być dumnym. Nie znają swoich korzeni, nie zauważają ukrytych znaczeń. Przestrzeń wokół bywa nieprzyjazna, a udogodnienia nie są całkowicie wykorzystane, co wynika czasem z tego, że nie zostały zaprojektowane – albo dobrze, albo w ogóle... Część projektów ma aktywizować, pobudzać do wspólnego działania. Niektóre wprowadzają element żartu, zaskoczenia. Budują kolorowy akcent, wytrącający z codziennej rutyny.

In places one sees yellows and greys that could be considered sophisticated, lined with a patch of unexpected colour – ultramarine and other blues, Venetian and Indian pinks or “resonant” reds....

The characteristics of a given space, through which it can be perceived as unique, derive from the identity of the place and should be designed. For the time being these are “only” student projects, visualised ideas whose authors want to “improve the world”, to improve the processes that make up everyday life. The presented concepts are based on a simple observation that people often do not know how to get somewhere or how to get there, that they are bored, that it is difficult for them to do something, because no one has thought about what is really needed to do it. They fulfil newly identified needs. Residents often don’t know their neighbourhood, they don’t know that it is attractive, that there is something to be proud of in the immediate neighbourhood. They don’t know their roots, they don’t notice the hidden meanings. The surrounding space is often unfriendly and amenities are not fully used, sometimes because they were not designed-either well or not at all... Some projects aim to activate, to stimulate common activities. Some introduce an element of humour, surprise. They create a colourful accent, throwing people out of their daily routine.

PRZERÓBKA. IDENTYFIKACJA POTRZEB MIESZKAŃCÓW DZIELNICY W OPARCIU O BADANIA WIZUALNE

Jak możemy przeczytać w Słowniku Języka Polskiego, mówiąc „Potrzeba jest matką wynalazków”, mamy na myśli to, że najlepsze pomysły ludzie mają wtedy, kiedy muszą znaleźć wyjście z trudnej sytuacji. To znane nie tylko w Polsce przysłowie uczy, że człowiek jest w stanie poradzić sobie z każdym problemem, wykorzystując swoją wiedzę i umiejętności. Wikisłownik podaje jego tłumaczenie na dziesięć języków (angielski, duński, fiński, francuski, hiszpański, holenderski, japoński, szwedzki, węgierski, włoski). Można więc przyjąć, że ta stara prawda znana jest wszystkim narodom. Autorzy przysłów w poszczególnych językach nie są znani, chociaż powiedzenie, że „prawdziwym twórcą jest konieczność”, przypisuje się Platonowi. Potrzeba jest siłą napędową, przyczyną wprowadzania tak zwanych racjonalizacji – podstawą wszystkich innowacyjnych rozwiązań. Różne słowniki anglojęzyczne przytaczają powiedzenia, że „kiedy potrzeba czegoś staje się nadrzędna, jest się zmuszonym znaleźć sposób na tego zdobycie lub osiągnięcie”, a „jeśli naprawdę trzeba coś zrobić, wymyśli się, jak to zrobić” – dlatego też „jeśli ktoś naprawdę musi coś zrobić, znajdzie na to sposób”. Nie zawsze będzie to jednak zaprojektowane.

Potrzeba to odczuwanie braku czegoś. Prowadzi do podjęcia działań mających na celu eliminację tego braku i tym samym do zwiększenia poczucia komfortu. Potrzeby człowieka wynikają z zależności od otaczających warunków.

PRZERÓBKA: IDENTIFICATION OF THE NEEDS OF THE DISTRICT’S RESIDENTS BASED ON VISUAL RESEARCH

As we can read in the Dictionary of the Polish Language, saying that “Need is the mother of invention” means that people have the best ideas when they have to find a way out of a difficult situation. This proverb, known not only in Poland, teaches that man is able to cope with any problem using his knowledge and skills. Wikitionary provides its translation into ten languages (English, Danish, Finnish, French, Spanish, Dutch, Japanese, Swedish, Hungarian, Italian). It can therefore be assumed that this old truth is known to all nations. The authors of the proverbs in the various languages are not known, although the saying that “necessity is the true creator” is attributed to Plato. Need is the driving force, the reason for introducing so-called rationalisations – the basis of all innovative solutions. Various English-language dictionaries cite the sayings that “when the need for something becomes paramount, one is forced to find a way to get or achieve it”, and “if one really has to do something, one will figure out how to do it” – therefore “if one really needs to do something, one will find a way to do it”. However, it will not always be designed.

A need is the feeling of lacking something. It leads to action to eliminate this lack and thus to an increased sense of well-being. Human needs result from the dependence on surrounding conditions. Physiological needs, especially related to breathing, eating and resting, can be considered as objective and basic - without them the organism will not function. When they are not satisfied properly, a state of psychological tension appears, which can lead to the for-

Potrzeby fizjologiczne¹⁹, zwłaszcza związane z oddychaniem, jedzeniem i odpoczynkiem, można uznać za obiektywne i podstawowe – bez nich organizm nie będzie funkcjonował. Gdy nie są odpowiednio zaspokojone, pojawia się stan napięcia psychicznego, który może prowadzić do kształtowania się skomplikowanego systemu zmian w postaci potrzeb subiektywnych i przymusu ich zaspokojenia za wszelką cenę. Kolejne w hierarchii potrzeby bezpieczeństwa związane są z unikaniem cierpienia i zagrożenia śmiercią²⁰. Trzeci poziom to potrzeby przynależności, miłości, akceptacji i afirmacji (zwane potrzebami afiliacji). Ich zaspokajanie przeciwdziała osamotnieniu i alienacji, a ich realizacja ma bezpośredni związek z postrzeganiem świata. Złożone więzi międzyludzkie, zaspokojenie potrzeby miłości i poczucie, że jest się kochanym, przekładają się bezpośrednio na jakość życia. Za czwarte w hierarchii uznaje się potrzeby szacunku i uznania, składające się na poczucie własnej wartości, zaufanie do siebie i posiadanie kompetencji – skutkujące zyskaniem poważania²¹. Najwyższy poziom zajmują potrzeby samorealizacji związane z dążeniem do rozwoju możliwości i do realizacji celu. W tym miejscu ważne jest posiadanie celów i realizacja swojego potencjału, a także potrzeb estetycznych i poznawczych. Łączy to się z ukształtowaniem bezpośredniego otoczenia, przestrzeni do życia i funkcjonujących w niej obiektów.

19. Według hierarchii Masłowa, do potrzeb fizjologicznych leżących na najniższym poziomie modelu nazywanego piramidą oprócz potrzeby jedzenia i odpoczynku zaliczyć trzeba także potrzebę przyjemnych doznań zmysłowych i potrzeby seksualne (jedzenie, woda, tlen, potrzeby seksualne, brak napięcia, sen).

20. Drugi poziom piramidy obejmuje potrzebę zależności, opieki i oparcia (protekcja), braku lęku (wolność od strachu) oraz ładu (wygoda, spokój).

21. Potrzeby szacunku i uznania są realizowane, gdy zaspokojone są potrzeby potęgi, wyczynu, wolności, respektu i uznania innych, dobrego statusu społecznego, sławy oraz dominacji.

mation of a complicated system of changes in the form of subjective needs and the compulsion to satisfy them at all costs. The next in the hierarchy of safety needs are related to avoiding suffering and the threat of death¹⁹. The third level consists of the needs for belonging, love, acceptance and affirmation (called affiliation needs). Their satisfaction counteracts loneliness and alienation, and their fulfilment is directly related to the perception of the world. Complex interpersonal bonds, satisfaction of the need for love and the feeling of being loved translate directly into quality of life. Fourth in the hierarchy are the needs for respect and recognition, comprising self-esteem, confidence and competence – resulting in respectability²⁰. The highest level is occupied by self-actualisation needs related to the pursuit of capacity development and goal realisation. Having goals and realising one’s potential are important here, as well as aesthetic and cognitive needs. This connects to the design of the immediate environment, the living space and the objects that function within it.

The best known model illustrating the relationship between needs is Abraham Maslow’s pyramid-like hierarchy of

19. The second level of the pyramid includes the need for dependence, care and support (protection), absence of anxiety (freedom from fear) and order (comfort, peace).

20. Needs for respect and recognition are fulfilled when the needs for power, achievement, freedom, respect and recognition of others, good social status, fame and dominance are satisfied.

Najbardziej znanym modelem obrazującym zależności potrzeb jest nawiązująca do kształtu piramidy hierarchia potrzeb Abrahama Masłowa²². Kazimierz Obuchowski²³ definiuje potrzebę jako niemożność normalnego funkcjonowania bez określonego przedmiotu lub określonej osoby. Jego systematyka wyróżnia pięć głównych potrzeb²⁴. Henry Murray²⁵ wyróżnił dwadzieścia siedem potrzeb psychicznych²⁶, nazywając je „działającą w mózgu siłą fizykochemiczną, która organizuje percepcję i określone grupy reakcji autonomicznych, słownych, motorycznych i wyobrażeniowych w celu zmiany sytuacji napięcia”. Część z tych po-

22. Abraham Harold Maslow – ur. 1 kwietnia 1908 roku w Nowym Jorku, zm. 8 czerwca 1970 roku w Menlo Park, amerykański psycholog, autor teorii hierarchii potrzeb, jeden z najważniejszych przedstawicieli nurtu psychologii humanistycznej i transpersonalnej.

23. Kazimierz Obuchowski (Panasiuk) – ur. 25 lipca 1931 roku w Wołożynie (woj. Nowogródzkie, Białoruś), zm. 15 stycznia 2014 roku w Poznaniu, profesor w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, doktor habilitowany, psycholog specjalizujący się w psychologii klinicznej oraz psychologii osobowości. Wykładał m.in. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Członek Komitetu Nauk Psychologicznych PAN oraz kierownik Zakładu Teorii Osobowości Instytutu Filozofii i Socjologii PAN w Poznaniu.

24. Potrzeby samozachowania, fizjologiczne, orientacyjne (poznawcza, kontaktu emocjonalnego, sensu życia), rozmnażania oraz seksualne.

25. Henry Alexander Murray – ur. 13 maja 1893 roku w Nowym Jorku, zm. 23 czerwca 1988 roku w Cambridge, Massachusetts, amerykański psycholog związany z Uniwersytetem Harvarda, dyrektor Harvard Psychological Clinic w School of Arts and Sciences.

26. Wikipedia jako dwadzieścia siedem potrzeb psychicznych Murray’a wymienia potrzebę bezpieczeństwa jako tendencję do unikania psychicznego urazu (ze strony innych i we własnych oczach), poniżania się, wyczynu, stowarzyszenia się i afiliacji, agresywności, autonomii, kompensacji, uległości, usprawiedliwiania się, dominowania, uzewnętrzania swojej osobowości i ekshibicjonizmu, żywienia i opiekania się, porządku, zabawy, odrzucania i izolacji, przyjemnych doznań zmysłowych, seksualną, doznawania opieki i oparcia, rozumienia, nabywania, poznawczą, tworzenia, informowania innych, doznawania aprobaty i uznania ze strony innych oraz zatrzymywania. Strukturę potrzeb według tego podziału bada projekcyjny test apercpecji tematycznej.

needs²¹. Kazimierz Obuchowski²² defines need as the inability to function normally without a specific object or a specific person. His systematics distinguishes five main needs²³. Henry Murray²⁴ distinguished twenty-seven psychological needs²⁵, calling them “an operating physicochemical force in the brain that organises perception and specific groups of autonomic, verbal, motor and imaginative reactions in order to change situations of tension”. Some of these needs need to be fulfilled in the wider public space. It is worth emphasising that Murray did not consider his list of psychological needs to be closed, stressing the existence – and

21. Abraham Harold Maslow – born on 1 April 1908 in New York, died on 8 June 1970 in Menlo Park, American psychologist, author of the theory of hierarchy of needs, one of the most important representatives of humanistic and transpersonal psychology.

22. Kazimierz Obuchowski (Panasiuk) – born on 25 July 1931 in Volozhin (Novogrudok province, Belarus), died on 15 January 2014 in Poznań, professor at the Higher School of Humanities and Economics in Łódź, doctor *habilitatus*, psychologist specialising in clinical and personality psychology. He lectured, among others, at the Adam Mickiewicz University in Poznań and the Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz. He is a member of the Committee of Psychological Sciences at the Polish Academy of Sciences and the head of the Department of Personality Theory at the Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences in Poznań.

23. Self-preservation, physiological, orientation needs (cognitive, emotional contact, meaning of life), reproduction and sexual needs.

24. Henry Alexander Murray – born on 13 May 1893 in New York, died on 23 June 1988 in Cambridge, Massachusetts, American psychologist associated with Harvard University, director of the Harvard Psychological Clinic in the School of Arts and Sciences.

25. Wikipedia lists as Murray’s twenty-seven psychological needs the need for security as the tendency to avoid psychological injury (from others and in one’s own eyes), humiliation, achievement, association and affiliation, aggressiveness, autonomy, compensation, submission, justification, dominance externalising one’s personality and exhibitionism, feeding and caring, order, play, rejection and isolation, pleasurable sensual experiences, sexual, care and support, understanding, acquiring, cognitive, creating, informing others, experiencing approval and recognition from others and retention. The structure of needs according to this division is examined by the projective Thematic Apperception Test.

trzeb wymaga realizacji w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej. Warto podkreślić, że Murray nie uważał swojej listy potrzeb psychicznych za zamkniętą, podkreślając istnienie – i znaczenie – niepowtarzalnych potrzeb indywidualnych. Dodatkowo potrzeby psychiczne mogą być obiektywne, nieograniczone pod względem rozwoju (choć ograniczone w swej pojemności w danym czasie), substytucyjne albo komplementarne, mogą się zmieniać w przestrzeni pod wpływem uwarunkowań społecznych i stale się odradzają. W związku z tym nie ma jednego sposobu ich zaspokajania. Wynika to nie tylko z indywidualnych preferencji, ale także z dysfunkcji, związanych na przykład z wiekiem lub niepełnosprawnością.

Część potrzeb ma charakter społeczny (w odróżnieniu od potrzeb biologicznych, wynikających ze struktury organizmu, mających rys jednostkowy). Wiąże się to z zależnością człowieka od innych ludzi, od społeczeństwa, którego dana jednostka jest członkiem. Dla większości ludzi potrzeba przynależności do grupy jest bardzo ważna, większość potrzebuje także uznania i miłości. Potrzeby kulturalne mają związek zarówno z kulturą materialną (mieszkanie i jego wyposażenie, ubranie, samochód), jak i duchową (uczestniczenie w życiu kulturalnym, czytanie książek, oglądanie filmów, udział w koncertach i przedstawieniach, a także wymienianie na ten temat opinii). Zaspokajanie niektórych potrzeb, szczególnie związanych z wykonywaniem określonych zadań, prowadzących do partykularnych celów, można określić jako instrumentalne – po osiągnięciu celu (np. wbicia gwoźdźdza) zanika dana potrzeba (w tym przypadku potrzeba posiadania młotka).

importance – of unique individual needs. Additionally, psychological needs may be objective, unlimited in their development (although limited in their capacity at a given time), substitutive or complementary, they may change in space under the influence of social conditions and are constantly renewed. Consequently there is no single way of satisfying them. This is not only due to individual preferences, but also to dysfunctions, for example related to age or disability.

Some of the needs have a social character (in contrast to biological needs, resulting from the structure of the organism, which have an individual character). It is related to the dependence of man on other people, on the society of which the individual is a member. For most people the need to belong to a group is very important, most people also need recognition and love. Cultural needs are related to both material culture (housing and furnishings, clothing, cars) and spiritual culture (participating in cultural life, reading books, watching films, attending concerts and plays, and exchanging opinions on these). The satisfaction of some needs, especially those related to the performance of specific tasks leading to particular goals, can be described as instrumental – once the goal is achieved (e.g. hammering a nail), the need disappears (in this case, the need for a hammer).

According to the definition adopted by the Department of Design at the Academy of Fine Arts in Gdańsk, “design is a creative activity consisting in developing desired – from the point of view of comprehensively understood human needs - features of objects, spaces, processes and their systems. Design focuses (not exclusively) on semantic, formal

Według przyjętej w Katedrze Wzornictwa ASP w Gdańsku definicji, „projektowanie wzornictwa to działalność twórcza polegająca na opracowywaniu pożądaných – z punktu widzenia wszechstronnie rozumianych potrzeb człowieka – cech obiektów, przestrzeni, procesów i ich systemów. Wzornictwo koncentruje się (nie wyłącznie) na cechach semantycznych, formalnych i użytkowych”²⁷. Definicja z 1969 roku przyjęta przez Kongres ICSID w Londynie określa związki wzornictwa z produkcją przemysłową (seryjną).

W dobie coraz większej popularności *design thinking*²⁸ coraz bardziej powszechna staje się wykładnia, według której design to „ogół działań o charakterze twórczym, dotyczących projektowania dóbr i usług, których celem jest tworzenie wartości dodanej z perspektywy klienta, firmy oraz w wymiarze całego kraju jego powstawania”²⁹. Wartość dodana wynika z reakcji na określone w procesie projektowym prawdziwe potrzeby. Jest wiele sposobów działania w myśl tej metody. Najbardziej popularny model *design thinking* składa się z pięciu etapów mających na celu znalezienie jak najlepszego rozwiązania. Wszystkie etapy skupiają się na potrzebach użytkownika. Empatia dotyczy zrozumienia potrzeb w zakresie planowanych produktów lub usług z punktu widzenia konkretnych osób. Pozyskane informa-

27. Marek Średniawa, kierownik KW, w tekście programowym KW ASP w Gdańsku.

28. Według Wikipedii „*design thinking* to proces odnoszący się do procesów poznawczych, strategicznych i praktycznych, dzięki którym koncepcje projektowe (proponycje nowych produktów, usług itp.) są opracowywane przez projektantów i/lub zespoły projektowe. Celem tej metody jest rozwiązywanie problemów, stworzenie nowych, innowacyjnych produktów, usług lub procesów poprzez określenie prawdziwych potrzeb pojedynczego użytkownika”.

29. Ł. Mamica, *Wzornictwo przemysłowe jako determinanta konkurencyjności gospodarki*, Kraków 2012, s. 5.

and functional features”²⁶. The 1969 definition adopted by the ICSID Congress in London defines the relationship of design to industrial (mass) production.

In times when design thinking²⁷ is becoming more and more popular, it is becoming more and more common to interpret design as “all activities of a creative nature concerning the design of goods and services, the aim of which is to create added value from the perspective of the customer, the company and the entire country of its creation”²⁸. The added value comes from responding to real needs identified in the design process. There are many ways to work with this method. The most popular design thinking model consists of five stages aimed at finding the best possible solution. All stages focus on the needs of the user. Empathy is about understanding the needs for the planned product or service from the point of view of the individual. The information obtained (data on lifestyle, education, character, expectations from the service or product, relationships with other people, etc.) determines further decisions. The most popular tools used in the first stage, commonly described on blogs

26. Marek Średniawa, head of the Department of Design at the AFA in Gdańsk, in the Department’s programme text.

27. According to Wikipedia, “design thinking is a process that refers to the cognitive, strategic and practical processes by which design concepts (proposals for new products, services, etc.) are developed by designers and/or design teams. The aim of this method is to solve problems, create new, innovative products, services or processes by identifying the true needs of a single user”.

28. Ł. Mamica, *Wzornictwo przemysłowe jako determinanta konkurencyjności gospodarki*, Kraków 2012, p. 5.

cje (dane dotyczące trybu życia, wykształcenia, charakteru, oczekiwań w stosunku do usługi lub produktu, relacji z innymi ludźmi itp.) determinują dalsze decyzje. Najpopularniejszymi narzędziami wykorzystywanymi w ramach pierwszego etapu, powszechnie opisywanymi na blogach i w podstawach wielu kursów, są persona³⁰, mapa empatii³¹ i wywiady etnograficzne³². Etap drugi dotyczy diagnozy potrzeb i definiowania problemu. Na podstawie danych zebranych na etapie pierwszym ustalane są realne potrzeby użytkownika, co może być podstawą do wprowadzania

30. Persona to metoda polegająca na tworzeniu modelowego typu klienta (rzadziej użytkownika). Profil typowego klienta, a więc osoby, która kupi wdrożony produkt, buduje się na podstawie jak najszerszego spektrum badań branżowych, danych statystycznych i innych badań analitycznych. Do budowania profilu można użyć kanwy (dostępnej np. w Internecie) zakładającej dane demograficzne, wiek, cele, potrzeby, obawy itp. Pozwala to lepiej zrozumieć, kim jest klient, poczuć coś w rodzaju więzi (zob. P. Marszałkowski, *Persona – jak ją stworzyć?*, <https://ux-marszalkowski.org>). „Persona to prezentacja grupy docelowej (np. aktywnych rodziców z małymi dziećmi) w formie modelowego użytkownika, czyli jednej konkretnej osoby. Zawiera z reguły imię, nazwisko (często nawiązujące do charakterystycznej cechy), wiek, cechy osobowości i wartości. Można wybrać zdjęcie symbolizujące typowego klienta. Najlepiej, gdy jest jak najbardziej realistyczne. [...] Można także zrobić moodboard prezentujący otoczenie naszej osoby – jak mogłoby wyglądać jego lub jej mieszkanie, biuro czy imprezy, w których zazwyczaj bierze udział” (A. Kaim, *Design Thinking w kulturze. Jak stworzyć personę i mapę empatii*, <https://www.agnieszkakaim.eu/>). W przypisie tym celowo sięgnięto do dobrze pozycjonowanych blogów i artykułów internetowych. Dowodzi to popularności tematu i tego, że podstawowe informacje są powszechnie dostępne.

31. Mapa empatii to analiza tego, co użytkownik widzi, słyszy, myśli i czuje, mówi i robi – wszystkiego, co może mieć wpływ na decyzje zakupowe: pragnień i marzeń, potrzeb i oczekiwań, własnych miar sukcesu, motywacji. Mapa empatii wiąże się m.in. z metodą persony. W kontekście opracowywanego projektu można notować i analizować potrzeby, obawy, napotykanne przeszkody, konflikty, frustracje.

32. Wywiady etnograficzne są podstawową metodą badawczą antropologii kulturowej. Dla uzyskania potrzebnych informacji badający prowadzi rozmowę, która jest nagrywana i może być transkrybowana, co umożliwia analizy i interpretacje. Obecnie najczęściej wykorzystywana jest technika wideo.

and in the basics of many courses, are persona²⁹, empathy map³⁰ and ethnographic interviews³¹. Stage two is about diagnosing needs and defining the problem. Based on the data collected in stage one, the real needs of the user are established, which can be the basis for making changes or defining innovative products or services. The techniques most

29. Persona is a method involving the creation of a model type of customer (less frequently user). The profile of a typical customer, i.e. a person who will buy the implemented product, is built on the basis of the widest possible spectrum of industry research, statistical data and other analytical studies. A canvass (available e.g. on the Internet) assuming demographic data, age, goals, needs, concerns, etc. may be used to build the profile. This allows you to better understand who the customer is, to feel a kind of connection (see P. Marszałkowski, *Persona – jak ją stworzyć?*, <https://ux-marszalkowski.org>). “A persona is a presentation of a target group (e.g. active parents with young children) in the form of a model user, i.e. one specific person. It usually contains a first name, surname (often referring to a characteristic trait), age, personality traits and values. A photo symbolising a typical customer may be chosen. Ideally, it should be as realistic as possible. [...] You can also make a moodboard presenting the surroundings of our persona – how his or her flat, office or events he or she usually participates in could look like” (A. Kaim, *Design Thinking w kulturze. Jak stworzyć personę i mapę empatii*, <https://www.agnieszkakaim.eu/>). This footnote deliberately refers to well-positioned blogs and online articles. This demonstrates the popularity of the topic and that basic information is widely available.

30. An empathy map is an analysis of what a user sees, hears, thinks and feels, says and does – everything that can influence purchasing decisions: desires and dreams, needs and expectations, own measures of success, motivations. The empathy map is related, among other things, to the persona method. In the context of a project under development, one can note down and analyse needs, fears, obstacles encountered, conflicts, frustrations.

31. Ethnographic interviews are the primary research method of cultural anthropology. In order to obtain the necessary information, the researcher conducts a conversation which is recorded and can be transcribed, thus enabling analysis and interpretation. Nowadays, the most commonly used technique is video.

zmian lub definiowania innowacyjnych produktów lub usług. Technikami wykorzystywanymi najczęściej na etapie drugim są mapa myśli³³ i burza mózgów³⁴ (braindumping³⁵ lub technika 635³⁶), w ramach których można stworzyć i badać zagadnienia bezpośrednio za pomocą narzędzi dostępnych w Internecie. Pozwala to na opis sytuacji będącej bazą do określania problemów. Etap czwarty – wizualizowanie –

33. Mapa myśli (mapowanie myśli) to metoda notowania z wykorzystaniem nie tylko słów i symboli, ale również kolorów i rysunków, aktywizująca obie półkule mózgowe i tym samym zwiększająca efektywność pracy, budowania skojarzeń i zapamiętywania. Uruchamia intuicję, wprowadza efekt trójwymiarowy, sprzyja twórcemu myśleniu, pobudza kreatywność. Jej autorami są brytyjscy naukowcy: pisarz i konsultant edukacyjny Anthony Peter Buzan (ur. 2 czerwca 1942 roku w Londynie, zm. 13 kwietnia 2019 roku) oraz profesor Wydziału Studiów Międzynarodowych na Uniwersytecie Warwick i dyrektor ds. badań w Centrum Badań nad Pokojem i Konfliktami na Uniwersytecie w Kopenhadze Barry Buzan (ur. 28 kwietnia 1946).

34. Burza mózgów jest jedną z najprostszych i najpopularniejszych metod heurystycznych, mającą na celu jak najszersze rozpoznanie sytuacji wejściowej w celu optymalizacji podejmowania decyzji grupowych. Wywodzi się z psychologii społecznej. Jest też formą aktywizującej dyskusji dydaktycznej wykorzystywaną w nauczaniu. Metoda jest też nazywana „gieldą” lub „fabryką” pomysłów, umożliwia bowiem szybkie generowanie wielu otwartych rozwiązań przedstawionego problemu. Wymieniane pomysły nie podlegają krytyce – dopiero w drugim etapie eksperci (nieuczestniczący w etapie pierwszym) odsiewają poszczególne idee.

35. Braindumping to technika odnosząca się do spisanej burzy mózgów pozwalająca na uporządkowanie myśli i wyodrębnienie zadań najważniejszych dla danego zagadnienia. Pomocna w nazywaniu myśli i emocji może być odpowiednio przygotowana lista pytań (lista kontrolna). Najpierw spisuje się „strumień świadomości”, a następnie porządkuje go według przyjętych kryteriów. To swoista inwentaryzacja „rzucanych” pomysłów.

36. Technika 635 jest także odmianą burzy mózgów (model brainwritingu), opracowaną w 1968 roku przez Bernda Rohrbacha (ur. 30 sierpnia 1948 roku, zm. 20 sierpnia 2020 roku). Zgodnie z nazwą sześciu uczestników ma za zadanie wymyślić trzy pomysły w pięć minut. Pomysły zapisuje się na formularzach i „wprowadza do obiegu” pomiędzy uczestnikami, którzy uzupełniają otrzymany formularz o kolejne trzy pomysły, co sprzyja powstawaniu nowych koncepcji. W trakcie takiej sesji powstaje sto osiem nowych idei. Są one następnie weryfikowane przez panel ekspertów, który wybiera najlepsze rozwiązanie.

often used at stage two are the mind map³² and brainstorming³³ (braindumping³⁴ or 635 technique³⁵), where issues can be created and explored directly using tools available on the Internet. This allows you to describe the underlying situation to identify problems. The fourth stage – visualising – is

32. A mind map (mind mapping) is a method of taking notes using not only words and symbols, but also colours and drawings, activating both cerebral hemispheres and thus increasing the effectiveness of work, association building and memorising. It activates intuition, introduces a three-dimensional effect, promotes creative thinking, stimulates creativity. Its authors are British scientists: writer and educational consultant Anthony Peter Buzan (born on 2 June 1942 in London, died on 13 April 2019) and Professor in the Department of International Studies at the University of Warwick and Director of Research at the Centre for Peace and Conflict Studies at the University of Copenhagen Barry Buzan (born on 28 April 1946).

33. Brainstorming is one of the simplest and most popular heuristic methods, aiming at the widest possible recognition of the input situation in order to optimise group decision-making. It originates from social psychology. It is also a form of activating didactic discussion used in teaching. The method is also called an “exchange” or “factory” of ideas, because it enables the rapid generation of many open solutions to a presented problem. The exchanged ideas are not subject to criticism – only in the second stage the experts (not participating in the first stage) sift out individual ideas.

34. Braindumping is a technique which refers to a written brainstorming to organise thoughts and isolate the most important tasks for a given issue. A prepared list of questions (checklist) can be helpful in naming thoughts and emotions. First the “stream of consciousness” is written down and then it is ordered according to the criteria. This is a kind of inventory of the proposed ideas.

35. The 635 technique is also a variant of brainstorming (brainwriting model), developed in 1968 by Bernd Rohrbach (born on 30 August 1948, died on 20 August 2020). As the name suggests, six participants are asked to come up with three ideas in five minutes. The ideas are written down on forms and “circulated” among the participants, who complete the received form with three more ideas, thus fostering the emergence of new concepts. One hundred and eight new ideas are generated during such a session. They are then reviewed by a panel of experts, who choose the best solution.

opiera się na budowaniu prototypów (zarówno 2D, np. schemat³⁷, storyboard³⁸ czy moodboard³⁹, jak i 3D, np. makiety, modele funkcjonalne czy wizualizacje), a także opowiadaniu i scenkach rodzajowych lub innych symulacjach. Dodatkowo możliwość łączenia różnych rodzajów prototypów powoduje, że wizualizowanie jest jedną z bardziej skutecznych, analitycznych technik wykorzystywanych podczas projektowania, ponieważ pozwala na potwierdzanie spełniania potrzeb użytkownika poprzez iteracyjny proces tworzenia modelu lub projektu. Badania z użyciem prototypów służą także optymalizowaniu doświadczeń użytkownika (*user experience*)⁴⁰. Właściwe testowanie ma miejsce na piątym etapie procesu *design thinking* i dotyczy rzeczywistego środowiska, w którym rozwiązanie jest wykorzystywane przez użytkownika, dlatego osoby testujące są dopasowywane do stworzonego wcześniej profilu. Negatywny wynik tego etapu skutkuje powrotem do etapów

37. Według Wielkiego Słownika PWN, schemat to „ogólny, wstępny szkic lub plan czegoś, gotowy wzór czegoś, powielany potem wielokrotnie, uproszczony rysunek techniczny obiektu, układu lub urządzenia”. Wszystkie znaczenia tego pojęcia mają zastosowanie w technikach wizualizacji, przybliżających idee jakiegoś rozwiązania lub sposób jego wykonania (wprowadzenia). Schematom nadaje się często postać graficzną.

38. Storyboard – obrazkowe wskazówki przedstawiające układ treści dostrzeganych przez użytkownika oraz ich kolejność, ilustrujące sytuację lub kontekst korzystania z projektowanego rozwiązania (zarówno produktu, jak i usługi). Jest to krótka, przedstawiona graficznie historia odnosząca się do ważnych sekwencji (np. czynności w procesie użytkowym).

39. Moodboard to zbiór zdjęć, próbek kolorów i materiałów, innych obrazów, przedmiotów, a nawet tekstów i haseł – słowem wszystkim, co może oddać „klimat” opracowywanego zagadnienia. Powstaje kolaż elementów pozwalających zrozumieć nastrój i poczuć emocje bezpośrednio związane z charakterem przyszłego rozwiązania.

40. UX to doświadczenie wynikające z używania produktu lub korzystania z usługi. Odnosi się do grupy docelowej, ponieważ każdy reaguje inaczej i pełne zobiektywizowanie nie jest możliwe. „Doświadczenie wynikające z doświadczenia”.

based on building prototypes (both 2D, e.g. diagram³⁶, storyboard³⁷ czy moodboard³⁸, and 3D, e.g. mock-ups, functional models or visualisations), as well as storytelling and genre scenes or other simulations. In addition, the ability to combine different types of prototypes makes visualisation one of the more effective, analytical techniques used during design, as it allows the user’s needs to be confirmed to be met through an iterative process of model or design development. Research using prototypes also serves to optimise user experience³⁹. The actual testing takes place in the fifth stage of the design thinking process and concerns the real environment in which the solution is used by the user, so the test persons are matched to the profile created earlier. A negative outcome of this stage results in a return to the previous stages or starting the process all over again... All the techniques described use different ways of notation, imagery and visualisation that trigger abstract thinking, contributing to the generation of new ideas. Most of the techniques and tools described above aim to minimise the risks associated

36. According to the PWN Great Dictionary, a diagram is “a general, preliminary sketch or plan of something, a ready pattern of something, later reproduced many times, a simplified technical drawing of an object, system or device”. All meanings of this term apply to visualization techniques, bringing closer the idea of a solution or the way of its implementation (introduction). Diagrams are often given a graphic form.

37. Storyboard – pictorial guidelines presenting the arrangement of content perceived by the user and their sequence, illustrating the situation or context of using the designed solution (both product and service). It is a short, graphically presented story referring to important sequences (e.g. activities in the process of using the product or service).

38. Moodboard is a collection of photographs, colour and material samples, other images, objects, even texts and slogans – in short, anything that can convey the “mood” of the issue under development. The result is a collage of elements that allow you to understand the mood and feel the emotions directly related to the nature of the future solution.

39. UX is the experience of using a product or enjoying a service. It refers to the target group, as everyone reacts differently and full objectification is not possible. “Experience resulting from experiencing”.

poprzednich lub rozpoczęciem procesu od nowa... Wszystkie opisane techniki wykorzystują różne sposoby zapisu, obrazowania i wizualizacji, które uruchamiają abstrakcyjne myślenie, przyczyniając się do generowania nowych idei. Większość opisanych powyżej technik i narzędzi ma na celu zminimalizowanie ryzyka związanego z niepowodzeniem wprowadzenia nowego produktu na rynek i optymalizowanie kosztów wdrożenia. Jeżeli produkt spełni oczekiwania grupy docelowej, odniesie sukces na rynku. Oczekiwania klienta nie są tym samym co prawidłowo rozpoznane potrzeby użytkownika, na których przede wszystkim skupiamy się w projektach studyjnych. Metody te wyewoluowały z naturalnego myślenia przyczynowo-skutkowego i w większości przypadków są rozwinięciem racjonalnego postępowania związanego z planowaniem ważnego przedsięwzięcia. Dlatego w procesie projektowym są często stosowane intuicyjnie.

Badania wizualne⁴¹ dotyczą rozpoznania i oceny cech przy pomocy zmysłu wzroku („okiem nieuzbrojonym” lub przy użyciu przyrządów optycznych, optoelektronicznych, pomiarowych itp.), a także prowadzenia analizy porównawczej. W szerszym znaczeniu wskazują status obrazu w badaniach życia społecznego i dotyczą tworzenia strategii wykorzystywania różnego rodzaju obrazów w analizach zróżnicowanych problemów. Takie badania przy pomocy różnych mediów prowadzone są od dawna, a ich wspólny

41. Wywodzące się z badań materiałowych i jakościowych powierzchni, badania wizualne są najstarszą i najbardziej rozpowszechnioną metodą „badań nieniszczących” – stosowanych zarówno na etapie wytwarzania, podczas eksploatacji jak i do kontroli. Obecnie zakres i znaczenie badań wizualnych rozszerzają się, ze względu na rozwój technik cyfrowych i obniżenie progu kompetencji i umiejętności do ich wykorzystywania. Również przeglądarki internetowe awansowały do rangi narzędzi badawczych.

with the failure of a new product launch and to optimise implementation costs. If the product meets the expectations of the target group, it will be successful on the market. Customer expectations are not the same as correctly identified user needs, which are the main focus of our study projects. These methods evolved from natural cause-and-effect thinking and are mostly an extension of the rational procedure involved in planning an important project. Therefore, they are often applied intuitively in the design process.

Visual research⁴⁰ concerns the recognition and evaluation of features with the help of the sense of sight (“with naked eye” or with the use of optical, optoelectronic, measuring instruments, etc.), as well as conducting comparative analysis. In a broader sense, they indicate the status of the image in the study of social life and concern the development of strategies for using various types of images in the analysis of diverse problems. Such research with the help of various media has been carried out for a long time, and their common denominator is the use of technologies of recording and showing images in research. Eyewitnessed, observed, made visible, told and described - it becomes the material for continual analyses. The role of photography (and rephotography)⁴¹ in this regard – both as a medium and a method – cannot be overestimated. “Photography gathers an

40. Derived from material and surface qualitative testing, visual inspection is the oldest and most widespread method of “non-destructive testing” – used both at the manufacturing stage, during operation and for inspection. Today, the scope and importance of visual testing is expanding, due to the development of digital techniques and the lowering of the threshold of competence and skills to use them. Also, web browsers have been promoted to the status of research tools.

41. Rephotography is the repetition of a photograph of the same place (or object) after a certain (important from the point of view of the study) time has elapsed.

mianownik to wykorzystanie w badaniach technologii rejestracji i pokazywania obrazów. Uchwycone naocznie, zaobserwowane, uwidocznione, opowiedziane i opisane – staje się materiałem wciąż kontynuowanych analiz. Roli fotografii (i refotografii)⁴² w tym zakresie – zarówno jako medium, jak i metody – nie sposób przecenić. „Fotografia gromadzi zadziwiające bogactwo obrazów metaforycznych, czyniąc z wywiadów z analizą fotogramów nieocenione źródło informacji wykorzystującej potencjał zmysłowej percepcji i mechanizmy wytwarzania wewnętrznych obrazów przez respondenta. Fotografia inwestująca w siłę metafory sprawia, że «powraca podmiot» wraz ze swoimi namiętnościami, potrzebami, siłą komunikowania własnych doświadczeń, którą rzekomo utracił”⁴³. Fotografie nie tylko zatrzymują w czasie obrazy osób i miejsc dawno utraconych i pozwalają im mówić. Oprócz kadrowania i utrwalania rzeczywistości oraz porównywania obrazów dostarczających danych do analizy zdjęcia umożliwiają odkrywanie nowych aspektów i innych punktów widzenia, pozwalając na syntezę spostrzeżeń. Wykorzystywanie fotografii jako materiałów do analizy stanu istniejącego, jako ilustracji dla wyprowadzanych wniosków, komentarzy i dowodów, a także fotografowanie lub zapis filmowy jako podstawowe działania badawcze naturalnie wspomagają proces projektowy i były wykorzystywane przez projektantów, odkąd było to możliwe. Jeszcze wcześniejszą metodą wizualizacji – zarówno zastanej sytuacji, jak i rodzących się koncepcji – była notacja przy pomocy szkiców i coraz bardziej dopracowywanych rysunków. Dokumentacja techniczna i makiety albo mode-

42. Refotografia to powtórne sfotografowanie tego samego miejsca (lub obiektu) po upływie jakiegoś (ważnego z punktu widzenia badania) czasu.

43. J. Nowotniak, *Etnografia wizualna w badaniach i praktyce pedagogicznej*, Kraków 2012, s. 260.

astonishing wealth of metaphorical images, making interviews with the analysis of photograms an invaluable source of information utilising the potential of sensory perception and the mechanisms of producing internal images by the respondent. Photography investing in the power of metaphor makes the ‘subject return’ with its passions, its needs, its power to communicate its own experiences, which it has supposedly lost”⁴². Photographs not only freeze images of people and places long lost in time and allow them to speak. In addition to framing and capturing reality and comparing images providing data for analysis, photographs enable new aspects and other points of view to be discovered, allowing perceptions to be synthesised. The use of photographs as materials for analysing the existing state, as illustrations for inferences, comments and proofs, as well as photography or film recording as basic research activities naturally support the design process and have been used by designers since it was possible. An even earlier method of visualising both the existing situation and emerging concepts was notation by means of sketches and increasingly elaborate drawings. Technical documentation and mock-ups or models are the next stages in the materialisation of a design idea. Nowadays, they are further supported by computer visualisations and animations showing virtual objects in a virtual world. It is also worth mentioning here the increasing role of presentations, which present the issue and convince of new theses, and are a natural form of transferring illustrative information or learning content, and thus have become a basic tool of many courses. All these techniques support other methods traditionally used by designers, such as various types of interviews, field research and observation.

42. J. Nowotniak, *Etnografia wizualna w badaniach i praktyce pedagogicznej*, Kraków 2012, p. 260.

le to kolejne stadia materializacji idei projektu. Obecnie są one dodatkowo wspierane przez wizualizacje komputerowe i animacje ukazujące wirtualne obiekty w wirtualnym świecie. Warto tu również wspomnieć o wzrastającej roli prezentacji, które przedstawiają zagadnienie i przekonują do nowych tez, a także są naturalną formą przekazywania informacji poglądowych lub treści uczenia się, przez co stały się podstawowym narzędziem wielu kursów. Wszystkie te techniki wspierają inne metody tradycyjnie wykorzystywane przez projektantów, takie jak różnego typu wywiady, badania terenowe i obserwacje.

Metodologia badań wizualnych jest dopiero tworzona. Badania tego typu, wykorzystywane w Polsce co najmniej od lat siedemdziesiątych przez socjologów i antropologów, dopiero w 2012 roku doczekały się pierwszej antologii tekstów „dających zarówno teoretyczne podstawy, jak i przykłady zastosowania różnych trybów analizy i interpretacji materiału wizualnego”⁴⁴. Metodyka wspomaganie działań projektowych także pomija zasady tworzenia narzędzi badawczych w tym zakresie, chociaż są one powszechnie stosowane.

44. *Badania wizualne w działaniu. Antologia tekstów*, red. M. Frąckowiak, K. Olechnicki, współpr. M. Krajewski, Warszawa 2011, s. 10. Książka ta jest jednym z rezultatów projektu badawczego „Niewidzialne miasto. Cele i konsekwencje pozainstytucjonalnych form modyfikowania przestrzeni dużych polskich miast oraz metodologiczne problemy ich badania z użyciem danych wizualnych”, realizowanego przez zespół pod kierownictwem prof. Marka Krajewskiego (UAM) i finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Kolejnym rezultatem projektu jest powstająca od 2007 roku baza fotografii „dokumentujących przejawy pozainstytucjonalnych, oddolnych aktywności mieszkańców dużych polskich miast, mających na celu lub powodujących zmiany w przestrzeniach miejskich” (<http://www.niewidzialnemiasto.pl/>).

The methodology of visual research is only just being developed. Research of this type, used in Poland since at least the 1970s by sociologists and anthropologists, has only in 2012 lived to see the first anthology of texts “providing both theoretical foundations and examples of the application of various modes of analysis and interpretation of visual material”⁴³. The methodology for supporting project activities also omits the principles of developing research tools in this area, although they are commonly used.

In this paper, we highlight the wide range of uses of visual data in research aimed at fully identifying the background of a project. The images captured in the course of observation are not only a research tool, a source of knowledge about how a place is organised and how the people in it behave, not only do they allow us to compare information and build arguments, but they also make it possible to create understandable messages that go beyond the walls of the university to justify the implementation of changes. The designer’s workshop has always had and always will have a decidedly visual character. Apart from sketches, drawings, collages, models, mock-ups, prototypes, photographs and visualisations, we use computer graphics – and even typography – to build an argument justifying the assumptions of the project,

43. *Badania wizualne w działaniu. Antologia tekstów*, eds. M. Frąckowiak, K. Olechnicki, coop. M. Krajewski, Warszawa 2011, p. 10. This book is one of the results of the research project “The invisible city: Objectives and consequences of non-institutional forms of modifying the space of large Polish cities, and methodological problems of their research with the use of visual data”, carried out by a team led by Professor Marek Krajewski (Adam Mickiewicz University) and financed by the Ministry of Science and Higher Education. Another result of the project is a database of photographs created in 2007 “documenting the manifestations of non-institutional, grassroots activities of the inhabitants of large Polish cities, aiming at or causing changes in urban spaces” (<http://www.niewidzialnemiasto.pl/>).

W tym opracowaniu zwracamy uwagę na szerokie spektrum wykorzystania danych wizualnych w badaniach mających na celu pełne rozpoznanie tła projektu. Przechwycone w toku obserwacji obrazy są nie tylko narzędziem badawczym, źródłem wiedzy o tym, jak zorganizowane jest dane miejsce i jak się zachowują przebywający w nim ludzie, nie tylko pozwalają na porównywanie informacji i budowanie argumentów, ale także umożliwiają tworzenie zrozumiałych komunikatów wychodzących poza mury uczelni, uzasadniających wprowadzanie zmian. Warsztat projektanta zawsze miał, ma i zawsze będzie miał zdecydowanie wizualny charakter. Oprócz szkiców, rysunków, kolaży, modeli, makiet, prototypów, zdjęć i wizualizacji wykorzystujemy grafikę komputerową – a nawet typografię – budując wywód uzasadniający założenia projektu, będący harmonijnym połączeniem układu graficznego, różnych elementów wizualnych i tekstu. W przeciwieństwie do innych naukowców możemy kontrolować ich wzajemne relacje, bo język wizualny to nasz sposób komunikacji. „Koniec końców, naukowca kompetencja wizualna objawia się jako forma myślenia i działania obrazami w trakcie całego procesu badawczego: poczynając od konceptualizacji problemu, poprzez fazę zbierania danych (wytwarzania materiału wizualnego), aż do etapu prezentacji danych i wyników badań”⁴⁵.

Obraz kadruje rzeczywistość, wybiera ze skanowanego w sposób ciągły otoczenia coś, co przyciąga uwagę i wywołuje skupienie. „W wielkim skrócie, obrazy dostarczają nam dwóch bardzo różnych rodzajów informacji, nierozdzielnie związanych ze sobą w pojedynczym akcie: 1) po

45. L. Pauwels, *Zwrot wizualny w badaniach i komunikacji wiedzy. Kluczowe problemy rozwijania kompetencji wizualnej w naukach społecznych*, przeł. M. Frąckowiak [w:] *Badania wizualne w działaniu...*, s. 35.

which is a harmonious combination of graphic layout, various visual elements and text. Unlike other scientists, we can control their interactions, because visual language is our way of communicating. “After all, scientific visual competence manifests itself as a form of thinking and acting with images throughout the research process: starting from the conceptualisation of the problem, through the data collection phase (the production of visual material), to the stage of presentation of data and research results”⁴⁴.

An image frames reality, selects something from its surroundings, scanned continuously, that attracts attention and evokes focus. “In a nutshell, images provide us with two very different kinds of information, inextricably linked together in a single act: 1) first, a personal record of affective engagement with a scene, which 2) second, produces an impersonal record of reality and behaviour”⁴⁵. A frame frozen in time provokes reflection on what has been captured. It prompts questions and suggests answers. An image also stimulates an emotional response. So thirdly, “visual data is a record of spatial and temporal relations, and invariably poses the question: why here and now and not there and then?” and fourthly, “visual data records how someone reacts to an object or event, and allows us to ask: how do I perceive what I am reacting to?”⁴⁶. Graphic representations: drawings, symbols, diagrams and charts are processed material, reinforcing the content contained in the photographs and descriptions. All

44. L. Pauwels, *Zwrot wizualny w badaniach i komunikacji wiedzy. Kluczowe problemy rozwijania kompetencji wizualnej w naukach społecznych*, trans. M. Frąckowiak [in:] *Badania wizualne w działaniu...*, p. 35.

45. J. Grady, *Badania wizualne na rozdrożu*, „Przegląd Socjologii Jakościowej” 2009, 5(2), p. 90.

46. *Ibidem*, p. 91.

pierwsze – osobistego zapisu afektywnego zaangażowania w scenę, która 2) po drugie – wytwarza bezosobowy zapis rzeczywistości i zachowań”⁴⁶. Zatrzymany w czasie kadr wywołuje refleksję nad tym, co zostało uchwycone. Skłania do stawiania pytań i podsuwa odpowiedzi. Obraz pobudza także reakcję emocjonalną. Po trzecie więc „dane wizualne są zapisem stosunków przestrzennych i czasowych, i niezmienne stawiają pytanie: dlaczego tutaj i teraz a nie tam i wtedy?”⁴⁷, a po czwarte – „dane wizualne rejestrują, w jaki sposób ktoś reaguje na obiekt lub wydarzenie, i pozwalają zapytać: jak odbieram to, na co reaguję?”⁴⁷. Reprezentacje graficzne: rysunki, symbole, diagramy i wykresy stanowią materiał przetworzony, wzmacniający zawarte w fotografiach i opisach treści. Wszystko to pozwala rozpoznać i opisać strukturę projektowanej przestrzeni. Podsumowując, reprezentacje wizualne z jednej strony pozwalają na zbudowanie szerokiego kontekstu analizowanej sytuacji (np. organizacji przestrzennej), z drugiej umożliwiają skupienie się na charakterystycznym elemencie poprzez wykadrowanie ważnych relacji przestrzennych. Przy pomocy technik wizualnych powstają pomocne przy wnioskowaniu symbole pojęć abstrakcyjnych. Możliwe jest syntetyzowanie złożonych zjawisk i uchwycenie ulotnych treści w formie szczegółowej, a nawet nadawanie rysu wizualnego danym o innym charakterze. Reprezentacje wizualne wzmacniają słowny i liczbowy przekaz informacji, przez co staje się on bardziej zrozumiały, łatwiejszy do zapamiętania i bardziej podatny na zmiany, a w dodatku inspirujący.

46. J. Grady, *Badania wizualne na rozdrożu*, „Przegląd Socjologii Jakościowej” 2009, 5(2), s. 90.

47. Tamże, s. 91.

this allows the structure of the designed space to be recognised and described. To sum up, visual representations on the one hand allow to build a wide context of the analysed situation (e.g. spatial organisation), on the other hand they enable to focus on a characteristic element by framing important spatial relations. Visual techniques can be used to create symbols for abstract concepts which are helpful in making inferences. It is possible to synthesise complex phenomena and to capture ephemeral content in a detailed form, and even to give visual features to data of a different nature. Visual representations reinforce verbal and numerical information, making it more comprehensible, easier to remember and more susceptible to change, as well as inspiring.

When designing elements of the material environment in a city, we usually follow the idea of universal design⁴⁷, analysing as broadly as possible the needs that occur in a given place and the way in which they should be satisfied. It is important to balance⁴⁸ the needs of the individual with the broader social needs, as well as to eliminate the negative impact on the environment. Facilities should be usable by all without the need for adaptation. It is also important to realise that no product can meet the needs and expectations

47. Originally referring to architectural design, a concept created by American architect Ronald Mace, based on the following principles: 1. identical application, 2. flexibility of use, 3. simple and intuitive operation, 4. noticeable information, 5. tolerance for errors, 6. low level of physical effort, 7. dimensions and space for approach and use. These principles are also applicable in other areas of design, such as industrial design, computer interfaces or web services.

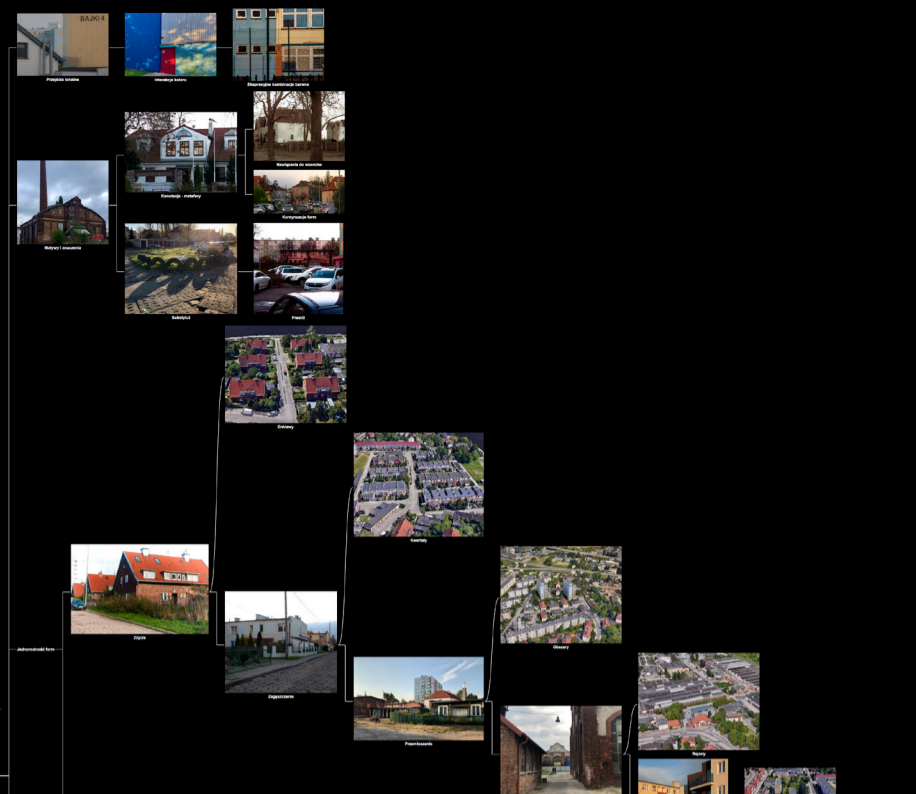
48. There are many definitions of sustainable design and sustainable development. These concepts are ubiquitous in virtually every discussion about design. The best known definition comes from the so-called Brundtland Report of 1987: “Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs”.

Projektując elementy otoczenia materialnego w mieście, najczęściej wpisujemy się w idee projektowania uniwersalnego⁴⁸, jak najszerzej analizując potrzeby, które w danym miejscu występują, i sposób, w jaki powinny być zaspokajane. Ważne jest równoważenie⁴⁹ indywidualnych potrzeb jednostki i szeroko rozumianych potrzeb społecznych, a także eliminowanie negatywnego wpływu na środowisko. Obiekty powinny móc być używane przez wszystkich bez konieczności ich dostosowywania. Ważna jest też świadomość, że żaden produkt nie spełnia potrzeb i oczekiwań wszystkich użytkowników, nikt jednak nie powinien czuć się wykluczony z możliwości korzystania w pełni z miejskiej przestrzeni. Należy więc pamiętać o budowaniu równowagi w różnorodności jej doświadczania.

of all users, but no one should feel excluded from fully enjoying urban space. It is therefore important to remember to build a balance in the diversity of experience.

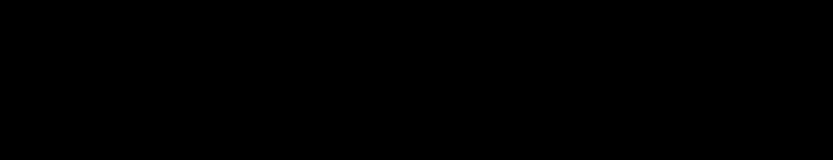
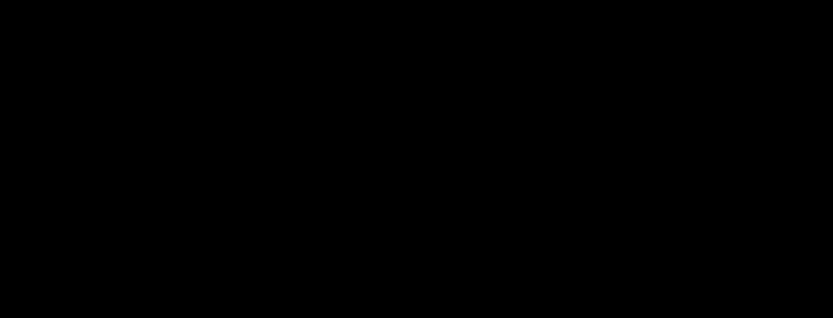
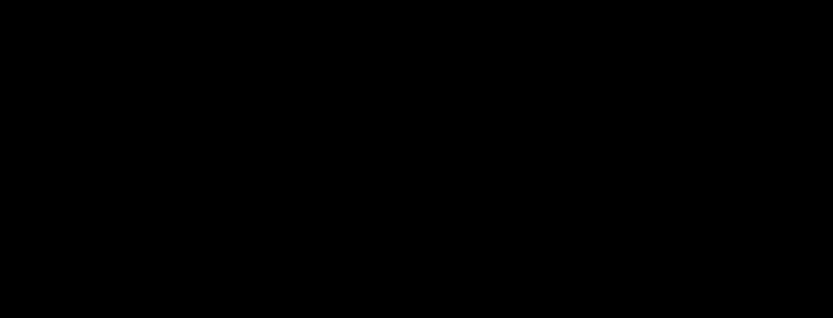
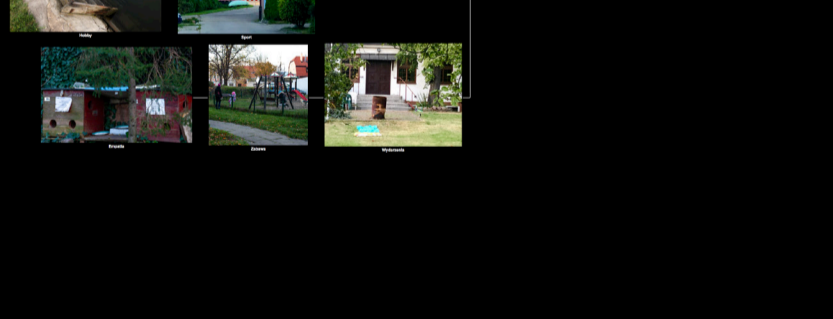
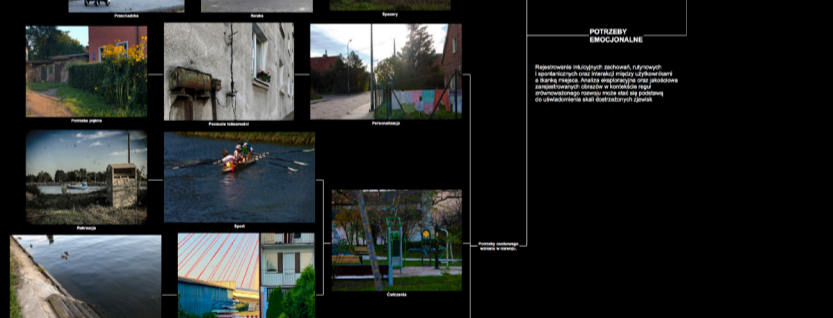
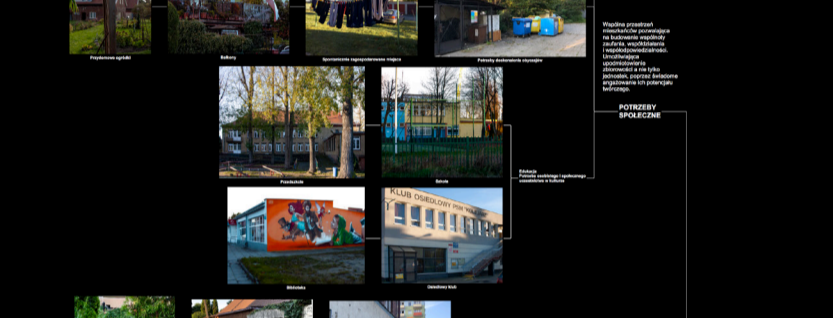
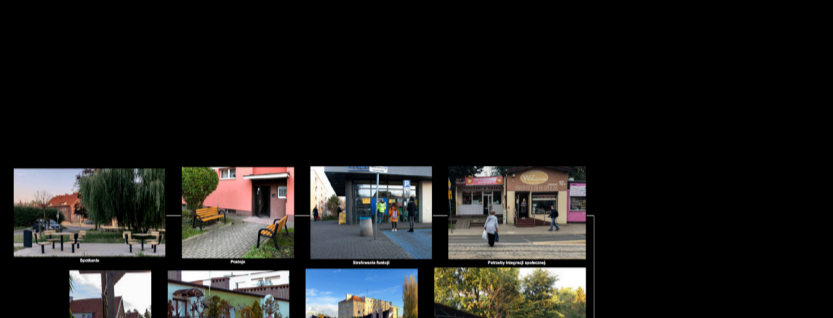
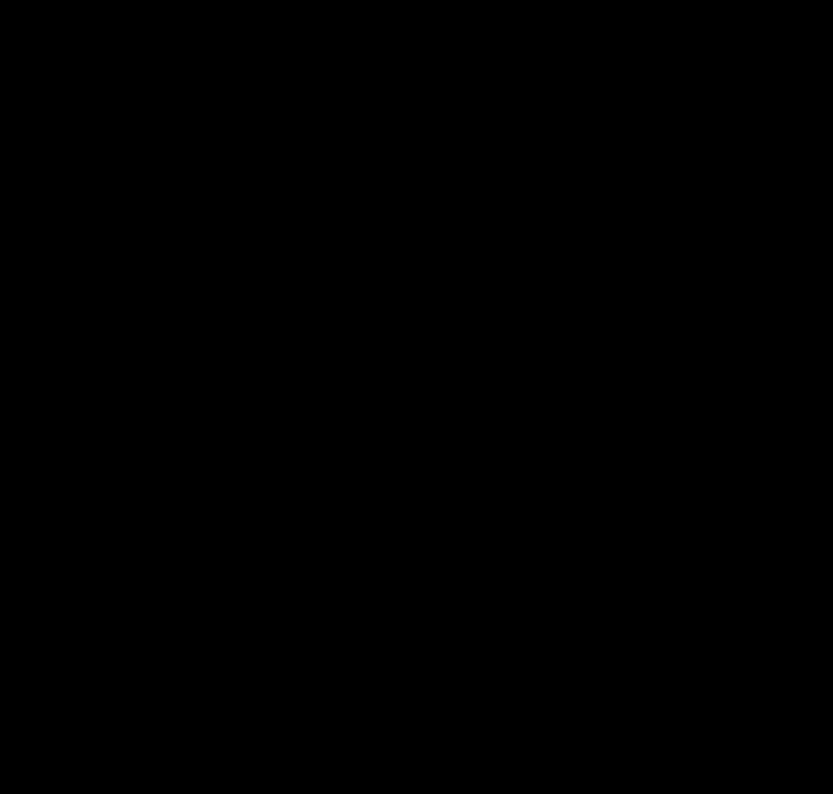
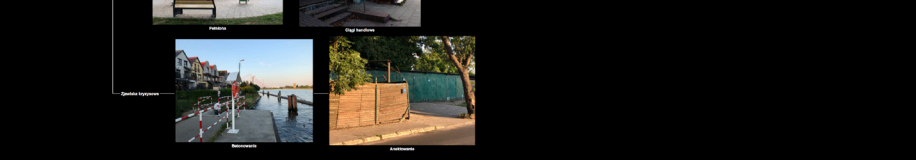
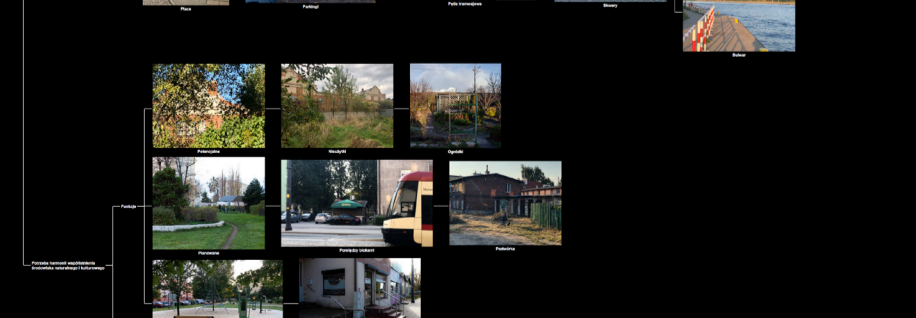
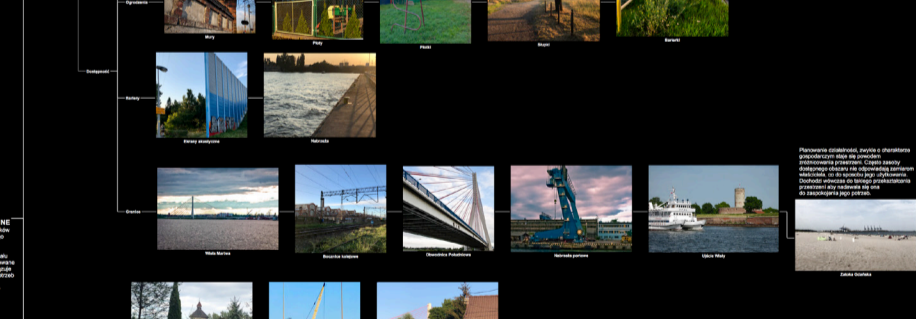
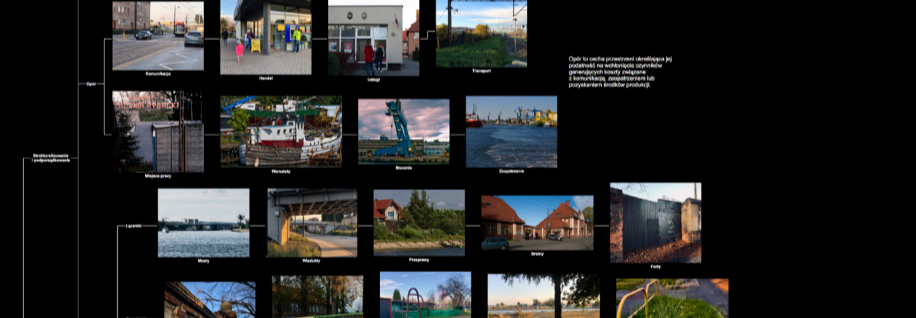
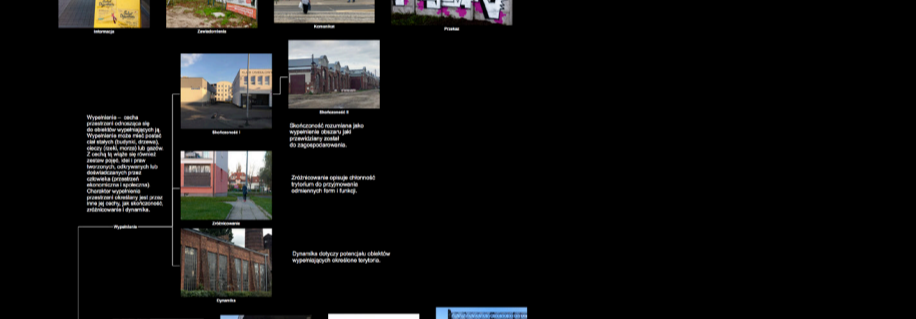
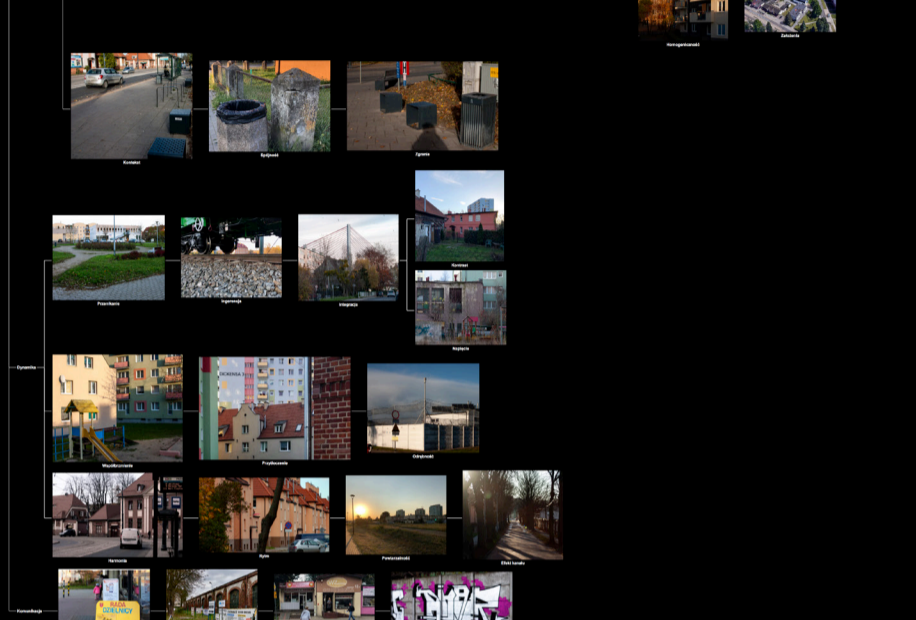
48. Początkowo odnosząca się do projektowania architektonicznego koncepcja stworzona przez amerykańskiego architekta Ronalda Mace'a, oparta na następujących zasadach: 1. identyczne zastosowanie, 2. elastyczność *użycia*, 3. prosta i intuicyjna obsługa, 4. zauważalna informacja, 5. tolerancja dla błędów, 6. niski poziom wysiłku fizycznego, 7. wymiary i przestrzeń dla podejścia i użycia. Zasady te znajdują zastosowanie także w innych dziedzinach projektowania, takich jak projektowanie wzornictwa przemysłowego, interfejsów komputerowych *lub* serwisów internetowych.

49. Istnieje wiele definicji zrównoważonego projektowania i zrównoważonego rozwoju. Pojęcia te są wszechobecne właściwie w każdej dyskusji o projektowaniu. Najbardziej znana definicja pochodzi z tzw. Raportu Brundtlanda z 1987 roku: „Zrównoważony rozwój to rozwój, który zaspokaja potrzeby współczesnych bez naruszania możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń”.

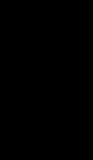
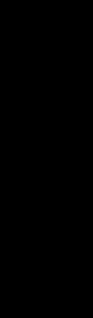
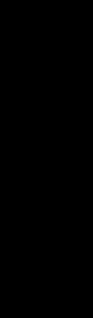
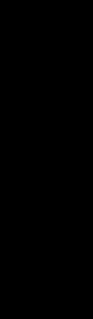
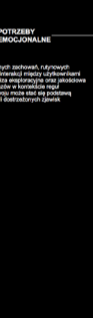
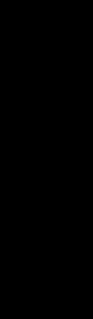
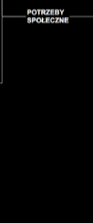

Wizualizacja urbanistyczna i architektoniczna, która ma na celu wypracowanie spójnego obrazu przestrzeni miejskiej, uwzględniając jej funkcjonalność, estetykę i historię. Wizualizacja służy do komunikacji z mieszkańcami i inwestorami, a także do wypracowania wspólnego języka wizualnego. Jest to proces iteracyjny, który wymaga ścisłej współpracy między architektami, urbanistami i społecznością lokalną.

POTRZEBY WIZUALNE

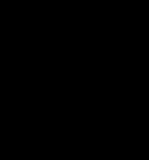
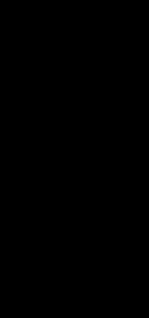
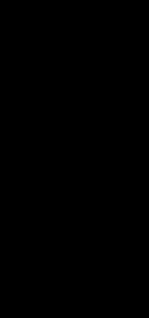
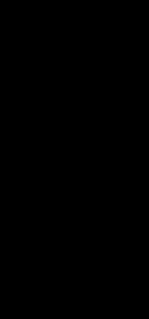
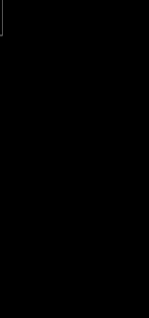
POTRZEBY SPOŁECZNE

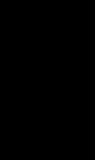
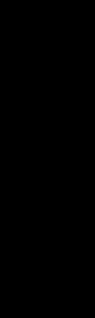
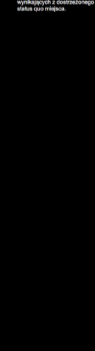
PRZERÓBKA

Zorganizowanie i uporządkowanie kadrow do analizy wizualnej przestrzeni miasta.

- Wybrać najciekawsze i reprezentatywne fragmenty przestrzeni miejskiej, które będą służyły jako punkt wyjścia do analizy wizualnej. - Wybrać miejsca, które są najbardziej problematyczne i wymagają interwencji urbanistycznej. - Wybrać miejsca, które są najbardziej atrakcyjne i mogą być wykorzystane do celów edukacyjnych i promocyjnych.

POTRZEBY PRZESTRZENNE

Współpraca - to jest proces, w którym różne strony (mieszkańcy, inwestorzy, władze lokalne) współpracują, aby osiągnąć wspólny cel. W kontekście urbanistyki i architektury, współpraca jest kluczowa, aby zapewnić, że przestrzeń miejska jest funkcjonalna, estetyczna i odpowiada potrzebom społeczności. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Strukturalizm - to jest podejście, które zakłada, że przestrzeń miejska jest zbudowana z określonych elementów (budynki, ulice, placce), które tworzą strukturę. Strukturalizm pomaga zrozumieć, jak te elementy wpływają na funkcjonowanie przestrzeni i jak można je wykorzystać do poprawy jakości życia. To podejście jest często wykorzystywane w urbanistyce i architekturze, aby zaprojektować przestrzeń, która jest łatwa do nawigacji i oferuje różnorodne możliwości użytkowania.

Dynamika - to jest koncepcja, która zakłada, że przestrzeń miejska jest w ciągłym ruchu i zmienia się. Dynamika uwzględnia zmiany w populacji, gospodarce, technologii i kulturze, które wpływają na przestrzeń. To podejście pomaga zrozumieć, jak przestrzeń może ewoluować i jak można go przygotować na przyszłość. To wymaga elastyczności i gotowości do adaptacji do zmieniających się warunków.

Objekt to także przestrzeń (skrajność) jest postrzegana w kontekście potrzeb i oczekiwań użytkowników. To oznacza, że przestrzeń nie jest tylko zbiorem obiektów, ale także miejscem, w którym ludzie żyją i działają. To wymaga uwzględnienia ich potrzeb i oczekiwań w procesie projektowania i budowania przestrzeni.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

Przeobrażenie przestrzeni, która jest procesem, w którym przestrzeń miejska jest przekształcana w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności. To może być zrobione na wiele sposobów, w tym poprzez budowanie nowych obiektów, remontowanie istniejących, zmianę sposobu użytkowania przestrzeni itp. To wymaga czasu, cierpliwości i gotowości do kompromisów. Kluczowe jest wypracowanie wspólnego języka i celów, które będą służyły jako podstawa dla dalszych działań.

OBRAZY PRZERÓBKİ. MIGAWKI ANALIZY WIZUALNEJ

Przedstawione opracowanie stanowi zapis pojęć i obrazów subiektywnie ze sobą skojarzonych. Autorskie fotografie wykonane w trakcie spacerów poznawczych są rejestracją wrażeń. Każdy kolejny spacer (a było ich kilka) – poprzedzony lekturą budującą wiedzę na temat badanego miejsca – owocował coraz głębszymi i bardziej świadomymi spostrzeżeniami. Coraz bardziej intencjonalnie komponowane kadry coraz pełniej odzwierciedlają autorski stosunek do rejestrowanej rzeczywistości. Wybrane fotografie posłużyły za ilustrację pojęć podporządkowanych czterem potrzebom wynikającym z zamieszkiwania wielu osób na określonym terytorium. Wszystkie potrzeby mają charakter uniwersalny, ale są (albo powinny być) w takim miejscu w różny sposób zaspokajane. Zbiór haseł, określeń i pojęć ma charakter luźno powiązanych skojarzeń i odwołuje się do wiedzy socjologicznej, psychologicznej, wiedzy o przestrzeni i o postrzeganiu. Są to obszary tłumaczące postawy i postępowanie ludzi żyjących w przestrzeni, której nie mogli w pełni ukształtować według własnych oczekiwań, ale na pewno odcisnęli na niej swoje piętno... Jest to też wiedza pozwalająca na podjęcie próby zrozumienia powodów kształtowania przestrzeni w określony sposób, a także przyczyn nadawania obiektom ją wypełniającym określonej formy. Jest to więc opracowanie informujące o zewnętrznych cechach miejsca i zwracające uwagę na występujące w nim problemy. Ma służyć ich analizie i może spowodować, poprzez budowane skojarzenia, że wcześniej niedostrzegane zjawiska zostaną zauważone. Graficzna forma zapisu w niezobowiązującej postaci odnoszącej się do „mapy myśli” może być zachętą do rozwijania jej w swobodny i niczym nieskrępowany sposób.

IMAGES OF PRZERÓBKĄ: SNAPSHOTS FROM VISUAL ANALYSIS

The presented study is a record of concepts and images subjectively associated with each other. The authorial photographs taken during cognitive walks are a record of impressions. Each successive walk (and there have been several of them) – preceded by reading that builds knowledge about the examined place – has resulted in increasingly deeper and more conscious observations. More and more intentionally composed frames more and more fully reflect the authorial attitude to the registered reality. The selected photographs served as illustrations of concepts subordinated to four needs resulting from the residence of many people in a certain territory. All the needs are universal, but they are (or should be) fulfilled differently in such a place. The collection of headwords, terms and concepts has the character of loosely connected associations and refers to sociological knowledge, psychological knowledge, knowledge about space and perception. These are areas which explain the attitudes and behaviour of people living in a space which they could not fully shape according to their own expectations, but which they certainly left their mark on... It is also knowledge which makes it possible to try to understand the reasons for shaping the space in a certain way, as well as the reasons for giving the objects which fill it a specific form. It is therefore a study which informs about the external features of a place and draws attention to the problems which occur there. It is to serve their analysis and may cause, through constructed associations, that previously unnoticed phenomena will be noticed. The graphic form of the recording in a noncommittal form referring to a “mind map” can be an incentive to develop it in a free and unconstrained way.

	<h3>POTRZEBY WIZUALNE</h3> <p>Aspekty wizualne w ramach potrzeb kulturowych dotyczą potrzeby informacji rozumianej jako próby strukturalizowania i podporządkowania pola widzenia, nawarstwienia różnorodności form i rygoru jednorodności.</p>	<h3>POTRZEBY EMOCJONALNE</h3> <p>Potrzeby komfortu fizycznego i psychicznego. Potrzeby osobowego wzrostu w rozwoju. Aspekty emocjonalne realizowane w ramach potrzeb kulturowych.</p>	
<h3>POTRZEBY SPOŁECZNE</h3> <p>Potrzeby integracji społecznej. Potrzeby doskonalenia obyczajów. Potrzeby osobistego i społecznego uczestnictwa w kulturze.</p>	<h3>KAPITAŁ KULTUROWY</h3> <p>Zestaw idei, umiejętności i wiedzy, zbudowany na potrzebach, umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Próba zrozumienia w jaki sposób potrzeby wpływają a jak wynikają z warunków przestrzennych i potencjału infrastrukturalnego (poprzez obserwację miejsca).</p>		<h3>POTRZEBY PRZESTRZENNE</h3> <p>Potrzeba harmonii współistnienia środowiska naturalnego i kulturowego. Potrzeba przestrzeni życiowej: mieszkaniowej, domowej, gospodarczej.</p>
		<h3>KAPITAŁ SPOŁECZNY</h3> <p>Zaufanie, normy i powiązania, które umożliwiają skoordynowane działania zespołowe budowane na potrzebie bliskości, przynależności, uznania i bezpieczeństwa.</p>	

<h3>ZABUDOWA JEDNORODNA</h3> <p>NUMER TERENU 029 przedwojenna ul. Joachima Pastoriusza</p> <p>NUMER TERENU 025 przedwojenna ul. Bajki ul. Kryniczna ul. Sienna</p>		<h3>ZABUDOWA JEDNORODNA</h3> <p>NUMER TERENU 027-028 powojenna ul. Joachima Pastoriusza ul. Kryniczna</p> <p>NUMER TERENU 017 przedwojenna / powojenna ul. Siennicka ul. Lenartowicza</p>	
	<h3>WARUNKI</h3> <p>Ochronie podlega typ zabudowy. Ustala się częściową ochronę budynków o charakterze historycznym. Nowe budynki w typie zabudowy istniejącej.</p> <p>Co najmniej 30% ogólnej powierzchni działek zachować jako biologicznie czynne.</p>		<h3>WARUNKI</h3> <p>Ustala się pełną ochronę budynków o wartościach kulturowych przy ul. Siennickiej. W przypadku nowej zabudowy lub przebudowy ustala się zastosowanie dachów stromych.</p> <p>Co najmniej 30% ogólnej powierzchni działek zachować jako biologicznie czynne.</p>
	<h3>ZABUDOWA MIESZANA</h3> <p>NUMER TERENU 022-023 przedwojenna / powojenna ul. Andersena ul. Dickensa ul. Brzechwy ul. Sienna</p>		

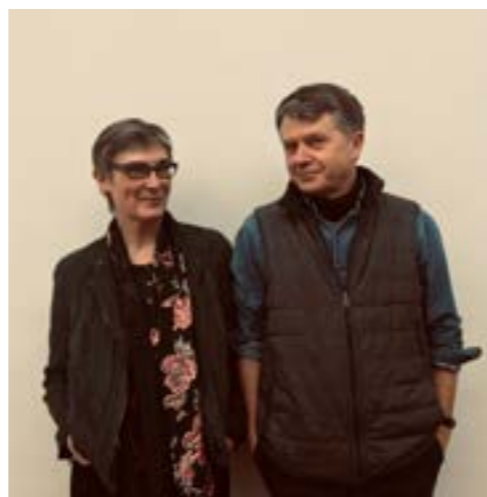
Prowadzący

Supervisors

Bogumiła i Marek Józwicki

Bogumiła i Marek Józwicki – projektanci architektury wnętrz i wzornictwa, współautorzy wielu projektów, m.in. wagonów i pojazdów szynowych, mebli, zabudów i elementów wyposażenia wnętrz oraz obudów sprzętu elektroinstalacyjnego. Nauczyciele akademicy, profesorowie Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Od 1997 roku członkowie założyciele Centrum Transferu Technologii w Gdańsku, a od 2014 roku członkowie Stowarzyszenia Projektantów Form Przemysłowych. Od 2015 roku eksperci w zakresie wzornictwa współpracujący z PARP w ramach unijnych programów operacyjnych. Metodę projektowania uważają za ważną zarówno w pracy ze studentami, jak i w działalności zawodowej.

Interior architects and designers, co-authors of many projects, including carriages and rail vehicles, furniture, buildings and interior decoration elements and electrical installation equipment casings. Academic teachers, professors at the Academy of Fine Arts in Gdańsk. Since 1997, founding members of the Technology Transfer Centre in Gdańsk, and since 2014, members of the Association of Industrial Designers. Since 2015, design experts cooperating with PARP under EU operational programmes. They consider design methodology important both in their work with students and in their professional activities.

ul. Teofila Lenartowicza, fot. M. Józwicki

Wzornictwo dla Przeróbki

Pracownia Projektowania Produktu Przemysłowego

Wydział Architektury i Wzornictwa

prof. Marek Adamczewski

prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka

studenci:

Zuzanna Badowska

Anna Bakiera

Angelika Grzeszczyk

Sonia Kiczko

Paula Klein

Joanna Okorowska

Olga Penar

Jakub Pastuszak

Daria Piech

Sandra Pytlik

Natalia Rogowska

Design for Przeróbka

Industrial Product Design Studio

Faculty of Architecture and Design

prof. Marek Adamczewski

prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka

students:

Zuzanna Badowska

Anna Bakiera

Angelika Grzeszczyk

Sonia Kiczko

Paula Klein

Joanna Okorowska

Olga Penar

Jakub Pastuszak

Daria Piech

Sandra Pytlik

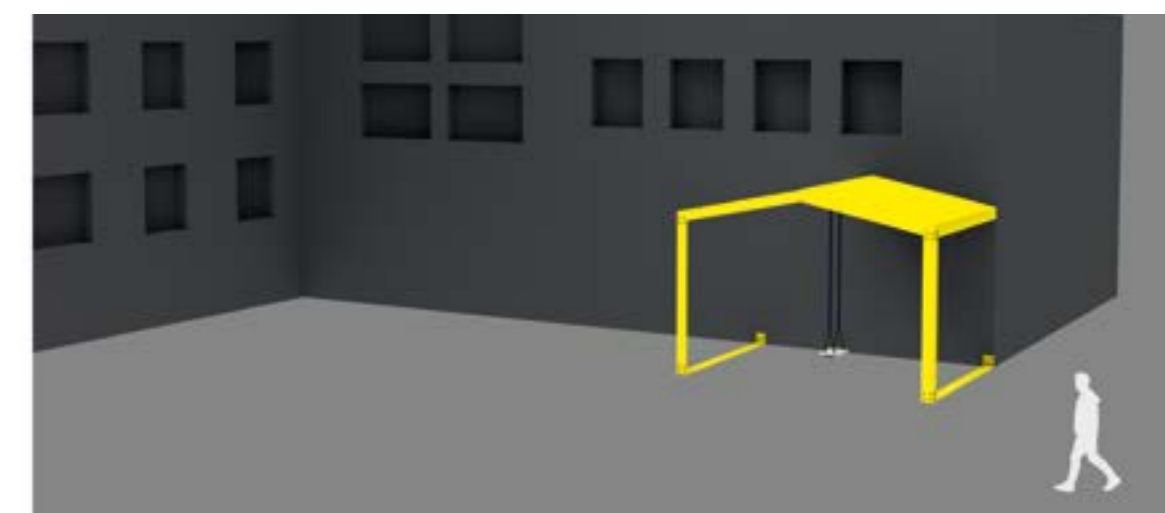
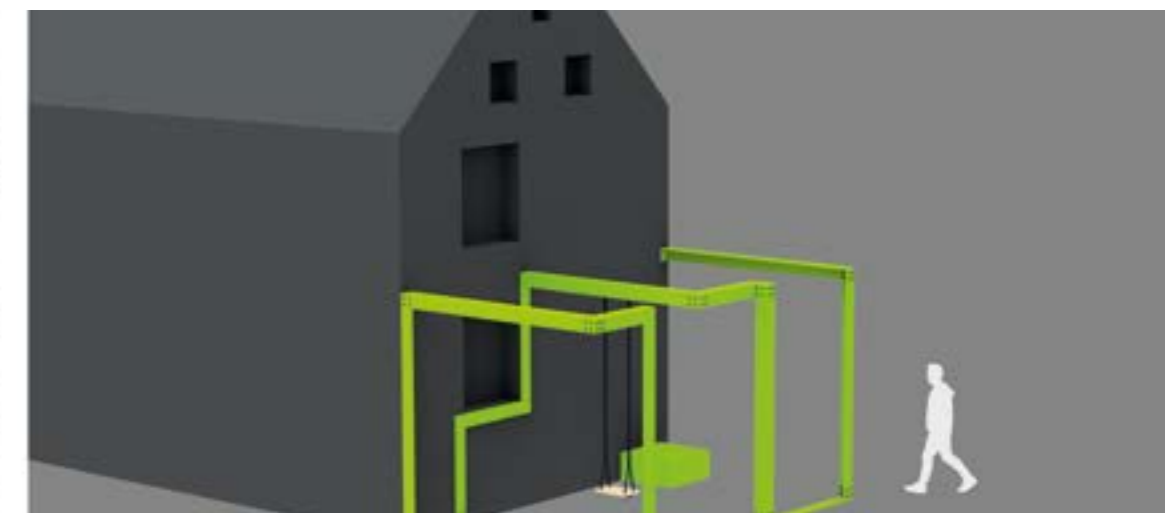
Natalia Rogowska

„Kolorowe kryjówki”. Huśtawki dla dzieci i dorosłych “Colourful hiding places”. Swings for children and adults

Zuzanna Badowska

Impulsem do tego projektu była zauważona przez projektantkę atmosfera panująca w gdańskiej Przeróbce. Przeróbka jest dzielnicą postindustrialną. Mimo kolorowych bloków z wielkiej płyty krajobraz Przeróbki wydał jej się szary i smutny. Swoim projektem chciała przenieść przedmiot ze świata dzieci w świat dorosłych i umieścić go w tkance miejskiej. Huśtawka pojawiła się w trzech wybranych lokalizacjach na ulic Bajki oraz Joachima Pastoriusza. Powstały tam kolorowe kryjówki, z których może korzystać każdy mieszkaniec Przeróbki. Huśtawka występuje w każdej z lokalizacji i jest elementem łączącym cały projekt. Jest symbolem dzieciństwa, który ma wywoływać uśmiech na twarzach przechodniów.

The impulse for this project was the atmosphere noticed by the designer in Gdańsk-Przeróbka. Przeróbka is a post-industrial district. Despite the colourful blocks of flats, the Przeróbka landscape seemed grey and sad to her. With her project she wanted to transfer an object from the world of children into the world of adults and place it in the urban tissue. The swing appeared in three selected locations in Bajki and Joachima Pastoriusza Streets. Colourful hiding places were created there, which can be used by every resident of Przeróbka. The swing appears in each of the locations and is an element connecting the whole project. It is a symbol of childhood, which is to bring a smile to the faces of passers-by.

„Stealrock”. Moduły „naprawiające” nieutwardzone powierzchnie

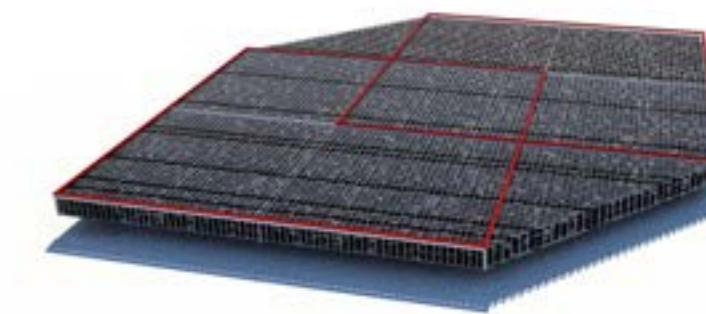
“Stealrock”. Modules “repairing” unpaved surfaces

Anna Bakiera

Po zapoznaniu się z gdańską dzielnicą Przeróbka rozpoznano bardzo dużo problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy tego terenu, a na które design mógłby stanowić odpowiedź. Projekt „Stealrock” ma eliminować niedogodności związane z nieutwardzonymi powierzchniami w przestrzeniach publicznych i półpublicznych, takie jak błoto i dziury. Jest to koncepcja oparta na technologii gabionu – siatce wypełnionej kamieniami. Dzięki temu moduł ma być nie tylko tani, ale i na tyle elastyczny, żeby podłoże nie wymagało specjalnego przygotowania. Niskie koszty i duża wytrzymałość mogą pomóc mieszkańcom szybko poprawić swoje otoczenie, a trzy wersje kolorystyczne umożliwią nadanie mu indywidualnego charakteru. Moduły mogą być stosowane pojedynczo lub w konfiguracji kilku sztuk – wszystko zależy od wielkości ubytków w pierwotnej nawierzchni.

After studying the district of Gdańsk-Przeróbka, a great many problems were identified which the residents of the area are facing and to which design could provide an answer. The “Stealrock” project aims to eliminate the inconveniences associated with unpaved surfaces in public and semi-public spaces, such as mud and holes. It is a concept based on gabion technology – a grid filled with stones. In this way, the module is intended to be not only inexpensive, but also flexible enough so that the ground does not require special preparation. Low costs and high durability can help residents quickly improve their surroundings, and three colour versions will enable them to give it an individual character. The modules can be used individually or in a configuration of several pieces – it all depends on the size of the defects in the original pavement.

„Przystanki”. Miejsca zatrzymań w strefach największego ruchu

“Stops”. Stopping places in highest-traffic zones

Angelika Grzeszczyk

Projekt przewiduje zagospodarowanie przestrzeni Przeróbki, które zapewni komfort mieszkańców oraz ożywi okolicę. Inspirację do projektu stanowiły kolory i geometria, które wyróżniają tę dzielnicę. Te obserwacje w połączeniu z wnioskami z analizy ergonomicznej pozycji przyjmowanych podczas krótkotrwałych zatrzymań w codziennym przemieszczaniu się doprowadziły do powstania zestawu trzelementowych modułów umożliwiających wiele modyfikacji. Elementy będące „przystankami” rozmieszczonymi w strefach największego ruchu pozwalają na stworzenie dowolnych konfiguracji o różnych funkcjach. Można przy nich przystanąć, przysiąść, oprzeć się o nie bądź odłożyć na nie zakupy. Są reakcją na zwykłe codzienne sytuacje – na przykład gdy wracając z zakupami, spotykamy kogoś, z kim bardzo chcemy porozmawiać. Swoją kolorystyką nawiązują do barw znajdujących się na fasadach bloków mieszkalnych na Przeróbce. Kształt modułów również nie jest przypadkowy. Nawiązuje do linii i form budynków występujących w dzielnicy oraz do różnicy wysokości i kontrastu pomiędzy kamienicami a blokami. Zestaw ma rozwiązywać problem „mijania się”, który został zaobserwowany podczas badań uczestniczących. Zaniedbana okolica zdecydowanie nie stymuluje mieszkańców do integracji. Jako miejsca spotkań wybierają oni przystanki oraz okoliczne sklepy. W dzielnicy nie ma korzystnych stref do zatrzymania się i odpoczynku. W związku z tym moduły mają za zadanie stworzyć punkty, gdzie różni użytkownicy będą mogli na chwilę zatrzymać się i porozmawiać.

The project envisions the development of Przeróbka’s space to ensure the comfort of its residents and to enliven the neighbourhood. The project was inspired by the colours and geometry that distinguish the district. These observations, combined with conclusions from an ergonomic analysis of positions adopted during short stops in everyday movement, led to the creation of a set of three-element modules allowing for numerous modifications. The elements, which are “stops” located in zones of greatest traffic, allow for the creation of any configuration with different functions. You can stop, sit, lean against them or put your shopping bags on them. They are a response to ordinary everyday situations – for example, when coming back from shopping we meet someone we really want to talk to. Their colours refer to the colours on the facades of blocks of flats in Przeróbka. The shape of the modules is also not random. It refers to the lines and forms of the buildings in the neighbourhood and to the difference in height and contrast between the tenements and the blocks of flats. The set is meant to solve the “passing by” problem, which was observed during the participatory research. The neglected neighbourhood definitely does not stimulate inhabitants to integrate. They choose the bus stops and the surrounding shops as meeting points. In the neighbourhood there are no favourable zones to stop and rest. Therefore, the modules aim to create points where different users can stop and talk for a while.

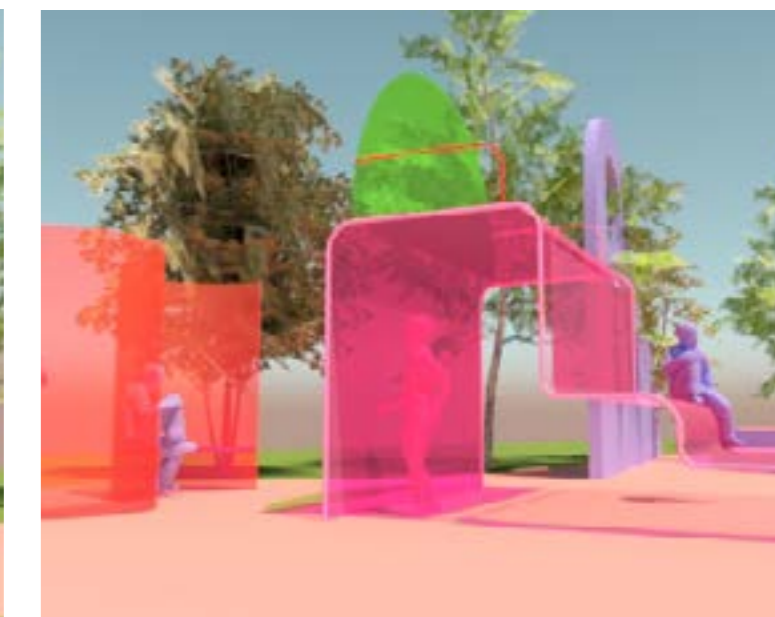
„Bajkowy plac”. Kolor w miejscu zabaw i rekreacji “Fairytale Square”. Colour in the place of play and recreation

Sonia Kiczko

W ramach projektu „Design dla Przeróbki” autorka zaproponowała „Bajkowy plac”, który łączy w sobie elementy przeziarne, zaprojektowane w różnych odcieniach, oraz elementy kadrujące przestrzeń. Inspiracją do tej instalacji była kolorystyka, jaką można zaobserwować na elewacjach bloków mieszkalnych między innymi przy ulicach Bajki oraz Dickensa, Brzechwy i Andersena. Nazwy ulic również były pretekstem do zaproponowania przestrzeni, która ma przenosić dzieci i dorosłych do „innego świata”. Badając teren Przeróbki można zaobserwować, że znajduje się tam wiele placów do rekreacji, które są przestarzałe, zniszczone i najprawdopodobniej nieużytkowane. Nie chcąc tworzyć kolejnego placu zabaw, autorka zaprojektowała miejsce, które zmieniłoby odbiór kolorystyczny otaczającej go roślinności oraz rzeki i nieba. Za pomocą kolorowych ekranów można zaobserwować, w jaki sposób przenikają się barwy, a pozostałe, geometryczne elementy można użytkować poprzez wchodzenie do środka, pod nie oraz na podwyższenie. Za pomocą trampoliny można doświadczać jeszcze innej perspektywy.

As part of the “Design for Przeróbka” project, the author proposed the “Fairytale Square”, which combines translucent elements, designed in various shades, and elements framing the space. The inspiration for this installation came from the colours that can be seen on the facades of blocks of flats in, among others, Bajki, Dickensa, Brzechwy and Andersena Streets. The names of the streets were also a pretext for proposing a space that would take children and adults to “another world”. Studying the Przeróbka area one can observe that there are many recreation yards there which are outdated, dilapidated and most probably not used. Not wanting to create another playground, the author designed a place that would change the colour perception of the surrounding vegetation, river and sky. With the help of colourful screens one can observe how the colours intermingle, and other geometrical elements can be used by climbing inside, underneath and on a raised platform. Using the trampoline, you can experience yet another perspective.

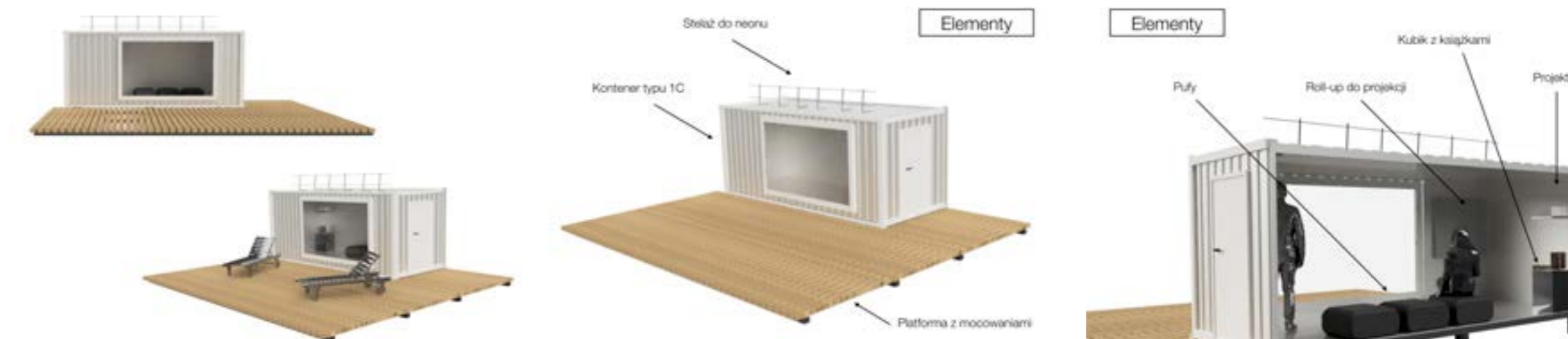
„Kontener historii”. Zestawienie rzeczywistego kadru miejsca z jego dawnym zapisem “Container of history”. Juxtaposition of a real frame of a place with its past record

Paula Klein

Celem projektu jest popularyzacja dzielnicy Przeróbka poprzez atrakcyjne przekazanie wiedzy na temat historii dzielnicy dzięki modułowym kontenerom umieszczonym w charakterystycznych punktach Przeróbki. W zaaranżowanym wnętrzu kontenera odbywają się projekcje archiwalnych materiałów dotyczących danego punktu. Rozwiązanie umożliwia porównanie obserwowanego przez okno widoku z materiałem historycznym. Dodatkowym walorem proponowanego rozwiązania jest stworzenie miejsca spotkań.

The aim of the project is to popularise the Przeróbka district through attractive transfer of knowledge on the history of the district thanks to modular containers placed in characteristic points of Przeróbka. In the arranged interior of the container, archival materials concerning a given point are projected. The solution enables comparison of the view observed through the window with the historical material. An additional value of the proposed solution is the creation of a meeting place.

„Komórki do wynajęcia”. Miejsca do przechowywania rzeczy

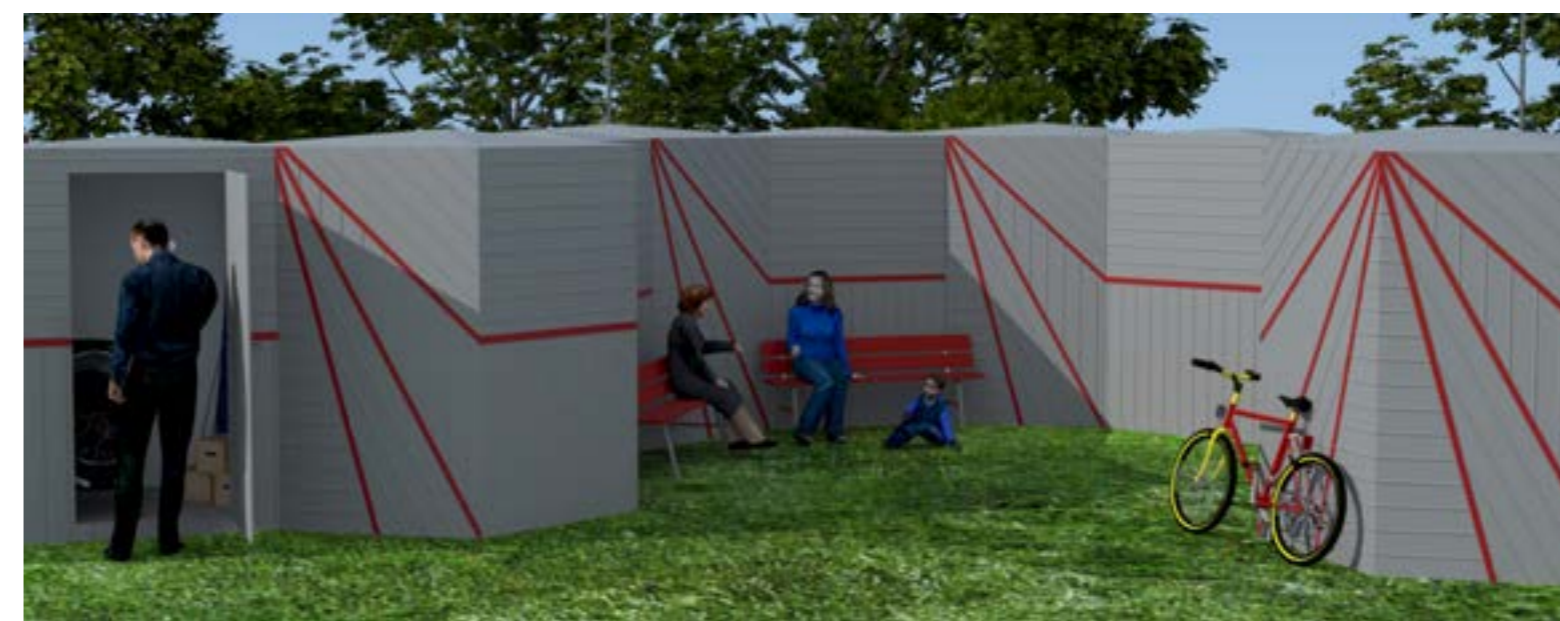
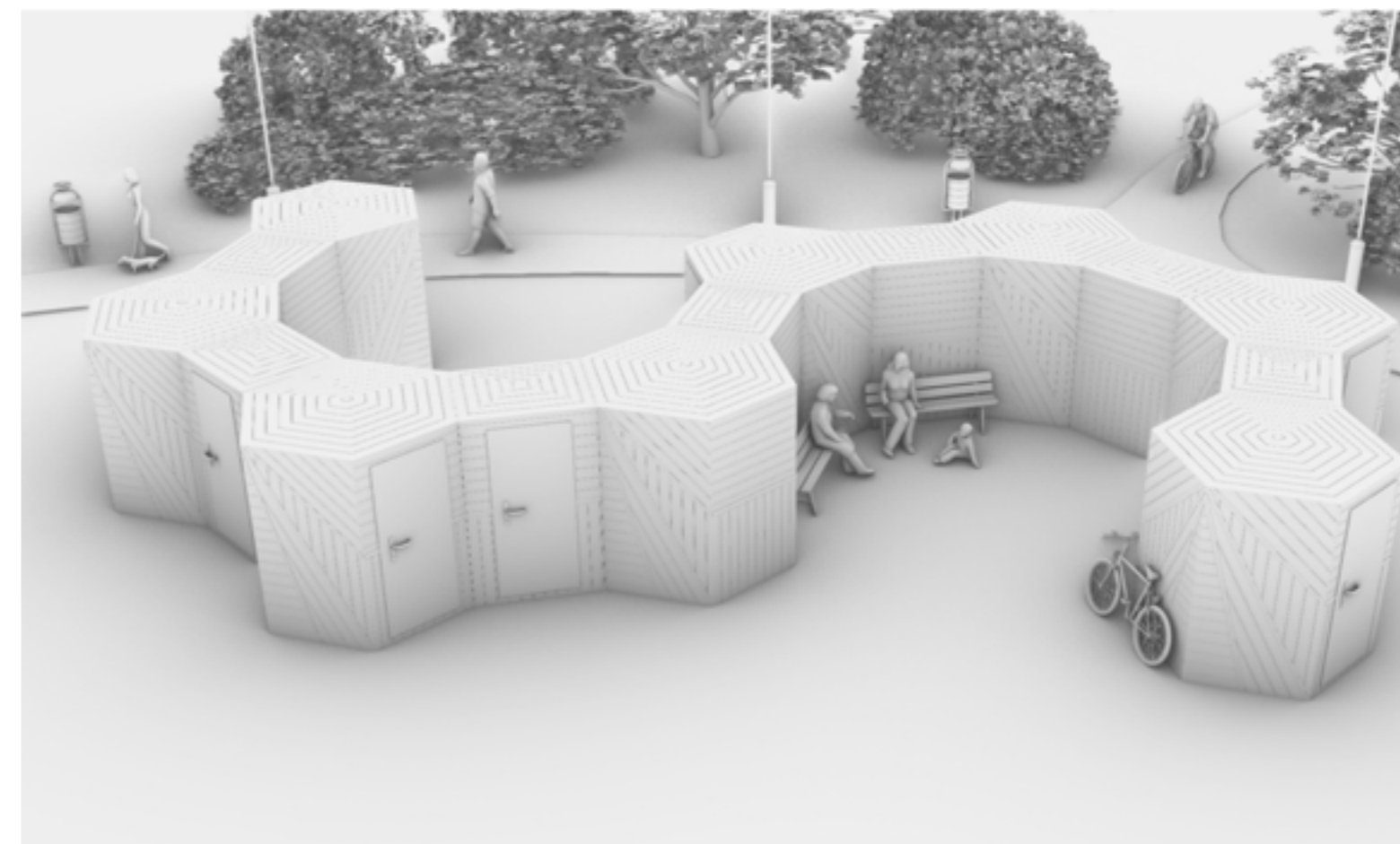
“Storage units for rent”. Places to store things

Joanna Okorowska

Celem projektu było zaproponowanie mieszkańcom gdańskiej dzielnicy Przeróbka ogólnodostępnego miejsca do przechowywania swoich rzeczy. W wielu miejscach w obrębie Przeróbki znajdują się blaszane garaże, co świadczy o potrzebie dodatkowej przestrzeni do przechowywania. Propozycją rozwiązania tego problemu są schowki nazywane potocznie „komórkami do wynajęcia”, stanowiące niewielkie przestrzenie do przechowywania rzeczy przeznaczone pod dzierżawę. Istotnym elementem projektu jest modułowość, która pozwala na ustawianie „komórek” w dowolnej konfiguracji w zależności od dostępnego miejsca i topografii. Przyjęta geometria gwarantuje dwie wielkości wynajmowanych przestrzeni. Mniejsza, prostopadłościenna „komórka” o wymiarach zewnętrznych $150 \times 130 \times 235$ cm zapewnia około 3,62 metra sześciennego przestrzeni wewnętrznej, natomiast większa, stanowiąca graniastosłup o wysokości 235 cm i o krawędzi sześciokątnej podstawy równej 130 cm, ma około 8,85 metra sześciennego pojemności. Dachy „komórek” mają kształt niskiego ostrosłupa o nachyleniu pięciu stopni, żeby umożliwić swobodny spływ wody deszczowej. Inspiracją wizualną stanowił charakterystyczny most wantowy na Przeróbce. W swoim projekcie autorka nawiązała do niego strukturą i kolorem. „Komórki” mają służyć głównie jako prywatne składziki, ale również, dzięki swoim możliwościom aranżacyjnym, mogą być wykorzystywane do tworzenia przestrzeni półprywatnych.

The aim of the project was to offer the residents of Gdańsk-Przeróbka a public place to store their belongings. In many places in Przeróbka there are tin garages, which proves the need for additional storage space. A proposal for solving this problem are lockers commonly referred to as “storage units for rent”, which are small spaces for storing things intended for rent. An important element of the design is its modularity, which allows the units to be arranged in any configuration depending on the available space and topography. The geometry adopted guarantees two sizes of rentable spaces. The smaller, rectangular unit with external dimensions of $150 \times 130 \times 235$ cm provides about 3.62 cubic metres of internal space, while the larger one, which is a prism 235 cm high with a hexagonal base edge of 130 cm, has about 8.85 cubic metres of volume. The roofs of the units are shaped like a low pyramid with a slope of five degrees to allow rainwater to run off freely. The visual inspiration was the characteristic cable-stayed bridge at Przeróbka. In her design, the designer referred to it in structure and colour. Units are to serve mainly as private storerooms, but also, thanks to their arrangement possibilities, they can be used to create semi-private spaces.

Flisacki punkt widokowy

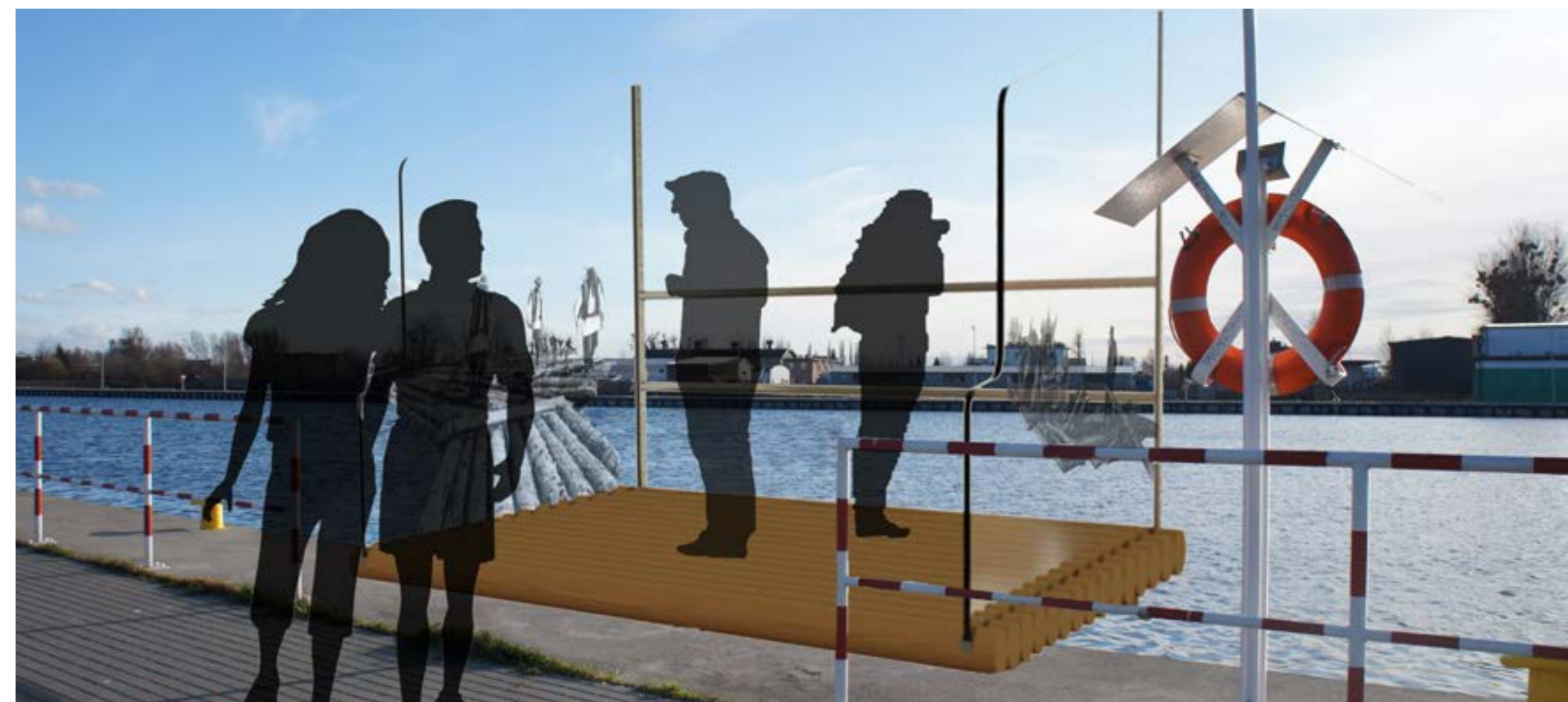
Raftsmen's viewpoint

Olga Penar

Flisactwo jest ważnym elementem w historii dzielnicy zarówno z punktu widzenia jej powstania, jak i znaczenia, jakie ma dla obecnych mieszkańców. Zaprojektowany punkt widokowy pozwala cofnąć się w czasie do świata flisaków. Efekt ten jest możliwy dzięki wybranej lokalizacji, promenadzie nad Martwą Wisłą, oraz zastosowaniu złudzenia optycznego. Całość konstrukcją nawiązuje do budowy łodzi flisackiej oraz kieruje wzrok odwiedzającej ją osoby na wybrane widoki. Ma na celu zbliżenie mieszkańców Przeróbki do historii ich dzielnicy. Zachęca również do spędzania czasu na promenadzie „Przeróbka” i podkreśla rekreacyjne zalety tego miejsca.

Rafting is an important element in the history of the district, both in terms of its origins and the importance it has for current residents. The designed viewpoint allows to go back in time to the world of raftsmen. This effect is possible thanks to the chosen location, the promenade on Martwa Wisła, and the use of optical illusion. The whole structure refers to the construction of a rafting boat and directs the visitor's eyes to selected views. Its aim is to bring the inhabitants of Przeróbka closer to the history of their district. It also encourages to spend time on the “Przeróbka” promenade and emphasizes recreational advantages of this place.

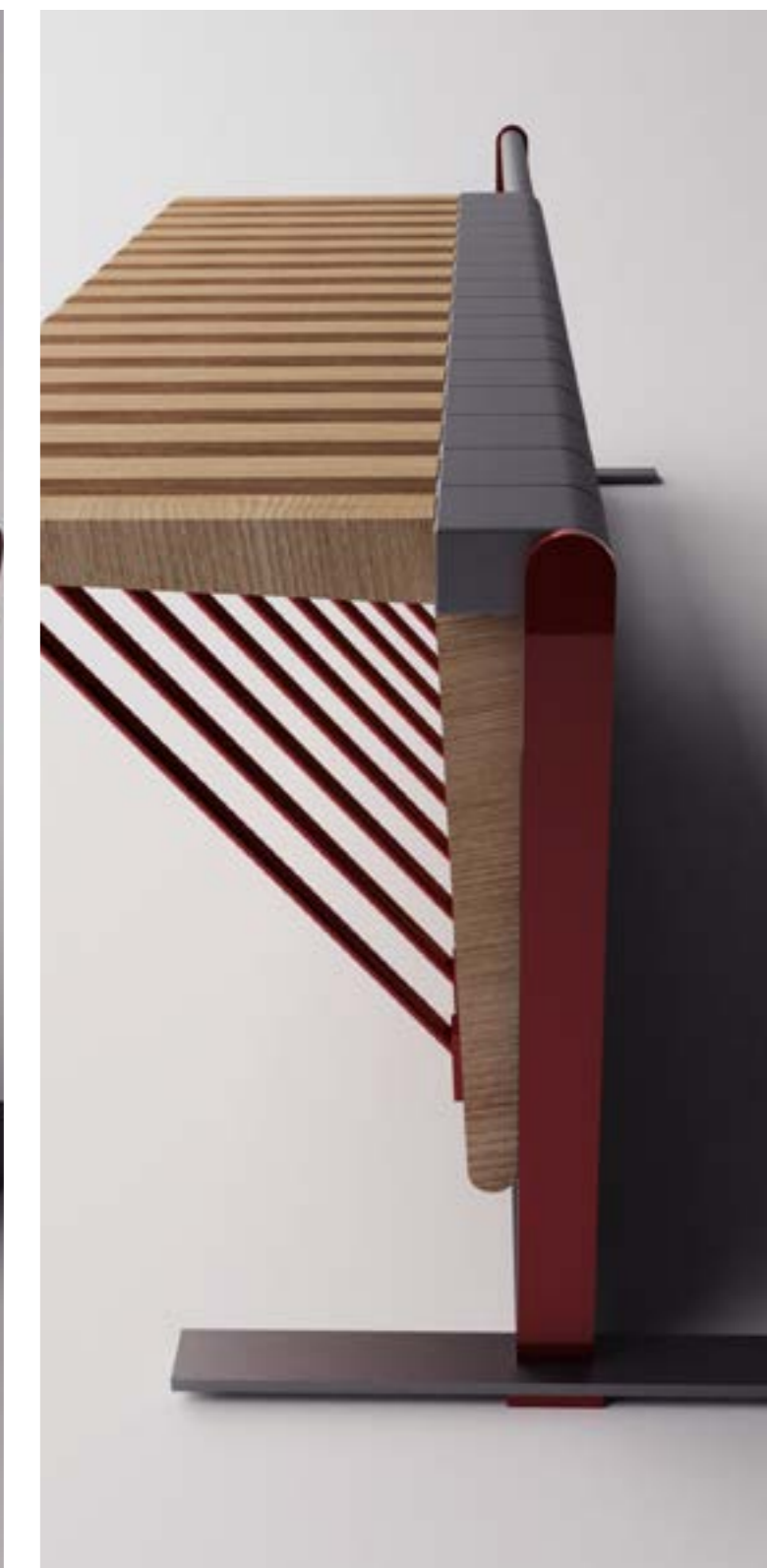
Ławka dla Przeróbki Bench for Przeróbka

Jakub Pastuszak

Głównym punktem wyjścia dla projektu była przestrzeń na Stogach wzdłuż Martwej Wisły w kierunku mostu im. Jana Pawła II. Powodem projektowym dla ławki był artykuł o planach wybudowania w tym miejscu dwukilometrowego bulwaru. Zaproponowana ławka jest zaprojektowana z myślą tak o mieszkańcach, jak i odwiedzających. Jest tu miejsce na osoby poruszające się wózkami inwalidzkimi, rodziny z wózkami, rowerzystów oraz osoby starsze, które mają trudność ze wstawaniem. Dzięki połączeniu wszystkich funkcji oraz odwołanie do widocznego z bulwaru mostu ławka idealnie wpisuje się w otoczenie.

The main starting point for the project was the space in Stogi along the Martwa Wisła river towards the John Paul II bridge. The design impulse for the bench was an article about plans to build a two-kilometre long boulevard in this place. The proposed bench is designed with both residents and visitors in mind. There is space for wheelchair users, families with prams, cyclists and older people who find it difficult to get up. By combining all the functions and referring to the bridge visible from the boulevard, the bench fits in perfectly with the surroundings.

Informacja turystyczna na przystankach

Tourist information on bus and tram stops

Daria Piech

Trzonem tego projektu było pobudzenie ruchu turystycznego w obrębie Przeróbki i jednocześnie zachęcenie turystów do korzystania ze środków komunikacji miejskiej. W tym celu autorka zaprojektowała wolnostojące tablice informacyjne do umieszczenia na dwóch głównych węzłach przesiadkowych tej dzielnicy. Zawierają one informacje o głównych atrakcjach turystycznych, o tym, jak się tam dostać oraz ile zajmie to czasu. Wszystkie te informacje są umieszczone na modułowych tabliczkach, co pozwala na ich wymianę wraz ze zmianami w sieci autobusów i tramwajów. Wykorzystanie technologii frezowania w metalu pozwoliło uzyskać estetykę podkreślającą przemysłowy charakter Przeróbki. Nocą tablice są podświetlane za pomocą pasów światła umieszczonych w postumencie.

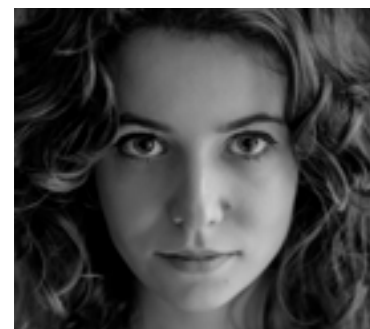
The core of this project was to stimulate tourist traffic within Przeróbka and at the same time encourage tourists to use public transport. To this end, the author designed free-standing information boards to be placed at the two main transfer nodes of the district. They contain information about the main tourist attractions, how to get there and how long it takes. All of this information is contained on modular signs, allowing them to be replaced as the bus and tram networks change. The use of metal milling technology has produced an aesthetic that emphasises the industrial character of the Redevelopment. At night, the boards are illuminated by means of light strips placed in the pedestal.

Odblaskowa mapa dzielnicy z lokalizacją zabytków

Reflective sightseeing map of the district

Sandra Pytlik

Jako widoczny element infrastruktury miejskiej odblaskowa mapa dzielnicy Przeróbka jest wyznacznikiem bezpiecznej i przyjaznej okolicy. Pełni również rolę drogowskazu do najbardziej charakterystycznych miejsc (pomnik na Westerplatte, napis „Westerplatte”, Szaniec Mewi, Twierdza Wisłoujście, Most Siennicki, Most Wantowy). Umieszczona w bliskim sąsiedztwie przystanków tramwajowych i autobusowych zachęca do odkrywania dzielnicy z perspektywy pieszego.

As a visible element of city infrastructure the reflective map of Przeróbka is an indicator of safe and friendly neighbourhood. It also serves as a signpost to the most characteristic places (monument at Westerplatte, “Westerplatte” sign, Szaniec Mewi, Wisłoujście Fortress, Siennicki Bridge, Wantowy Bridge). Located in the close vicinity of tram and bus stops, it encourages visitors to explore the district from a pedestrian perspective.

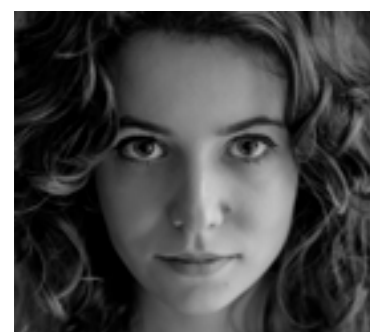

„4P. Po pierwsze przystań, potem przeczytaj, popisz – po czym przysiądź”. Moduł funkcjonalny dla Przeróbki

“4P. First pause, peruse, then pen – and plop down”.

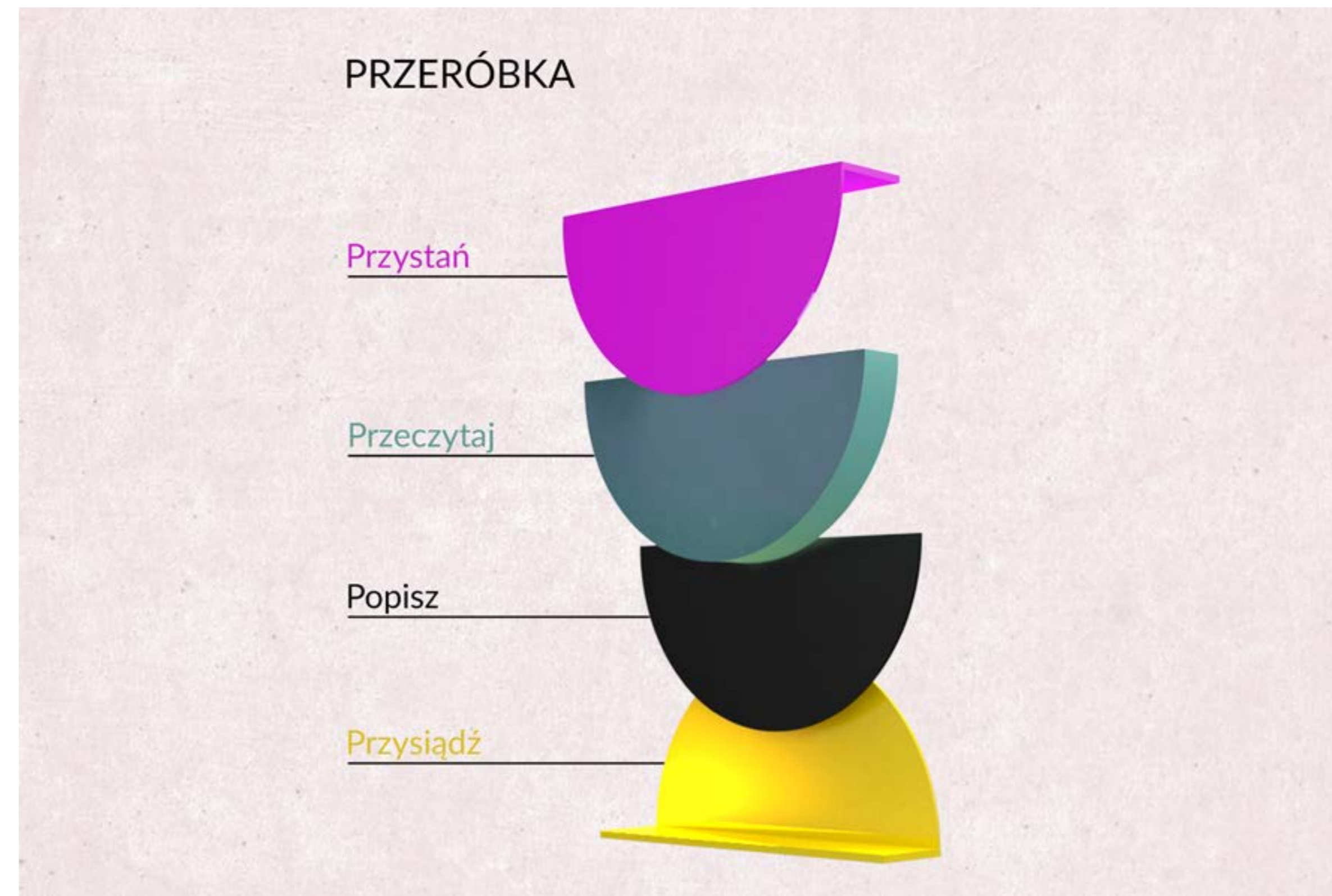
Functional module for Przeróbka

Natalia Rogowska

Projekt czterech przedmiotów, które wspólnie tworzą moduł, lecz osobno działają jako atraktory poszczególnych punktów w dzielnicy. Autorka postanowiła skupić się na czterech miejscach, które zasługują na to, by się przy nich zatrzymać. Umieszczone w przestrzeni publicznej elementy mają zachęcać przechodniów do odetchnięcia i zastanowienia nad tym, co dzieje się wokół. Poza modułowością (składają się w jedną kostkę), łączy je litera „P” – przystań, przeczytaj, popisz i przysiądź – są bowiem zaprojektowane przede wszystkim dla Przeróbki. Ten drobny zabieg stanowi więc o przynależności produktu do tej konkretnej dzielnicy. Moduły składają się z zadaszenia, zamykanej półki na książki, tablicy oraz ławki. Umieszczone zostały w miejscach, które idealnie pasują do ich funkcji. Przy doborze kształtu oraz koloru autorka inspirowała się prostotą Bauhausu, pragnęła bowiem, by funkcjonalność szła w parze z prostym wyglądem, który jednocześnie rzucalby się w oczy.

A project of four objects which together form a module, but separately act as attractors for particular points in the district. The designer has chosen to focus on four places which deserve to be visited. The elements placed in the public space are meant to encourage passers-by to take a breath and think about what is going on around them. Apart from their modularity (they form a single cube), they are all linked by the letter “P” – pause, peruse, pen, plop down – because they were designed primarily for Przeróbka. This small gesture makes the product belong to this particular district. The modules consist of a canopy, a lockable shelf for books, a blackboard and a bench. They have been located in places which perfectly suit their function. When choosing the shape and colour, the designer was inspired by the simplicity of the Bauhaus, as she wanted functionality to go hand in hand with a simple and striking appearance.

Prowadzący

Supervisors

prof. Marek Adamczewski

Urodzony w 1949 r. w Łodzi, mieszka w Gdańsku, zajmuje się projektowaniem produktu, design management i dydaktyką. Blisko 300 wdrożonych do produkcji projektów, głównie kompleksowych opracowań wzorniczych, w tym ponad 20 pojazdów szynowych. Projektuje zwykle w interdyscyplinarnych zespołach, którymi kieruje – od 2003 r. w pracowni projektowej maradDesign. Kurator i projektant wielu wystaw, członek jury licznych konkursów wzorniczych. Profesor, kierownik Katedry i Pracowni Projektowania Produktu ASP w Gdańsku, wykładowca Studiów Podyplomowych Total Design Management (IWP/Szkoła Biznesu PW w Warszawie). Członek Rady Doskonałości Naukowej. Designer Roku 2006 (tytuł przyznany multidyscyplinarnemu zespołowi przez IWP w Warszawie). Konsultant merytoryczny i współautor programu Wzornictwo Biznes Zysk zrealizowanego przez IWP w Warszawie w latach 2014–2015.

Born in 1949 in Łódź, lives in Gdańsk, product designer, design manager, teacher. Nearly 300 implemented designs, mainly comprehensive design schemes, including over 20 railway vehicles. Usually works in and runs interdisciplinary teams – since 2003 in a design studio maradDesign. Curator and designer of many exhibitions, jury member in numerous design contests. Professor, head of the Department and Studio of Product Design in the AFA in Gdańsk, lectures at the Total Design Management Postgraduate Course (IWP/PW Business School in Warsaw). Member of the Council of Scientific Excellence. Designer of the Year 2016 (title awarded to a multidisciplinary team by the IWP in Warsaw). Consultant and co-author of the programme Design Business Profit realised by the IWP in Warsaw in the years 2014–2015.

prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka

Nauczyciel akademicki i projektant. Absolwentka kierunku wzornictwo przemysłowe. Od 1987 r. pracuje na Wydziale Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku, obecnie w Pracowni Projektowania Produktu Przemysłowego. Od 2013 r. doktor habilitowany w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplina: sztuki projektowe. W latach 2008–2012 prodziekan macierzystego wydziału. Organizatorka warsztatów studenckich i kuratorka wystaw wydziałowych. Od 1997 r. członek-założyciel CTT w Gdańsku. Od 2014 r. należy do SPFP. Zajmuje się wzornictwem, opierając się na metodyce rozwiązywania problemu. W różnych zespołach projektowała m.in.: wagony i pojazdy szynowe, meble, zabudowy i elementy wyposażenia wnętrz oraz różnego rodzaju obudowy sprzętu elektroinstalacyjnego. Wiele projektów (w tym nagradzanych na targach branżowych) wykonała w toku wieloletniej współpracy z firmami Platan (Digitex) Sopot, ELTRA i PESA S.A. Bydgoszcz oraz TELKOM-TELMOR Gdańsk. Najczęściej współpracuje z mężem Markiem Józwickim, architektem wnętrz. W pracy dydaktycznej jest zwolenniczką autonomii studenta – jego własnej twórczej pracy i wyważonego krytycyzmu w wyrażaniu opinii. Zwraca szczególną uwagę na szeroko pojęty warsztat oraz język, którym będą posługiwali się absolwenci.

Academic teacher and designer. Graduate in Industrial Design. Since 1987 working at the Faculty of Architecture and Design at the AFA in Gdańsk, currently in the Studio of Industrial Product Design. Holder of habilitation degree in the field of visual arts in the discipline of design arts granted since 2013. In 2008–2012 vice-dean of her home faculty. Organizer of student workshops and curator of faculty exhibitions. Since 1997 founding member of CTT in Gdańsk. Member of SPFP since 2014. Practices design, grounded in the methodology of problem-solving. She designed, in various teams, i.a.: railway cars and vehicles, furniture and furnishing articles, and different types of casings for electrical installation equipment. Many of her designs (some of them awarded at trade fairs) she created during her longstanding cooperation with the companies Platan (Digitex) Sopot, ELTRA and PESA S.A. Bydgoszcz and TELKOM-TELMOR Gdańsk. She most often works with her husband, interior designer Marek Józwicki. In her teaching work, she is an advocate of student autonomy – his own creative work and measured criticism in expressing his views. She pays special attention to broadly understood technical skills and the language which will be used by the graduates.

Gdańskie Przestrzenie Lokalne. Przeróbka

**Interdyscyplinarna Pracownia Architektury
i Pracownia Struktur Krajobrazowych**
Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Gdańskie przestrzenie lokalne. Przeróbka:

Martyna Grochowalska

Jakub Hazuka

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Ogród deszczowy na Przeróbce:

Adrianna Chomicz

Aleksandra Kwiatkowska

Paulina Sztabińska

prof. Andrzej Pniewski
prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukał
mgr szt., inż arch. kraj Marcin Kasprowicz

Idea rewitalizacji historycznej zabudowy miejskiej – przywrócenia jej pierwotnego kształtu i funkcji – nie zawsze odpowiada warunkom społecznym, gospodarczym i politycznym współczesności. Obszary w przeszłości ustabilizowane architektonicznie są nacechowane znamionami estetycznymi, które utożsamiają je z ich lokacją cywilizacyjną i tradycjami. W rezultacie dziejowych przemian i związanych z nimi społecznych ruchów migracyjnych struktura i funkcjonowanie obszarów staromiejskich ulegają przeobrażeniom i wypełniają się nową tkanką swobodnie rozdysponowanych obiektów o różnorodnym przeznaczeniu i formie. Wielokondygnacyjne obiekty o charakterze mieszkalnym, usługowym czy przemysłowym niweczą bezpowrotnie zastane układy urbanistyczne i zacierają zasady systemów komunikacyjnych. Są to objawy lekceważenia i braku zrozumienia dla utrwalonego w przeszłości kanonów współdziałania społecznego i struktur historycznej zabudowy miejskiej.

Gdańska dzielnica Przeróbka to metamorficzny przykład opisanych działań. Położona nieopodal Głównego Miasta, posiada historyczne znamiona intensywnej zabudowy przemysłowej. W przeszłości stanowiła strategiczne miejsce rozrządu komunikacji kolejowej. Tam znajdowały się także okazałe warsztaty produkcyjne i naprawcze. W obszarze dzielnicy funkcjonowały niezbędne dla przemysłu składy materiałowe, spółki i obiekty handlowe. Transportowa sieć kolejowa była ściśle związana z systemem komunikacji wodnej poprzez Kanał Kaszubski i sąsiadujące z Przeróbką ujście Wisły. Wzdłuż nadbrzeży cieków wodnych rozwijały swoją działalność szkodliwą renomowane, znane w Europie firmy produkujące łodzie i kutry rybackie. W latach dwudziestych ubiegłego wieku dokonano szeregu inwestycji, które połączyły dzielnice z terenami Głównego Miasta. Na Przeróbce przybywało mieszkańców oraz nowych obiektów komercyjnych i przemysłowych. Zniszczenia wojenne istotnie zmieniły krajobraz tej części miasta. Późniejsze, wymuszone sytuacją polityczną zmiany migracyjne oraz nowe formy zarządzania

Local spaces of Gdańsk. Przeróbka

**Interdisciplinary Architecture Studio
and Landscape Structures Studio**
Faculty of Architecture and Design

students:

Local spaces of Gdańsk. Przeróbka:

Martyna Grochowalska

Jakub Hazuka

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Rain garden in Przeróbka:

Adrianna Chomicz

Aleksandra Kwiatkowska

Paulina Sztabińska

prof. Andrzej Pniewski
prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukał
mgr szt., inż arch. kraj Marcin Kasprowicz

The idea of revitalising historic urban buildings – restoring their original shape and function – does not always correspond to the social, economic and political conditions of the present day. Areas that were stabilised architecturally in the past are characterised by aesthetic features that identify them with their civilizational location and traditions. As a result of historical changes and related social migration movements, the structure and functioning of old town areas are being transformed and filled with a new tissue of freely disposed objects of varied purpose and forms. Multi-storey residential, service or industrial buildings irrevocably destroy the existing urban layout and obliterate the principles of communication systems. These are symptoms of disregard and lack of understanding for the canons of social interaction and the structures of historical urban development which were established in the past.

The Gdańsk district of Przeróbka is a metamorphic example of the described activities. Situated near the Main Town, it has historical traces of intensive industrial development. In

the past it was a strategic place for railway communication. There were also magnificent production and repair workshops. The district was home to material depots, companies and commercial facilities necessary for industry. The railway transport network was closely linked to the water transport system through the Kanał Kaszubski and the Vistula estuary adjacent to Przeróbka. Along the banks of the waterways renowned boatbuilding companies, well-known in Europe, developed their business producing barges and fishing boats. In the 1920s a number of investments were made to connect the district with the Main Town. Przeróbka was gaining new inhabitants and new commercial and industrial buildings were built. War damage significantly changed the landscape of this part of the city. Subsequent migration changes forced by the political situation and new forms of management and economy contributed to structural degradation and deregulation, also in the cultural sphere.

i ekonomii przyczyniły się do strukturalnej degradacji i de-regulacji, także w sferze kulturowej.

Interdyscyplinarna Pracownia Architektury oraz Pracownia Struktur Krajobrazowych w ramach działalności artystyczno-badawczej na kierunku Architektury Przestrzeni Kulturowych gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych realizuje zadania koncepcyjne dotyczące ingerencji artystycznej w znaczenia obiektów sztuki w przestrzeniach lokalnych. Studenci obu pracowni prowadzą efektywne działania rewitalizacyjne w oparciu o sprawdzalną wiedzę i rzetelne analizy wybranych tematów. Przesłanką ich opracowań jest obowiązek poszukiwania tożsamości kulturowej i określenie w tym kontekście zasad własnej osobowości wobec problemów symbolizacji miejsca, w którym żyjemy.

Udział artystów w procesach rewitalizacyjnych jest tematem niezwykle ważnym i ponadczasowym dla dziedzictwa kulturowego, które jest coraz słabiej związane z partykularnie rozumianym miejscem i zbiorowością. W wyniku prowadzonych badań powstają artystyczne propozycje rozwiązań projektowych zawierające nośniki wartości szczególnych, którymi są opisy wydarzeń, szkice, notatki oraz język narracji. Młodzi artyści stają się autorami znaków kulturowych jako komunikatorów „bycia u siebie”. Ich wyobraźnia dotyka przestrzeni dzielnicy miasta w kontekście przemian społecznych, regionalnych, religijnych lub biograficznych. Studenci badają lokalność i symbolikę miejsc, opracowując określony jej model przez nadanie znaczeń i wartości miejscom zaniedbanym i zmarginalizowanym. Wynikiem ich poszukiwań jest odkrycie znaczenia miejsc nierozpoznanych i detali odbudowujących pojęcie tożsamości.

Osoby kierujące badaniami naukowo-artystycznymi dotyczącymi rewitalizacji dzielnicy Przeróbka oraz realizujący je studenci mają świadomość pozytywnych odniesień do historii i działalności gdańskiej wspólnoty terytorialnej czy narodowej. Autorzy opracowań koncepcyjnych dysponują wiedzą o zaistniałych zaburzeniach i zmianach w ciągłości społecznej. Uczestnictwo w opisanym programie badawczym pozwala określić metody przywołania i utrwalenia rozpoznanych walorów dzielnicy Przeróbka i jest pretekstem do uruchomienia zasobów wyobraźni twórczej.

The Interdisciplinary Architecture Studio and the Landscape Structures Studio, as part of the artistic and research activities in the Architecture of Cultural Spaces course at the Academy of Fine Arts in Gdańsk, carry out conceptual tasks concerning artistic interference in the significance of art objects in local spaces. Students from both studios carry out effective revitalisation activities based on verifiable knowledge and reliable analyses of selected topics. The premise of their studies is the duty to search for cultural identity and to define in this context the principles of one's own personality in relation to the problems of symbolising the place in which we live. The participation of artists in revitalisation processes is an extremely important and timeless topic for cultural heritage, which is less and less linked to a particular place and community. As a result of the research carried out, artistic proposals for design solutions are created that carry special values, such as descriptions of events, sketches, notes and the language of narration. The young artists become authors of cultural signs as communicators of “being at home”. Their imagination touches upon the space of a city district in the context of social, regional, religious or biographical changes. The students investigate the locality and symbolism of places, developing a specific model by assigning meanings and values to neglected and marginalised places. The result of their search is the discovery of the meaning of unrecognised places and details that rebuild notions of identity.

Those in charge of scientific and artistic research on revitalisation of the Przeróbka district, as well as the students who carry it out, are aware of the positive references to the history and activity of Gdańsk's territorial or national community. Authors of conceptual studies have knowledge about disturbances and changes in social continuity. Participation in the described research programme allows to identify methods of recalling and consolidating recognised values of the Przeróbka district and is a pretext for activating resources of creative imagination.

Gdańskie przestrzenie lokalne. Przeróbka

Local spaces of Gdańsk. Przeróbka

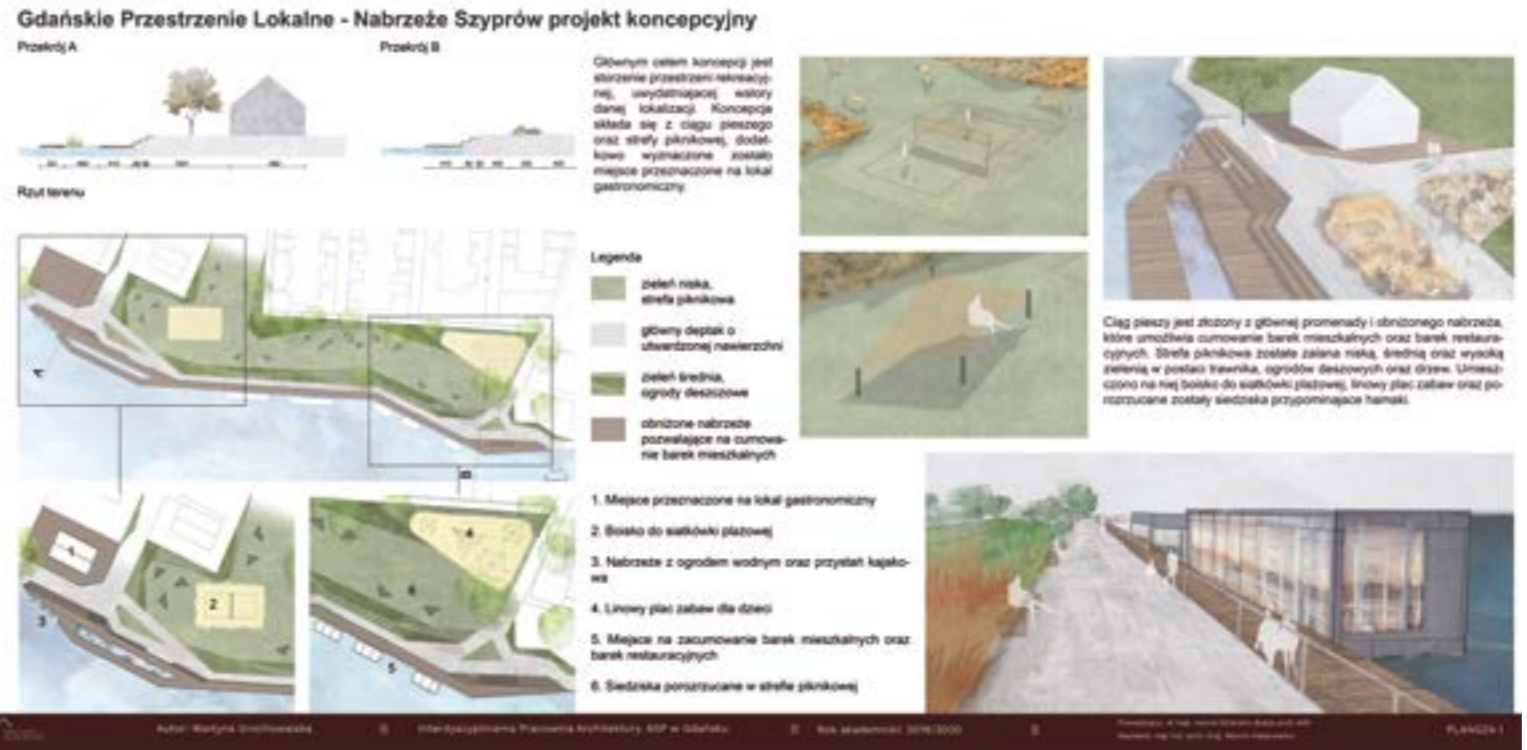

Projekt koncepcyjny Nabrzeża Szyprów Conceptual design of the Szyprów Wharf

Martyna Grochowalska

Głównym celem projektu jest stworzenie przestrzeni rekreacyjnej uwydatniającej walory danej lokalizacji. Koncepcja składa się z ciągu pieszego oraz strefy piknikowej. Dodatkowo wyznaczono miejsce na lokal gastronomiczny.

The main objective of the project is to create a recreational space that enhances the qualities of the location. The concept consists of a pedestrian walkway and a picnic area. Additionally, a place for catering facilities has been designed.

Konceptcja zagospodarowania skweru przy ul. Siennickiej

A concept for the development of the square in Siennicka Street

Jakub Hazuka

Celem koncepcji jest nadanie martwej dotąd przestrzeni nowej funkcji oraz charakteru. Projektowane miejsce znajduje się przy samym wjeździe na teren Przeróbki. Jednym z głównych założeń koncepcji jest stworzenie ze skweru miejskiego wizytówki dzielnicy, która nie miałaby jedynie charakteru formalnego, ale pełniła też inne funkcje, na przykład integracyjną. Kolejnym założeniem jest przekształcenie ciągu komunikacyjnego biegnącego od ul. Przetocznej wzdłuż skweru w deptak oraz przedłużenie go aż po teren obecnego ZNTiK. W skwer miejski wpisana została forma architektoniczna – miejsce do rekreacji, integracji i wypoczynku. Wzdłuż deptaka rozmieszczono zadaszenia nawiązujące formą do konstrukcji znajdującej się przy terenach ZNTiK, które za dnia rzucają cień przypominający tratwy flisackie, w nocy zaś pełnią rolę elementów oświetlenia. Obszar z wejściem na teren ZNTiK stanowi przedsionek pod przyszłe wykorzystanie tych terenów, połączenie obu obszarów i dopełnienie koncepcji komunikacji w zaprojektowanej przestrzeni.

The aim of the concept is to give the so far dead space a new function and character. The designed place is located at the very entrance to the area of Przeróbka. One of the main assumptions of the concept is to turn the square into a showpiece of the district, which would not only have a formal character, but would also perform other functions, such as integration. Another assumption is to transform the traffic route running from Przetoczna Street along the square into a promenade and to extend it up to the current ZNTiK site. An architectural form has been inscribed into the square – a place for recreation, integration and leisure. Along the promenade there are canopies referring in their form to the structure located at the ZNTiK grounds, which cast shadows resembling rafts during the day and act as lighting elements at night. The area with the entrance to the ZNTiK grounds is a vestibule for the future use of these grounds, connecting the two areas and completing the concept of communication in the designed space.

Projekt koncepcyjny skweru przy ul. Bajki Conceptual design of the square in Bajki Street

Joanna Kazimierczyk

Projekt ten ma za zadanie stworzenie miejskiego jadalnego ogrodu oraz łąki na skwerze przy ul. Bajki. Przewidziany jest również targ.

The project envisages the creation of an urban edible garden and meadow in a square on Bajki Street. A market has also been planned.

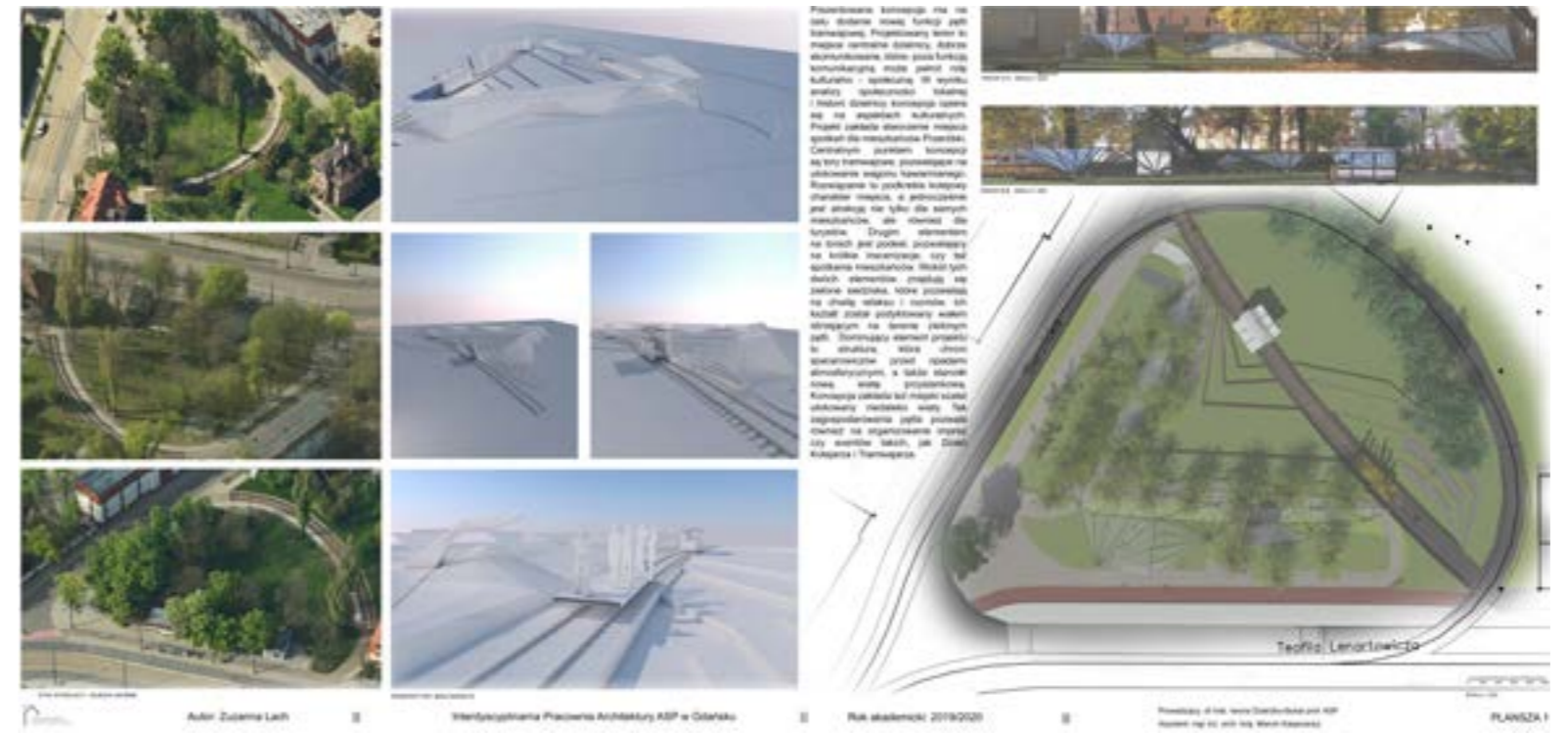
Koncepcja zagospodarowania pętli przy ul. Lenartowicza

A concept for the development of the balloon loop on Lenartowicza Street

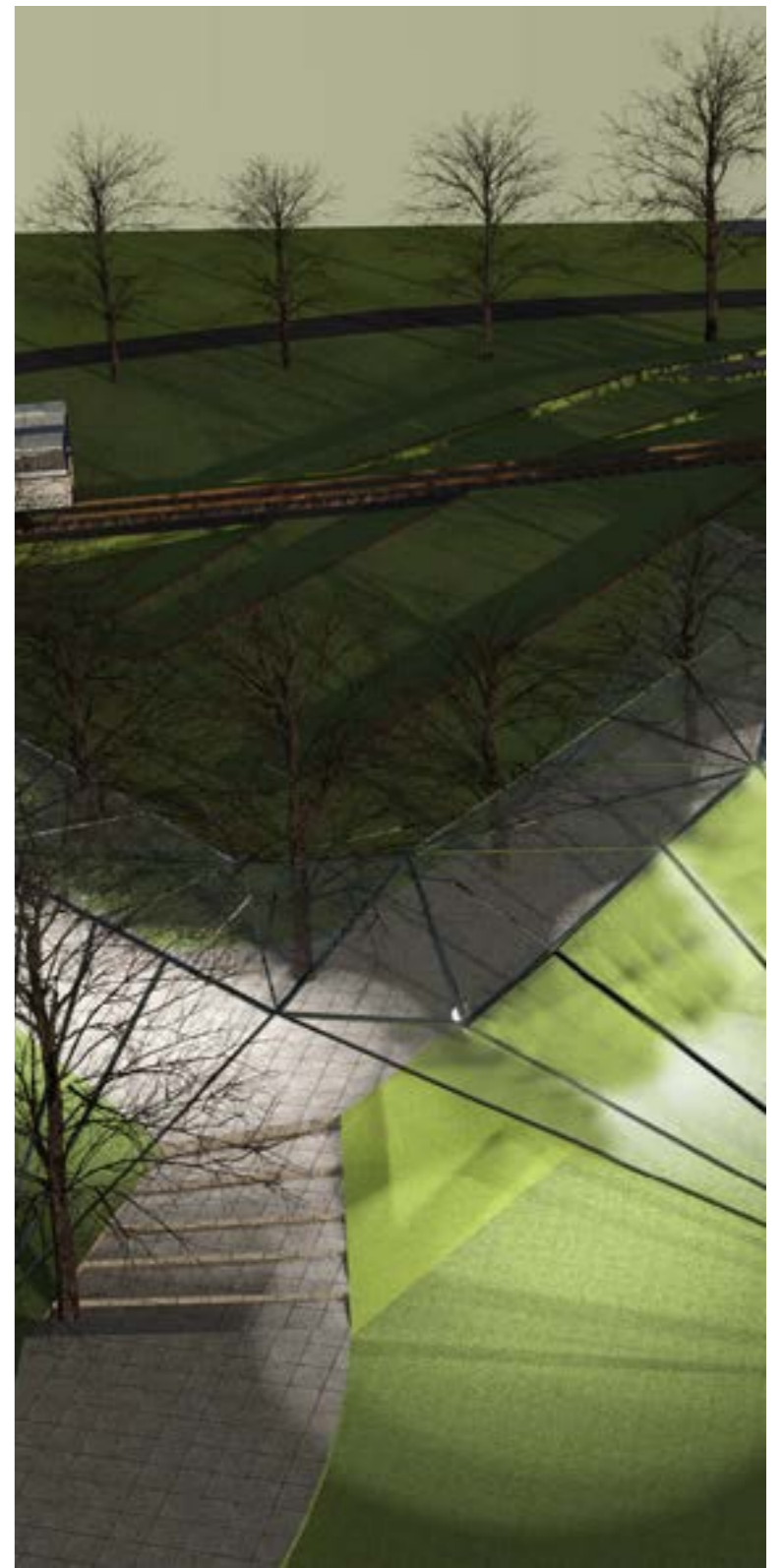
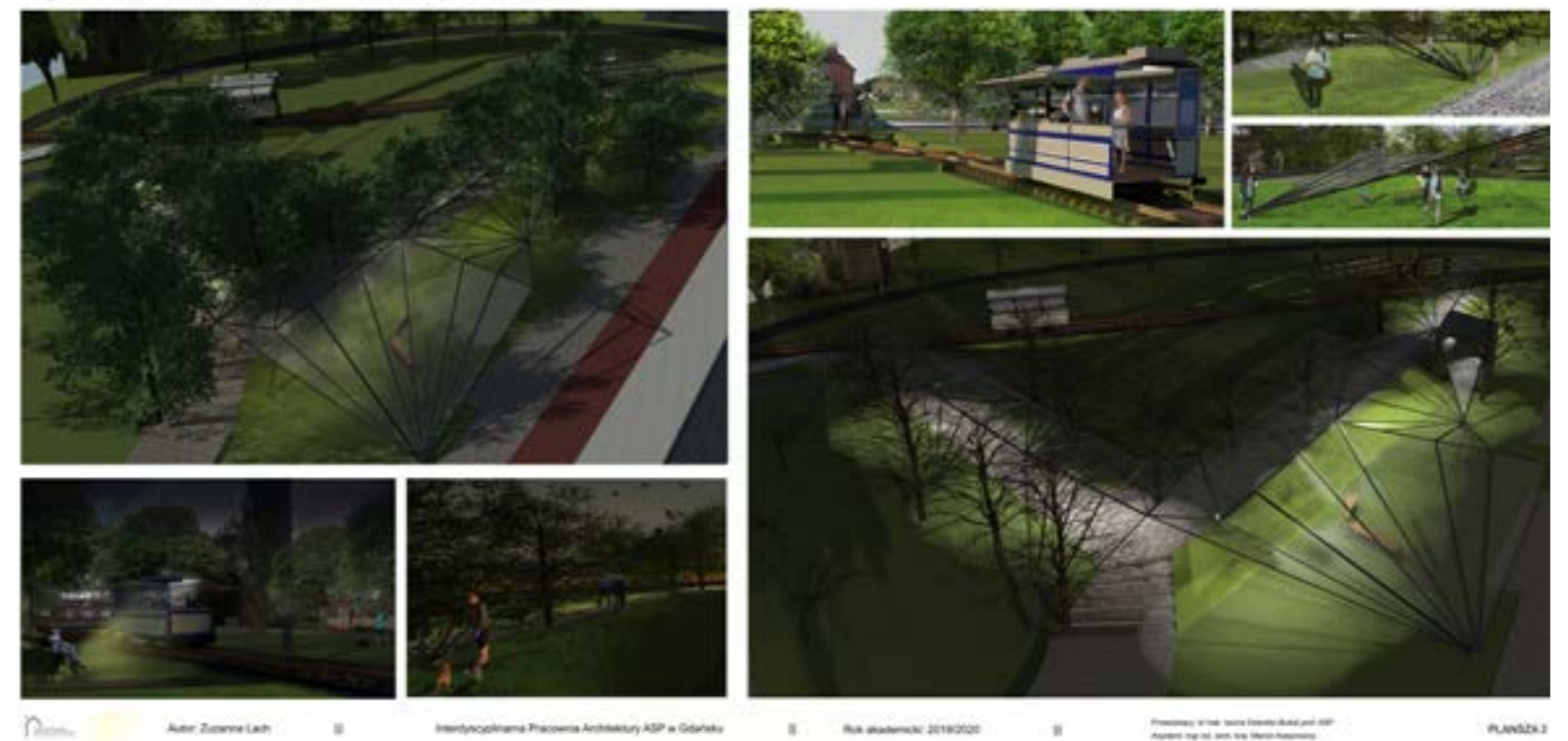
Zuzanna Lach

Celem koncepcji jest nadanie martwej dotąd przestrzeni nowej funkcji oraz charakteru. Projektowane miejsce znajduje się przy samym wjeździe na teren Przeróbki. Jednym z głównych założeń koncepcji jest stworzenie ze skweru miejskiego wizytówki dzielnicy, która nie miałaby jedynie charakteru formalnego, ale pełniła też inne funkcje, na przykład integracyjną. Kolejnym założeniem jest przekształcenie ciągu komunikacyjnego biegnącego od ul. Przetocznej wzdłuż skweru w deptak oraz przedłużenie go aż po teren obecnego ZNTiK. W skwer miejski wpisana została forma architektoniczna – miejsce do rekreacji, integracji i wypoczynku. Wzdłuż deptaka rozmieszczono zadaszenia nawiązujące formą do konstrukcji znajdującej się przy terenach ZNTiK, które za dnia rzucają cień przypominający tratwy flisackie, w nocy zaś pełnią rolę elementów oświetlenia. Obszar z wejściem na teren ZNTiK stanowi przedsiónek pod przyszłe wykorzystanie tych terenów, połączenie obu obszarów i dopełnienie koncepcji komunikacji w zaprojektowanej przestrzeni.

The concept aims to give the existing tramway terminus a new function. The proposed area is a central place in the district, well connected, which in addition to its transport function can play a cultural and social role. The concept is based on cultural aspects identified through an analysis of the needs of the local community and the history of the district. The project aims to create a meeting place. The central point of the concept are the tram tracks where a café carriage will be located. This solution emphasises the railway character of the place and at the same time is an attraction for residents and tourists. The second element on the tracks is a platform that allows for short stagings or meetings of residents. Around these two elements there are green seats. Their shape was dictated by the embankment existing on the green area of the balloon loop. The dominant element of the project is a structure protecting walkers from precipitation, as well as constituting a new tram shelter. The concept also includes a municipal toilet located near the shelter. The balloon loop can also be used for small parties and events.

PEŁTA TRAMWAJOWA PRZY UL. LENARTOWICZA

Ogród deszczowy na Przeróbce

Rain garden in Przeróbka

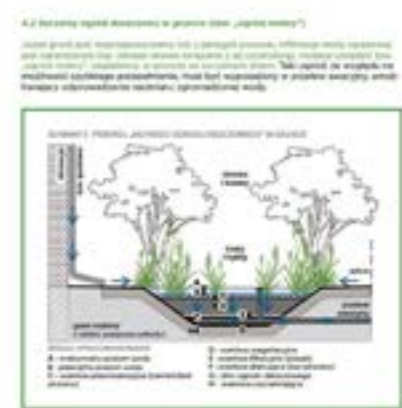
OGRÓD DESZCZOWY

Sienna, Stogi Przeróbka Gdańsk

stan istniejący

- płaski teren łąkowy na nabrzeżu Martwej Wisły
- przy wale zbiera się woda opadowa spływająca od strony ciągu komunikacji pierzej
- po całym terenie
- podłoże przesiąkalne
- w przypadku stworzenie ogrodu deszczowego mokrego konieczne uszczelnienie powierzchni, wysypanie odpowiednich warstw podłoża oraz stworzenie przepływu awaryjnego do czego doskonale nadają się pobliskie studzienki kanalizacji deszczowej

Zagospodarowanie terenu przy nabrzeżu Martwej Wisły w dzielnicy Stogi Przeróbka w Gdańsku ogrodem deszczowym znacznie poprawi estetykę i jakość tego miejsca. Pusty teren ze starymi garażami zostanie przelastyczny na piękną łąkę. Dzięki odpowiednio dobranej roślinności woda z bierająca się przy wale zostanie wykorzystana nawadniania je. Kładki, ścieżki oraz siedziska zapewnia doskonale miejsce do spacerowania i przebywania dla okolicznych mieszkańców oraz przyjezdnych

ZALETY OGRÓDÓW DESZCZOWYCH:
 poprawiają komfort życia i zdrowie ludzi
 zwiększają atrakcyjność
 zwiększają ilość wsiwujących wód deszczowych, a to za tym stoi – tylko powolne
 poprawiają jakość wsiwujących wód opadłych
 wpływają na zmniejszenie opadów, ze względu na to (w tym podwyższenie opadów)
 zwiększają atrakcję i niezagospodarowaną wody opadłej
 poprawiają estetykę otoczenia, korzystnie wpływają na wartość nieruchomości

**Należy mieć w Polsce odpowiednio już takie opłaty
 Działaniem radców ogrodu deszczowych jest możliwość zaplanować w budżetowy system – SYSTEM MAŁY, WIELKI, ... dostosowany na stopniową redukcję powierzchniowego spływu wód opadłych i poprawę ich jakości. Tworząc ogrody deszczowe, funkcję ZIELONA INFRASTRUKTURA, MAJĄTA – tworząc parkowa w wymiarze czysto technicznym jak i w wymiarze ekologicznym systemu przyrodniczego*

OGRÓD DESZCZOWY

Sienna, Stogi Przeróbka Gdańsk

Wykorzystane materiały

- plyty betonowe
- kamienie
- kamienie
- Zwir
- drewno

KONCEPCJA 1

KONCEPCJA 2

przekrój A-A

przekrój B-B

Rośliny użyte w projekcie są nie tylko ozdobą ogrodu, ale także oczyszczają wodę. Nie wymagają one szczególnych zabiegów pielęgnacyjnych – do obsadzenia użyto odpowiednich roślin rodzimych, odpornych na lokalne warunki atmosferyczne. Nie wymagają one podlewania (z wyjątkiem długich okresów suszy) ani nawożenia. Aby jednak w pełni spełniały swoją rolę i efektywnie zmniejszyły obciążenie środowiska naturalnego zanieczyszczeniami,

- KNIEĆ BŁOTNY**
- KOSACIEC SYBERYJSKI**
- MOZGA TRZCZOWA**
- TRZCINA POSPOLITA**
- TURZYCA LEŚNA**

autorzy: Paulina Szlachetka, Aleksandra Chmiel, Aleksandra Nowakowska
 Pracownia Architektury Pejzażu
 Architektura Przekształceń Kulturowych
 Rok akademicki 2019/20
 Projektanci: dr hab. Inna Czernik-Głucka i dr. ADP
 Asystent: mgr inż. arch. Kinga Marcin Kąkolowicz
 planka 07

Prowadzący

Supervisors

prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal, arch. IARP

Absolwentka Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej oraz Wydziału Architektury i Wzornictwa PWSSP (obecnie ASP) w Gdańsku. Architekt IARP, doktor habilitowany i profesor na Wydziale Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku, gdzie prowadzi Interdyscyplinarną Pracownię Architektury. Ukończyła studia podyplomowe na Wydziale Zarządzania i Ekonomii PG i uzyskała tytuł Certified Research & Development Project Management Associate IPMA.

W ramach samodzielnej praktyki wykonuje projekty architektoniczne, wnętrzarskie i wystawiennicze z zakresu architektury krajobrazu oraz obiekty wzornictwa przemysłowego.

Graduate of the Faculty of Architecture at the Gdańsk University of Technology and the Faculty of Architecture and Design at the PWSSP (currently the AFA) in Gdańsk. Architect at the IARP, doctor habilitatus, professor at the Faculty of Architecture and Design at the AFA in Gdańsk, where she runs the Interdisciplinary Architecture Studio. Finished post-graduate studies at the Faculty of Management and Economics at the GUT and obtained the title of Certified Research & Development Project Management Associate IPMA.

In her private practice, she does architecture, interior design and exhibition arrangement projects in the field of landscape architecture as well as industrial design objects.

prof. Andrzej Pniewski

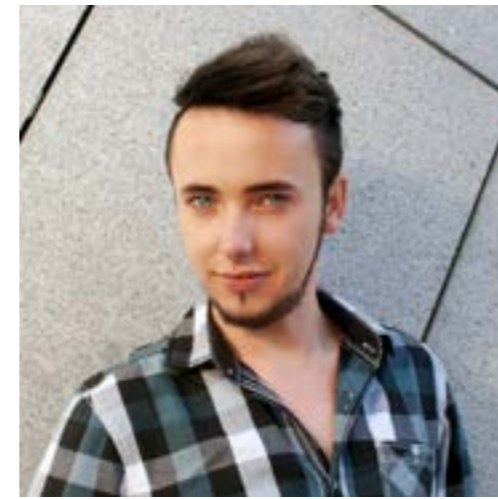
Po upływie roku od ukończenia studiów w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku, w listopadzie 1973 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta w pracowni prof. Ryszarda Semki. W ciągu 45 lat pracy na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa uzyskał wszystkie stopnie i tytuły naukowe. Profesor zwyczajny. Jest promotorem ponad 100 dyplomowych opracowań magisterskich oraz ponad 50 licencjackich z dziedziny sztuki użytkowej. W jego dorobku artystycznym znajdują się liczne projekty architektoniczne, wnętrzarskie i wystawiennicze. Jest współautorem opracowań konkursowych w wielu dziedzinach twórczych, a także uczestnikiem gremiów oceniających sztuk artystyczny innych twórców. W latach 2005–2008 pełnił obowiązki dziekana Wydziału Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku. Jest inicjatorem powstania kierunku Architektury Przestrzeni Kulturowych na tym Wydziale. Wielokrotnie nagradzany przez kolejnych rektorów za zaangażowanie w działalność dydaktyczną i organizacyjną na rzecz Wydziału i Akademii. Laureat Nagrody Prezydenta Miasta Gdańska. W 2013 r. otrzymał Złotą Odznakę „Zasłużonego dla Kultury Polskiej” a w 2018 r. został odznaczony orderem Gloria Artis.

A year after graduating from the Higher School of Fine Arts in Gdańsk, in November 1973, given the position of assistant in the studio of Professor Ryszard Semka. During 45 years of working at the Faculty of Interior Design and Design obtained all degrees and titles. Full professor. Supervisor of over 100 MA and over 50 BA theses from the field of applied art. Author of numerous architectural and interior designs as well as exhibition arrangements. Co-author of studies submitted to contests in many creative fields and member of juries assessing the artistic craftsmanship of other creators. In the years 2005–2008 Dean of the Faculty of Architecture and Design at the AFA in Gdańsk. Initiator of the establishment of the course Architecture of Cultural Spaces at this Faculty. Repeatedly awarded by subsequent rectors for his involvement in the educational and organisational activities undertaken for the benefit of the Faculty and the Academy. Winner of the Award of the President of Gdańsk. In 2013 presented with the Golden Decoration of Honour “Meritorious for Polish Culture” and in 2018 with Medal for Merit to Culture “Gloria Artis”.

mgr szt., inż. arch. kraj. Marcin Kasprowicz

Absolwent Sopotkiej Szkoły Wyższej i ASP w Gdańsku. Dyplomowany inżynier architekt krajobrazu oraz architekt wnętrz w specjalności projektowanie w krajobrazie kulturowym. Asystent w Pracowni Architektury Pasywnej na Wydziale Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku. W 2015 r. podjął Międzywydziałowe Środowiskowe Studia Doktoranckie w dyscyplinie sztuki projektowe na ASP w Gdańsku. Od 2009 r. zajmuje się projektowaniem związanym z architekturą krajobrazu i obszarami pokrewnymi, poszukując rozwiązań dotyczących kształtowania otoczenia człowieka w kontekście natury i kultury oraz czasu i miejsca.

Graduate of the Sopot Higher School and the AFA in Gdańsk. Certified landscape architecture engineer and interior architect specialized in design in a cultural landscape. Assistant in the Studio of Passive Architecture at the Faculty of Architecture and Design at the AFA in Gdańsk. Since 2015 participant of the Inter-Faculty Cross-Institutional Doctoral Studies in the discipline of design arts at the AFA in Gdańsk. Since 2009 practicing design connected with landscape architecture and related areas, looking for solutions concerning the way of shaping man's surroundings in the context of nature and culture as well as time and place.

Biblioteka, fot. M. Józwicki

Rzeźba na Przeróbce

Pracownia Projektowania i Organizacji Przestrzeni

prof. Robert Kaja

Wydział Rzeźby i Wzornictwa

studenci:

Gabriela Hanusiak

Malwina Kowalewska

Marta Kowalska

Zofia Roszkowska

Julia Szewczyk

Sculpture in Przeróbka

Industrial Product Design Studio

prof. Robert Kaja

Faculty of Architecture and Design

students:

Gabriela Hanusiak

Malwina Kowalewska

Marta Kowalska

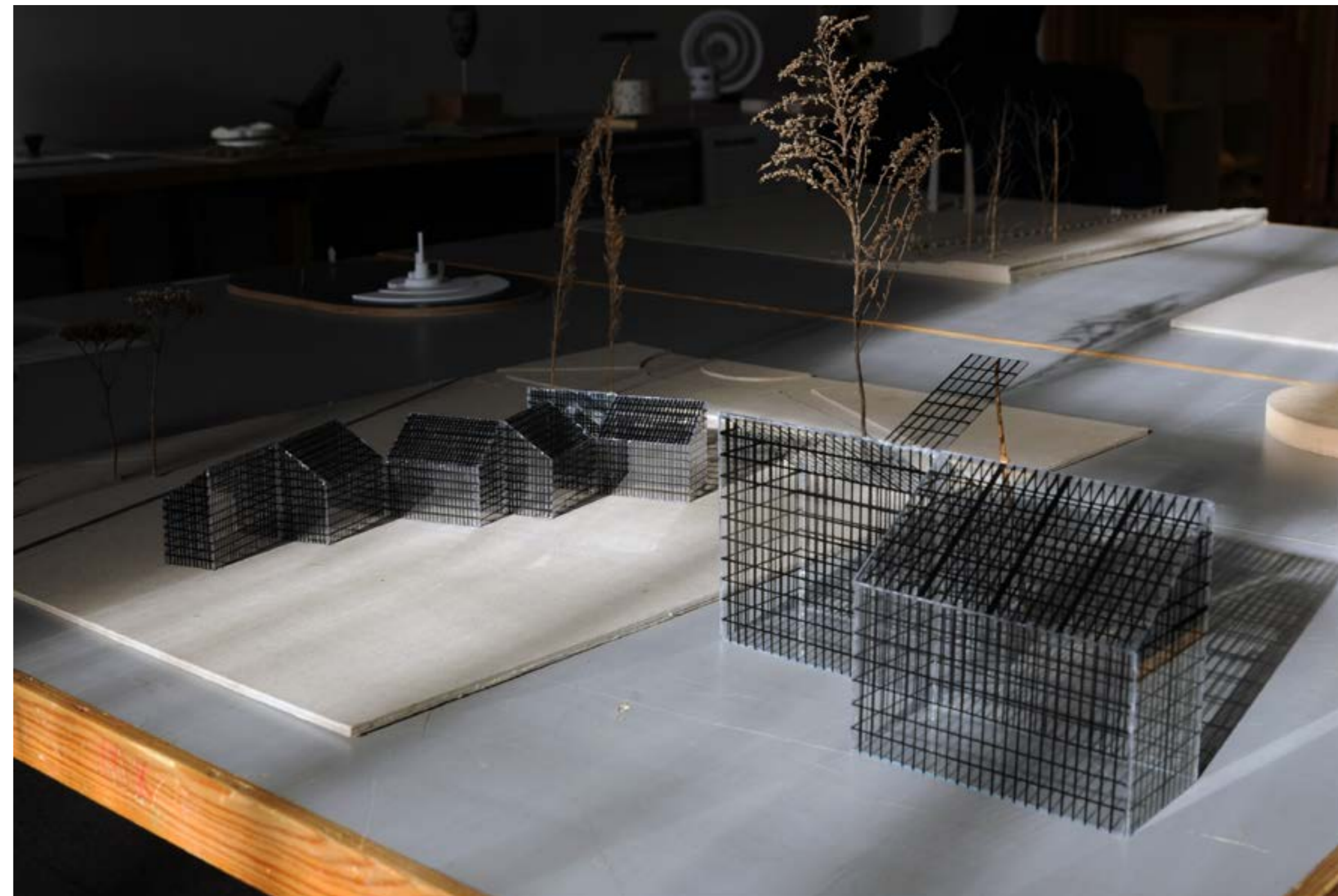
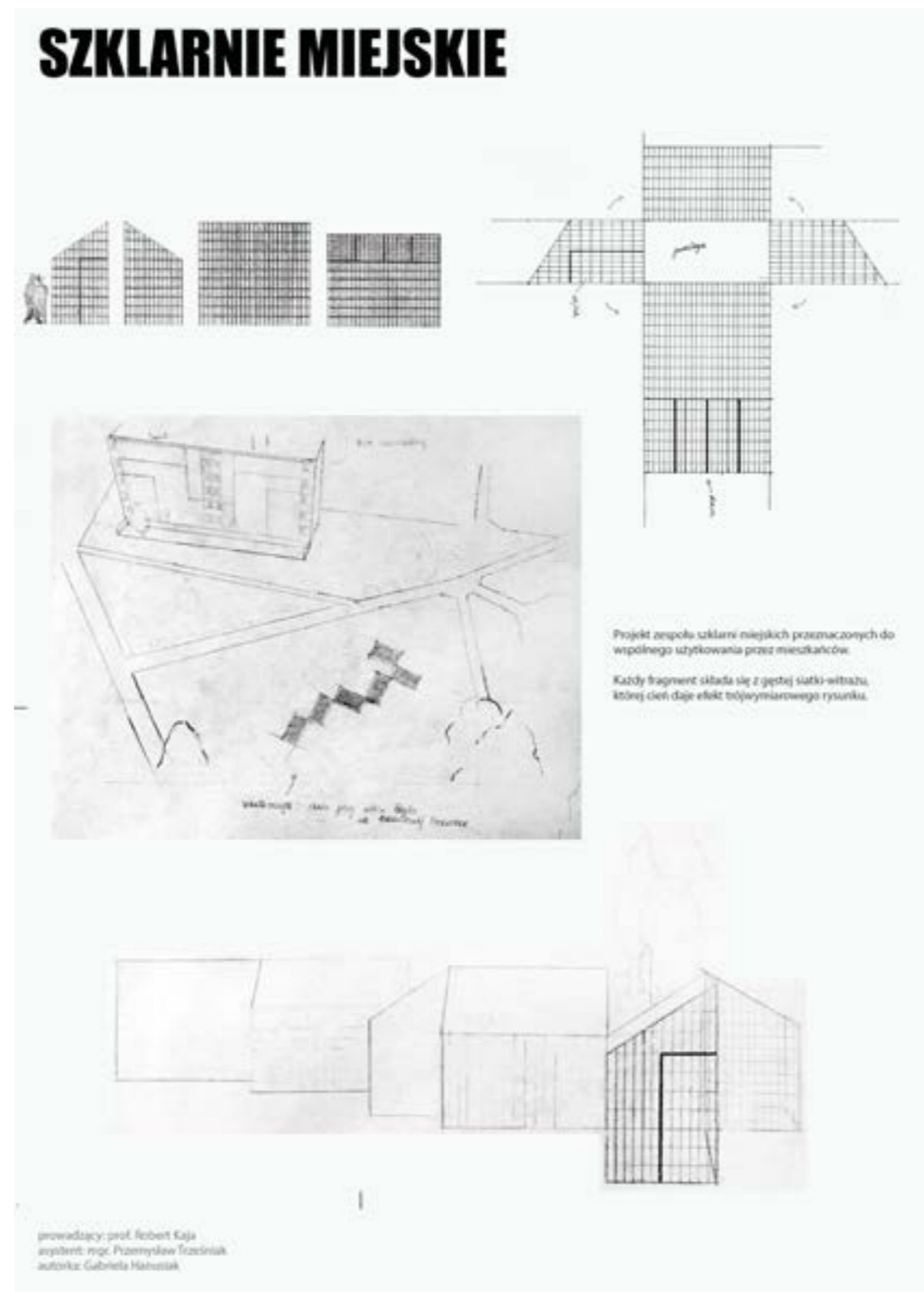
Zofia Roszkowska

Julia Szewczyk

Szklarnie miejskie

Urban greenhouses

Gabriela Hanusiak

Grzebień pozytywki

Comb of a music box

Malwina Kowalewska

Projekt rewitalizacji dzielnicy Gdańsk Przeróbka, zgodnie z projektem Biura Rozwoju Gdańska.

Inspiracje:

Inspiracją do stworzenia obiektu stała się mapa Przeróbki z 1885 roku. Jak i grzebień pozytywki.

Na mapie zasuperowane liniowo koryta wisły, stało się motywem łączącym funkcje i wygląd grzebienia od pozytywki, który jest główną częścią سازندowego placu przy skrzyżowaniu ulicy Przetocznej i Siennickiej. W założeniu ideowym prace zostałyby wykonane ze stali kortenowej. Inne elementy widoczne na wizualizacji zostałyby wykonane z betonu. Ich układ umożliwiłby zaistnienie roślinności jak i wykorzystanie ich w formie ścieżek. Aranżacja przestrzeni na podstawie mapy z 1885 roku ma za zadanie stworzyć funkcjonalną przestrzeń rekreacyjną dla mieszkańców dzielnicy, jednocześnie przypominając o historii tego miejsca.

Zakres koncepcyjny:

Pracownia Projektowania i Organizacji Przestrzeni
Przewodzący: dr hab. Robert Kaja
Autor projektu: Malwina Kowalewska

Projekt placu Square design

Marta Kovalska

Projekt placu
dla „Gdańskie Przewstrzenie Lokalne –
Przeróbka Mieszkańowa”

Potrzeba renowacji i znużenie zainteresowanych mieszkańców była główną inspiracją projektu. Projekt daje nowe możliwości do przeprowadzenia czasu wolnego, bycia pomiędzy sąsiadami i bycia w zielonej przestrzeni. Każdy z nas odczuwa potrzebę w przebywaniu bliżej natury podczas gdy mieszkamy w samym sercu szybkiego nowoczesnego miasta. Dlatego łączenie miasta i takiej zielonej oazy spokoju to dobry pomysł na rozwiązanie problemu.

Wizualizacja projektu

Wizualizacja projektu

Wizualizacja projektu

Wizualizacja projektu

Dla większego łączenia obiektu z otoczeniem na dwóch szlakuach wprowadzono zielone kompozycje

Propozycja umieszczenia placu rekreacyjnego na terenie istniejącego podwórka

Małe plany wycieczki propozycji placu

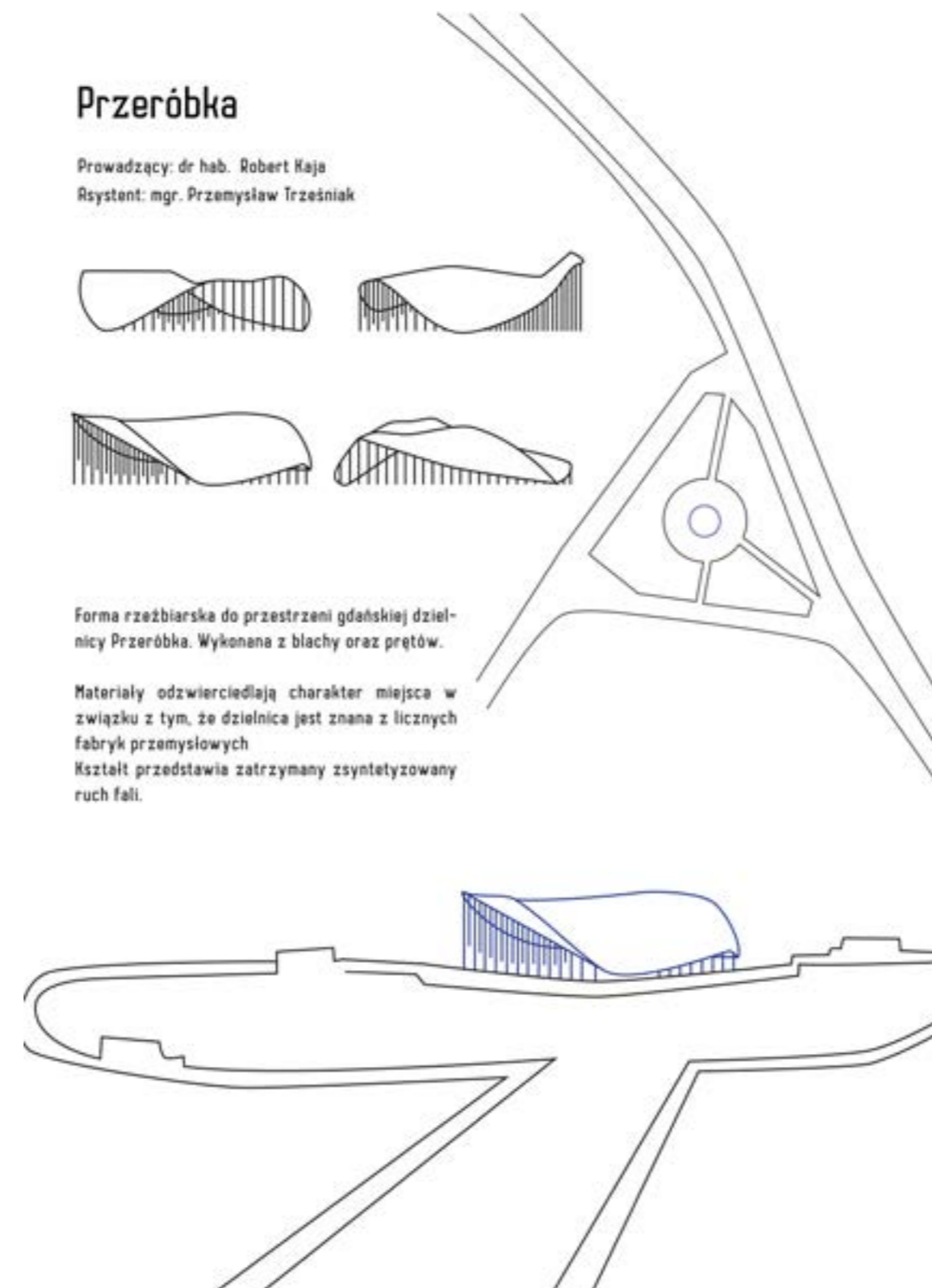
Pracownia projektowania i Organizacji Przestrzeni
Prowadzący: dr hab. Robert Kaja
Autor projektu: Marta Kovańska

Ruch fali

Wave motion

Zofia Roszkowska

Drzewo myśli

Tree of thoughts

Julia Szewczyk

RZEŻBA OBROTOWA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

„Drzewo myśli” zostało stworzone pod wpływem inspiracji - coraz częściej - powstających małych bibliotek, stworzonych z różnych materiałów. Celem tego projektu jest kontynuacja pomysłu, dzielenia się z ludźmi darmowymi książkami oraz dokonywanie wymiany; „książka za książkę”. Jest to nowa, przyjemna inicjatywa na urozmaicenie krajobrazu w przestrzeni publicznej różnych miast, jak również zachęcenie ludzi do częstszego „chwytania po książkę”.

Wymianę można dokonać poprzez oddanie swoich książek, których już nie potrzebujemy - w zamian wziąć inną, która nas interesuje.

Obiekt planowo może być wykonany z metalu i blach, bądź z zaimpregnowanego drewna. Wysokość nie powinna przekraczać 2,00 m, szerokość 1,40 m.

autor: Julia Szewczyk
Wydział Rzeźby i Intermediów
pracownia projektowania i organizacji przestrzeni
asystent: Przemysław Trześniak
prowadzący: dok. hab. Robert Kaja

Prowadzący

Supervisor

prof. ASP dr hab. Robert Kaja

Robert Kaja (ur. 1965 w Bydgoszczy) jest rzeźbiarzem, absolwentem pracowni prof. F. Duszeńki na Wydziale Rzeźby PWSSP w Gdańsku (1993). Pracuje jako profesor ASP na Wydziale Rzeźby i Intermediów ASP w Gdańsku. Prowadzi pracownię Projektowania i Organizacji Przestrzeni, pracownia realizuje program zajęć opartych o zagadnienia styku rzeźby z otoczeniem - przestrzenią publiczną, architekturą.

Sculptor, graduate of prof. Franciszek Duszeńko's studio at the Faculty of Sculpture at the PWSSP (currently the AFA) in Gdańsk. Professor at the Faculty of Sculpture and Intermedia at the AFA in Gdańsk. Runs the Studio of Space Design and Organization which carries out a programme based on the issues of the points of contact between sculpture and our surroundings – public space, architecture.

Panorama, fot. M. Józwicki

Nabrzeże Szyprów na Przeróbce.

Koncepcje mebli siedziskowych

Pracownia Projektowania Mebla

Wydział Rzeźby i Wzornictwa

studenci:

Michał Białecki

Kamil Grochowski

Klaudia Rafalska

Zuzanna Strużykiewicz

dr Arkadiusz Staniszewski

Zadanie projektowe na kierunku Architektura Przestrzeni Kulturowych zrealizowało czworo studentów trzeciego roku studiów licencyjnych w semestrze zimowym 2019/2020. Ćwiczenie polegało na rozpoznaniu specyfiki przestrzeni w bezpośrednim sąsiedztwie Nabrzeża Szyprów nad Martwą Wisłą w dzielnicy Gdańsk-Przeróbka. Studenci rozpoczęli działania projektowe od terenowej wizji lokalnej. Ich zadaniem było stworzenie systemowych siedzisk miejskich dedykowanych wskazanej przestrzeni na styku pasa zieleni i nabrzeża przeznaczonego do cumowania jednostek pływających. Prezentowane projekty stanowią zróżnicowane rozwiązania postawionego problemu, od standardowych po bardziej autorskie, łączące podstawową funkcję siedziskową z rodzajem zaproszenia użytkownika do interakcji z meblem. Ważnym elementem wpływającym na formę siedzisk była bliskość rozległego nurtu rzeki oraz biegnący równolegle ciąg komunikacyjny.

Naturalna szeroka perspektywa tego miejsca sprzyja obserwacji i kontemplacji rozległego pejzażu. W niewielkim oddaleniu od linii brzegowej rozciąga się pas trawiastej zieleni, zamknięty od strony osiedla mieszkaniowego szpalerem drzew i wysokich krzewów – to idealne miejsce rekreacyjne, dobrze nasłonecznione i osłonięte od zgiełku miasta...

Szyprów Wharf in Gdańsk-Przeróbka

Concepts of seating furniture

Furniture Design Studio

Faculty of Architecture and Design

students:

Michał Białecki

Kamil Grochowski

Klaudia Rafalska

Zuzanna Strużykiewicz

dr Arkadiusz Staniszewski

The design assignment for the Architecture of Cultural Spaces course was carried out by four third-year undergraduate students in the winter semester 2019/2020. The exercise consisted in identifying the specificity of the space in the immediate vicinity of the Szyprów Wharf on the Martwa Wisła River in the Gdańsk-Przeróbka district. The students started their design activities with a field site inspection. Their task was to create urban seating systems dedicated to the indicated space at the junction of the green belt and the wharf intended for mooring vessels. The presented designs are varied solutions to the problem posed, from standard to more original, combining the basic seating function with a kind of invitation for the user to interact with the furniture. An important element influencing the form of the seats was the proximity of the vast river current and the parallel flow of traffic. The natural wide perspective of this place favours observation and contemplation of the vast landscape.

A short distance from the shoreline there is a grassy green belt, closed from the side of the housing estate by a line of trees and tall bushes – an ideal place for recreation, sunny and sheltered from the hustle and bustle of the city...

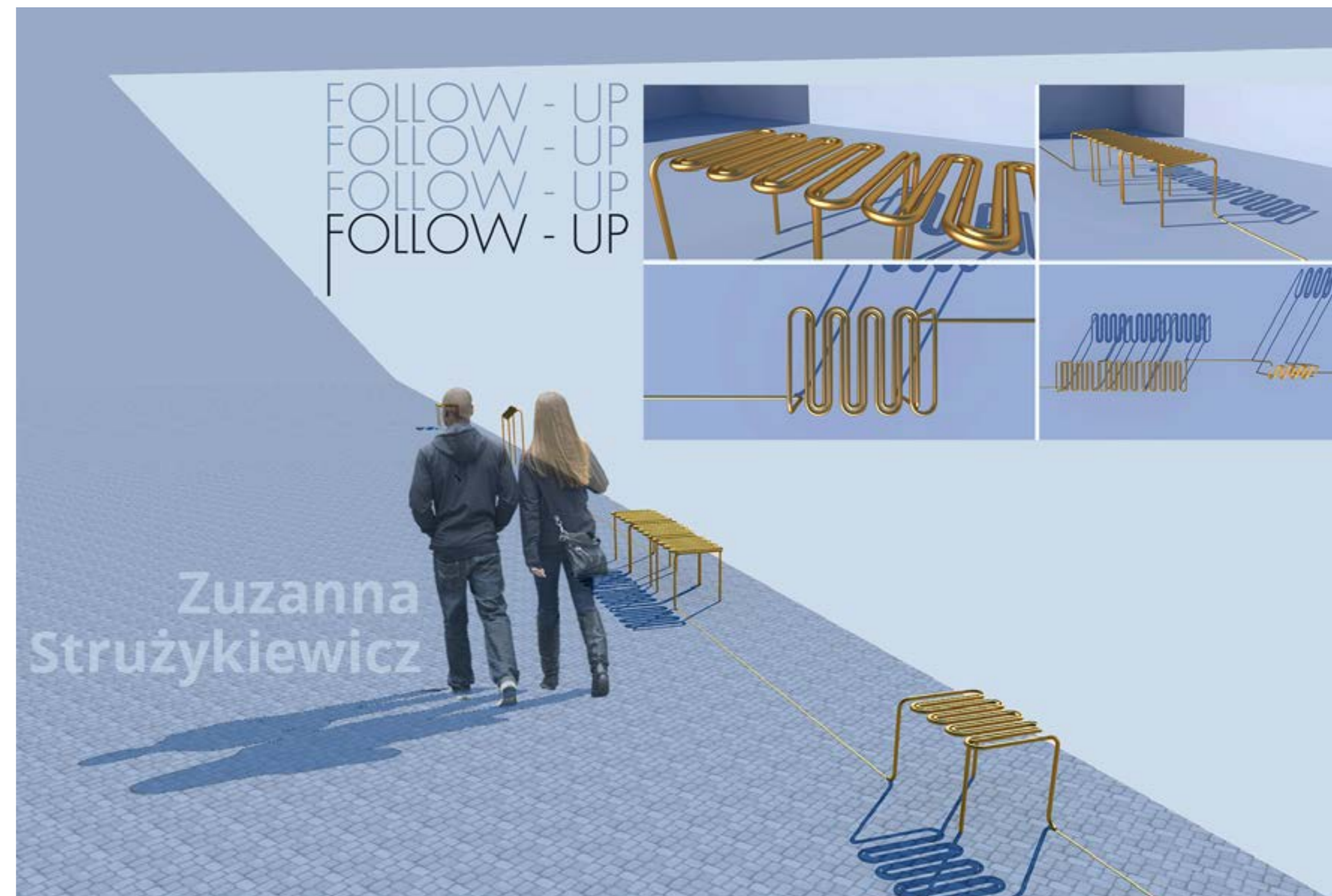

Zuzanna Strużykiewicz

Ostatni projekt to proste siedziska nawiązujące swoją formą do typowych ławek bez oparc. Przyglądając się im bliżej, dostrzegamy jednak, że zbudowane zostały w niestandardowy sposób i tworzą rodzaj formalnej gry z niekończącą się linią. Motywem tej gry jest z jednej strony zachęta do kontynuacji wędrówki wzdłuż nabrzeża, a z drugiej nawiązanie do lin cumowniczych, których zwoje tworzą użytkową formę mebla. Ławki są w całości wykonane z metalowych rurek, a same siedziska można pokryć materiałem izolacyjnym. Zarówno poziome, wypukłe łączniki pomiędzy ławkami, jak i same ławki są na trwałe kotwione do podłoża.

The last project consists of simple seats whose form refers to typical benches without backrests. On closer inspection, however, we see that they have been constructed in a non-standard way and form a kind of formal game with an endless line. The motif of this game is, on the one hand, an encouragement to continue walking along the wharf, and on the other, a reference to the mooring lines, the coils of which create the functional form of the furniture. The benches are entirely made of metal tubes, and the seats themselves can be covered with insulating material. Both the horizontal, convex connectors between the benches and the benches themselves are permanently anchored to the ground.

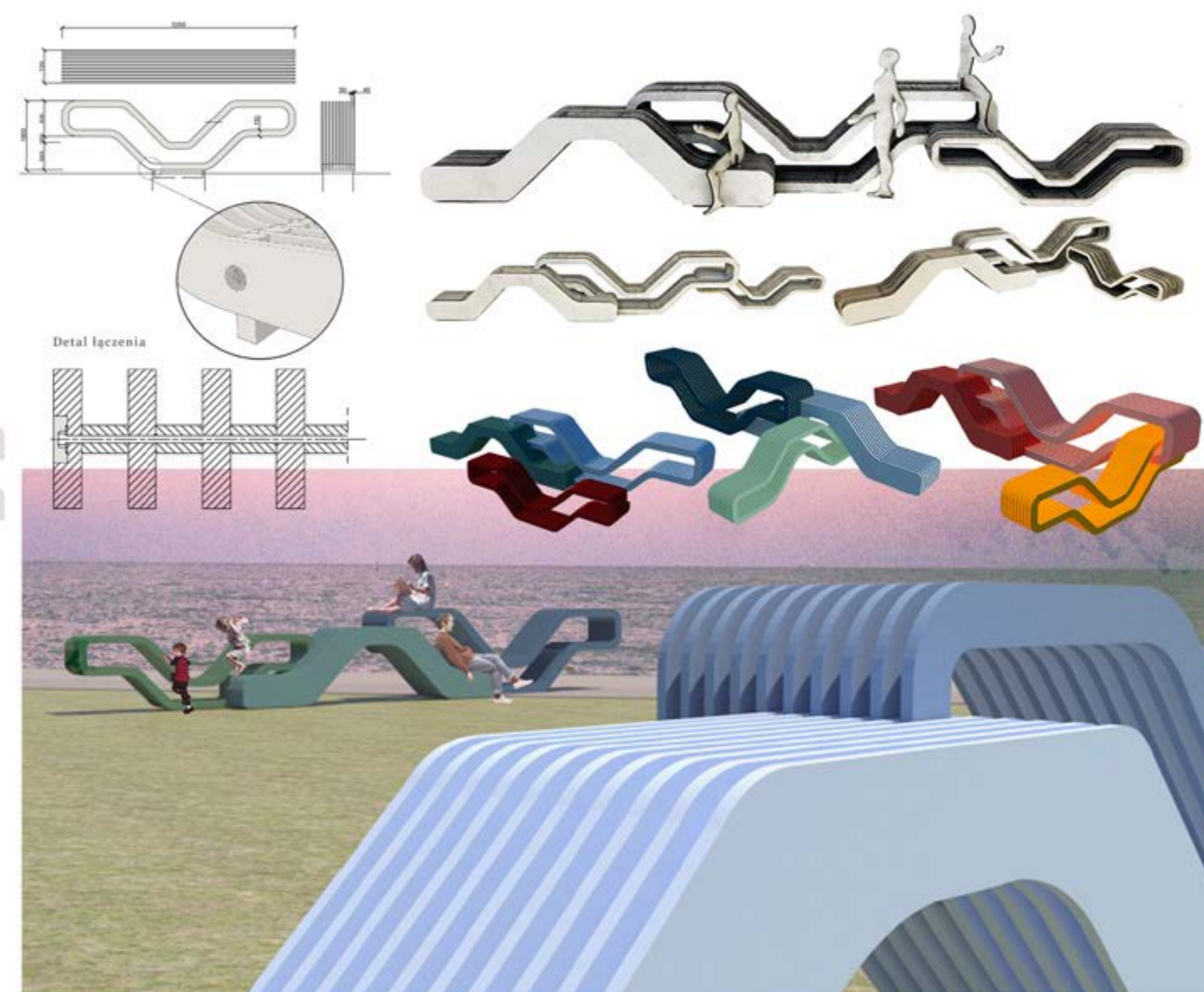

Klaudia Rafalska

Autorka proponuje modułową strukturę przestrzenną wykonaną z wycinanych wielkogabarytowych arkuszy sklejki budowlanej. Powtarzalne ażurowe i płytowe elementy spięte są poprzecznymi łącznikami i kotwione do podłoża. Przypominają one przeskalowane polery (pachoły) cumownicze, które faktycznie były dla autorki bezpośrednią inspiracją, a jednocześnie nawiązaniem do tradycji miejsca. Prezentowane formy mogą służyć aktywnej zabawie dzieci, jak również bardziej biernemu odpoczynkowi dorosłych. Pozwalają one na tworzenie dowolnych konfiguracji w przestrzeni oraz różnych zestawień kolorystycznych.

The author proposes a modular spatial structure made of cut-out large-size sheets of construction plywood. Repeated openwork and panel elements are fastened together with transverse connectors and anchored to the ground. They resemble over-scaled mooring polders (bollards), which in fact were a direct inspiration for the author and at the same time a reference to the tradition of the place. The presented forms may serve for active play of children as well as for more passive rest of adults. They allow for the creation of any configuration in space and various colour combinations.

Klaudia Rafalska

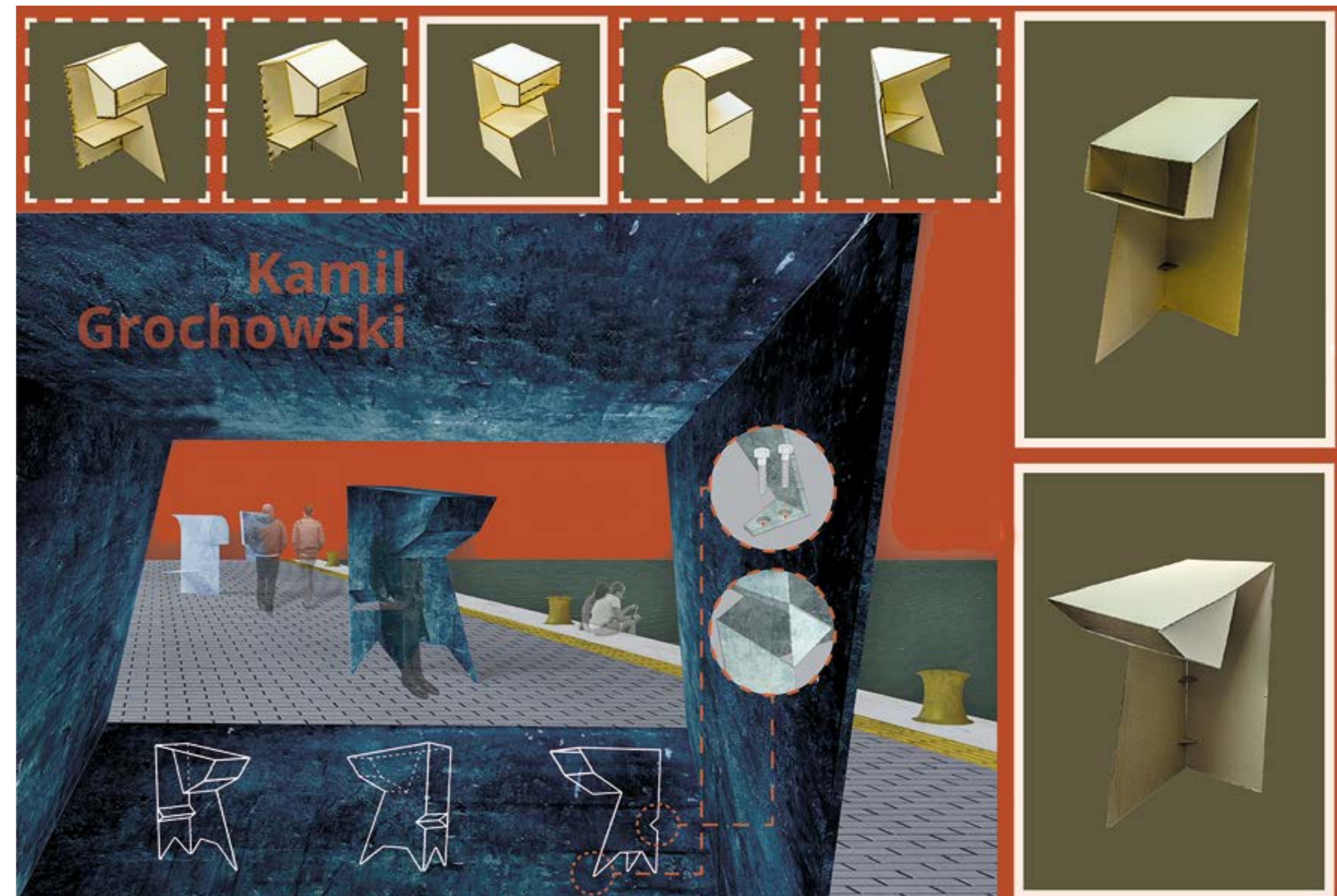

Brak tytułu Untitled

Kamil Grochowski

Z prezentowanych koncepcji ta najbardziej wyróżnia się autorskim podejściem do tematu. Inspirując się postindustrialnym charakterem przestrzeni, student stworzył rodzaj indywidualnego punktu obserwacyjnego. Pojedyncze siedziska tworzą zwarte grupy, w których poszczególni użytkownicy mogą utrzymywać kontakt głosowy i wzrokowy. Jednocześnie pełnią one rolę specyficznym rozumianym samotni umożliwiających obserwację wąskich kadrów pejzażu. Tak zaprojektowane siedziska stanowią miejsce odpoczynku i wyciszenia, a jednocześnie zaproszenie do wglądu w sąsiednie rejony wokół nurtu rzeki. We wnętrzu metalowej, kotwionej do podłoża struktury znajduje się drewniany przysiadak.

Of all the concepts presented, this one stands out most for its authorial approach to the subject. Inspired by the post-industrial character of the space, the student created a kind of individual observation point. The seats form compact groups in which individual users can maintain voice and eye contact. At the same time, they play the role of specifically understood solitary rooms enabling observation of narrow frames of the landscape. The seats designed in this way are a place of rest and tranquillity and at the same time an invitation to look into the neighbouring areas around the river. Inside the metal structure anchored to the ground there is a wooden lean-on bench.

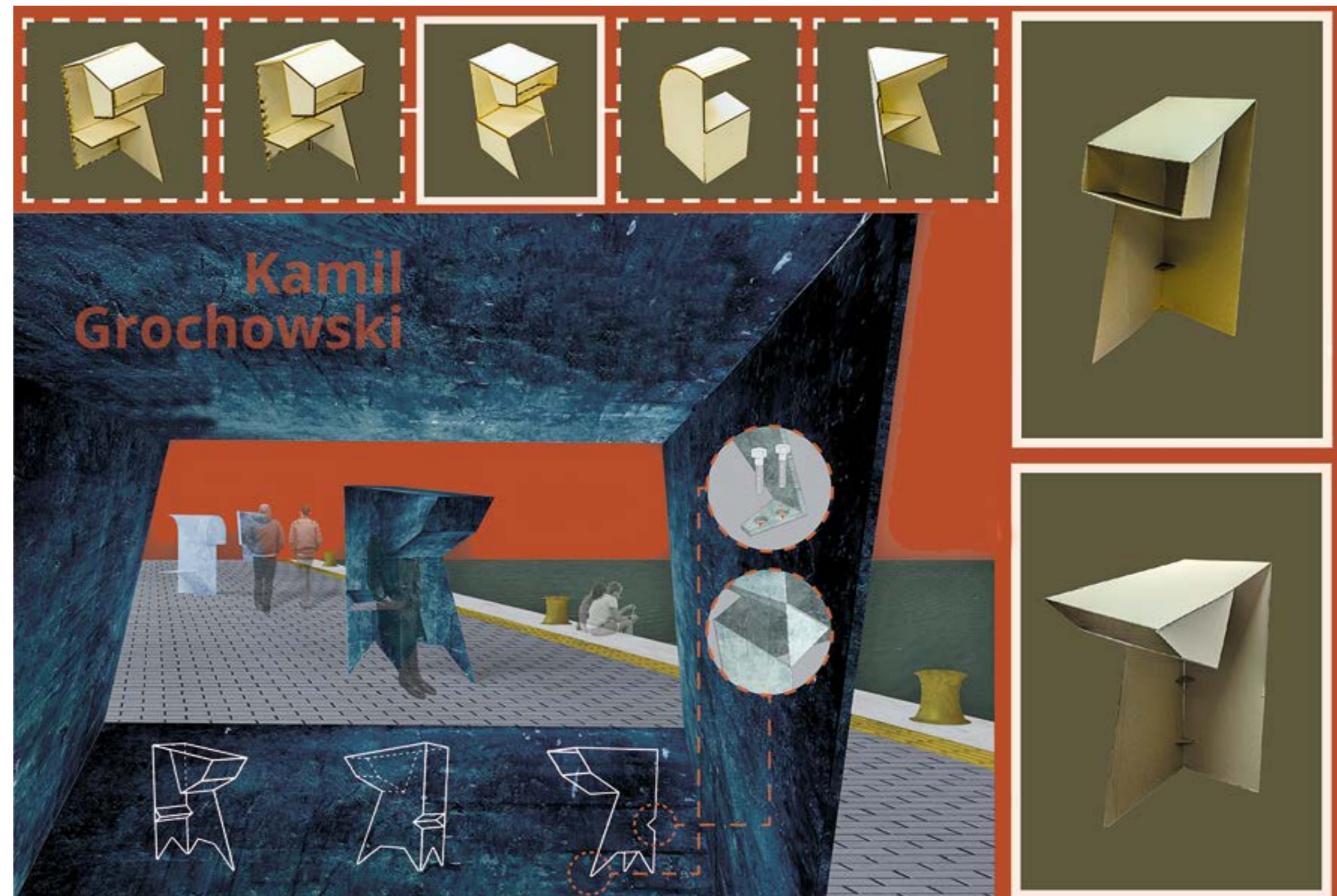
Brak tytułu

Brak tytułu

Michał Bialecki

Autor zaproponował oszczędną formę płaskiej drewnianej platformy uzupełnionej przez dwie pochyle płaszczyzny pełniące funkcje oparcia. Zaprojektował także powierzchnie do odkładania przedmiotów oraz rodzaj podwyższonego blatu. Intencją autora było stworzenie formy, która nie narzucałaby odbiorcom określonego sposobu użytkowania, a raczej dawała możliwość swobodnego, indywidualnego rozpoznawania formy mebla. Drewniane, deskowe płaszczyzny mocowane są do metalowego stelażu z zamkniętych stalowych profili.

The author proposed a simple form of a flat wooden platform supplemented by two sloping planes serving as backrests. He also designed surfaces for putting objects down and a kind of raised table top. The author's intention was to create a form that would not impose a particular way of use on the recipients, but rather give them the possibility of free, individual recognition of the furniture form. The wooden, planked surfaces are attached to a metal frame of closed steel profiles.

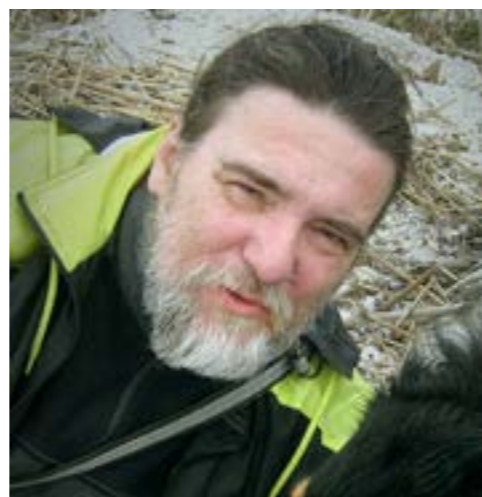
Prowadzący

Supervisor

dr Arkadiusz Staniszewski

Absolwent Wydziału Architektury Wnętrz i Wzornictwa Przemysłowego Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku, od 1990 r. pracuje na macierzystej uczelni (obecnie: Akademia Sztuk Pięknych) na stanowisku starszego wykładowcy. Prowadzi zajęcia dydaktyczne związane z meblarstwem i projektowaniem detali architektonicznych oraz podstawami projektowania na kierunku Architektura Przestrzeni Kulturowych. W ramach swoich zainteresowań pozazawodowych od wielu lat prowadzi również badania i publikuje teksty związane z architektoniczną przeszłością gotyckiego kościoła św. św. Piotra i Pawła w Gdańsku.

Graduate of the Faculty of Interior Design and Industrial Design at the State Higher School of Fine Arts in Gdańsk, since 1990 works at his home university (currently: Academy of Fine Arts) as a senior lecturer. Gives classes in furniture making, architectural detail design, and design basics within the scope of the course Architecture of Culture Spaces. His non-professional interests have for many years included researching and writing about the architectural past of the Gothic Church of Saints Peter and Paul in Gdańsk.

ul. Bajki, fot. M. Józwicki

Wybieramy lokalność

Choosing locality

Budowanie poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni miejskiej za pomocą zmysłów

Pracownia Struktur Przestrzennych

Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Klaudia Ginter

Jan Kisiel

Beata Majkowska

Julia Pyrdoł

Zuzanna Stróżykiewicz

Krystian Tymański

mgr Joanna Jurga

Zamiast wspierać zmysły, współczesne miasta bombardują je agresywnymi komunikatami. Mocne światła, natłok i intensywność reklam wielkoformatowych, ogromna ilość komunikatów wizualnych, ostre zapachy, głośne dźwięki oraz nieprzyjemne materiały wykończeniowe powodują zmęczenie, dezorientację i stres. Razem z dr hab. Bogumiłą Józwicką, prof. ASP, przeprowadziłyśmy warsztaty, które miały zwrócić uwagę na jakość funkcjonowania w przestrzeniach miejskich. Uczestniczki zajęć stworzyły potencjalne rozwiązania projektowe, dzięki którym życie w mieście może stać się przyjemniejsze dla zmysłów.

Projektowanie przestrzeni w duchu „designu synestetycznego” uwzględnia zmysłowy odbiór rzeczywistości. Daje użytkownikowi poczucie bezpieczeństwa wynikające ze zharmonizowania zmysłów, którymi odbiera on daną przestrzeń i obiekty. Kieruje uwagę projektantów na to, by otaczająca nas przestrzeń była nie tylko piękna wizualnie, lecz także atrakcyjna dotykowo, węchowo, dźwiękowo czy smakowo. Przy projektowaniu przestrzeni miejskich aspekt zmysłowy jest jednak często pomijany, co prowadzi

do dyskomfortu mieszkańców, turystów, a także marginalizowanych użytkowników miast, jakimi są zwierzęta.

Zmysłowy odbiór rzeczywistości

Warto zdać sobie sprawę z tego, że rzeczywistość odbieramy za pomocą zmysłów. W podstawowej, klasycznej klasyfikacji mamy ich pięć. Każdy z nich opatrzyłam cytatem, który moim zdaniem trafnie opisuje jego funkcję:

1. dotyk: „Czy to nie dziwne, że zmysł dotyku, tak nieskończenie mniej ceniony przez ludzi od wzroku, staje się w krytycznych momentach naszym głównym, jeżeli nie jedynym kluczem do rzeczywistości?” (V. Nabokov),
2. słuch: „Strukturyzuje i artykułuje doświadczenie i rozumienie przestrzeni. [...] Tworzy poczucie łączności i solidarności” (J. Pallasmaa),

Building a sense of security in urban space with the use of the senses

Spatial Structures Studio

Faculty of Architecture and Design

students:

Klaudia Ginter

Jan Kisiel

Beata Majkowska

Julia Pyrdoł

Zuzanna Stróżykiewicz

Krystian Tymański

mgr Joanna Jurga

Instead of supporting the senses, modern cities bombard them with aggressive messages. Strong lights, a multitude and intensity of large-format advertising, a huge number of visual messages, pungent smells, loud sounds and unpleasant finishing materials cause fatigue, disorientation and stress. Together with prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka we conducted a workshop to draw attention to the quality of functioning in urban spaces. The participants created potential design solutions to make city life more pleasant for the senses.

Designing space in the spirit of “synaesthetic design” takes into account the sensual perception of reality. It gives the user a sense of security resulting from the harmonisation of senses with which he perceives a given space and objects. It directs the attention of designers so that the surrounding space is not only visually beautiful, but also attractive to the touch, smell, sound or taste. In the design of urban spaces, however, the sensory aspect is often overlooked, leading to discomfort for residents, tourists and marginalised city users such as animals.

Sensory perception of reality

It is important to realise that reality is perceived through the senses. In the basic, classical classification we have five of them. I have included a quotation for each of them, which in my opinion aptly describes their function:

1. touch: “Is it not strange that the sense of touch, so infinitely less valued by human beings than sight, becomes at critical moments our main, if not the only key to reality?” (V. Nabokov),
2. hearing: “It structures and articulates the experience and understanding of space. [...] It creates a sense of connection and solidarity” (J. Pallasmaa),
3. smell: “A particular smell causes us to unconsciously enter a space already completely forgotten by retinal memory; the nostrils awaken a forgotten image and we begin to dream” (J. Pallasmaa),

3. węch: „Konkretny zapach powoduje, że nieświadomie wchodzimy w przestrzeń całkowicie już zapomnianą przez pamięć siatkówkową; nozdrza budzą zapomniany obraz i zaczynamy marzyć” (J. Pallasmaa),
4. smak: „Powiedz mi, co jesz, a powiem ci, kim jesteś” (A. Brillat-Savarin),
5. wzrok: „Oko jest narządem dystansu i oddzielenia, podczas gdy dotyk jest zmysłem bliskości, intymności i czułości” (J. Pallasmaa).

Każdy ze zmysłów dostarcza do naszego mózgu inny zakres informacji. Część z nich działa bez użycia naszej woli (np. słuch). To za ich pomocą dobieramy partnerów (węch), poruszamy się w przestrzeni (wzrok), uspokajamy się (dotyk) czy odczuwamy przyjemność (np. smak). Niektóre uległy drastycznej nobilitacji w postindustrialnej rzeczywistości (wzrok), inne popadły w zapomnienie (węch). Jednak to zgrane działanie wszystkich pięciu zmysłów powoduje, że odczuwamy spokój i budujemy w sobie poczucie bezpieczeństwa.

Design synestetyczny

„Teoria pięciu zmysłów to nie tylko przydatne narzędzie do oceny różnych doświadczeń. Pozwala zastosować najlepsze doświadczenia w projektach [...]. Dobry design wygląda świetnie – ale dlaczego nie miałby też świetnie pachnieć, brzmieć czy smakować?”, podkreślał Jinsop Lee w wystąpieniu TED Talks. Projektant podzielił się swoją teorią designu dla pięciu zmysłów z nadzieją, że ludzie zaczną

zauważać wielopłaszczyznowe doświadczenia.

Celem projektowania synestetycznego, czyli takiego, które dotyczy odbioru przestrzeni i obiektów za pomocą wszystkich zmysłów, jest odpowiedź na nieustająco zachodzącą zmianę społeczną. Środowisko, w którym żyjemy, wytrąciło człowieka z równowagi. Sterylizacja otoczenia, jednostkowanie się społeczeństwa, radykalne przyspieszenie tempa życia, przeniesienie wielu doświadczeń oraz relacji w świat wirtualny, a także rozwój technologii doprowadziły do zanikania doświadczeń zmysłowych oraz do nierównego wykorzystywania poszczególnych zmysłów. W efekcie zmysły „szaleją”, a my tracimy balans i harmonię współpracy z własnym ciałem. Nieodczynnym następstwem jest coraz częstsza utrata zdolności do funkcjonowania wśród ludzi i w przestrzeni miejskiej.

Projektowanie dla lepszego życia

Wykorzystując całą obecną wiedzę o działaniu naszego ciała, projektanci coraz częściej starają się sprostać wyzwaniom XXI wieku. Mamy już na rynku lampę „O!”, która dzięki emitowanemu przez żarówkę ciepłu rozprzestrzenia zapach kardamonu i biskoptu. Żółty kolor zapachowego abażura nadaje światłu ciepłą i relaksacyjną barwę. Z kolei poduszka-robot marki Somnox pomaga radzić sobie z bezsennością poprzez emitowanie białego szumu, ciepła i ruchu wspomagającego głębsze oddychanie. Na rynku znajdziemy też sztuczce Sensoria Stimuli, które dzięki swoim fakturom podbijają smak jedzonej potrawy, a także bransoletki Tactilu przekazujące dotyk na odległość.

W każdym mieście występują obiekty małej architektury, które aktywizują nasze zmysły. Przy Centrum Nauki Ko-

lampa zapachowa „O!”
proj. Magdalena Czapińska i Karol Murlak

Poduszka ułatwiająca zasypianie
proj. Somnox

Sensorial Stimuli
proj. Jinyun Jeon

TACTILU
proj. Jakub Koźniewski

instrument miejski
proj. Jan Pfeifer

Projekt przedstawia autorski instrument muzyczny stanowiący rewitalizację barierek w parkach miejskich. Moim celem było stworzenie miejsca spotkań, zabaw, doświadczeń audialnych oraz dialogu między ludźmi poświęconego muzyce, którą coraz częściej odbieramy w sposób bierny. Propozycja miejskiego instrumentu ma zachęcić ludzi do interakcji i wspólnego muzykowania.

Projekt jest wynikiem obserwacji dzieci na terenie parku Bródnowskiego – przechodząc pomostem, uderzają patykami w szczelne barierki, które wydają przypadkowe dźwięki.

4. taste: “Tell me what you eat and I will tell you who you are” (A. Brillat-Savarin),
5. sight: “The eye is the organ of distance and separation, while touch is the sense of closeness, intimacy and tenderness” (J. Pallasmaa).

Each of the senses provides our brain with a different range of information. Some of them work automatically (e.g. hearing). It is with the help of the senses that we choose partners (smell), move around in space (sight), calm down (touch) or feel pleasure (e.g. taste). Some have been drastically ennobled in post-industrial reality (sight), others have been forgotten (smell). However, it is the interplay of all five senses that makes us feel calm and creates a sense of security.

Synaesthetic design

“The theory of the five senses is not only a useful tool to evaluate different experiences. It allows you to apply the best experiences to your designs [...]. Good design looks great – but why shouldn’t it also smell, sound or taste great?”, emphasised Jinsop Lee in a TED Talks presentation. The designer shared his theory of design for the five senses with the hope that people will start to notice the multifaceted experiences.

The aim of synaesthetic design, which is concerned with the perception of space and objects through all the senses, is to respond to the ongoing social change. The environment in which we live has thrown man out of balance. The sterilisation of the environment, the individualisation of so-

wooden megaphones Estonia's Pajoni Nature Centre
proj. Birgit Õigus

"Drewniane megafony będą działać jak estrada, wzmacniając dźwięki okolicznych lasów" – mówi Hennes Preks, który prowadzi Wydział Architektury Wnętrz w Tallinie

Powyższe trzy slajdy pochodzą z prezentacji do wykładu „Projektowanie dla zmysłów”, opowiadającego o designie synestetycznym i zmysłowym postrzeganiu rzeczywistości. Po raz pierwszy wygłosiłam go na Patio ASP w Gdańsku 27 marca 2019 roku.

The above three slides are from the presentation for the lecture “Design for the Senses”, about synaesthetic design and sensory perception of reality. I gave this lecture for the first time at the Patio of the Academy of Fine Arts in Gdańsk on 27 March 2019.

pernik w Warszawie działa Park Odkrywców, w którym można doświadczać wrażeń zmysłowych, a także przeprowadzać własne eksperymenty za pomocą różnych bodźców. W zabytkowym Parku Oliwskim w Gdańsku znajdziemy „groty szeptów”, dzięki którym stojąc do siebie plecami i w pewnej odległości możemy usłyszeć, co mówi druga osoba (nawet szeptem). W miastach nie brakuje rozwiązań haptycznych, o których na co dzień nawet nie myślimy: na peronach, przystankach, a nawet chodnikach. Korzystamy z nich również podczas jazdy autostradą czy drogą szybkiego ruchu. Pozwalają rozpoznać zmianę kierunku ruchu albo krawędź jezdni.

Studenci w swoich pracach dyplomowych również sięgają po rozwiązania wielozmysłowe, przeznaczone do otwartych przestrzeni. Konceptyjny projekt barierki dedykowanej mostom, która poza funkcją bezpieczeństwa jest również instrumentem muzycznym, to praca magisterska Jana Pfeifera zrealizowana na Wydziale Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Z kolei projekt „Wooden Megaphones” Birgit Õigus, który powstał na Wydziale Architektury Wnętrz Estonian Academy of Arts, odnosi się do dzikiej przyrody i zakłada tworzenie leśnych schronów, które potęgują dźwięki natury. Zarówno „Instrument miejski” Jana Pfeifera, jak i praca Birgit Õigus stały się projektami referencyjnymi dla naszych studentek przy projektowaniu rozwiązań w trakcie zajęć.

Założenia warsztatów

Warsztaty, które odbyły się na przełomie grudnia 2019 roku i stycznia 2020 roku, zostały zaplanowane na czterdzieści godzin i podzielone na sześć spotkań. Poza bezpośrednim

ciety, the radical acceleration of the pace of life, the transfer of many experiences and relations to the virtual world, and the development of technology have led to the disappearance of sensory experience and to an uneven use of the individual senses. As a result, the senses go “mad” and we lose balance and harmony in our cooperation with our own body. An inevitable consequence is an increasing loss of ability to function among people and in urban spaces.

Designing for a better life

Using all the current knowledge about how our bodies work, designers are increasingly trying to meet the challenges of the twenty-first century. We already have the “O!” lamp on the market, which spreads the scent of cardamom and sponge cake thanks to the heat emitted by the bulb. The yellow colour of the scented lampshade gives the light a warm and relaxing tone. The Somnox robot pillow, on the other hand, helps to cope with insomnia by emitting white noise, warmth and movement to promote deeper breathing. On the market you will also find Sensorial Stimuli cutlery, which, thanks to its textures, enhances the taste of the food you are eating, as well as Tactilu bracelets that transmit touch at a distance.

In every city there are small architectural objects which activate our senses. At the Copernicus Science Centre in Warsaw there is the Explorers’ Park, where you can experience sensory impressions and conduct your own experiments using various stimuli. In the historic Oliwa Park in Gdańsk there are “whispering caves”, thanks to which, standing with your back to each other and at a certain distance, you can hear what the other person is saying (even in a whisper).

Cities are full of haptic solutions that we don’t even think about on a daily basis: on platforms, bus stops and even pavements. We also use them when driving on motorways or expressways. They allow us to recognise a change of traffic direction or the edge of the road.

Students also use multi-sensory solutions for open spaces in their graduation projects. Jan Pfeifer’s master’s thesis at the Faculty of Design of the Academy of Fine Arts in Warsaw is a conceptual design for a railing dedicated to bridges, which in addition to its safety function is also a musical instrument. In turn, Birgit Õigus’s project “Wooden Megaphones”, which was created at the Faculty of Interior Design of the Estonian Academy of Arts, refers to wild nature and involves the creation of forest shelters that amplify the sounds of nature. Both Jan Pfeifer’s “Urban Instrument” and Birgit Õigus’s work became reference projects for our students when designing solutions during their classes.

The premise of the workshop

The workshop, which took place in December 2019 and January 2020, was scheduled for forty hours and divided into six meetings. In addition to direct class participation, the project and exploratory work required a commitment of at least twenty hours (at home or in the field). The project involved six students of the MA course in Design at the Faculty of Architecture and Design at the Academy of Fine Arts in Gdańsk (Anna Bakiera, Klaudia Ginter, Angelika Grzeszczyk, Sonia Kiczko, Anna Neubauer, Olga Penar).

In order to carry out the workshop I developed a programme to draw attention to the quality of our functioning in urban

udziałem w zajęciach prace projektowe i rozpoznawcze wymagały zaangażowania co najmniej na poziomie dwudziestu godzin (w domu lub w terenie). W projekcie wzięło udział sześć studentek kursu magisterskiego wzornictwa na Wydziale Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku (Anna Bakiera, Klaudia Ginter, Angelika Grzeszczyk, Sonia Kiczko, Anna Neubauer, Olga Penar).

W celu przeprowadzenia warsztatów opracowałam program, który miał zwrócić uwagę na jakość naszego funkcjonowania w przestrzeniach miejskich, a także na szerokie spektrum zagadnień związanych ze zmysłowym postrzeganiem przestrzeni. Warsztaty rozpoczął wykład wprowadzający dotyczący projektowania dla zmysłów, ich klasyfikacji w świecie zwierząt i ludzi oraz fizjologii, a także opisujący przykłady rozwiązań synestetycznych z Polski i ze świata. W jego trakcie rozmawialiśmy o nadrzędnej roli funkcji czy formy i cechach, które uważamy za ważne w zawodzie projektanta (empatia, umiejętność obserwacji czy spostrzegawczość). Na tym etapie zależało mi na tym, aby pokazać studentkom, jak design łączy się z takimi dziedzinami życia, jak zdrowie psychiczne, odżywianie, architektura czy aktywność fizyczna. Staraliśmy się wspólnie wypunktować wszystkie aktywności, które człowiek wykonuje w mieście, zaczynając od przemieszczania się na trasie praca – dom, poprzez aktywność fizyczną taką jak bieganie czy korzystanie z miejskich siłowni. Skupiłyśmy się także na relaksie w mieście w postaci kontaktu z morzem (na przykładzie Trójmiasta) czy lasem lub parkiem, jedzeniu „na mieście” w kontekście ogródków restauracyjnych czy food trucków oraz funkcji miasta jako domu lub schronienia, czyli przestrzeni, której najmniejszy wycinek stanowi nasz azyl. Wspólnie studiowałyśmy, jak różne czynności

wpływają na zmysły i które z nich są przyjemne, a które wręcz przeciwnie. Każde zagadnienie starałyśmy się „obejrzeć pod lupą”, zarówno z punktu widzenia użytkownika czy wykonawcy, jak i osoby „współtowarzyszącej” doświadczeniu (nie zawsze z własnej woli). Jako przykłady takich krótkotrwałych współistnień wskazałyśmy przebieganie zimą w pobliżu wiat przystankowych, gdzie ktoś pali papierosa. Palącemu przynosi to ulgę i uspokojenie, biegacz zaciąga jednak w swoje rozszerzone sportem płuca dużą dawkę szkodliwego dymu. Kolejnym przykładem było serwowanie jedzenia w mieście – na przykład mięsa, które bardzo często intensywnie pachnie i przeszkadza dużej grupie użytkowników miasta (np. wegetarianom). Studentki mówiły też o jakości wykonania siłowni miejskich, których metalowe konstrukcje są wyjątkowo nieprzyjemne w dotyku, szczególnie w okresie zimowym. Poruszyły także problemy nawigacji w mieście, spowodowane nadmiarem komunikatów wizualnych na murach i słupach. Na tym etapie prac bardzo ważne było dla mnie, aby studentki zdały sobie sprawę z tego, jak ważną rolę odgrywa holistyczne podejście w tworzeniu rozwiązań przeznaczonych dla przestrzeni publicznych. Chciałam zwrócić ich uwagę na konieczność zrozumienia różnych potrzeb przy tworzeniu rozwiązań dla tak dużego spektrum użytkowników.

Kolejnym etapem zajęć była dyskusja dotycząca zaprezentowanych przez uczestniczki przykładów i opisywanych doświadczeń własnych. Następnie odbyła się „burza mózgów”, w której starałyśmy się wynotować ciekawe problemy projektowe godne zbadania w naturze. W ramach badań wstępnych uczestniczki miały za zadanie odbyć świadomy spacer po mieście, a następnie, w towarzystwie asystentki, poznać przestrzeń z perspektywy osoby niewidomej lub

spaces, as well as to the broad spectrum of issues related to the sensory perception of space. The workshop began with an introductory lecture on designing for the senses, their classification in the animal and human world and physiology, and describing examples of synaesthetic solutions from Poland and around the world. During the lecture we talked about the overriding role of function or form and the qualities we consider important in the design profession (empathy, observation and perceptiveness). At this stage, I wanted to show the students how design is connected to such areas of life as mental health, nutrition, architecture or physical activity. We tried to list all the activities that people do in the city, starting with travelling from work to home, through physical activity such as running or using the outdoor gyms. We also focused on relaxation in the city in the form of contact with the sea (using the example of Tri-City), a forest or a park, eating out in the context of restaurant gardens or food trucks, and the function of the city as a home or a refuge, that is, a space whose smallest part is our asylum. Together we studied how different activities affect the senses, which ones are pleasant and which ones are the opposite of pleasant. We tried to look at each issue under a magnifying glass, both from the point of view of the user or performer, and from the point of view of the person “accompanying” the experience (not always of their own free will). As examples of such short-term coexistence, we pointed out running in winter near a bus shelter where someone smokes a cigarette. The smoker is relieved and calmed down, but the runner inhales a large dose of harmful smoke into the lungs expanded by physical activity. Another example was the serving of food in the city – for example meat, which very often smells strong and disturbs a large group of city users (e.g. vegetarians). The students

also spoke about the quality of construction of outdoor gyms, whose metal structures are extremely unpleasant to the touch, especially in winter. They also raised the problem of navigation in the city, caused by an overabundance of visual messages on walls and poles. At this stage of the work it was very important for me to make the students aware of the importance of a holistic approach in creating solutions for public spaces. I wanted to draw their attention to the need to understand different needs when creating solutions for such a large spectrum of users.

The next stage of the workshop was a discussion concerning the examples presented by the participants and their own experiences. This was followed by a brainstorming session in which we tried to list interesting design problems worthy of investigation in nature. As part of the preliminary research, the participants had to take a conscious walk around the city, and then, accompanied by an assistant, explore the space from the perspective of a blind or deaf person, so as to experience a kind of deprivation of one of the senses. We asked the students to describe their impressions in the form of an essay, which was part of the project. In this way they were able to better explore the sensory perception of the city before starting to create their own concepts.

Design solutions of the participants

After the first stage of the “sensorial exploration of the city”, the students noticed problems such as anonymity in the city, as exemplified by occupying a seat on public transport from which someone has just stood up, and although we do not know who it was, we can still feel their body heat. There was also the subject of the expression of various beliefs in

nieślyszającej, tak aby doświadczyć swoistej deprywacji jednego ze zmysłów. Poprosiłyśmy studentki o opisanie wrażeń w formie eseju, będącego częścią projektu. W ten sposób mogły lepiej zbadać zmysłowy odbiór miasta, zanim przystąpiły do tworzenia samodzielnych koncepcji.

Rozwiązania projektowe uczestniczek

Po pierwszym etapie „zmysłowego badania miasta” studentki zauważyły takie problemy, jak anonimowość w mieście na przykładzie zajmowania w komunikacji miejskiej miejsca, z którego ktoś właśnie wstał, i choć nie wiemy, kto to był, nadal czujemy ciepło jego ciała. Pojawił się również temat wyrażania różnych przekonań w formie napisów na murach, które z jednej strony świadczą o potrzebie podzielenia się ze światem swoimi odczuciami, a z drugiej szpecą i niszczą otoczenie. Na podstawie tej obserwacji powstał pomysł, by tworzyć specjalnie zaprojektowane miejsca do zaznaczania swojej obecności w mieście za pomocą odbić dłoni, co miało nawiązywać do malowideł w jaskini w Lascaux. Kolejna studentka wpadła na pomysł, aby wykorzystać przeciągi powstające między blokami jako przestrzenie terapeutyczne do wykrzykiwania emocji. Zauważyła, że wiatr w takich miejscach skutecznie zagłusza wypowiedane słowa, a wykrzyczenie smutku czy żalu przynosi ulgę. Pojawił się też pomysł na filtry miejskie – rodzaj okularów, których celem byłoby zmienianie otoczenia na bardziej przyjemne dla oka. Ciekawym rozwiązaniem była także koncepcja wiat przystankowych wyposażonych w elementy do akupresury czy urządzenia neutralizujące brzydkie zapachy na przykład w przejściach podziemnych. Osobiście bardzo przypadł mi do gustu pomysł na „spowalniacze”, czyli rodzaj „baniak” ustawionych w ciągach komunika-

cyjnych, które powodowałyby zatrzymanie i zmusiły zabieganych mieszkańców wielkich miast do zauważenia tego, co dzieje się obok. Chętnie postawiłabym je w miejscach istotnych architektonicznie, wykorzystując pomysł na „mikrozachwyty”, czyli wyjątkowo atrakcyjne wizualnie elementy przestrzeni, które zostały delikatnie podkreślone.

Na dalszym etapie prac studentki wybrały jedną z trzech przygotowanych koncepcji i w procesie krystalizacji pomysłów badały możliwości ich zastosowania w przestrzeni. Anna Bakiera w projekcie „Po nitce do kłębka” badała oddziaływanie struktur dedykowanych ćwiczeniu wzroku i dalekiego widzenia poprzez znalezienie miejskiej dominanty. Rozważała także niestandardowe podejścia do systemów komunikacji wizualnej w mieście. Inne uczestniczki skupiły się na przykład na znaczeniu wody w przestrzeniach publicznych, jej funkcji oczyszczającej i korzystnych właściwościach wpływających na otoczenie czy samopoczucie (m.in. Anna Neubauer zaproponowała interaktywną fontannę miejską przeznaczoną do miejskich stref biznesowych, na przykładzie Olivia Business Center).

Finalnie powstało sześć esejów i cztery dopracowane koncepcje.

Anna Bakiera w eseju „Dominanty krajobrazowe” zaobserwowała brak wizualnego punktu odniesienia w większych metropoliach. Jak twierdzi, „będąc na spacerze we wspólnym mieście można poczuć się zagubionym. Wszystko jest duże – przeskalowane – i przez to obiekty zlewają się w jedną, przytłaczającą masę. Kolory nie pomagają, ponieważ z moich obserwacji wynika, że mamy do czynienia albo z poszarzałą tkanką, albo z tak kolorową, że kolejne

the form of inscriptions on walls, which on the one hand testify to the need to share one’s feelings with the world, and on the other hand disfigure and damage the surroundings. On the basis of this observation, the idea arose to create specially designed places to mark one’s presence in the city by means of handprints, a reference to the cave paintings in Lascaux. Another student came up with the idea of using the draughts between blocks as therapeutic spaces for shouting out emotions. She noticed that the wind in such places effectively drowns out spoken words, and that shouting out sadness or grief brings relief. She also came up with the idea of urban filters – a kind of goggles, the purpose of which would be to change the surroundings to be more pleasing to the eye. Another interesting solution was the idea of bus shelters equipped with acupressure elements or devices neutralising bad smells, for example in underground passages. Personally, I liked the idea of “slow-downers”, i.e. a kind of “bubbles” placed in the traffic routes, which would cause stopping and force busy residents of big cities to notice what is happening around them. I would gladly place them in architecturally significant places, using the idea of “micro-charms”, i.e. extremely visually attractive elements of space that have been delicately highlighted.

At a further stage of their work, the students chose one of the three prepared concepts and in the process of crystallising their ideas explored the possibilities of their application in space. Anna Bakiera in the project “By the thread to the ball” explored the impact of structures dedicated to the exercise of sight and long-distance vision by finding an urban dominant. She also considered non-standard approaches to visual communication systems in the city. Other participants focused, for example, on the importance of water in

public spaces, its purifying function and its beneficial properties affecting the environment or well-being (among others, Anna Neubauer proposed an interactive urban fountain dedicated to urban business zones, using the Olivia Business Center as an example).

In the end, six essays and four refined concepts were produced.

Anna Bakiera in her essay “Landscape Dominants” observed the lack of a visual reference point in larger metropolises. As she says, “walking in a contemporary city, one can feel lost. Everything is big – scaled up – and thus objects merge into one overwhelming mass. The colours don’t help, because my observations show that we are dealing either with a grey tissue or one that is so colourful that subsequent colours or patterns simply disappear in it”. She also drew attention to the irritating effect of glare, pointing to the associated danger in the context of moving around the city. According to Bakiera, “the most pleasant light in urban spaces is reflected light. Then it loses its intensity and introduces a painterly vibrancy to everyday life”.

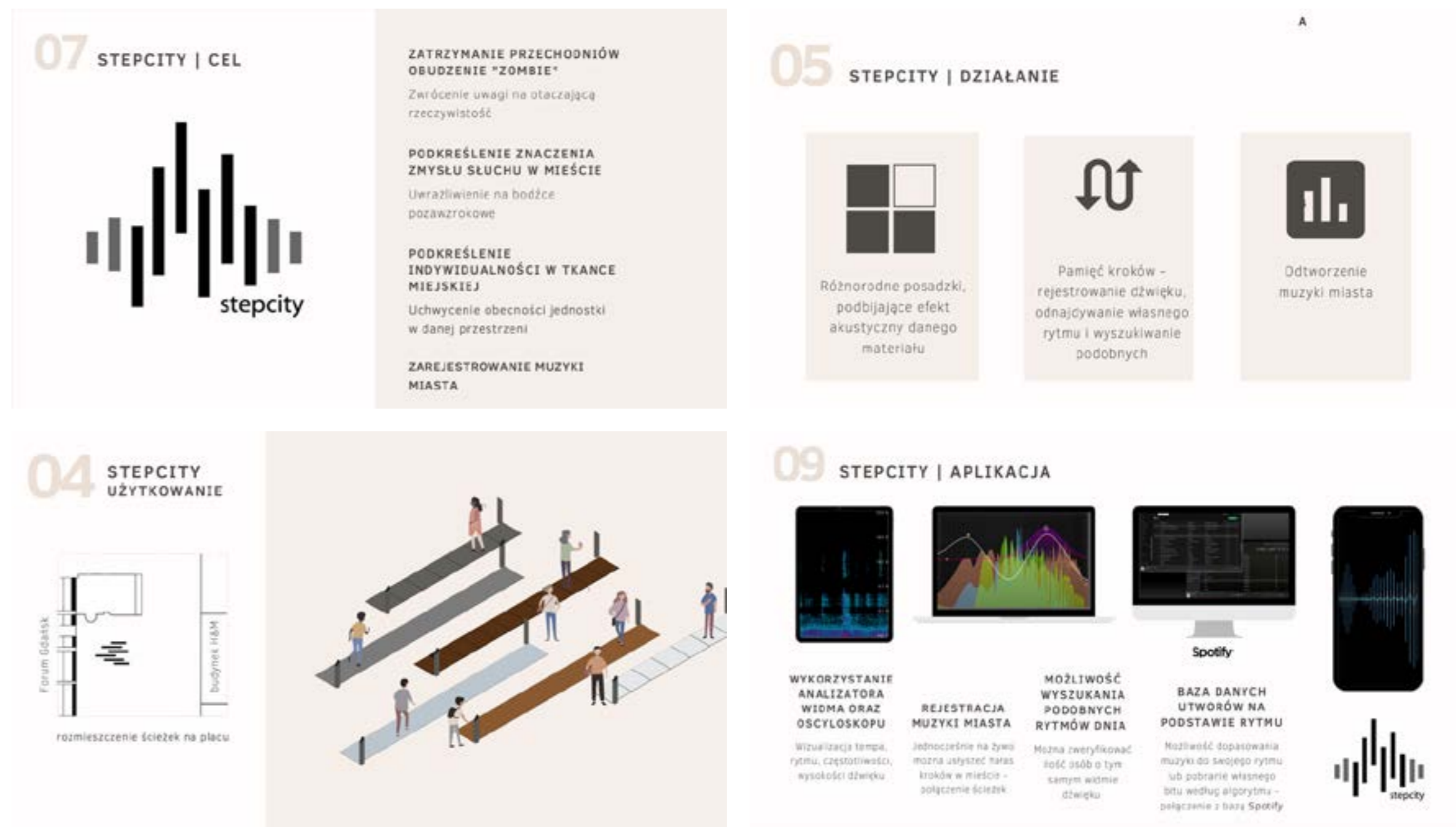
The “Stepcity” project by Klaudia Ginter was created in response to the oculocentric experience of the city. The student proposed building a square with pathways that amplify the sounds produced by users and allow them to follow the rhythm of their steps. The various musical floors, which are samples of materials found in the city, enhance the acoustic effect of a given fragment. Ginter’s instrument is interactive – you can connect it to the Spotify app and record. The project allows you to focus solely on the acoustic experience, giving your other senses a breather. At the same time,

kolory czy wzory po prostu w niej giną”. Zwróciła także uwagę na drażniący efekt olśnienia, wskazując na związane z tym niebezpieczeństwo w kontekście przemieszczania się po mieście. Zdaniem Bakiery, „najprzyjemniejszym światłem w przestrzeniach miejskich są promienie odbite. Tracą wtedy na intensywności i wprowadzają malarskie rozedrganie do życia codziennego”.

Projekt „Stepcity” autorstwa Klaudii Ginter powstał w odpowiedzi na okulocentryczne doświadczenie miasta. Studentka zaproponowała wybudowanie placu ze ścieżkami, które wzmacniają wytwarzane przez użytkowników dźwięki i pozwalają śledzić rytm swoich kroków. Różnorodne muzyczne posadzki stanowiące próbki materiałów występujących w mieście podbijają efekt akustyczny danego fragmentu. Instrument Ginter jest interaktywny – można podłączyć go do aplikacji Spotify i rejestrować nagrania. Projekt pozwala skupić się wyłącznie na akustycznych doznaniach, dając chwilę oddechu pozostałym zmysłom. Jednocześnie poprzez zindywidualizowaną ścieżkę dźwiękową podkreśla, jak zróżnicowane jest nasze doświadczenie miasta. „W przestrzeni miejskiej mijamy mnóstwo ludzi, jednak każdy z nich zapamiętuje inne kadry, zapachy, inaczej stawia stopę na schodach czy chwyta poręcz. Nasze «ślady» – zarówno te widoczne, jak i utrwalone w pamięci, tworzą żywą tkankę miejską. [...] Zapach kawy wypitej w kawiarni z ulubioną osobą, smak pieczywa z konkretnej piekarni, ciepło bijące z restauracji w zimowy dzień – to wszystko tworzy naszą indywidualną historię w mieście”, pisze w swoim esejie studentka. Projekt jest dedykowany otwartej przestrzeni przed centrum handlowym Forum Gdańsk.

Angelika Grzeszczyk także zwróciła uwagę na potrzebę zatrzymania się i spowolnienia. Jej „Tłumik” przypomina strukturą schronienie. To bezpieczna, ażurowa stacja przystankowa, w której można na chwilę uciec od zgiełku miasta. Dzięki swojej konstrukcji pozwala dosłownie schować się przed otaczającym światem i zaznać poczucia bezpieczeństwa. „Tak wiele tracimy, kiedy po prostu podążamy z ustalonego punktu A do punktu B. Teraz mało kto ma czas i odwagę na to, żeby się po prostu rozejrzeć i pomyśleć, jak szybko zmieniają się miejsca, które codziennie mijamy”, pisze studentka. Grzeszczyk inspirowała się kształtami organicznymi takimi jak muszle, kokony i ludzkie gesty. Jej projekt jest mobilny, dzięki czemu z łatwością może być przetransportowany do miejsc o największym natężeniu ruchu czy hałasu. Projektantka jako przykładową przestrzeń realizacji wskazała wyjście z Dworca Kolejowego w Sopocie.

„Krystalizer” Soni Kiczko powstał z myślą o osobach, które przemierzają miasto w pośpiechu i są znieczulone na odczuwanie. Inspiracją stało się wyjście na koncert, gdzie studentka doświadczyła swoistego „trzęsienia ziemi”. Jak opowiada w swojej pracy, „deski pod nami aż drgały od dźwięków, tak jak i nasze wnętrza. Gdy koncert się skończył, nawet zejście po schodach było inaczej odczuwalne, gdyż nie dość, że w uszach przyjemnie dzwoniło, to nogi były jakby zmiękczone od drgań”. Studentka zaproponowała rozwiązanie w postaci hipnotyzującego, lustrzanego tunelu przy budynku Cristal we Wrzeszczu, który „zamienia hałas ruchliwej alei Grunwaldzkiej na obrazy, a drgania przenoszone z ulicy dodatkowo wprawiają wizualizacje w zaprojektowany rytm. Dzięki temu zabiegowi możemy doświadczać bodźców w odmienny sposób, a ma

Wybrane plansze prezentujące koncepcję projektu „Stepcity”, aut. Klaudia Ginter.
Selected boards presenting the concept of the “Stepcity” project, author: Klaudia Ginter.

ZAŁOŻENIA

- PROSTA STRUKTURA
- TŁUMIENIE DŹWIĘKU
- ODSUNIĘCIE SIĘ OD ZGIEŁKU MIASTA
- BEZPIECZNE MIEJSCE
- ZWRÓCENIE UWAGI
- PRZYSŁONIĘCIE
- MAŁA POWIERZCHNIA (dla 1-2 os.)

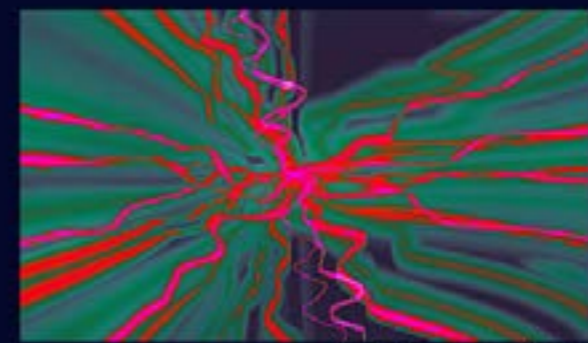
TŁUM PORYWA CIĘ ZA SOBĄ, A TY CHCESZ PO PROSTU NA CHWILĘ SIĘ ZATRZYMAĆ. ...

... Rozglądasz się szukając miejsca, gdzie będziesz mógł w spokoju porozmawiać przez telefon, zawiązać but, rozejrzeć się bez obawy, że ktoś szturchnie cie ramieniem albo powie coś niemiłego. Na drodze widzisz coś, czego wcześniej tutaj nie widziałeś, a przecież chodzisz tędy codziennie. Z pozoru struktura, która mogłaby być rzeźba, okazuje się idealnym schronieniem na ten potrzebny moment zatrzymania.

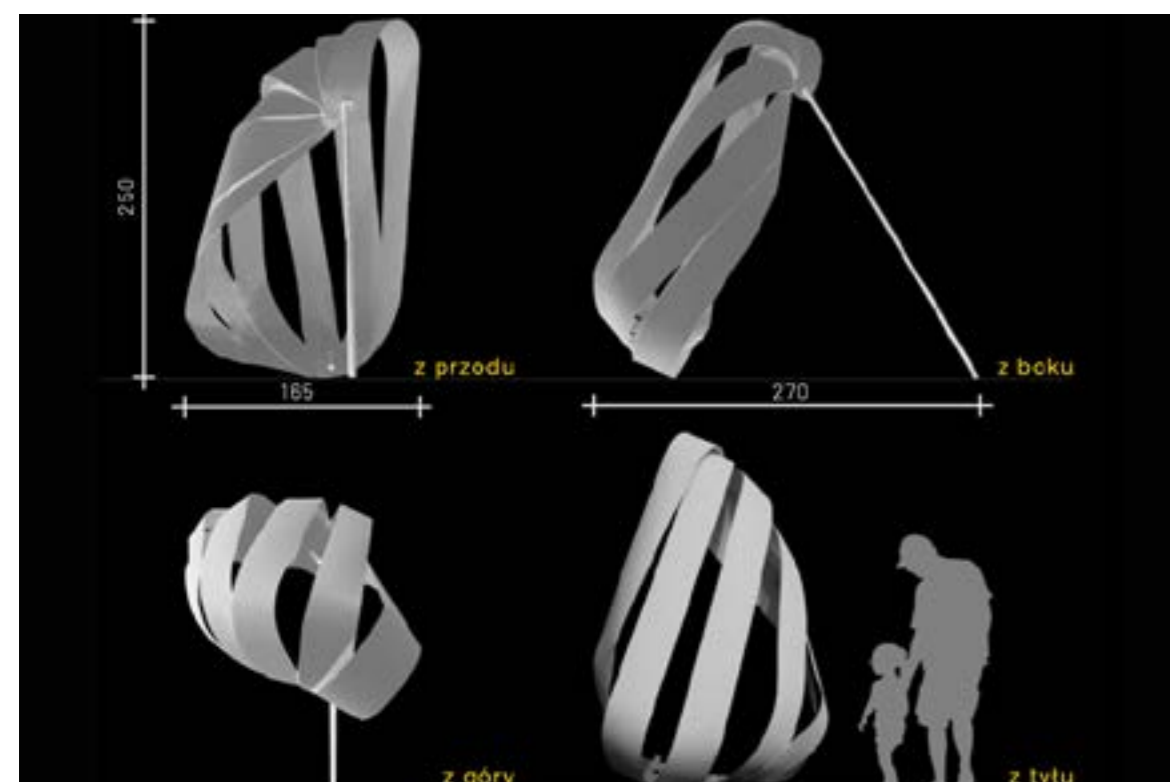

PROGRAM

Przy stale ruchliwej ulicy wchodzimy do lustrzanego tunelu w kształcie fali dźwięku, wewnątrz słyszymy odgłosy miasta w ściszeniu, ale nie widzimy ich źródła. Wejście znajduje się za czarną kotarą. Na środkowej, zaoblonej ścianie wyświetlane są wizualizacje podkreślające rytm dźwięków. Wizualizacje odbijają się w tym miejscu tunelu na posadzce, suficie i przeciwległej ścianie. Odczuwamy drgania w zależności od natężenia ruchu. W tunelu możemy sprawdzić wpływ tych samych bodźców pokazanych nam w inny sposób.

MIEJSCE

DLACZEGO TAKI KOLOR?

Nawiązanie do jednego z kolorów występujących w herbie Sopotu oraz do koloru jaki ma zazwyczaj linia styku horyzontu z wodą.

JAK TO JEST ZROBIONE?

- Ukształtowany stelaż metalowy.
- Materiał wodoszczelny naciągnięty na stelaż.
- Drewniane słupki wspierające konstrukcję.

ZEWNĘTRZE

Wybrane plansze prezentujące koncepcję projektu „Tłumik”, aut. Angelika Grzeszczyk.
Selected boards presenting the concept of the “Silencer” project, author: Angelika Grzeszczyk.

Wybrane plansze prezentujące koncepcję projektu „Krystalizer”, aut. Sonia Kiczko.
Selected boards presenting the concept of the “Crystalliser” project, author: Sonia Kiczko.

ROZFALOWYWACZ
ZAŁOŻENIA

- Działa na zmysł dotyku,
- przeznaczony do terenów nadmorskich,
- sprzyja zrelaksowaniu się,
- nawiązuje do otaczającej go scenerii,
- jest przyjazny dla każdej grupy wiekowej,
- nie wymaga zasilania,
- nie wymaga obsługi,
- nie powoduje zakłopotania.

ZMYSŁY W MIEŚCIE | Rozfalowywacz

ROZFALOWYWACZ
MODELE

ZMYSŁY W MIEŚCIE | Rozfalowywacz

ROZFALOWYWACZ
DZIAŁANIE

Osoba poszukująca chwili relaksu na plaży kładzie się na znajdującym się tam leżaku. Zamyka oczy, wsłuchuje się w dźwięki fal, ptaków, głosy mijających ją ludzi. Po chwili odczuwa rozluźniające działanie struktury leżaka. Jego nierówna powierzchnia powoduje delikatny ucisk na ciało użytkownika, co skutkuje rozluźnianiem się mięśni i umożliwia głęboką relaksację.

ZMYSŁY W MIEŚCIE | Rozfalowywacz

DANE TECHNICZNE
PROPONOWANE KSZTAŁTY
NAWIERZCHNI MASUJĄCYCH

średni wymiar pojedynczego elementu ok. 4cm

WYMIARY

ZMYSŁY W MIEŚCIE | Rozfalowywacz

through an individualised soundtrack, it highlights how diverse our experience of the city is. “In the urban space we pass a lot of people, but each of them remembers different frames, smells, puts his foot on the stairs or grasps the railing differently. Our ‘footprints’ – both visible and preserved in memory – create a living urban tissue. The smell of coffee drunk in a café with your favourite person, the taste of bread from a particular bakery, the warmth radiating from a restaurant on a winter’s day – all this creates our individual history in the city”, writes the student in her essay. The project is dedicated to the open space in front of the Forum Gdańsk shopping centre.

Angelika Grzeszczyk also drew attention to the need to stop and slow down. Her “Silencer” resembles a shelter in structure. It is a safe, openwork stopover where one can escape for a moment from the hustle and bustle of the city. Thanks to its construction, it literally allows you to hide from the surrounding world and experience a sense of security. “So much is lost when we simply walk from a fixed point A to point B. Nowadays, few people have the time or courage to simply look around and think about how quickly the places we pass every day change”, writes the student. Grzeszczyk was inspired by organic shapes such as shells, cocoons and human gestures. Her project is mobile, so it can easily be transported to places with the most traffic or noise. The designer pointed to the exit from the Sopot Railway Station as an example of the space for the implementation of the project.

“Crystalliser” by Sonia Kiczko was created for people who are in a hurry and are desensitised to feeling. The inspiration came from going to a concert, where the student expe-

rienced a kind of “earthquake”. As she recounts in her work, “the floorboards beneath us vibrated with the sounds, as did our insides. When the concert was over, even descending the stairs felt different, because not only did our ears ring pleasantly, but our legs felt softened by the vibrations”. The student proposed a solution in the form of a hypnotic, mirror-like tunnel by the Cristal building in Wrzeszcz, which “turns the noise of busy Grunwaldzka Avenue into images, and the vibrations transmitted from the street additionally set the visualisations into a designed rhythm. Thanks to this, we can experience stimuli in a different way, and this is intended to raise awareness of the intensity of the noise generated by the street, which accompanies us every day”. The tunnel resembles a wave of sound, and the intensity of the vibrations experienced depends on the volume of traffic. Kiczko rightly notes that the sounds of passing cars or people’s conversations have become inaudible to the modern city dweller. “Our increasing inattention, however, does not mean that the negative impact of noise on our body has decreased”, he adds.

Anna Neubauer also confronted the problem of undervaluing the sense of hearing in the city. As she writes, “people walk around wearing headphones, as if to communicate that they don’t need it. And the opposite is true. Hearing warns us of danger, shows us the way, allows us to smile when the birds are singing, to relax when the water is gurgling in the fountain. It allows us to experience the city from a completely different, as if closer, perspective”. The student referred to the onslaught of sensory stimuli that lead to residents of larger cities not noticing their immediate surroundings. “It is only when metal gets incredibly hot or prickly cold that it draws our attention. Wood remains invisible until a splinter

a intensywność odczuwanych drgań zależy od natężenia ruchu. Kiczko słusznie zauważa, że dźwięki mijających samochodów czy rozmów ludzi stały się dla współczesnego mieszkańca miasta niesłyszalne. „Nasza wzrastająca nieuwaga nie sprawia jednak, że obniżył się negatywny wpływ hałasu na nasz organizm”, dodaje.

Anna Neubauer także zmierzyła się z problemem niedoceniań zmysłu słuchu w mieście. Jak pisze, „ludzie chodzą w słuchawkach, jakby chcieli zakomunikować, że nie jest im on potrzebny. A jest wprost przeciwnie. Słuch ostrzega nas przed niebezpieczeństwem, wskazuje drogę, pozwala się uśmiechnąć, gdy śpiewają ptaki, zrelaksować, gdy w fontannie szumi woda. Pozwala doświadczyć miasta z zupełnie innej, jakby bliższej perspektywy”. Studentka odniosła się do natłoku bodźców zmysłowych, które prowadzą do niezauważania bezpośredniego otoczenia u mieszkańców większych miast. „Dopiero gdy metal robi się niesamowicie gorący lub kłująco zimny, zwraca naszą uwagę. Drewno pozostaje niewidzialne do momentu, gdy wbije nam się drzazga. Poza ekstremami, te rzeczy dostrzegamy tylko, gdy są nowe i mogą zagrać elementem zaskoczenia”, dodaje.

„Rozfallowywacz” Olgi Penar to projekt o strukturze powodującej nieinwazyjną akupresurę. Projektantka zauważyła potrzebę stworzenia systemowych mebli miejskich wyposażonych w dodatkową funkcję automasażu. Dzięki wałkom i wypustkom siedzisko wywiera nacisk na mięśnie. W efekcie ciało jest rozluźnione, a układ nerwowy uspokojony. „Czasem wystarczy zaburzenie tylko jednego ze zmysłów, by diametralnie odmienić oblicze danego miejsca, jego odbiór i wyraz. Nagle, po zamknięciu oczu,

odkrywamy młasczące dźwięki wydawane przez buty odrywające się od mokrego podłoża lub nieustanny szelest codziennej krzątania, ujawnia się nam każda najmniejsza nierówność chodników i poręczy, zdajemy sobie sprawę ze szczegółów, które wcześniej nam umykały”, opowiada studentka. „Rozfallowywacz” jest przeznaczony do terenów nadmorskich, jednak doskonale odnalazłby się we wszystkich miejscach kontemplacji natury. Projekt jest niezwykle prosty w obsłudze i nie wymaga zasilania. Dzięki temu nie wzbudza w użytkownikach poczucia zakłopotania. Wystarczy położyć się na leżaku, zamknąć oczy, wsłuchać się w dźwięk fal i wejść w stan głębokiego relaksu.

Podsumowanie

Wszystkie projekty odnosiły się do potrzeby rozszerzenia doświadczeń zmysłowych z uprzywilejowanego wzroku na pozostałe zmysły. W trakcie warsztatów poświęciliśmy dużo czasu na rozmowę o tym, jak odbieramy rzeczywistość i co my, jako projektanci, moglibyśmy zrobić inaczej, aby w codziennej relacji z miastem było nam lepiej. Pojawiły się między innymi ciekawe koncepcje sensorycznych balustrad, które zimą nie tworzą mrozących dłonie narzędzi tortur, oraz miejskie „krzykowiska”, gdzie moglibyśmy wyrzucić z siebie męczące nas frustracje, mając przy tym pewność, że nikt nas nie usłyszy. Pochyliłyśmy się także nad zaznaczeniem obecności innych ludzi wokół nas oraz wyrwaniem się z anonimowości wielkich miast czy tłumów. Studentki chętnie dzieliły się z nami swoimi przemyśleniami i potrzebami, uzmysławiając nam, jak ważne jest wyjście poza utarty schemat nauczania wzornictwa. Zachęcenie młodych ludzi do analizowania własnych doświadczeń, szansa na skonfrontowanie się z grupą, odkrywanie prze-

strzeni w inny sposób, niż robimy to na co dzień, a także „poruszenie wyobraźni” pozwoliło wytworzyć nowy punkt widzenia w projektowaniu. Ograniczony czas warsztatów, a także ich forma (warsztaty były dla chętnych i odbywały się po obowiązkowych zajęciach) nie pozwoliły na finalną realizację rozwiązań produkcyjnych. Dały jednak możliwość stworzenia przemyślanych i wartościowych koncepcji. Wierzę, że w kolejnych latach będziemy mieli możliwość wdrożenia tego typu podejścia do projektowania do szerszego spektrum nauczania.

is driven into us. Beyond the extremes, we only notice these things when they are new and can play with the element of surprise”, he adds.

“Wavemaker” by Olga Penar is a project with a structure that causes non-invasive acupressure. The designer noticed the need to create systemic urban furniture equipped with an additional self-massage function. Thanks to rollers and tabs, the seat exerts pressure on the muscles. As a result, the body is relaxed and the nervous system is calmed. “Sometimes a disturbance of just one of the senses is enough to dramatically change the face of a place, its perception and expression. Suddenly, after closing our eyes, we discover the clinking sounds made by shoes pulling away from the wet ground or the constant rustling of everyday busyness, every smallest unevenness of pavements and railings is revealed to us, we become aware of details that previously escaped us”, says the student. “Wavemaker” is designed for coastal areas, but it would find itself perfectly in all places of contemplation of nature. The project is extremely simple to use and does not require power. As a result, it does not make users feel embarrassed. Just lie down on the deckchair, close your eyes, listen to the sound of the waves and enter a state of deep relaxation.

Summary

All projects referred to the need to extend the sensory experience from privileged sight to the other senses. During the workshop we spent a lot of time talking about how we perceive reality and what we, as designers, could do differently to improve our everyday relationship with the city. Among other things, we came up with interesting concepts

of sensory railings that do not turn into hand-chilling instruments of torture in winter, and urban “shouting posts” where we could vent our frustrations, safe in the knowledge that no one would hear us. We also took care to mark the presence of other people around us and to break out of the anonymity of big cities or crowds. The students were eager to share their thoughts and needs with us, making us realise how important it is to go beyond the usual pattern of teaching design. Encouraging young people to analyse their own experiences, a chance to confront the group, exploring the space in a different way than we do it every day, as well as “stirring the imagination” allowed us to create a new point of view in design. The limited time of the workshop, as well as its form (the workshop was voluntary and took place after the obligatory classes) did not allow for the final realisation of production solutions. However, they gave an opportunity to create well thought-out and valuable concepts. I believe that in the following years we will have the opportunity to implement this type of approach to design in a wider spectrum of teaching.

Zmysły w mieście – warsztaty

Wydział Architektury i Wzornictwa

prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka
mgr Joanna Jurga

studenci:

Klaudia Ginter

Angelika Grzeszczyk

Sonia Kiczko

Olga Penar

Człowiek w przestrzeni miejskiej wydaje się tracić na swojej indywidualności. Miasto tworzy dzisiaj specyficzny wzorzec relacji międzyludzkich – jego tkanka zdaje się być labiryntem dla bezimiennego tłumu poruszających się po nim przechodniów, w którym każdy z nich szuka własnej drogi. Mimo to każdy z nas doświadcza przestrzeni miejskiej inaczej – próbujemy ją oswoić, nazywając ulubione miejsca, chodząc znanymi ścieżkami, dokumentując swoją obecność w pewnych miejscach na fotografiach czy zostawiając ślady. Klódki na mostach czy podpisy na ścianach to naoczny dowód na to, jak silna jest w nas potrzeba utożsamienia się z daną przestrzenią. Zmysł wzroku w pewnych momentach zdaje się być nieadekwatny do naszego pragnienia odczuwania przestrzeni i przynależności do niej. Miasta zdają się dzisiaj przeskalowane – my zaś, nie mając osobowych punktów odniesienia, czujemy się w nich mali i bezimienni. W przestrzeni miejskiej mijamy mnóstwo ludzi, jednak każdy z nich zapamiętuje inne kadry, zapachy, inaczej stawia stopę na schodach czy chwyta poręcz. Nasze „ślady” – zarówno

te widoczne, jak i utrwalone w pamięci, tworzą żywą tkankę miejską. Każdy z nas, żyjąc w danej przestrzeni, mógłby stworzyć własną „mapę miasta”, opartą nie na suchych lokalizacjach, a na doświadczeniach. Zapach kawy wypitej w kawiarni z ulubioną osobą, smak pieczywa z konkretnej piekarni, ciepło miejskiego ogrzewacza w zimowy dzień – to wszystko tworzy naszą indywidualną historię w mieście. To właśnie prywatne, choć jednocześnie miejskie ścieżki przeplatają się ze sobą, tworząc preteksty do rozmów, przywoływania wspomnień, przypadkowych spotkań. Bardziej lub mniej świadomie zostawiamy ślady w przestrzeni miejskiej – a czy ślad miasta możemy zabrać ze sobą?

Senses in the city – workshops

Faculty of Architecture and Design

prof. ASP dr hab. Bogumiła Józwicka
mgr Joanna Jurga

studenci:

Klaudia Ginter

Angelika Grzeszczyk

Sonia Kiczko

Olga Penar

In the urban space man seems to lose his individuality. The city today creates a specific pattern of human relations – its fabric seems to be a labyrinth for the nameless crowd of passers-by, in which each of them searches for their own way. Nevertheless, each of us experiences urban space differently – we try to tame it by naming our favourite places, walking along familiar paths, documenting our presence in certain places in photographs or leaving traces. Padlocks on bridges or signatures on walls are visual proof of how strong our need to identify with a given space is. The sense of sight seems at times to be inadequate to our desire to feel space and to belong to it. Cities today seem to be overscaled – and we, having no personal points of reference, feel small and nameless within them. In the urban space we pass a lot of people, but each of them remembers different frames, smells, puts his foot on the stairs or grasps the railing differently. Our “traces”, both visible and preserved in memory, form the living fabric of the city. Each of us, living in a given space, could create our own “city map”, based not on dry locations, but

on experiences. The smell of coffee in a café with a favourite person, the taste of bread from a particular bakery, the warmth of a city heater on a winter’s day – all this creates our individual history in the city. It is the private, but at the same time urban paths that interweave, creating pretexts for conversations, recalling memories, chance encounters. More or less consciously we leave traces in the urban space – and can we take the traces of the city with us?

„Stepcity”. Rytm kroków, ślad dźwięków

Klaudia Ginter

Stepcity

Koncepcja instrumentu miejskiego „Stepcity” jest odpowiedzią na problem jedynie wzrokowego doświadczania miasta. Szum miejski staje się dziś czymś na wzór niezidentyfikowanej, ciężkiej masy, z której nie jesteśmy w stanie wyselekcjonować dźwięków miasta. Instalacja ma na celu obudzenie „zombie”, czyli zwrócenie uwagi na otaczającą rzeczywistość oraz uwrażliwienie przechodniów na bodźce pozawzrokowe. Różnorodne posadzki stanowiące próbkę materiałów występujących w mieście zostały zaprojektowane tak, aby podbijać efekt akustyczny danego fragmentu. Każdy użytkownik może w czasie rzeczywistym uchwycić swoją obecność w przestrzeni miasta, słysząc rytm własnych kroków. Ścieżki dźwiękowe umieszczone są nad przestrzenią rezonującą dźwięk, gdzie umieszczony jest również rejestrator dźwięku. Użytkownik wybiera ścieżkę, po której chce przejść, obok zaś umieszczony jest identyfikator, który po dotknięciu wyświetla numer – po zapamiętaniu można odnaleźć swoje nagranie w aplikacji. Użytkownik może skupić się na aktualnych doznaniach akustycznych lub kontynuować zabawę w aplikacji. Aplikacja wykorzystuje analizator widma oraz oscyloskop do wizualizacji każdego pojedynczego „rytmu”,

a dzięki algorytmom użytkownik ma możliwość wyszukania podobnych „rytmów” oraz dopasowania muzyki do swoich kroków na podstawie baz danych Spotify. Koncepcja jest dedykowana otwartej przestrzeni przed Forum Gdańsk. Koncepcja poprzez element interaktywnej zabawy ma podkreślać znaczenie zmysłu słuchu w mieście.

Rytm kroków, ślad dźwięków

Mówi się, że miasta tętnią życiem. Daleko nam jednak dzisiaj do gwaru będącego wynikiem spotkań na targowiskach, rynkach czy podmiejskich uliczkach. Dzisiaj gwar miasta, szczególnie w okresie przedświątecznym czy turystycznym, to dźwięk przejeżdżających samochodów, muzyki z odbiorników czy szybkie kroki przechodniów spieszących w celu załatwienia własnych spraw. Szum miejski staje się czymś na wzór niezidentyfikowanej, ciężkiej masy. Od takiego hałasu uciekamy dzisiaj na dwa sposoby – we własny „hałas”, zakładając słuchawki, lub w ciszę, „wylączając” niejako zmysł słuchu na rzecz wpatrywania się w przestrzeń lub, co gorsza, w ekran telefonu. W wątpliwej jakości koncercie dźwięków często nie jesteśmy w stanie wylapać tych, które są rzeczywistą, uspokajającą melodią przestrzeni – szumu drzew i wiatru,

“Stepcity”. Rhythm of steps, trace of sounds

Klaudia Ginter

Stepcity

The concept of the urban instrument “Stepcity” is a response to the problem of merely visually experiencing the city. Urban noise today becomes something like an unidentified, heavy mass from which we are unable to select the sounds of the city. The installation aims to wake up the “zombies”, i.e. to draw attention to the surrounding reality and to sensitise passers-by to non-visual stimuli. The various floors, which are samples of the materials found in the city, have been designed to enhance the acoustic effect of a given fragment. Each user can capture their presence in the city space in real time by hearing the rhythm of their own steps. The sound tracks are placed above the resonating space, where a recorder is also placed. The user selects the track they want to walk on, and next to it is an ID that displays a number when touched – once memorised, you can find your recording in the app. The user can focus on the current acoustic experience or continue playing with the app. The app uses a spectrum analyser and oscilloscope to visualise each individual “rhythm”, and thanks to algorithms, the user is able to search for similar “rhythms” and match music to their steps based on Spotify databases. The concept is dedicated to the open space

in front of Forum Gdańsk. The concept, through an element of interactive play, aims to highlight the importance of the sense of hearing in the city.

Rhythm of steps, trace of sounds

Cities are said to be bustling with life. Today, however, we are far from the bustle resulting from meetings in markets, squares or suburban streets. Today, the bustle of the city, especially during the pre-holiday or tourist season, is the sound of passing cars, music from television sets or the rapid footsteps of passers-by hurrying to do their business. Urban noise becomes something like an unidentified, heavy mass. We escape from such noise in two ways – into our own “noise”, by putting on headphones, or into silence, by “switching off”, as it were, our sense of hearing in favour of staring into space or, even worse, at the screen of our phone. In a dubious concert of sounds, we are often unable to catch the real, calming melody of space – the rustle of trees and wind, birds singing, our own footsteps on uneven floors, the music of a street player lost in the distance or even the voice of our interlocutor. Since time immemorial, hearing has been used by living organisms to communicate and to recognise

śpiewu ptaków, własnych kroków na niejednorodnych posadzkach, muzyki ulicznego grajka gubiącej się w oddali czy nawet głosu swojego rozmówcy. Od niepamiętnych czasów słuch był wykorzystywany przez organizmy żywe do komunikacji oraz rozpoznawania otoczenia. Nocą zarówno u zwierząt, jak i u ludzi w sytuacjach niebezpiecznych lub pozbawionych możliwości naocznej oceny sytuacji zmysł słuchu naturalnie się wyostża. Dziś, przytłoczeni nadmiarem dźwięków w mieście, jesteśmy zdani przede wszystkim na swój wzrok, który również zdaje się być „okaleczony” przez ilość kontrastów, świateł i komunikatów i wizualnych. Potrzeba nam w mieście wyciszenia i skupienia lub przynajmniej selekcji dźwięków istotnych czy przyjemnych. Kiedy zamkniemy oczy, doświadczymy przestrzeni miejskiej zupełnie inaczej – co wtedy pomoże nam określić lokalizację czy kierunek? Czy będziemy w stanie rozpoznać kogoś wśród przechodniów? Czy ominiemy przeszkodę, której nie jesteśmy w stanie zobaczyć? Przenikające się obrazy i dźwięki tworzą często niespójne komunikaty – miasto powinno pozwolić doświadczać się selektywnie. Mówi się, że każdy człowiek ma swój „rytm” dnia, choć często nie zdajemy sobie sprawy, ile kroków, niejako „taktów”, stawiamy właśnie w przestrzeni miasta.

their surroundings. At night, both animals and humans have a naturally heightened sense of hearing in situations that are dangerous or lacking visual perception. Today, overwhelmed by the excess of sounds in the city, we are mainly dependent on our eyesight, which also seems to be “mutilated” by the amount of contrasts, lights and visual messages. What we need in the city is silence and concentration, or at least a selection of sounds that are relevant or pleasant. When we close our eyes, we experience urban space in a completely different way – what then helps us to determine location or direction? Will we be able to recognise someone among passers-by? Will we be able to avoid an obstacle that we cannot see? Intermingling images and sounds often create incoherent messages – the city should allow us to experience itself selectively. It is said that everyone has their own “rhythm” of the day, although we often don’t realise how many steps, or “bars”, so to speak, we take in the city space.

PROJEKTOWANIE DLA ZMYSŁÓW W MIEŚCIE

AUTOR: KLAUDIA GINTER

KONCEPCJA INSTALACJI DŹWIĘKOWEJ
STEPCITY DLA FORUM GDAŃSK

„Tłumik”. Ucieczka od zgiełku, ochrona przed tłumem “Silencer”. Escape from noise, protection from crowds

Angelika Grzeszczyk

Miasto oddziałuje na zmysły na każdym kroku. Mało kto ma jednak czas i jest na tyle uważny, żeby po prostu rozejrzeć się i pomyśleć, jak szybko zmieniają się miejsca, które codziennie mijamy. Dopiero wyraziste zjawiska i sytuacje sprawiają, że zwraca się na nie uwagę. Wschód słońca, źdźbło trawy przebijające się przez kostkę brukową, blik na szklanej fasadzie budynku... To właśnie te nieuchwytnie wrażenia skłoniły autorkę do refleksji i zaowocowały powstaniem „Tłumika”. Obiekt ma być bezpiecznym miejscem, które pozwoli na ucieczkę od zgiełku miasta. Z założenia ma tworzyć krótkotrwały proces, podczas którego użytkownik może przystanąć, schować się, zebrać myśli – po prostu zająć się sobą. „Tłumik” ma pomóc zwłaszcza osobom, które mają problem z odnalezieniem się w zatłoczonych miastach. Prosta konstrukcja, częściowe wytłumienie dźwięku i osłonięcie od zgiełku miasta ma dodatkowo wzmacniać poczucie bezpieczeństwa. Inspiracją do ostatecznej formy były kształty organiczne takie jak muszle, kokony oraz zwykłe ludzkie gesty. Obiekt może być umieszczony w różnych miejscach, gdzie duży ruch jest powszechnym zjawiskiem, ale jako przykład docelowej lokalizacji wybrano dworzec w Sopocie. Kolor nawiązuje do herbu tego miasta oraz do odcienia, jaki tworzy się na linii horyzontu, na styku wody z niebem.

The city affects the senses at every turn. Few people, however, have the time or the attention span to simply look around and think how quickly the places they pass by every day change. It is only the most expressive phenomena and situations that make you pay attention. The sunrise, a blade of grass breaking through the cobblestones, light reflected from the glass facade of a building... It is these elusive impressions that made the author reflect and that led to the creation of the “Silencer”. The building is meant to be a safe place to escape from the hustle and bustle of the city. It is intended to create a short process during which the user can stop, hide, collect their thoughts – simply take care of themselves. “Silencer” is intended to help especially people who have trouble finding their way in crowded cities. The simple design, partial soundproofing and shielding from the noise of the city is meant to further enhance the sense of security. The final form was inspired by organic shapes such as shells, cocoons and ordinary human gestures. The object can be placed in various places where heavy traffic is common, but the train station in Sopot was chosen as the target location. The colour refers to the coat of arms of this city and to the shade created on the horizon line, at the meeting point of water and sky.

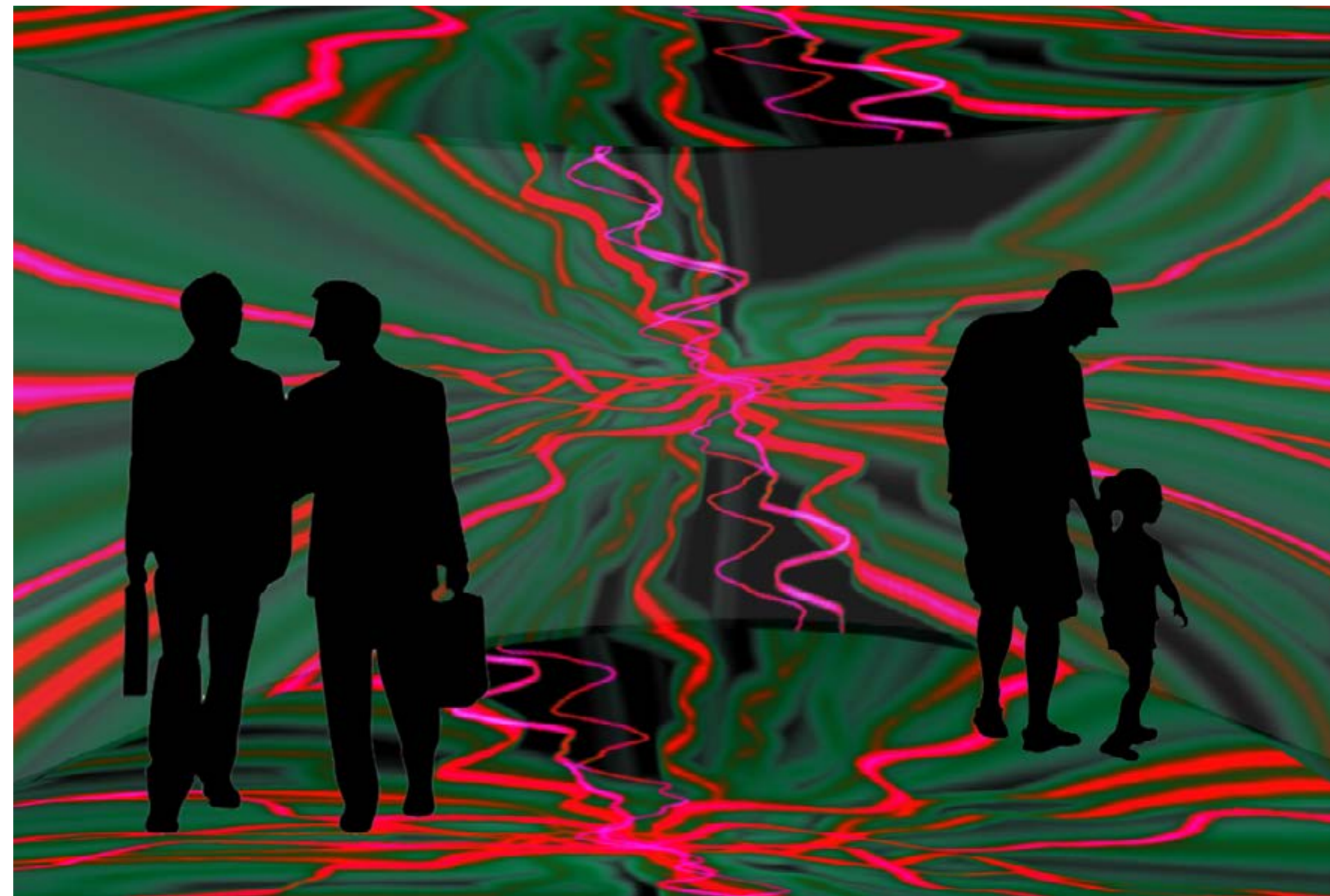

„Moc hałasu”. Krystalizator – hipnotyzujący tunel drgający “Power of noise”. Crystalliser – hypnotising vibrating tunnel

Sonia Kiczko

Projekt dla zmysłów bazował na zaobserwowaniu, w jaki sposób oddziałują na nas bodźce w mieście, jaki mają wpływ na nasze samopoczucie i zdrowie. W swojej koncepcji autorka chciała zwrócić uwagę na moc hałasu, jakiego na co dzień doświadczamy, przechodząc przy jakiegokolwiek ruchliwej ulicy. Dźwięki mijających nas samochodów, komunikacji miejskiej czy rozmów ludzi z biegiem czasu, jaki spędzamy w mieście, stały się niemal niesłyszalne. Dodatkowo zagłuszamy je, nosząc na przykład słuchawki. Nasza wzrastająca nieuwaga nie sprawia jednak, że obniżył się negatywny wpływ hałasu na nasz organizm. Dlatego też powstała koncepcja hipnotyzującego tunelu, który zamienia hałas ruchliwej alei Grunwaldzkiej na obrazy, a drgania przenoszone z ulicy dodatkowo wprawiają wizualizacje w zaprojektowany rytm. Dzięki temu zabiegowi możemy doświadczać bodźców w odmienny sposób, a ma to na celu zwiększenie świadomości intensywności generowanych przez ulicę hałasów, które towarzyszą nam każdego dnia.

This project for the senses was based on an observation of how stimuli in the city affect us, how they affect our well-being and health. In her concept, the designer wanted to draw attention to the power of noise, which we experience every day when passing by any busy street. The sounds of passing cars, public transport or people talking have become almost inaudible over the time we have spent in the city. We also drown them out by wearing headphones, for example. However, our increasing inattention does not reduce the negative effects of noise on our body. This is why the concept of a hypnotic tunnel was created, which transforms the noise of the busy Grunwaldzka Avenue into images, and vibrations transmitted from the street additionally set visualisations to the designed rhythm. Thanks to this procedure we can experience stimuli in a different way, and this is intended to increase our awareness of the intensity of the noise generated by the street, which accompanies us every day.

„Rozfalowywacz”. Siedzisko/leżysko do autoakupresury “Wavemaker”. Seat/bed for auto-acupressure

Olga Penar

Siedzisko znajduje się na plaży lub na terenach nadmorskich. Użytkownik może usiąść na nim jak na ławce, ale również położyć się jak na leżaku. Po ułożeniu się na nim nieregularności na powierzchni siedziska zapewniają autoakupresurę. Osoba poszukująca chwili relaksu na plaży kładzie się na znajdującym się tam leżaku. Zamyka oczy, wsłuchuje się w dźwięki fal, ptaków, głosy mijających ją ludzi. Po chwili odczuwa rozluźniające działanie struktury leżaka. Jego nierówna powierzchnia powoduje delikatny ucisk na ciało użytkownika, co skutkuje rozluźnianiem się mięśni i umożliwia głęboką relaksację.

The seat is located on the beach or in coastal areas. The user can sit on it like on a bench, but also lie down like on a deck chair. After lying on it, the irregularities on the surface of the seat provide auto-acupressure. A person looking for a moment of relaxation on the beach lies down on the lounger. Closes his eyes, listens to the sounds of the waves, the birds, the voices of passing people. After a while, the structure of the deckchair has a relaxing effect. The uneven surface of the couch puts gentle pressure on the body, which results in the muscles relaxing and enables one to relax deeply.

Z jednej kreski

Pracownia Form Rzeźbiarsko-Architektonicznych

Wydział Architektury i Wzornictwa

prof. ASP dr hab. Marta Branicka

studenci:

Karol Drobniewski

Martyna Grochowalska

Jakub Hazuka

Małgorzata Just

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Nataliya Leno

Julia Pyrdoł

From a single line

Sculptural and Architectural Forms Studio

Faculty of Architecture and Design

prof. ASP dr hab. Marta Branicka

students:

Karol Drobniewski

Martyna Grochowalska

Jakub Hazuka

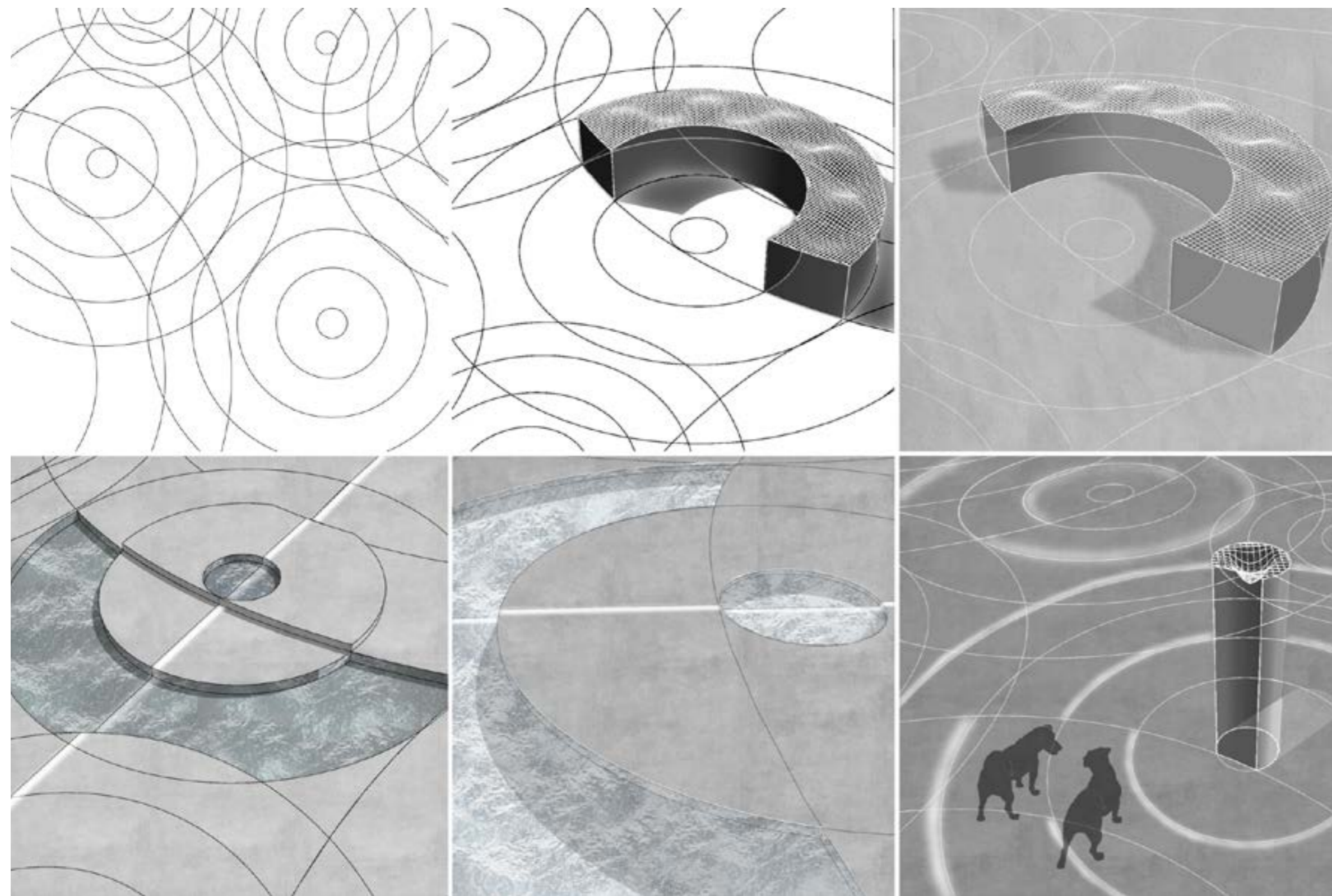
Małgorzata Just

Joanna Kazimierczyk

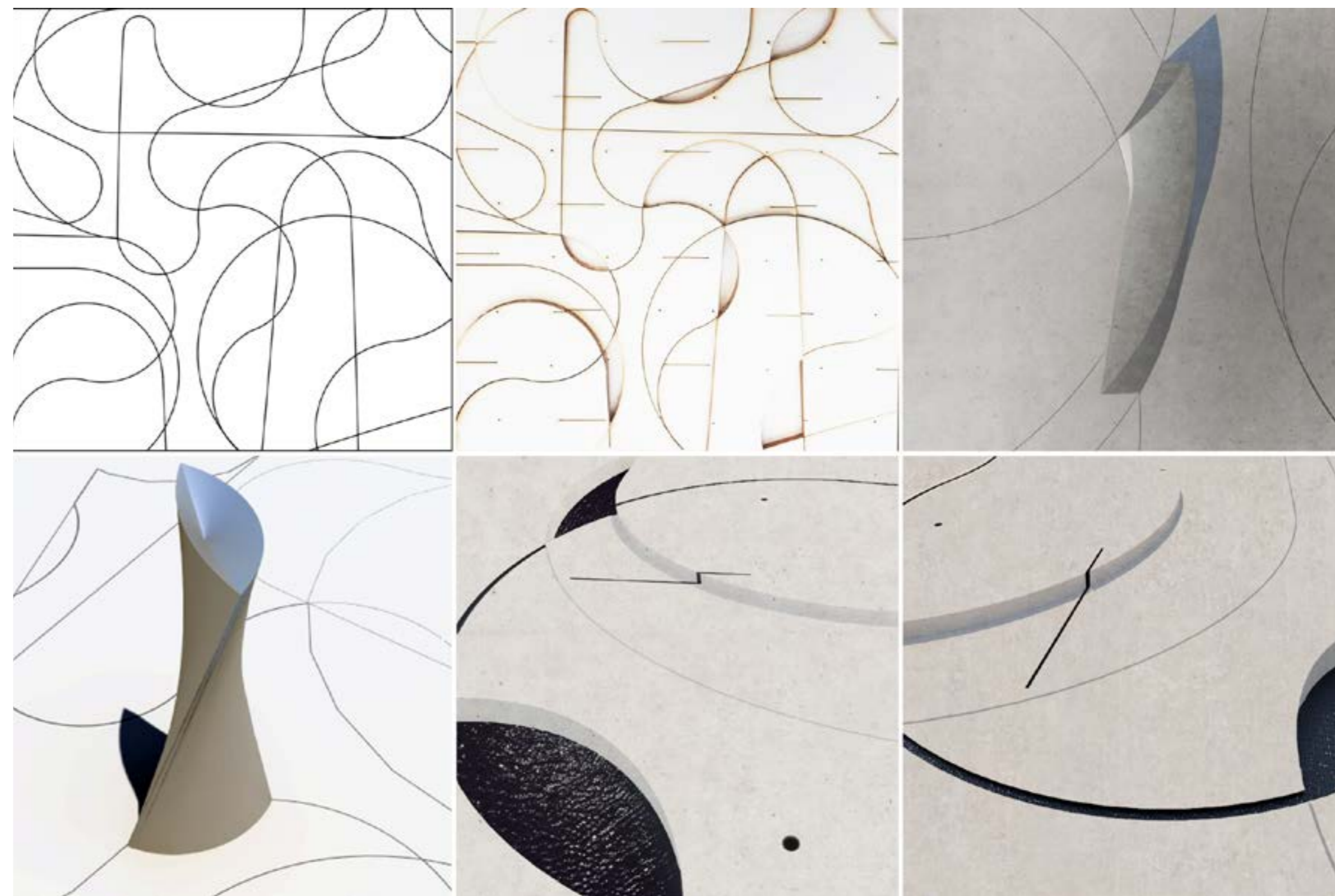
Zuzanna Lach

Nataliya Leno

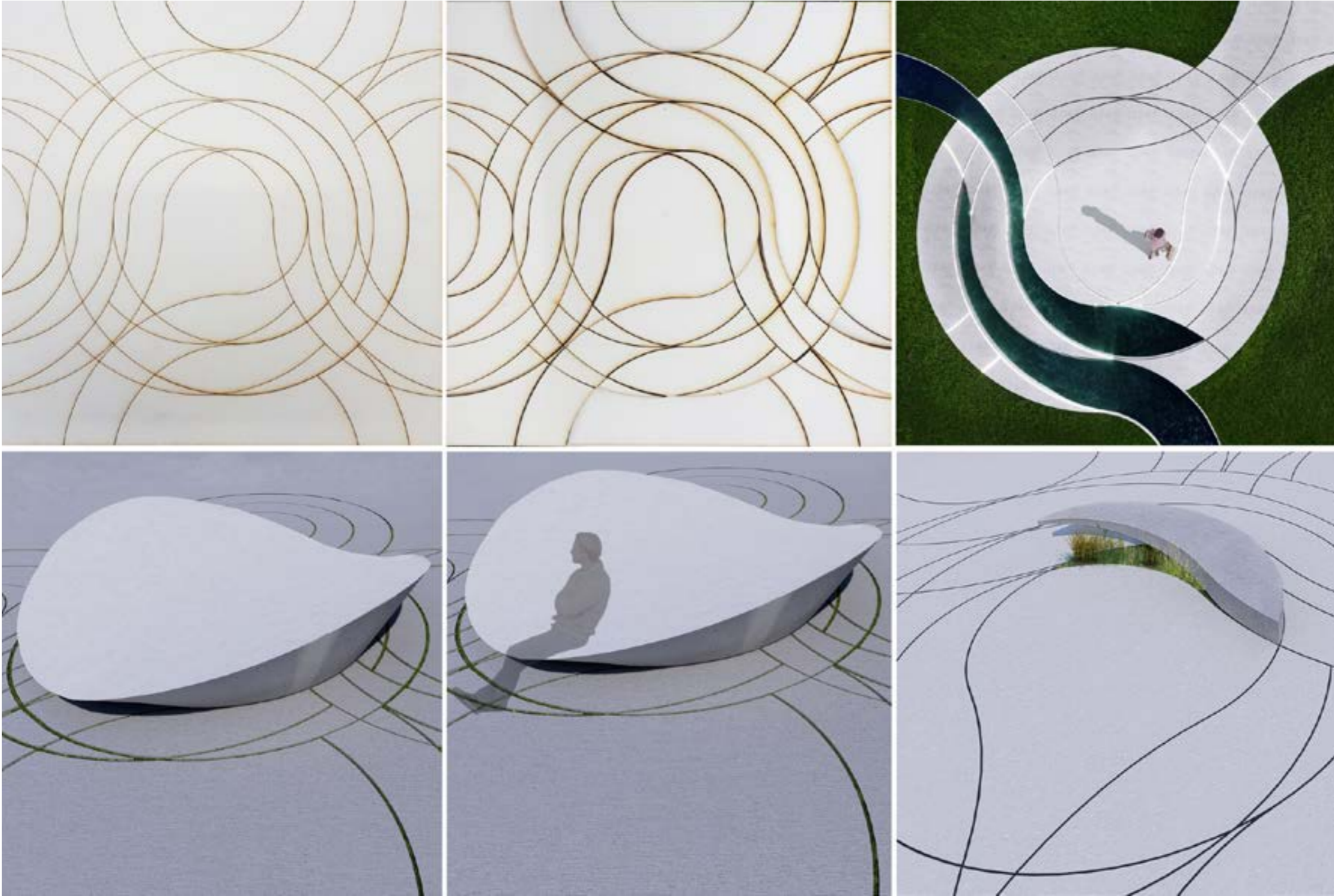
Julia Pyrdoł

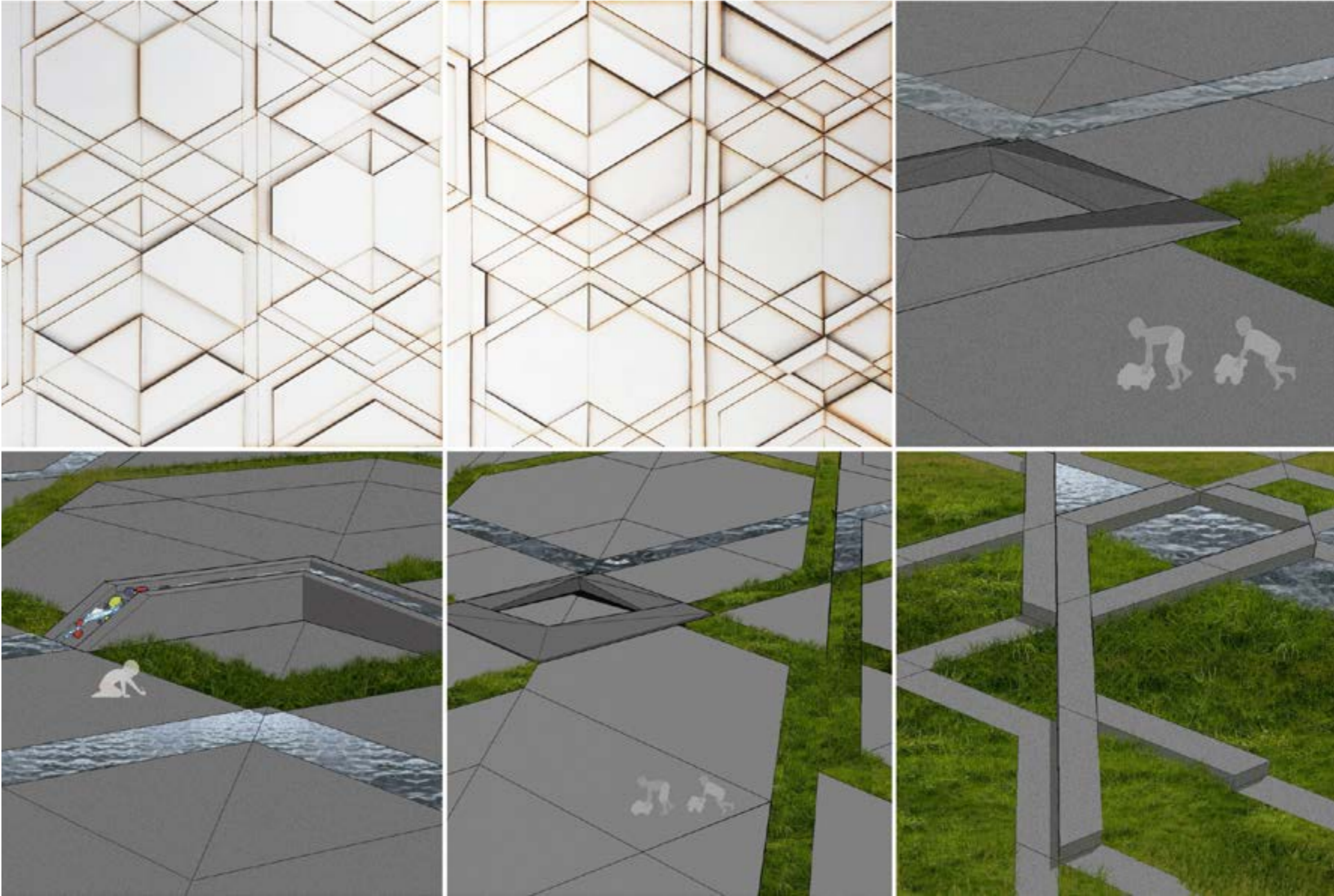
proj. Małgorzata Just

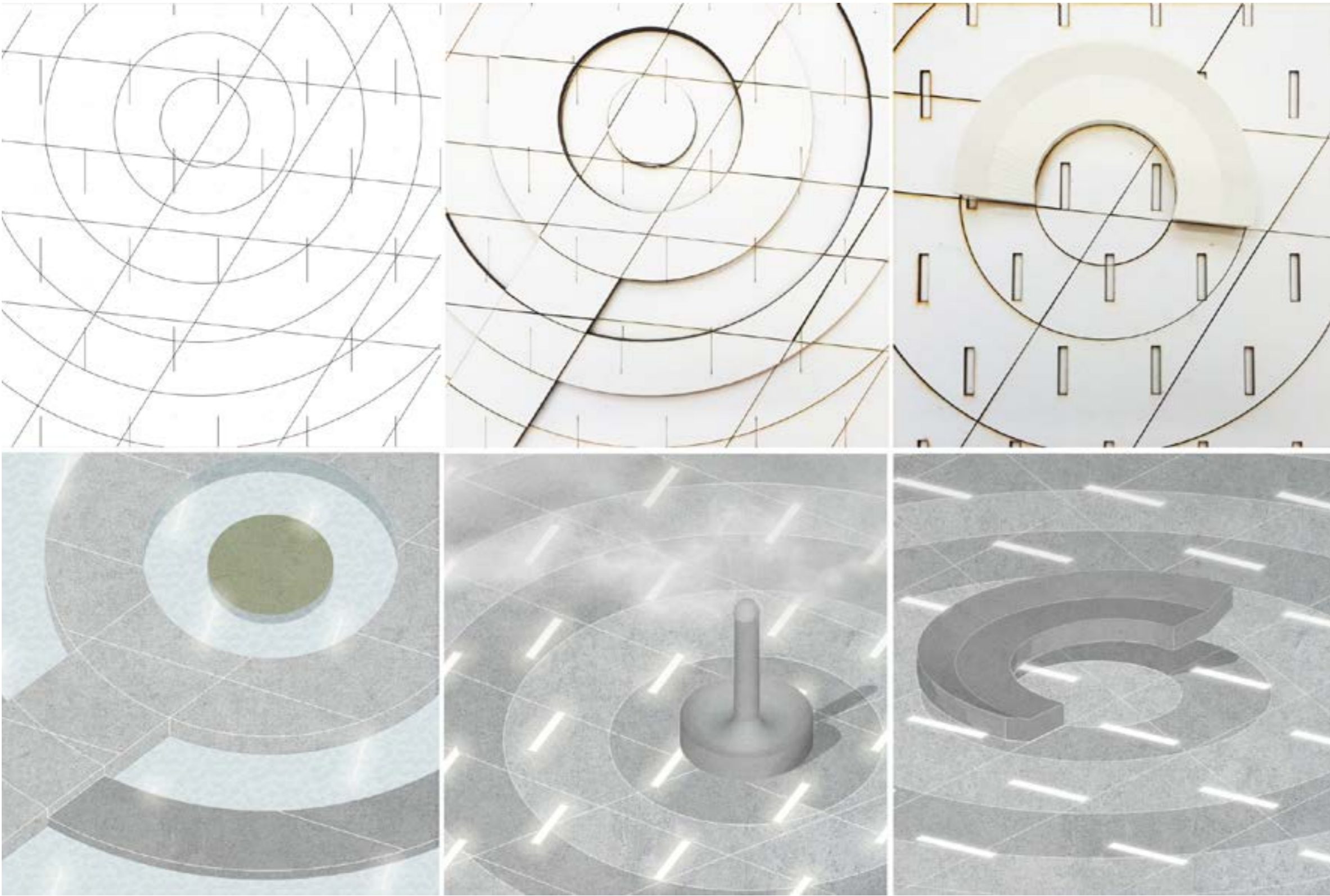
proj. Zuzanna Lach

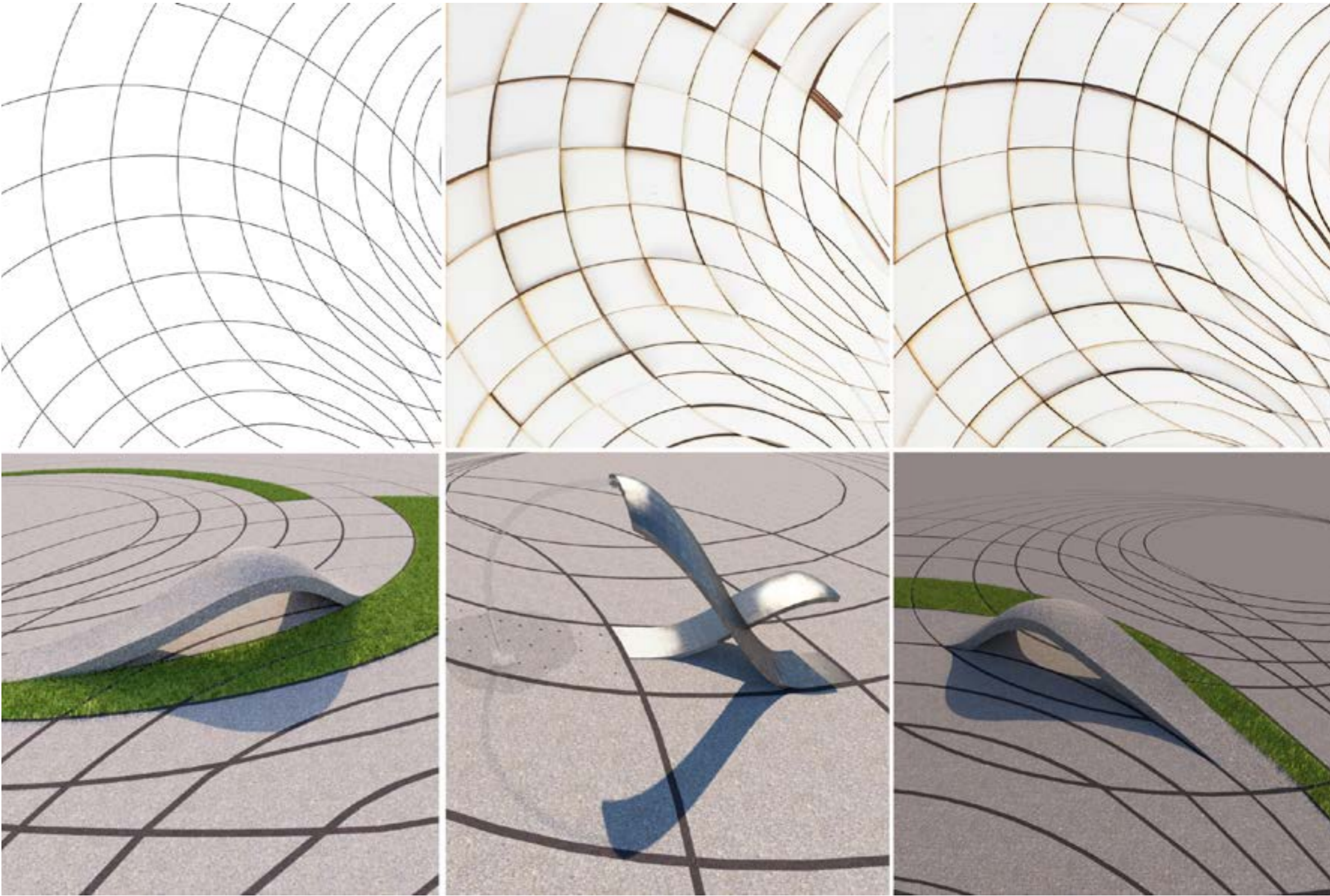
proj. Julia Pyrdol

proj. Joanna Kaźmierczyk

proj. Karol Drobniewski

proj. Jakub Hazuka

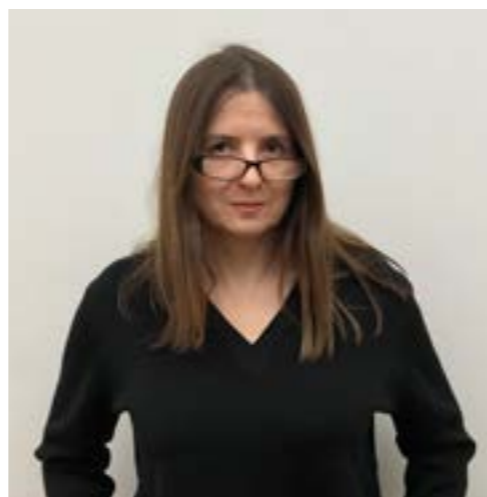
Prowadząca

Supervisor

prof. ASP dr hab. Marta Branicka

Rzeźbiarka, doktor habilitowany sztuki, profesor ASP, absolwentka Wydziału Rzeźby Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Pięknych w Gdańsku. Obecnie związana zawodowo z Wydziałem Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, prowadzi Pracownię Form Rzeźbiarsko-Architektonicznych. Uczestniczka wielu wystaw indywidualnych i zbiorowych oraz sympozjów rzeźbiarskich. Zajmuje się zarówno małymi formami, jak i realizacjami *open space*.

Sculptor, *doctor habilitatus* of fine arts, Professor of the AFA, graduate of the Faculty of Sculpture at the State Higher School of Fine Arts in Gdańsk. Currently works at the Faculty of Architecture and Design of the Academy of Fine Arts in Gdańsk, where she runs the Studio of Sculptural and Architectural Forms. Participant of numerous solo and group exhibitions as well as sculpting symposiums. Creates both small forms and open-space realisations..

fot. I. Dzierzko-Bukal

Wyimaginowana funkcja

Pracownia Struktur Przestrzennych

Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Klaudia Ginter

Jan Kisiel

Beata Majkowska

Julia Pyrdoł

Zuzanna Stróżykiewicz

Krystian Tymański

prof. ASP dr hab. Krzysztof Ludka

Przedmiot wypełnia część zajęć z Podstaw Projektowania i przewiduje wykonanie zadań polegających na zaprojektowaniu i wymodelowaniu w materiale obiektów o określonej, najczęściej abstrakcyjnej funkcji realizującej się w rozpoznanym przez studentów środowisku oddziaływań fizycznych i estetycznych. Zadania określone hasłami takimi jak „ugięcie”, „zakleszczenie”, „zrównoważenie”, „stabilizacja”, „ściskanie” czy „rozciąganie” mają na celu kształtowanie umiejętności przeprowadzenia analizy projektowej i w efekcie określenia elementarnych struktur realizujących zadaną funkcję, rozbudowywanie ich w oparciu o logikę zastosowanych materiałów i technologii, ciągle analizowanie pojawiającej się formy pod kątem funkcji, jaką pełnią poszczególne elementy struktury, a ponadto odkrywanie wartości estetycznych rodzącego się obiektu. Jego wyimaginowana funkcja utrudnia bezpośrednio odwołanie się do istniejących artefaktów i inicjuje u studentów działania twórcze wymagające indywidualnego podejścia do postawionego problemu. Własna realizacja projektu, kontakt z materiałem, narzędziem i technologią, zapewniając materiał do nowych spostrzeżeń, wyłaniają sposób projektowania przez modelowanie.

Zakres zadania obejmuje takie elementy, jak umiejętność budowanie modelu 3D w programie AutoCAD i zapis informacji o przestrzennym kształcie obiektu w rzutach prostokątnych. Wyszczególniona problematyka bazuje na programach nauczania dla wykładów z podstaw konstrukcji, materiałoznawstwa i technik wytwarzania, ergonomii, geometrii wykreślnej oraz rysunku technicznego i odwołuje się do nich w zakresie prowadzonego zadania, jak również opiera się na wiedzy i zdolnościach wykształconych w pracowniach rysunku, malarstwa i rzeźby.

Imaginary function

Spatial Structures Studio

Faculty of Architecture and Design

students:

Klaudia Ginter

Jan Kisiel

Beata Majkowska

Julia Pyrdoł

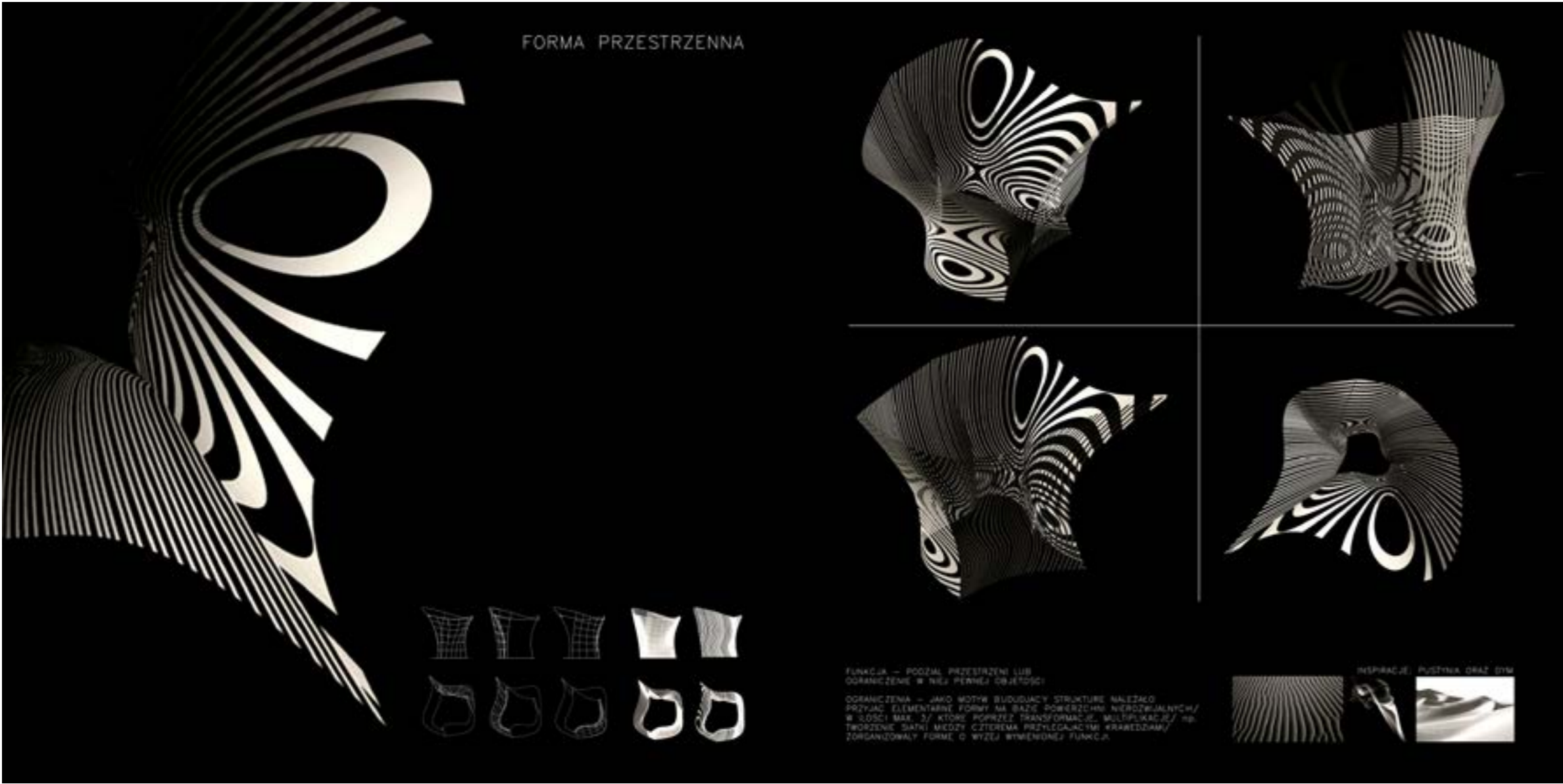
Zuzanna Stróżykiewicz

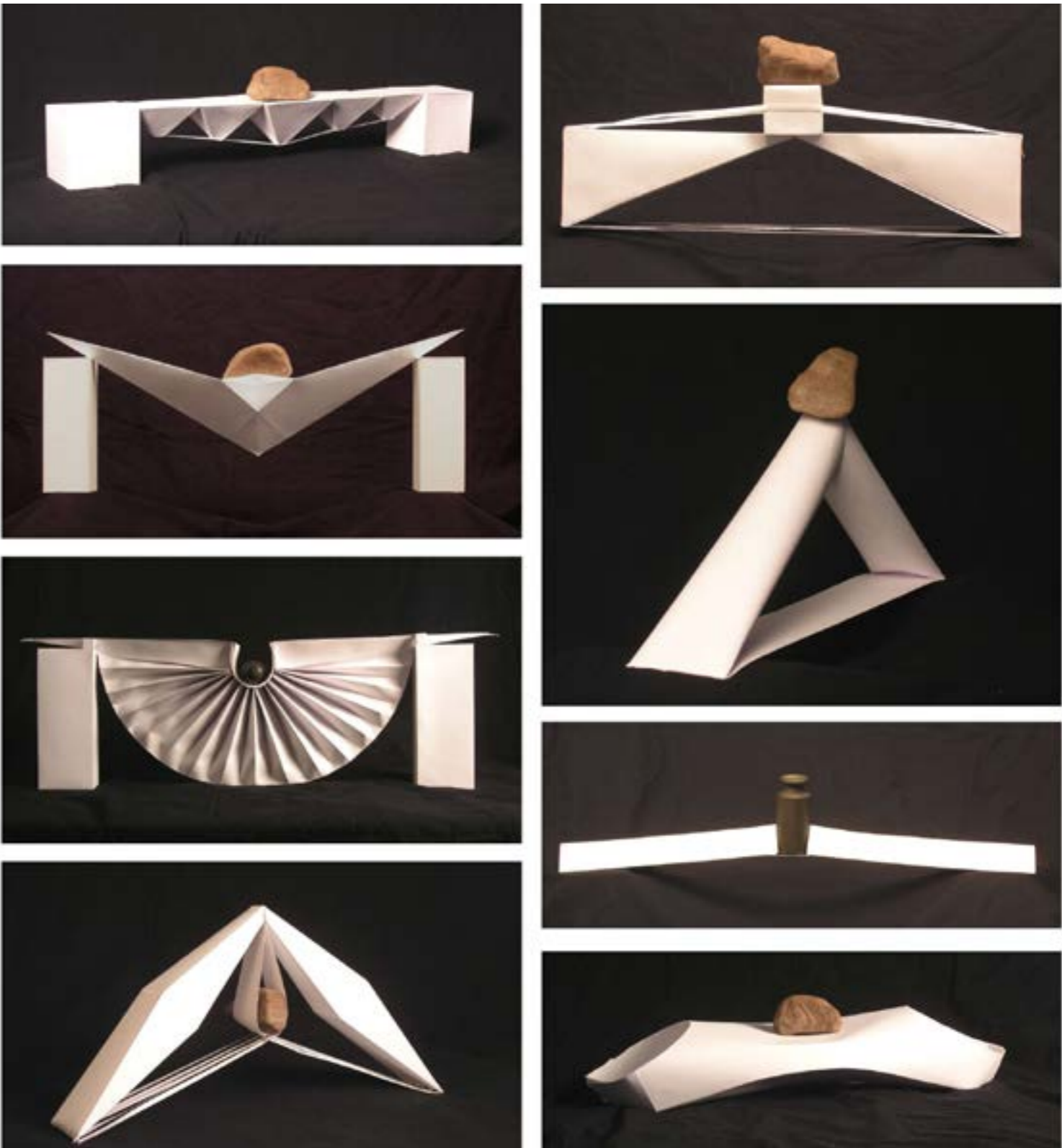
Krystian Tymański

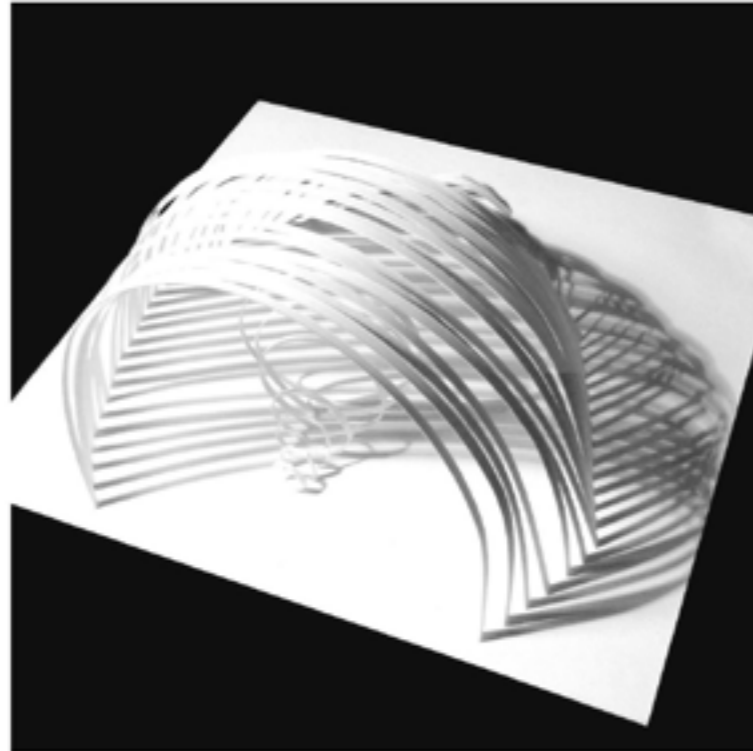
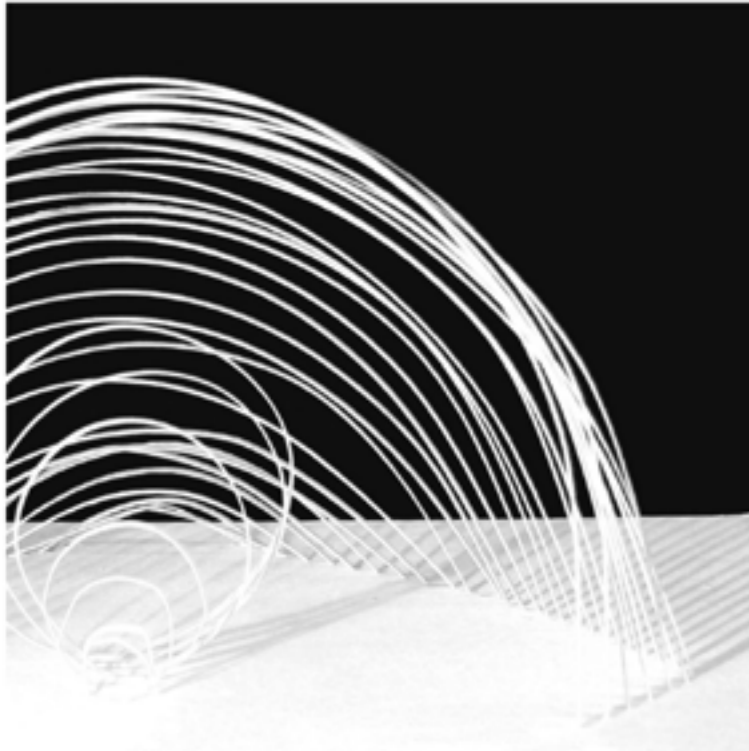
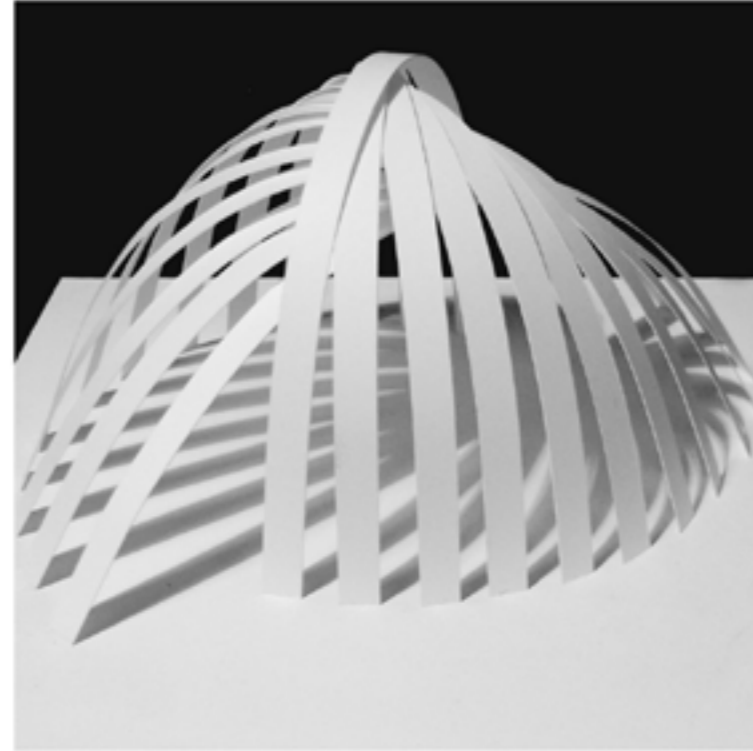
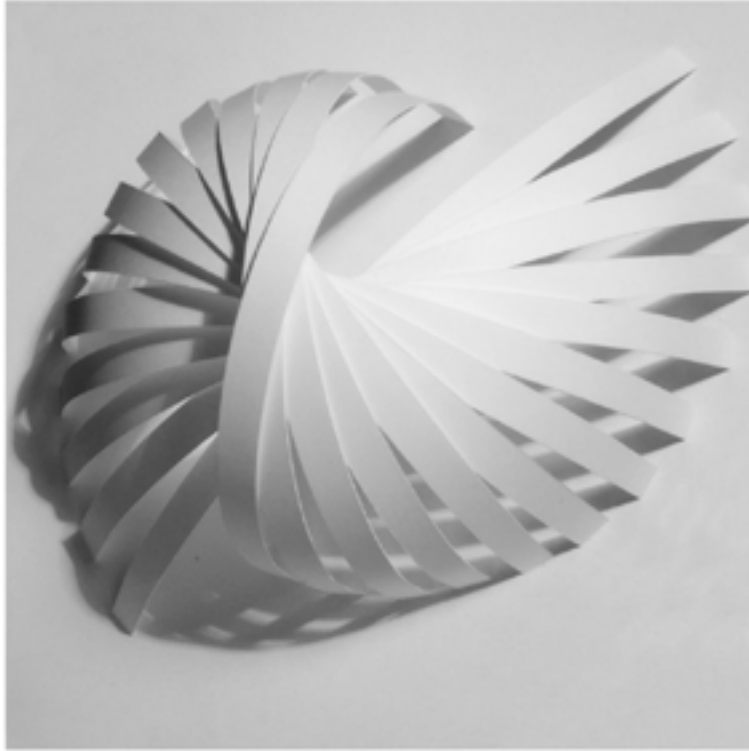
prof. ASP dr hab. Krzysztof Ludka

The subject is a part of the Basics of Design course and provides for the performance of tasks involving the design and modelling in a material of objects with a specific, usually abstract function realised in an environment of physical and aesthetic interactions identified by the students. The tasks defined by keywords such as “deflection”, “jamming”, “balancing”, “stabilisation”, “compression” or “stretching” are aimed at shaping the ability to carry out a design analysis and, as a result, to determine elementary structures that perform a given function, to develop them on the basis of the logic of materials and technologies used, to constantly analyse the emerging form in terms of the function of individual elements of the structure, and, moreover, to discover the aesthetic values of the emerging object. Its imaginary function makes it difficult to refer directly to existing artefacts and initiates in students creative activities requiring an individual approach to the problem posed. Students’ realisation of the project, contact with the material, tool and technology, by providing basis for new insights, lead to the emergence of design through modelling.

The scope of the task includes such elements as the ability to build a 3D model in AutoCAD and to record information on the spatial shape of an object in rectangular projections. The specified problems are based on and refer to the syllabuses for lectures on basics of construction, material science and manufacturing techniques, ergonomics, drafting geometry and technical drawing, as well as on knowledge and skills developed in drawing, painting and sculpture studios.

PORTFEL ZE SKLEJKI

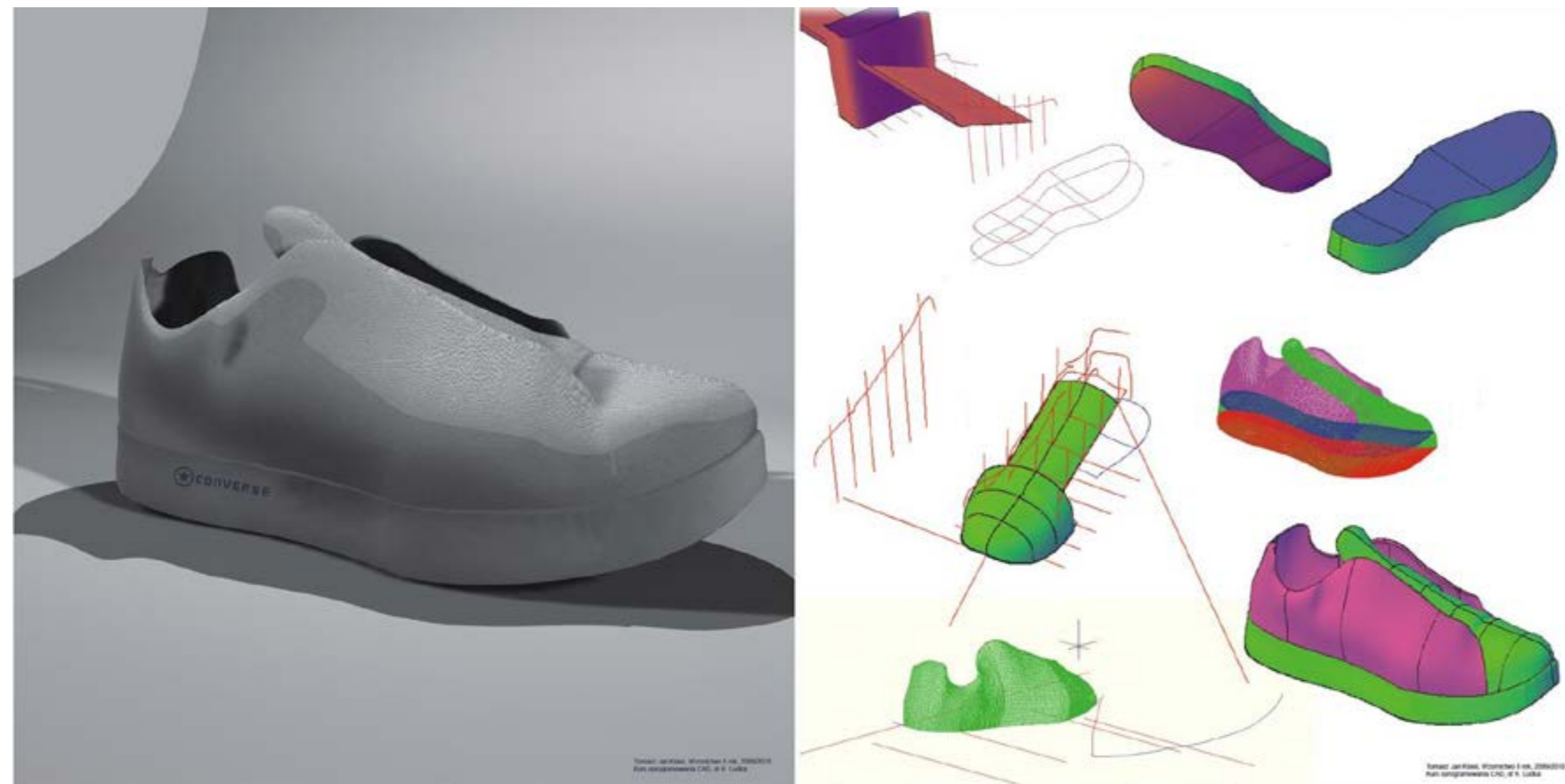
W naszym życiu jest dużo bałaganu. Najlepszym miejscem by zacząć porządek jest nasz portfel. Zacznijmy od zadania sobie pytania, ku rzeczy można się z niego pozbyć.

W najbliższych czasach płatności dokonujemy kartami płatniczymi, pozbywając się banknotów oraz monet, które drastycznie pogrubiają portfel. Uważam, że każdy powinien mieć prawo do poczucia luksusu w smukłym profilu portfela. Stworzyłem szczupły portfel, będący etui na karty, które, z pewnością uprości wiele czynności wykonywanych w ciągu dnia. Portfel ze sklejki to miękki oraz przyjemny w dotyku przedmiot, który ochroni i przechowa karty – wszystko przytrzymywane jest przez silne magnesy neodymowe.

Jego niezbędny wygląd, jak i małe rozmiary dają niezównany komfort użytkowania, ale sprawiają również, że jest to przedmiot, którego porządek i klasa daje powody do dumy.

Wytwórca:
KOK S.T.M. s.p.
ARCHITEKTURA I DZIAŁY KONSTRUKCYJNE
TEM JAWNY I ZAMÓWNIENIA

fot. I. Dzierzko-Bukal

Prowadzący

Supervisor

prof. ASP dr hab. Krzysztof Ludka

Urodzony w 1954 roku w Gdańsku. Studiował w Instytucie Okrętowym Politechniki Gdańskiej otrzymując w 1979 roku dyplom magistra inżyniera. W 2006 roku otrzymał tytuł doktora w dyscyplinie sztuki użytkowe na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Związany z gdańską ASP od 1981 roku. Obecnie prowadzi przedmiot Struktury Przestrzenne i zajęcia modelowania 3D w programie AutoCAD w Pracowni Podstaw Projektowania Architektury Przestrzeni Kulturowej. Działalność projektową prowadzi w obszarze designu, mebla i architektury wnętrz. W pracach wykorzystuje głównie drewno, metal i kamień. Otrzymał wyróżnienie na 5. Biennale Sztuki Projektowania w Krakowie w 2003 roku.

Born in 1954 in Gdańsk. Studied at the Institute of Shipbuilding at the Gdańsk University of Technology and received his M.Sc. diploma in 1979. In 2006 awarded a doctoral degree in the discipline of applied arts at the Academy of Fine Arts in Cracow. Affiliated with the Academy of Fine Arts in Gdańsk since 1981. Currently teaches Spatial Structures and 3D Modelling in AutoCAD at the Basics of Cultural Spaces Architecture Design Studio. His designing activity is focused on design, furniture and interior architecture. Uses mainly wood, metal and stone. Received a distinction at the 5th Art Biennale of Design in Krakow in 2003.

fot. I. Dzierzko-Bukal

Ścieżka dydaktyczna z GIWK

Pracownia Malarstwa Ściennego i Witrażu

Wydział Malarstwa

studenci:

Oczyszczalnia Gdańsk Wschód, zespół:

Iwo Arabski, Jan Dąbrowski, Patrycja Folatko,

Justyna Mężydło, Maria Morawska,

Wirginia Więckowska,

Przepompownia Sobieszewo, zespół:

Ines Jablonska, Jakub Koncewicz, Maria Krupa,

Paulina Kubala, Dominika Makowska,

Justyna Mężydło, Zuzanna Przybyła, Izabela Szedel

Przepompownia Świbno, zespół:

Agnieszka Lewandowska, Dawid Siedlarz,

Denis Khyzhavskiy, Katarzyna Biskariewa,

Maria Morawska, Michał Rostkowski, Marianna Łoboda,

Mateusz Lengling, Natalia Szerszeń, Tomasz Jastrząb,

Weronika Muller, Agata Żółkoś

Przepompownia Gdańsk-Stogi:

Kaja Kumor

prof. Jacek Zdybel

dr Anna Waligórska

mgr Przemysław Garczyński

W roku akademickim 2019/2020 Pracownia Malarstwa Ściennego i Witrażu w ramach porozumienia pomiędzy GIWK i ASP w Gdańsku podjęła się realizacji kilku zadań projektowych związanych z profilem działania Pracowni, a jednocześnie dających możliwość realizacji działań dydaktycznych. Z bardzo szerokiej oferty zaproponowanej przez GIWK Pracownia zdecydowała się na uruchomienie dwóch projektów. Są to przedsięwzięcia o podobnym charakterze dla studentów II roku uczęszczających na zajęcia z Technologii Malarstwa Ściennego i Witrażu w formie zadania semestralnego. Studenci semestru zimowego i letniego mieli pod koniec roku akademickiego zrealizować dwa wybrane konkursowo projekty w formie dziesięciodniowych warsztatów – pleneru. Najważniejszymi założeniami wstępnymi poczynionymi wobec tematu projektu i sposobu jego przedstawienia były:

- konieczność uwzględnienia w projekcie wszystkich elewacji obiektów,
- możliwość nawiązania tematycznego do miejsca, jego charakteru i funkcji (miejscowości wczasowo-wypoczynkowe),
- możliwość artystycznego przedstawienia charakteru, celów i idei GIWK,
- możliwość zabrania autorskiego głosu w dyskusji na temat szeroko pojętej ochrony środowiska.

W procesie projektowym staraliśmy się zwracać uwagę głównie na aspekt konstruowania elewacji – nie jako pojedynczych obrazów, ale jako kompozycji plastycznych, które wraz z przemieszczającym się widzem powinny się uzupełniać, dopowiadać, powodować chęć obejrzenia całości. Równie ważne na tym etapie pracy było uświadamianie studentom wagi relacji skali projektu do końcowej realizacji i świadomego podejmowania decyzji kolorystycznych poprzez wskazanie różnicy pomiędzy tym samym zestawieniem kolorystycznym na projekcie i w realnym otoczeniu budynku.

Didactic path with GIWK

Wall Painting and Stained Glass Studio

Faculty of Painting

students:

Wastewater treatment plant Gdańsk Wschód, team:

Iwo Arabski, Jan Dąbrowski, Patrycja Folatko,

Justyna Mężydło, Maria Morawska,

Wirginia Więckowska,

Pumping station Sobieszewo, team:

Ines Jablonska, Jakub Koncewicz, Maria Krupa,

Paulina Kubala, Dominika Makowska,

Justyna Mężydło, Zuzanna Przybyła, Izabela Szedel

Pumping station Świbno, team:

Agnieszka Lewandowska, Dawid Siedlarz,

Denis Khyzhavskiy, Katarzyna Biskariewa,

Maria Morawska, Michał Rostkowski, Marianna Łoboda,

Mateusz Lengling, Natalia Szerszeń, Tomasz Jastrząb,

Weronika Muller, Agata Żółkoś

Pumping station Gdańsk-Stogi:

Kaja Kumor

prof. Jacek Zdybel

dr Anna Waligórska

mgr Przemysław Garczyński

In the academic year 2019/2020, the Wall Painting and Stained Glass Studio, under the agreement between GIWK and the Academy of Fine Arts in Gdańsk, undertook several project tasks related to the profile of the Studio and, at the same time, providing opportunities for educational activities. From the very wide range offered by GIWK, the Studio decided to launch two projects. These are projects of a similar nature for second-year students attending classes in Wall Painting and Stained Glass Technology in the form of a semester assignment. At the end of the academic year, students in the winter and summer semesters were to realise two projects selected in a competition in the form of a ten-day open-air workshop. The most important preliminary assumptions made about the design theme and the way it was to be presented were:

- the need to include all elevations of the buildings in the design,
- the possibility of a thematic reference to the place, its character and function (holiday and leisure centres),

- the possibility of an artistic presentation of the character, goals and ideas of GIWK,
- an opportunity for the author to take the floor in a discussion on environmental protection in its broadest sense.

In the design process we tried to pay attention mainly to the aspect of constructing the facades – not as single images, but as plastic compositions, which together with the moving viewer should complement each other, add details, cause the desire to see the whole. Equally important at this stage of work was to make the students aware of the importance of the relation between the scale of the project and its final realisation, and to make conscious colour decisions by indicating the difference between the same colour combination on the project and in the real environment of the building.

The task for the 3rd and 4th year students of the Artistic Specialisation Studio and specialties well as eager students doing optional classes in the Wall Painting and Stained Glass Studio had a diametrically different character and subject

Diametralnie inny charakter i problematykę miało zadanie dla studentów III i IV roku studiów w ramach Pracowni Specjalizacji Artystycznej i specjalności oraz chętnych studentów realizujących zajęcia fakultatywne w Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu. „Ścieżka dydaktyczna” była całorocznym zadaniem projektowym z etapem realizacyjnym w miesiącach letnich na terenie Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód. Pomysł i merytoryczny układ projektu został opracowany w biurach GIWK-u. Naszym zadaniem było stworzenie atrakcyjnego plastycznie i dobrze wpisującego się kompozycyjnie muralu. Przewidziane do tego miejsce to szary betonowy mur o wysokości 3,5 metra, który ciągnie się kilometrami na terenie oczyszczalni, odgradzając od siebie różne jej strefy. Od września 2020 roku GIWK planował rozpoczęcie cyklicznych spotkań dydaktycznych skierowanych do młodzieży szkół średnich. Projekt miał być związany z ochroną środowiska, a głównym tematem miała być woda – jej pozyskiwanie, uzdatnianie, zużycie i oczyszczanie w celu przywrócenia jej do naturalnego środowiska. Zadaniem naszych studentów było stworzenie koncepcji plastycznej „muralowej ścieżki dydaktycznej” na podstawie wytycznych projektu na ścianie o wymiarach 33,5 × 3 metra. W realizacji projektu brali udział studenci Wydziału Malarstwa. Ich aktywność miała wpływ na stworzone przez nich propozycje. Ważnym i trudnym do realizacji elementem projektu było zbudowanie swoistego języka plastycznego. Z jednej strony miał się on opierać na zasadach budowy infografiki, z drugiej zaś pozwalać na swobodę wykorzystania twórczej ekspresji języka malarskiego.

Szukając rozwiązań nietypowych, na swój sposób nowatorskich, staraliśmy się nie ograniczać pomysłowości studentów, namawialiśmy ich do poszukiwań zarówno formy, jak i treści przekazu, oczywiście z uwzględnieniem uwarunkowań projektu. W projektach zwracaliśmy uwagę na język komunikatu, który ma być skierowany do młodego odbiorcy. Ważne było to, by percepcja przekazywanych odbiorcy informacji oddziaływała synergicznie z obrazami naszego muralu. Zależało nam na tym, aby po „zakończeniu lekcji” wspomnienie obrazu kojarzone było z konkretnym przekazem treściowym.

Dla studentów przygotowujących projekty aneksów dyplomowych z zakresu malarstwa ściennego przygotowaliśmy dodatkowe miejsca, w których mogliby zrealizować swoje pomysły. Niestety ze względu na panującą pandemię mieliśmy tylko jedną propozycję realizacyjną ze strony studentów. Do realizacji nie doszło – studentka zmieniła swój projekt aneksu dyplomowego na taki, który był możliwy do wykonania w murach naszej pracowni.

matter. The “Educational trail” was a year-long project task, with an implementation stage in the summer months at the Wastewater treatment plant Gdańsk Wschód. The idea and substantive layout of the project was developed in the offices of GIWK. Our task was to create a visually attractive and compositionally well-fitting mural. The site provided for this is a 3.5-metre high grey concrete wall that stretches for miles around the treatment plant, separating its various zones. Starting in September 2020, GIWK planned to start cyclical didactic meetings aimed at secondary school students. The project was to be related to environmental protection, and the main topic was to be water – its extraction, treatment, consumption and purification in order to restore it to its natural environment. Our students’ task was to create an artistic concept of an “educational mural trail” based on the project guidelines on a wall measuring 33.5 × 3 metres. The students of the Faculty of Painting took part in the project. Their activity had an impact on the proposals they created. An important and difficult element of the project was the creation of a specific visual language. On the one hand, it was to be based on the principles of infographic design, on the other, it was to allow freedom of expression in the language of painting.

While looking for unusual, innovative solutions, we tried not to limit the students’ inventiveness, we encouraged them to search for both the form and the content of the message, of course, taking into account the conditions of the project. In the projects, we paid attention to the language of the message, which is to be addressed to a young recipient. It was important that the perception of the information conveyed to the recipient should interact synergistically with the images

of our mural. We wanted the memory of the image to be associated with a specific message after the “lesson is over”. For students preparing their diploma annexes in the field of wall painting, we prepared additional places where they could realise their ideas. Unfortunately, due to the prevailing pandemic, we only had one proposal from the students. The project did not come to fruition – the student changed her project to one which could be carried out within the walls of our studio.

Oczyszczalnia Gdańsk Wschód

PREZENTACJA PRAC POWSTAŁYCH W SEMESTRZE LETNIM 2019/2020

Iwo Arabski
Malarstwo
III rok

Koncepcja muralu na Ścieżkę Dydaktyczną GWiK

Pracownia Malarstwa Ściennego i Witrażu

Prowadzący - prof. Jacek Zdybel
Asystent - mgr. Przemysław Garczyński

Idea powstałego projektu była próba połączenia dwóch historii, historii sztuki i tej dydaktycznej zawartej w muralu o działalności danego miejsca w przejrzysty i czytelny sposób.

szkic wstępny

projekt 1

projekt 2

wizualizacja 1

wizualizacja 2

Projekt Muralu Edukacyjnego dla Oczyszczalni Ścieków Gdańsk Wschód

Patrycja Folatko
Malarstwo IV rok

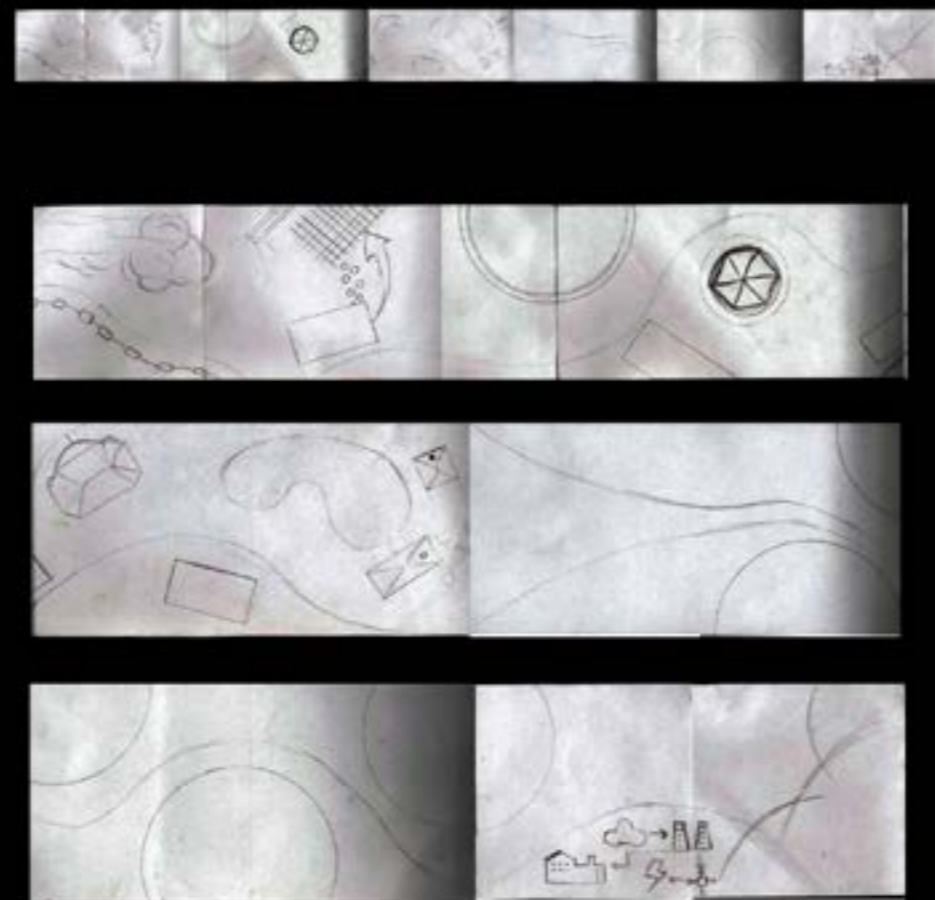

Wizualizacja

Naszym zadaniem na ten semestr było zaprojektowanie muralu dydaktycznego, który będzie ilustrował proces oczyszczania ścieków, oraz w jaki sposób użytkujemy czystą wodę. Chciałam, aby mój projekt był przejrzysty i prosty. Inspiracją do skomponowania tego układu były dla mnie prace kubistyczne, wykorzystałam abstrakcyjne formy geometryczne, aby stworzyć kompozycję prostą, uniwersalną, na której rozpracowywałam poszczególne sceny mające spełniać swoje edukacyjne zadanie.

Szkic koncepcyjny

PROJEKT MURALU EDUKACYJNEGO DLA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW GDAŃSK WSCHÓD

PIERWSZE SZKICE FOK

JUSTYNA MĘŻYDEŁ
MALARSTWO: III ROK

fragment foczego muralu

Przeprowadziłam mini wywiad środowiskowy wśród moich młodszych znajomych, pytając się: *jaka forma muralu najbardziej by ich zaciekawita?* Wszyscy odpowiedzieli: *musi być z żartem*. Stąd pomysł na mural, po którym oprowadzają dwie foki. Staratałm się ująć wizualny żart oraz lekkość przekazu, jednocześnie zachowując aspekt edukacyjny.

proj. Patrycja Folatko

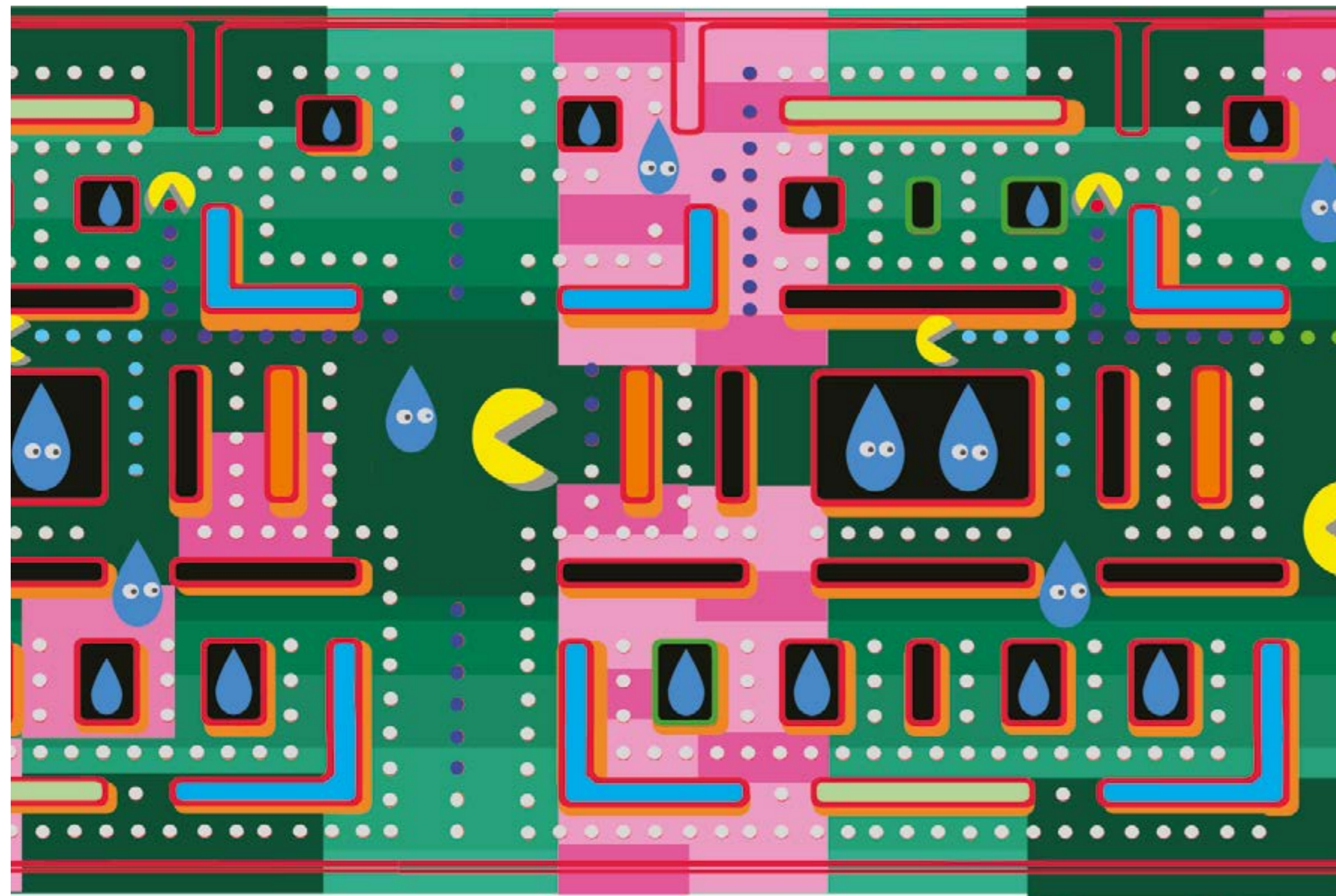

proj. Iwo Arabski

GIWK Przepompownia Sobieszewo

proj. Justyna Mężydło

proj. Maria Krupa

Projekt malarstwa ściennego dla budynku przepompowni wody pitnej w Sobieszewie.

Jakub Koncewicz, malarstwo
II rok, semestr letni 2019/2020
pracownia malarstwa ściennego i witrażu
prowadzący: prof. Jacek Zdybel, dr Anna Waligórska

Projekt muralu miał swoją tematyką nawiązywać do wody. Pomimo, że słonie to nie koniecznie zwierzęta wodne to jednak ich obraz opryskujących się strumieniem z trąby, funkcjonuje w książkach dla dzieci, ilustracjach i bajkach. Mając już wybranych bohaterów umieściłem ich w tle przyrody inspirowanej wyspą Sobieszewską. Słonie na każdej ze ścian bawią się w scenarii innych pór roku. Są to aktywności związane z dostępem do wody; jeżdżeniem na łyżwach, podlewaniem kwiatów, taplaniem się w kałużach czy grze w piłkę plażową.

proj. Jakub Koncewicz

proj. Paulina Kubala

Projekt malarstwa ściennego dla budynku przepompowni wody pitnej w Sobieszewie

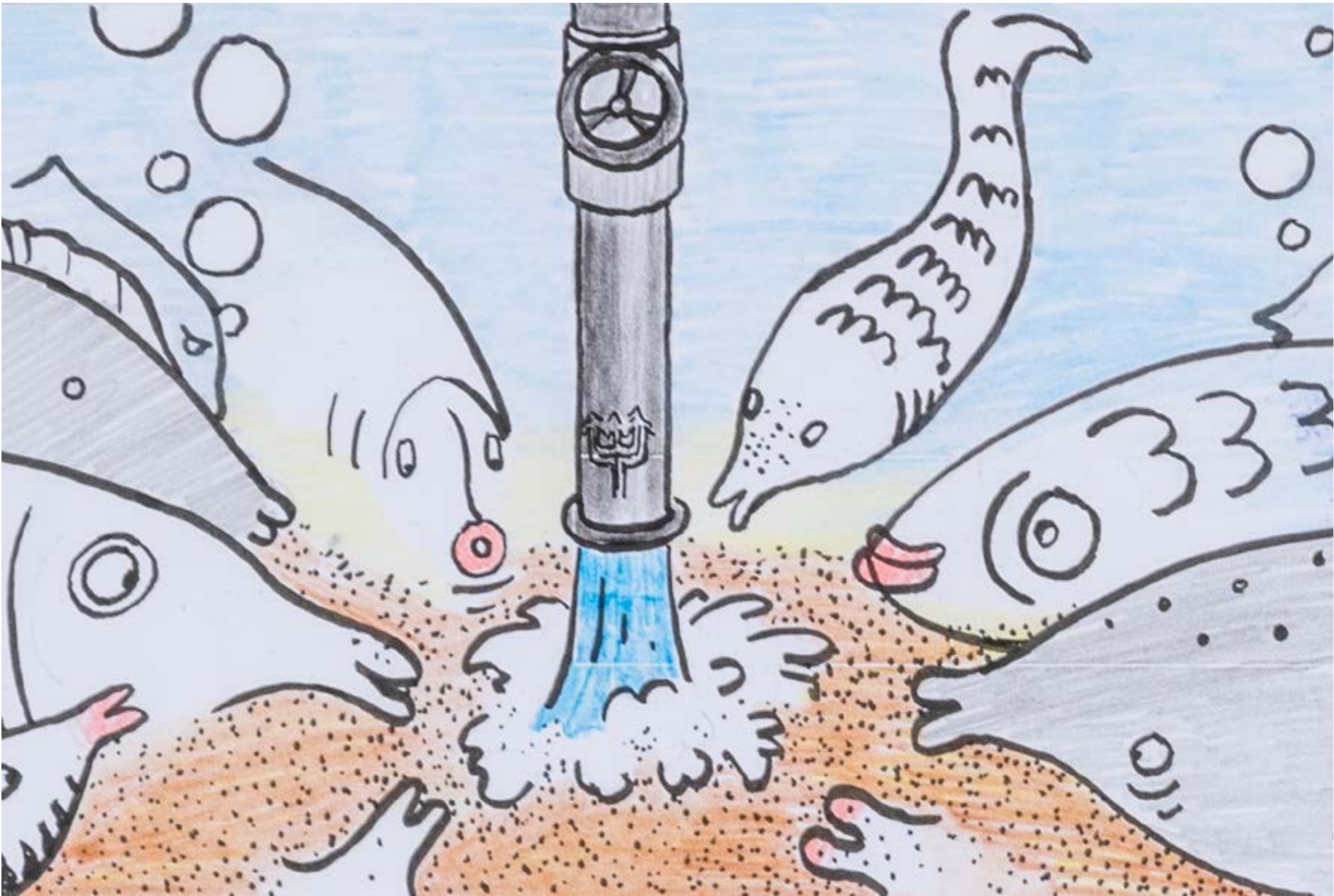
Zuzanna Przybyła, malarstwo
II rok, semestr letni 2019/2020
pracownia malarstwa ściennego i witrażu
prowadzący: prof. Jacek Zdybel, dr. Anna Waligórska

Chciałam pokazać sposób w jaki woda łączy ludzi z różnych grup społecznych, w różnym wieku i innych zainteresowaniach. Bohaterowie widoczni na projektach to nie puste postacie, ale osoby dookoła nas które spotykamy na codzien. Tak samo jak my, używają wody na każdym kroku, nie zdając sobie z tego do końca sprawy.

proj. Zuzanna Przybyła

proj. Dawid Siedlarz

proj. Denis Khyzavskiy

proj. Katarzyna Biskariewa

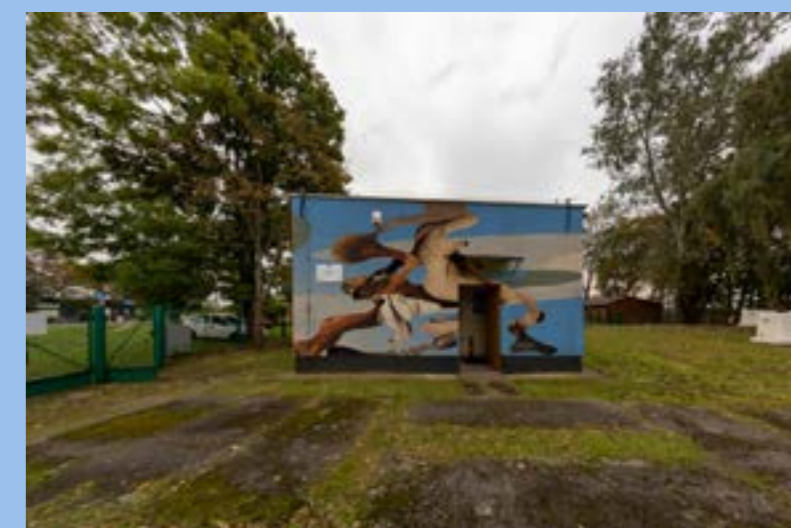
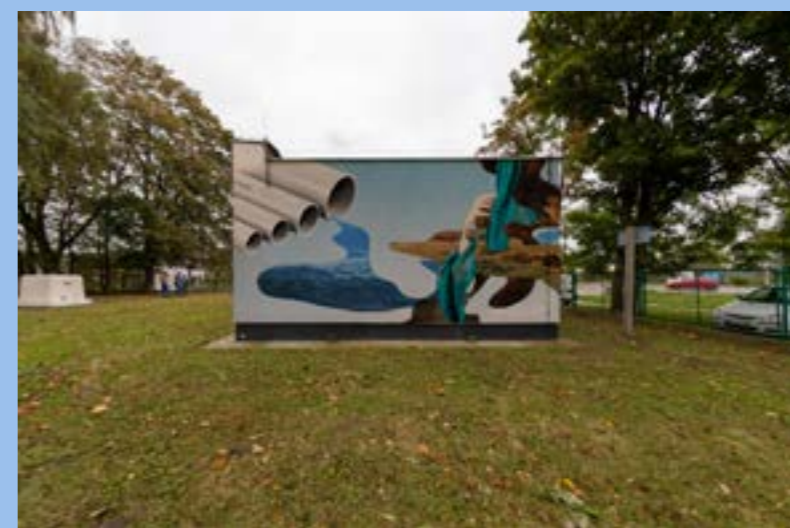
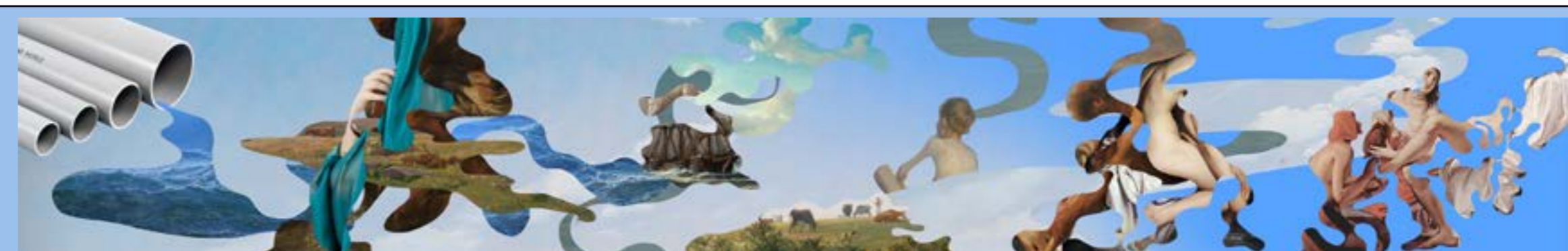
proj. Maria Morawska

proj. Michał Rostkowski

proj. Marianna Łoboda

Projekt Muralu oczyszczalni ścieków.

Abstrakcyjna kompozycja przedstawiająca drogę, jaką przebywa woda od wyjścia z „oczyszczalni”, przemieniając się po drodze w inne formy i kształty nawadniając ludzi i okolice.

proj. Mateusz Lengling

proj. Natalia Szerszeń

Projekt malarstwa ściennego dla wybranego obiektu.

Imię i Nazwisko: Tomasz Jastrząb
Kierunek / Specjalność: Malarstwo
Rok Studiów: 2 Rok
Przedmiot: Pracownia Malarstwa Ściennego i witrażu
Prowadzący: prof. Jacek Zdybel Asystent: dr Anna Waligórska

W swoim projekcie inspirowałem się mitologią japońską jak i również drzeworytem Hokusai'a. Sceny następują po sobie i są umieszczone jedna na jednej ścianie budynku. Nadałem temu historię. Jedną z kaczek przewraca szklankę z wodą, później na następnych ścianach rozgrywa się scena walki kaczek z żywiołem. Żywioł wody przedstawiłem jako Watatsumi smoczego władcę mórz i oceanów oraz czystej wody zdatnej do picia, którego jedna kaczka uwolniła ze szklanki.

Wczesne szkice koncepcyjne oraz inspiracja

Hokusai
Wielka fala w Kanagawie

Projekt muralu

Wizualizacja projektu

proj. Tomasz Jastrząb

Projekt malarstwa ściennego dla budynku przepompowni wody pitnej w Świbnie

Weronika Muller, malarstwo
III rok, semestr letni 2019/2020
Pracownia Malarstwa Ściennego i Witrażu

Prowadzący: prof. Jacek Zdybel
Asystent: dr Anna Waligórska

W swoim projekcie chciałam przedstawić uproszczoną wersję cyklu hydrologicznego. Zależało mi na pokazaniu tego procesu w sposób ciekawy również dla najmłodszych, dlatego chciałam żeby mural przypominał nieco dziecięcą wycinankę. Ważne też dla mnie było przedstawienie nieskończoności tego cyklu, dlatego projekt jest zapętłony i pokazuje, że po każdej burzy wychodzi na nowo słońce.

Przepompownia Gdańsk-Stogi (projekt dyplomowy)

Pumping station Gdańsk-Stogi (diploma project)

Kaja Kumor

Projekt muralu na budynek na Stogach zainspirowany został tematyką wody i relacji powstającej pomiędzy nią a człowiekiem. Kolorystyka nawiązuje jednak nie tylko do samej wody, ale i do kojarzącej się z sezonem letnim w okolicach plaży sielanki bijącej od błakających się po brzegach morza turystów. Tworząc ten wzór, autorka brała pod uwagę zarówno charakter dzielnicy Stogi i jej bliskie sąsiedztwo z wybrzeżem, jak i niedaleką samemu budynkowi szkołę, dostosowując pod te dwie wytyczne stylistykę i nastrój projektu.

The mural project for the building in Stogi was inspired by the theme of water and the relationship between it and man. The colours of the mural refer not only to water itself, but also to the idyll associated with the summer season near the beach, emanating from tourists wandering on the seashore. When creating this design, the designer took into account both the character of the Stogi district and its close proximity to the coast, as well as the school nearby, adjusting the style and mood of the design to these two guidelines.

Prowadzący

Supervisors

Jacek Zdybel

Urodzony w 1963 roku, zajmuje się malarstwem ściennym, witrażem, grafiką projektową i fotografią. W latach 2007–2012 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Malarstwa. Profesor Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Studia odbył w PWSSP (ASP) w Gdańsku, dyplom uzyskał w 1990 roku w Pracowni Malarstwa prof. Hugona Laseckiego i Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu prof. Andrzeja Dyakowskiego. Zatrudniony w PWSSP w Gdańsku na stanowisku asystenta w Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu prof. Andrzeja Dyakowskiego, a od 2008 roku jej kierownik. W latach dziewięćdziesiątych oprócz pracy asystenckiej na ASP w Gdańsku zaangażowany w prace prowadzone przez Fundację Pro Arte Sacra. W 1993 roku został jej wiceprezydentem. Fundacja zrealizowała pokazy gdańskiego środowiska artystycznego w Niemczech, Szwajcarii, Belgii i Hiszpanii. Od 2009 roku razem z Rafałem Roskowińskim współprowadzi Gdańską Szkołę Muralu – projekt artystyczno-dydaktyczny Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku. W latach 2013–2018 projekt ten współrealizowany jest z ASP w Gdańsku na mocy umowy zawartej pomiędzy Instytutem a Uczelnią. W ramach

Born in 1963, works with mural painting, stained glass, graphic design and photography. In 2007–2012 held the position of Vice-Dean of the Faculty of Painting. Professor of the Academy of Fine Arts in Gdańsk. Studied at the State Higher School of Visual Arts (PWSSP) in Gdańsk, graduated in 1990 in the Painting Studio of Professor Hugon Lasecki and the Wall Painting and Stained Glass Studio of Professor Andrzej Dyakowski. Employed at the State Higher School of Visual Arts in Gdańsk as an assistant in Professor Andrzej Dyakowski's Wall Painting and Stained Glass Studio, and since 2008, as its head. In the 1990s, apart from his work as an assistant at the Academy of Fine Arts in Gdańsk, he was involved in the works conducted by the Pro Arte Sacra Foundation. In 1993, he became its vice-president. The Foundation has realised shows of Gdańsk artistic circles in Germany, Switzerland, Belgium and Spain. Since 2009, together with Rafał Roskowiński, he has been co-managing the Gdańsk School of Murals – an artistic and didactic project of the Institute of Urban Culture in Gdańsk. In 2013–2018, the project is co-realised with the Academy of Fine Arts in Gdańsk under an agreement concluded between

działań Gdańskiej Szkoły Muralu zrealizowano około trzydziestu wielkoformatowych murali w kraju i zagranicą. Autor licznych realizacji ściennych, wykorzystujących tradycyjne techniki dekoracyjne, takie jak sgraffito, technika freskowa, mozaika czy techniki pozłotnicze. Realizacje na terenie Polski i zagranicą (m.in. elewacja Teatru im. Stanisława Ignacego Witkiewicza w Zakopanem, malarstwo ścienne na Wydziałach Biologii, Chemii i Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego oraz na Politechnice Gdańskiej, realizacje autorskie na elewacjach zwartej zabudowie miejskiej, rewitalizacje elewacji kamienic Głównego Miasta Gdańska przy ulicach Długi Targ, Długiej, Ogarniej, Warzywniczej i Szerokiej). W 2018 roku jako kierownik zespołu pracował nad rekonstrukcją plafonu „Niebo Polskie”. Opracował autorską technologię odtworzenia wyglądu fresku z 1938 roku autorstwa Bolesława Cybisa i Jana Zamoyskiego, a zniszczonej przez Niemców po wybuchu II Wojny Światowej. Opracowanie obejmowało stworzenie projektu na podstawie trzynastu wyselekcjonowanych fotografii dokumentujących fragmenty dzieła, które po opracowaniu cyfrowym pozwoliły uzyskać około 95% pierwotnej realizacji. Fresk można obejrzeć w budynku Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku, przy ul. Augustyńskiego 1. Za tę realizację oraz realizację statuetki dla Pomorskiego Konkursu Literackiego „Wiatr od morza” otrzymał nagrodę Splendor Gedanensis oraz nominację do nagrody „Gryfa Pomorskiego” i Pomorskich Sztormów „Gazety Wyborczej”. W swoim dorobku ma piętnaście wystaw indywidualnych w kraju i zagranicą oraz wiele wystaw zbiorowych i projektów artystycznych. Jest projektantem około stu wydawnictw albumowych związanych ze sztuką dla ASP w Gdańsku oraz wielu galerii sztuki i muzeów w całej Polsce.

the Institute and the Academy. As part of the activities of the Gdańsk School of Murals, approximately thirty large-format murals have been realised in Poland and abroad. He is the author of numerous wall paintings using traditional decorative techniques, such as sgraffito, fresco technique, mosaic or gilding. Realisations in Poland and abroad (including the facade of the Stanisław Ignacy Witkiewicz Theatre in Zakopane, wall painting at the Faculties of Biology, Chemistry and Management at the University of Gdańsk and Gdańsk University of Technology, authorial realisations on the facades of compact urban buildings, revitalisation of the facades of the tenements of the Main City of Gdańsk at Długi Targ, Długa, Ogarna, Warzywnicza and Szeroka Streets). In 2018, as team leader, worked on the reconstruction of the “Polish Sky” plafond. Developed an original technology to recreate the appearance of the fresco from 1938 by Bolesław Cybis and Jan Zamoyski, and destroyed by the Germans after the outbreak of the Second World War. The project involved creating a design based on thirteen selected photographs documenting fragments of the work, which after digital processing allowed for approximately 95% of the original realisation. The fresco can be viewed in the building of the Marshal's Office in Gdańsk, at 1 Augustyńskiego Street. For this work and the realisation of the statuette for the Pomeranian Literary Competition “Wiatr od morza”, he received the Splendor Gedanensis award and was nominated for the “Gryf Pomorski” award and the Pomeranian Storms of “Gazeta Wyborcza”. He has had fifteen individual exhibitions in Poland and abroad and many group exhibitions and artistic projects. He is a designer of about one hundred art-related album publications for the Academy of Fine Arts in Gdańsk and many art galleries and museums all over Poland.

Anna Waligórska

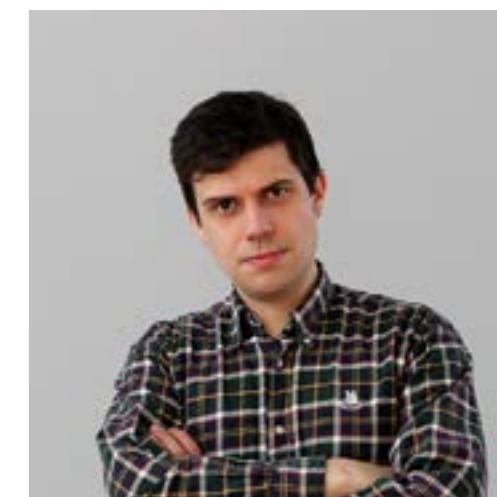
Artystka malarka, projektantka, ilustratorka, nauczycielka akademicka, doktor sztuki. Jej specjalnością jest malarstwo, zajmuje się także malarstwem ściennym i witrażem. Związana z Akademią Sztuk Pięknych w Gdańsku. W 2005 roku uzyskała na tej uczelni dyplom z malarstwa oraz z malarstwa ściennego i witrażu, a w 2013 roku tytuł doktora sztuki. W 2003 roku była asystentką w Pracowni Scenografii i Projektowania Plastycznego. Od 2007 roku pracuje jako adiunkt w Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu, a od 2017 roku również w Pracowni Dyplomowej Malarstwa. Współautorka (wraz z Miłozsem Waligórskim) książek: *Małe prozy* (2016) oraz *Ziele i zoo* (2019). Wydała także *Monografię Pracowni Malarstwa Ściennego i Witrażu ASP w Gdańsku* (2017). Jako autorka ilustracji współpracuje z wydawcami literatury pięknej (m.in. *Książkowe Klimaty*, *Znak*). Stypendystka Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2008) oraz Prezydenta Miasta Bydgoszczy (2018), dwukrotna laureatka nagrody Prezydenta Miasta Gdańsk (2006, 2014) oraz Fundacji im. Franciszki Eibisch (2007). Laureatka Międzynarodowego Konkursu Galerii Zewnętrznej Miasta Gdańsk, którego przedmiotem było stworzenie identyfikacji wizualnej (grafiki na wiatkach przystankowych) Pomorskiej Kolei Metropolitalnej (2012). Autorka i współautorka kilkudziesięciu wystaw indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. Jej prace można oglądać między innymi w Muzeum Narodowym w Gdańsku, Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie, Muzeum Nahim Isaias w Guayaquil (Ekwador), w kolekcjach prywatnych w Polsce i zagranicą, a także na stronie www.annawaligorska.com.

Painter, designer, illustrator, academic teacher, doctor of art. She specialises in painting, as well as wall painting and stained glass. Affiliated with the Academy of Fine Arts in Gdańsk. In 2005 obtained a diploma in painting, wall painting and stained glass at the Academy, and in 2013 the title of Doctor of Fine Arts. In 2003 she was an assistant in the Stage Design and Visual Design Studio. Since 2007 she has been working as an assistant professor in the Wall Painting and Stained Glass Studio, and since 2017 also in the Graduate Studio of Painting. Co-author (with Miłozs Waligórski) of the books: *Małe prozy* (2016) oraz *Ziele i zoo* (2019). She also published the *Monograph of the Wall Painting and Stained Glass Studio at the Academy of Fine Arts in Gdańsk* (2017). As an author of illustrations, she cooperates with publishers of fiction (e.g. *Książkowe Klimaty*, *Znak*). Scholarship holder of the Minister of Culture and National Heritage (2008) and the Mayor of Bydgoszcz (2018), two-time winner of the award of the Mayor of Gdańsk (2006, 2014) and the Franciszka Eibisch Foundation (2007). Winner of the International Competition of the Outdoor Gallery of the City of Gdańsk, the subject of which was the creation of visual identity (graphics on bus shelters) of the Pomeranian Metropolitan Railway (2012). Author and co-author of several dozen individual and collective exhibitions in Poland and abroad. Her works can be seen, among others, in the National Museum in Gdańsk, the State Art Gallery in Sopot, Nahim Isaias Museum in Guayaquil (Ecuador), in private collections in Poland and abroad, as well as at www.annawaligorska.com.

Przemysław Garczyński

Urodzony w 1988 roku w Lublinie. Ukończył grafikę warsztatową na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w Pracowni Litografii i malarstwo na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Obecnie zatrudniony na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku na Wydziale Malarstwa jako asystent. Zajmuje się malarstwem sztalugowym, rysunkiem, malarstwem ściennym i grafiką.

Born in 1988 in Lublin. Graduated in graphic design at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin in the Lithography Studio and in painting at the Academy of Fine Arts in Gdańsk. Currently employed at the Academy of Fine Arts in Gdańsk at the Faculty of Painting as an assistant. Works with easel painting, drawing, wall painting and printmaking. Artistic achievements:

Ołowianka

Pracownia Struktur Krajobrazowych (I st.)

Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Weronika Górna

Maja Krzyżyńska

Adrianna Piotrowska

dr Rafał Setlak

Ołowianka

Spatial Structures Studio (1st cycle)

Faculty of Architecture and Design

students:

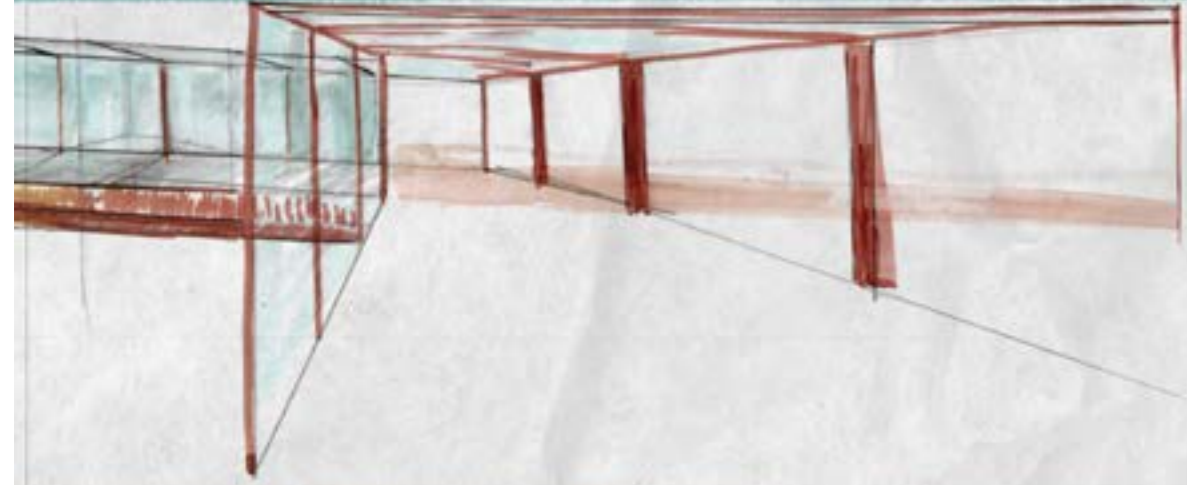
Weronika Górna

Maja Krzyżyńska

Adrianna Piotrowska

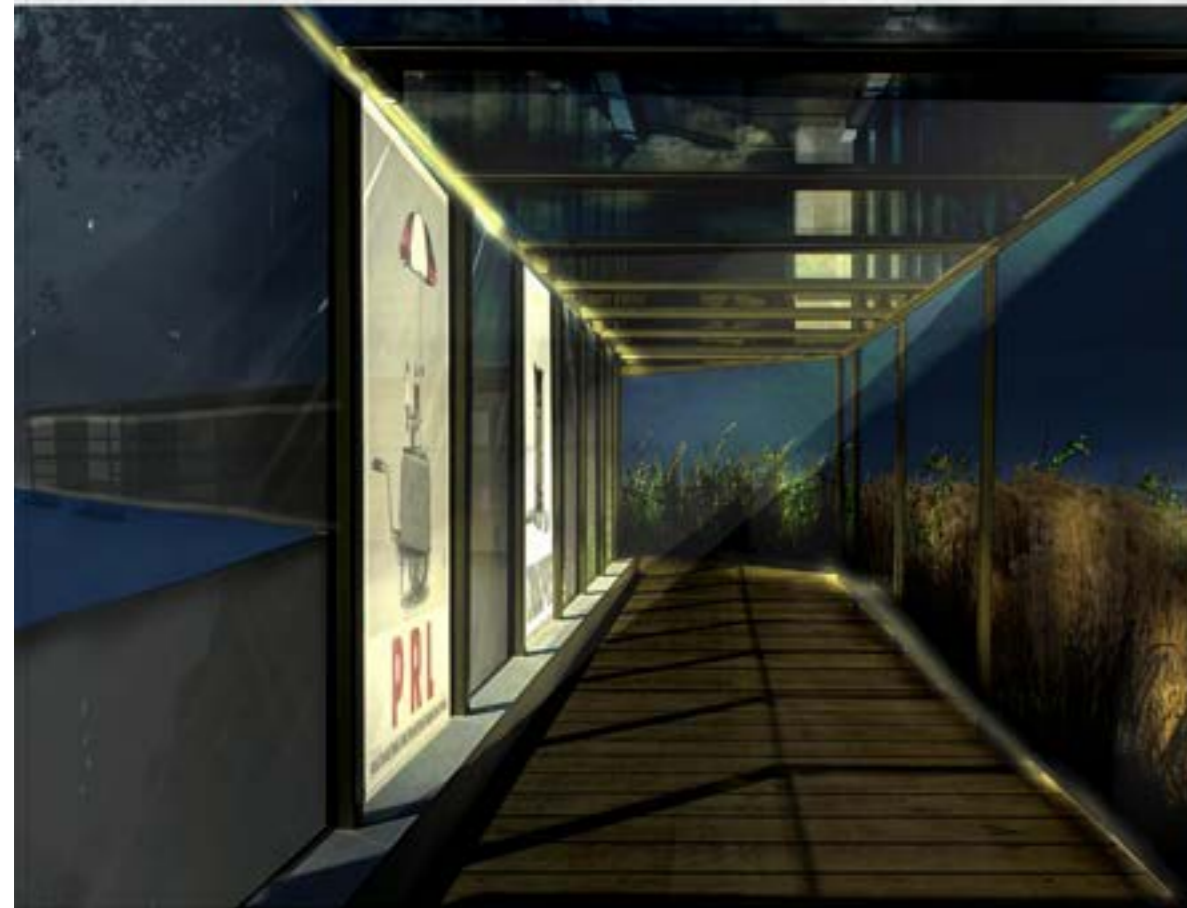
dr Rafał Setlak

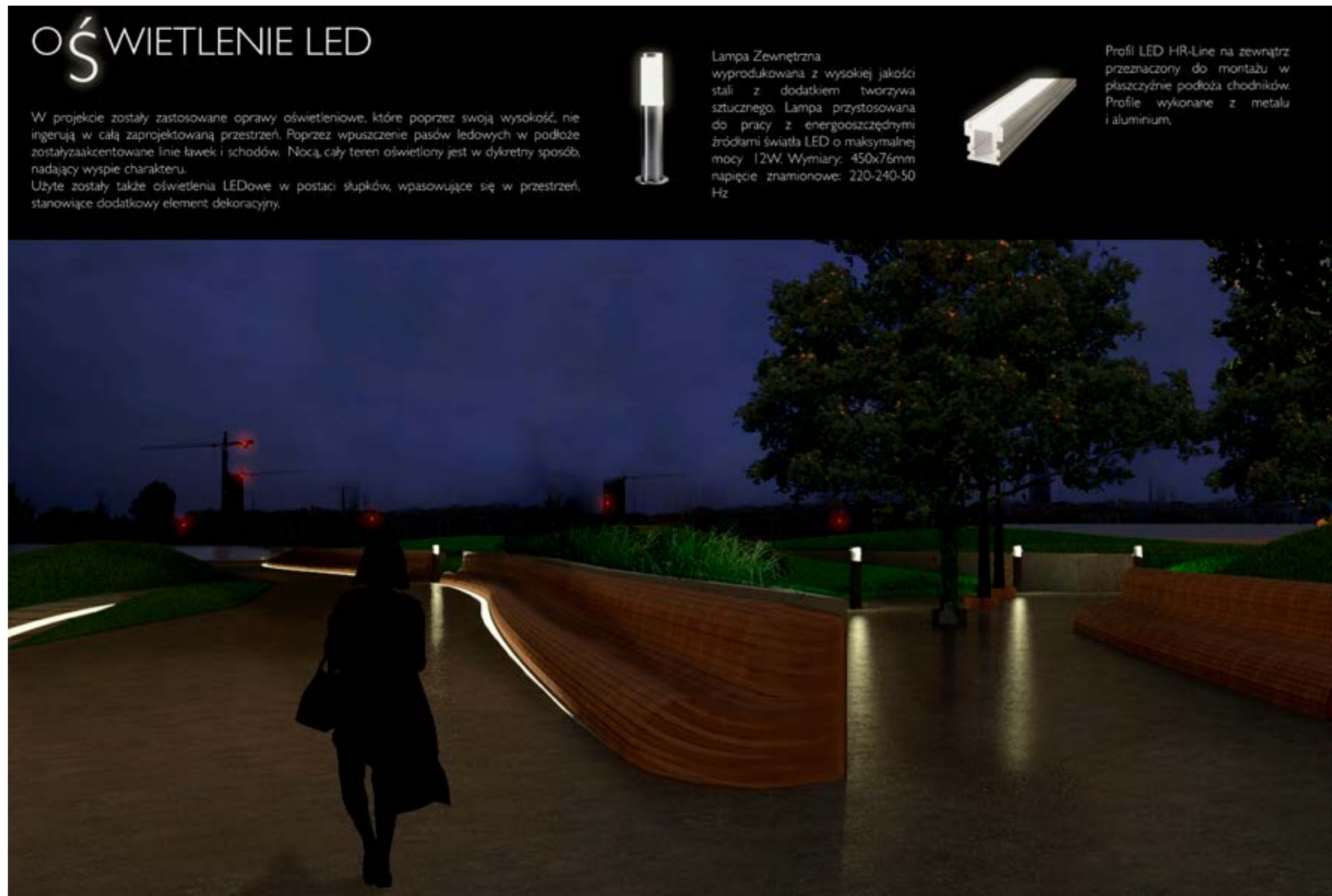
PAWILON

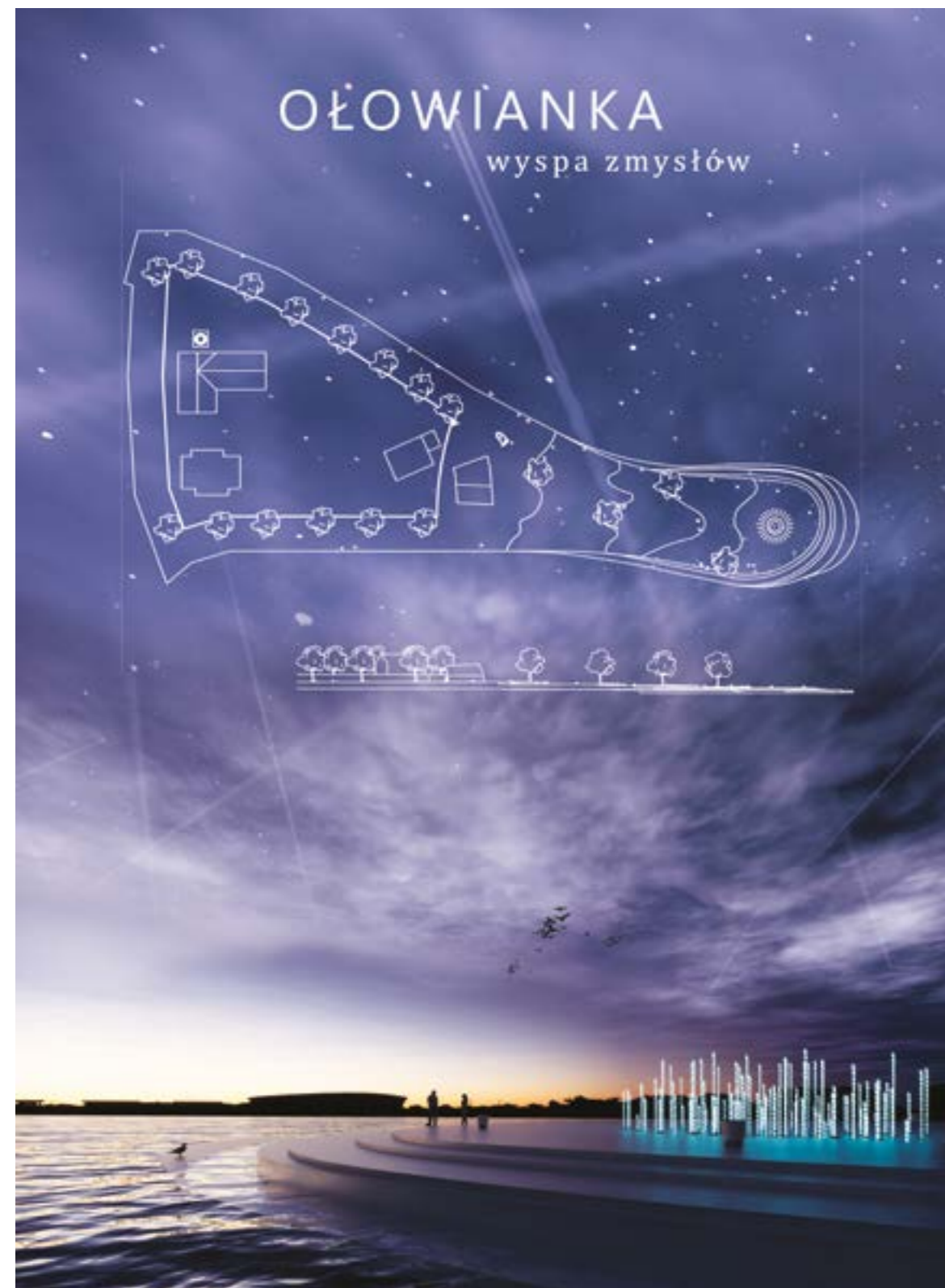

PAWILON MA PEŁNIĆ FUNKCJĘ WYSTAWIENNICZĄ TAK I WERNISAZOWĄ. OBIEKT MA BYĆ SYMBOLICZNĄ GRANICĄ POMIĘDZY NOWOCZESNYMI ZABUDOWANIAM I WRAZ Z MUSEUM IŁ WODNY ŚWIADWIŁ, A STARA SPŁOŃNĄ RZĘDZĄ PO DRUGIEJ STRONIE WISŁY. PRZEJŚCIOWE ŚCIANY MAJĄ SPRAWIAĆ WRAŻENIE LEKKOŚCI ORAZ NIE PRZYTRACZAĆ GOŁEJ SERCEM TEGO MIĘDZKA JEST TO CO SIE DZIEJE ZA NIM - DZIKOŚĆ GĘSTO POSADZONYCH WYSOKICH TRAW NAWIĄZUJĄCYCH DO KOŁOWNOŚCI ŻULAW WIŚLANYCH ORAZ KLIMATU NADMORSKIEGO, KTÓRE PODDZIAJĄ ZMYŚL SŁUCHU, KIĘDY POWIEWAJĄ NA WIEZIELE.

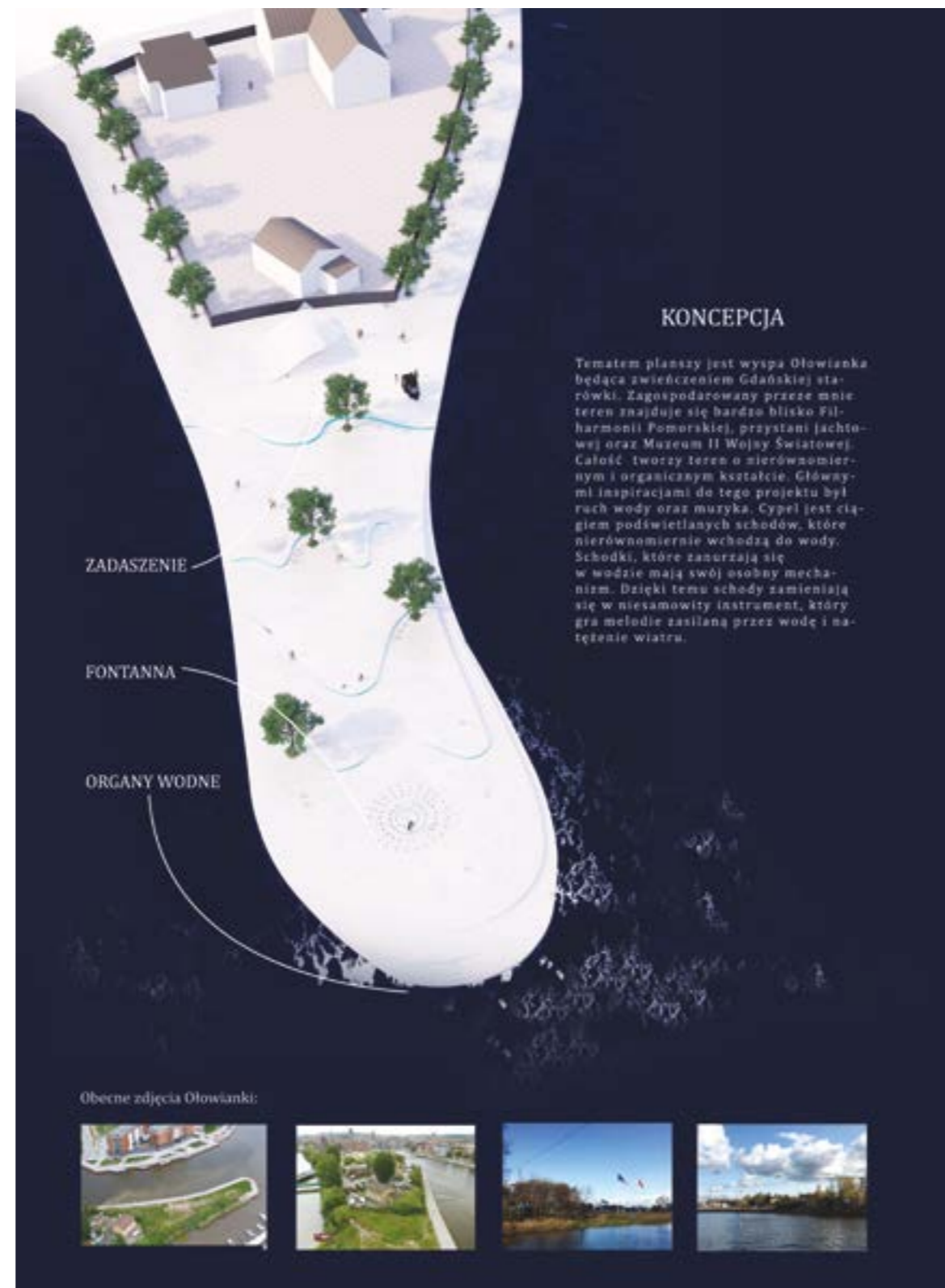
PAWILON CZĘŚCIOWO WYCHODZI SWOJĄ FORMĄ POZA RAMY BAZELCOWE, PRZEZ CO ZMYŚL WIDOKU DOSTARCZA NAM WRAŻEN. W DZIEŃ MA PRZYCIĄGAĆ DO MIEJSCA SWOIM SPOKOJEM, A W NOCY ZAPRASZAĆ, ABY ZAKOŚCOWAĆ ŻYŁA TOWARZYSZĄCEGO W SPRZYJĄCYJ ATMOSFERZE, TAKĄ TWORZĄ ŚWIATŁA OŚWIETLAJĄCE PAWILON ORAZ TRAWY. TO MIEJSCA BĘDZIE TĘPIĆCIEŚ NAWET DESIĘCIA, GĄY TRAWY ZACZĄJĄ ZMIENIAĆ KOLORY. KAŻDA POJA ROKU DLA NIEJ PRZESTRZENI BĘDZIE ZMIENIŁA ODCZUŁA WZPORNĄ WIDOK.

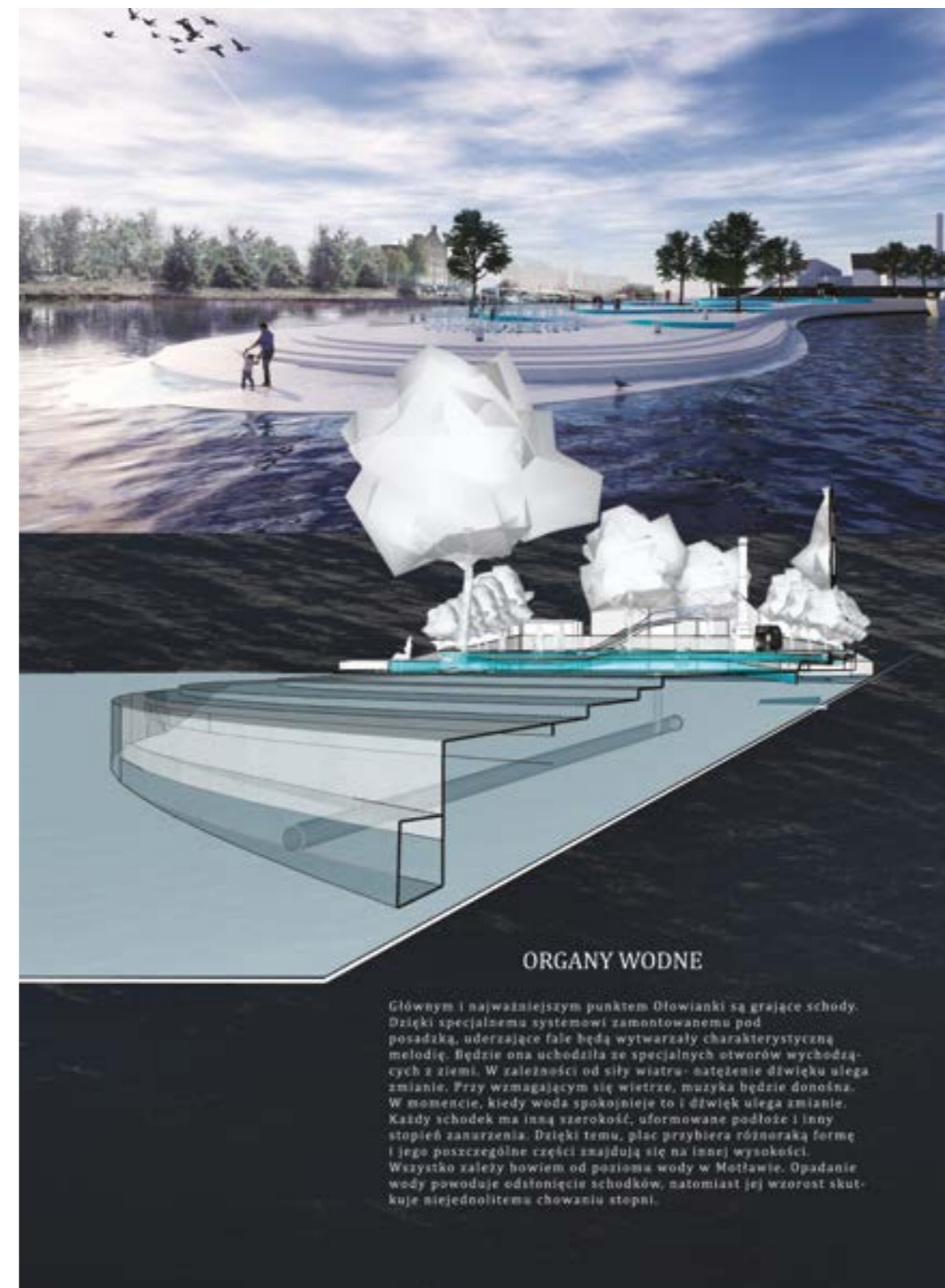

proj. Weronika Górna

proj. Weronika Górna

proj. Weronika Górna

Prowadzący

Supervisor

dr Rafał Setlak

Architekt wnętrz, projektant, wykładowca akademicki w stopniu doktora, zdobywca wielu nagród i wyróżnień. Absolwent gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych, związany z nią zawodowo od 2004 roku jako asystent w Pracowni Architektury Wnętrz prof. Andrzeja Pniewskiego. W 2009 roku nominowany do Nagrody Miasta Gdańska dla Młodych Twórców, cztery lata później obronił pracę doktorską i od 2019 roku prowadzi Pracownię Podstaw Struktur Krajobrazowych na Kierunku Architektury Przestrzeni Kulturowej. Od 2020 roku pełni funkcję prodziekana na Wydziale Architektury i Wzornictwa. Pracę wykładowcy łączy z prowadzeniem Pracowni Projektowej Detal. Autor licznych realizacji wnętrz publicznych i prywatnych w kraju i zagranicą, uczestnik wielu konkursów i wystaw: Biennale Architektury w Krakowie, Domus&Illy, Koło 2014, Young Architects Competitions.

Interior architect, designer, academic lecturer with a doctorate degree, winner of many awards and distinctions. Graduate of the Academy of Fine Arts in Gdańsk, professionally associated with the Academy since 2004 as an assistant in Professor Andrzej Pniewski's Interior Design Studio. In 2009 nominated for the City of Gdańsk Award for Young Creators, four years later defended his doctoral thesis and from 2019 leads the Landscape Structures Basics Studio for Architecture of Cultural Spaces course. Since 2020 holds the position of Vice-Dean at the Faculty of Architecture and Design. Combines his work as a lecturer with running the Detal Design Studio. Author of numerous realisations of public and private interiors in Poland and abroad, participant of many competitions and exhibitions: Architecture Biennale in Kraków, Domus&Illy, Koło 2014, Young Architects Competitions.

fot. I. Dzierzko-Bukal

Wyporność

Pracownia Projektowania i Organizacji Przestrzeni

Wydział Rzeźby i Intermediów

prof. Robert Kaja

studenci:

Gabriela Hanusiak

Malwina Kowalewska

Marta Kowalska

Stanisław Podgórnjak

Julia Szewczyk

Wiktor Tomaszewski

Mikołaj Wyszkowski

Displacement

Space Design and Organisation Studio

Faculty of Sculpture and Intermedia

prof. Robert Kaja

students:

Gabriela Hanusiak

Malwina Kowalewska

Marta Kowalska

Stanisław Podgórnjak

Julia Szewczyk

Wiktor Tomaszewski

Mikołaj Wyszkowski

proj. Gabriela Hanusiak

proj. Malwina Kowalewska

proj. Marta Kovalska

proj. Stanisław Podgórnjak

proj. Julia Szewczyk

Autor projektu:
Wiktor Tomaszewski

proj. Wiktor Tomaszewski

proj. Mikołaj Wyszowski

fot. I. Dzierzko-Bukal

Koncepcje projektowe modułowych ogrodzeń dla GIWK-u

Pracownia Projektowania Mebla

Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Karol Drobniewski

Jakub Hazuka

Małgorzata Just

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Nataliya Leno

Julia Pyrdoł

dr Arkadiusz Staniszewski

W ramach przedmiotu Projektowanie Detalu Architektonicznego grupa siedmiorga studentów pierwszego semestru studiów magisterskich (2019/2020) kierunku Architektura Przestrzeni Kulturowych zrealizowała ćwiczenie polegające na stworzeniu koncepcji ogrodzenia modułowego. Ich działania dedykowane były Gdańskiej Infrastrukturze Wodno-Kanalizacyjnej (GIWK) – spółce miejskiej, której oddziały usytuowane są w różnych rejonach miasta. Wielość tych lokalizacji wpłynęła na różnorodność prezentowanych koncepcji. Motywem przewodnim naturalnie stała się woda. Studenci rozpoczęli swoje rozważania od refleksji nad analizą występowania wody tak w stanie naturalnym, jak i poddanym działaniu człowieka. W swoich propozycjach przedstawili odniesienia do skojarzeń naturalistycznych, a nawet symbolicznych i przemysłowych. Powstało siedem interesujących koncepcji, w których motywy wodne łączą dekoracyjność z użytecznością i luźne skojarzenia ze ścisłą praktycznością. Ze względu na ograniczony czas trwania zajęć powstały jedynie koncepcyjne propozycje samych modułów ogrodzeniowych – niestety, na ogół zabrakło bram i furtek, bez których, jak wiadomo, nie można się obejść...

Design concepts for modular fencing for GIWK

Furniture Design Studio

Faculty of Architecture and Design

students:

Karol Drobniewski

Jakub Hazuka

Małgorzata Just

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Nataliya Leno

Julia Pyrdoł

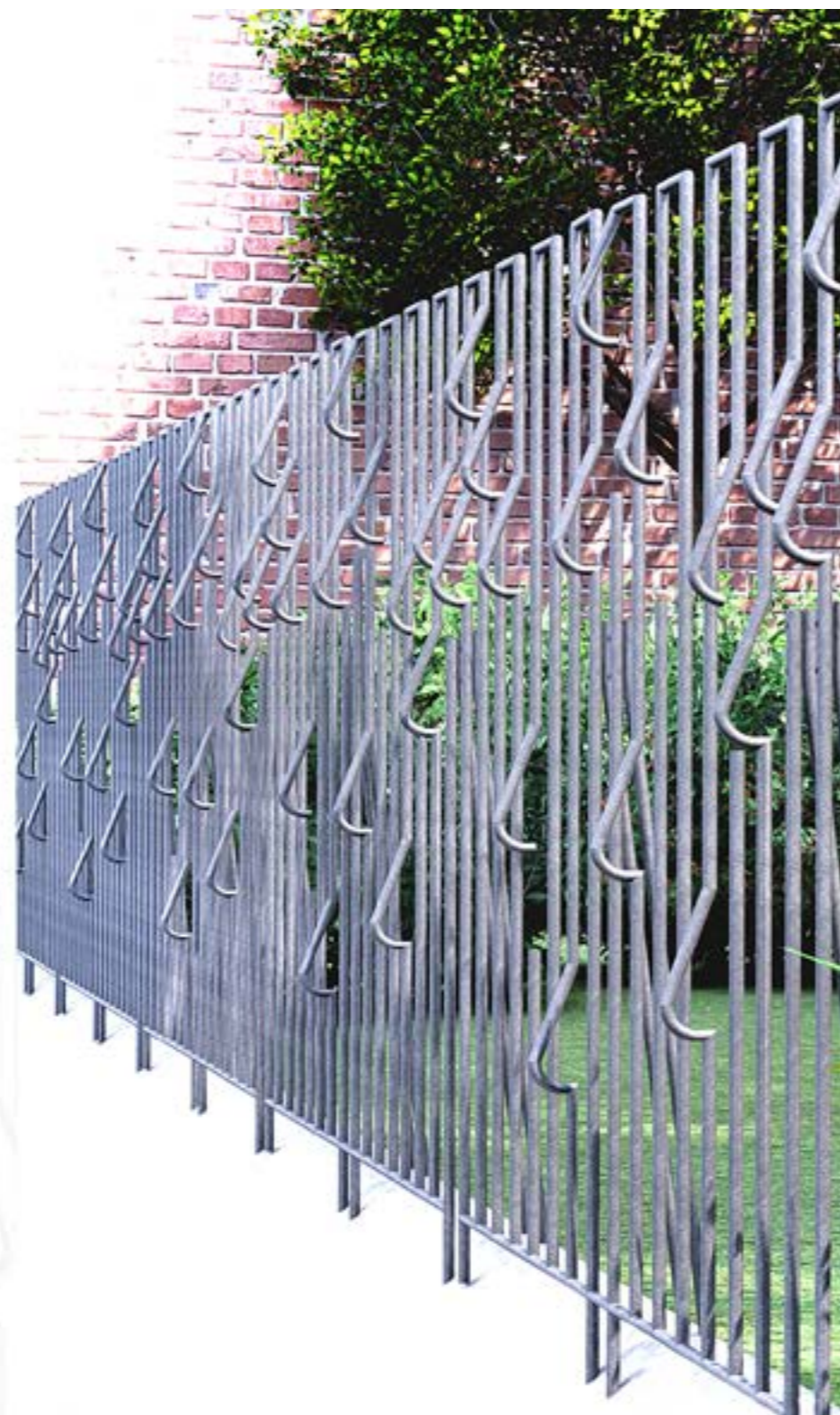
dr Arkadiusz Staniszewski

As part of the Architectural Detail Design subject, a group of seven students in the first semester of the MA course (2019/2020) in Architecture of Cultural Spaces carried out an exercise to create a concept for a modular fence. Their activity was dedicated to the Gdańsk Water and Sewage Infrastructure (GIWK), a municipal company whose branches are located in different areas of the city. The multiplicity of these locations influenced the diversity of the presented concepts. The leitmotif was naturally water. The students began their deliberations by reflecting on the analysis of water in both its natural and man-made state. Their proposals included references to naturalistic or even symbolic and industrial associations. Seven interesting concepts emerged in which water motifs combine decorativeness with utilitarianism and loose associations with strict practicality. Due to the limited time available, only conceptual proposals of the fencing modules themselves were created – unfortunately, gates and wickets, without which, as we know, one cannot do without, were generally missing...

APK

pracownia projektowania detalu architektonicznego
I. semestr studiów magisterskich

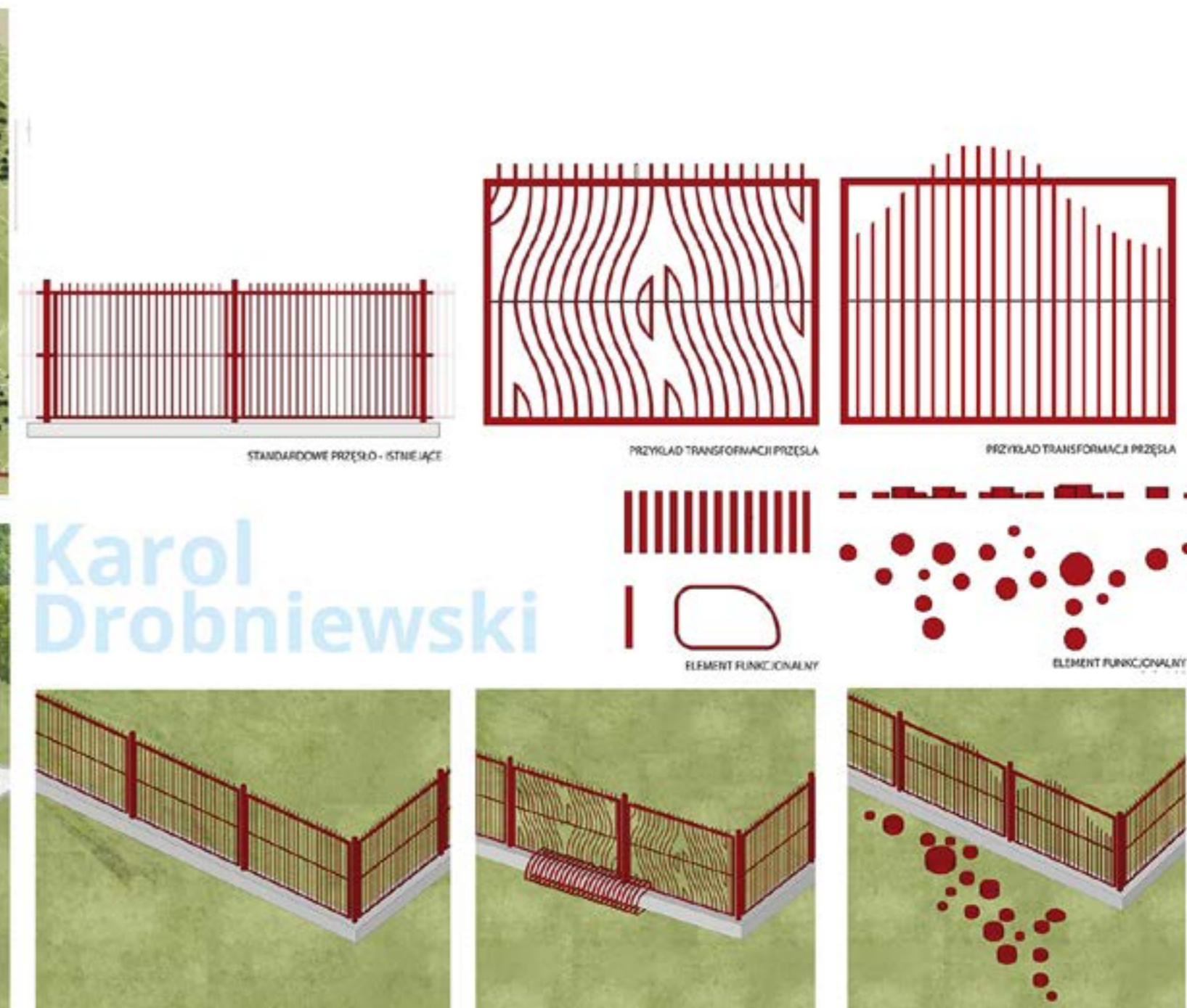
Koncepcje ogrodzeń dla GIWK

Stocznia Rybacka, fot. M. Józwicki

Pierwszy koncept dedykowany jest wygradzeniu systemu czepni głębinowych zlokalizowanych na terenie przymorskiego Parku Reagana. Autor mierzy się z wyzwaniem, jakim jest pogodzenie przestrzeni rekreacyjnej parku z działalnością przemysłową, czyli pozyskiwaniem wody dla celów użytkowych. Jego propozycja nadaje ogrodzeniu funkcję ludyczną. Typowe moduły obecnie odgradzające czepnie w wyznaczonych rejonach zmieniają się w obiekty zabawowe i dekoracyjne. Intencją autora było stworzenie interaktywnych form zachęcających do dotyku, ruchu i aktywności. Pomimo klarownej idei koncepcja pozostała w fazie załączkowej.

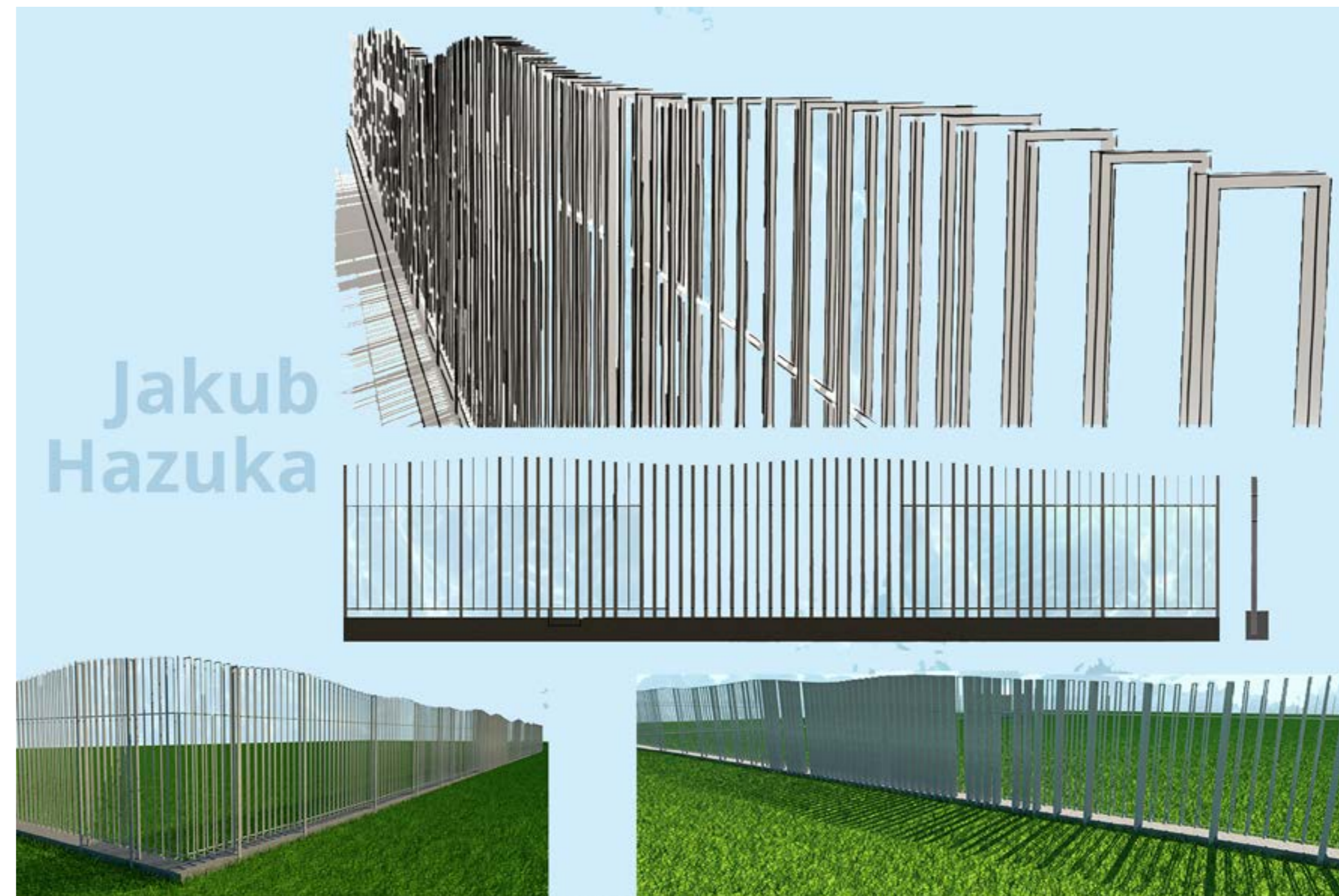
The first concept is dedicated to the fencing off of a system of deep-water intakes located in the Reagan Park in Przymorze. The author faces the challenge of reconciling the recreational space of the park with industrial activity, i.e. obtaining water for utilitarian purposes. His proposal gives the fence a ludic function. The typical modules that currently fence off water intakes in designated areas are transformed into objects of play and decoration. The intention was to create interactive forms that encourage touch, movement and activity. Despite the clear idea, the concept remained in the seed stage.

Karol
Drobniewski

Pierwszy koncept dedykowany jest wygradzeniu systemu czepni głębinowych zlokalizowanych na terenie przymorskiego Parku Reagana. Autor mierzy się z wyzwaniem, jakim jest pogodzenie przestrzeni rekreacyjnej parku z działalnością przemysłową, czyli pozyskiwaniem wody dla celów użytkowych. Jego propozycja nadaje ogrodzeniu funkcję ludyczną. Typowe moduły obecnie odgradzające czepnie w wyznaczonych rejonach zmieniają się w obiekty zabawowe i dekoracyjne. Intencją autora było stworzenie interaktywnych form zachęcających do dotyku, ruchu i aktywności. Pomimo klarownej idei koncepcja pozostała w fazie załączkowej.

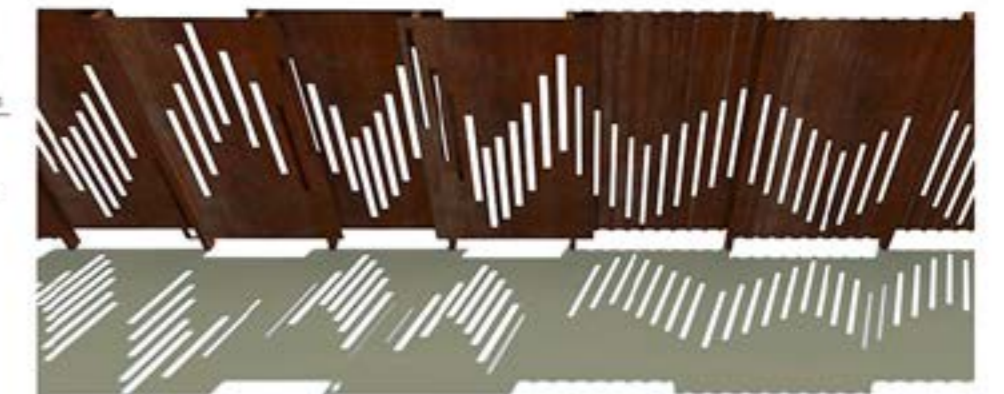
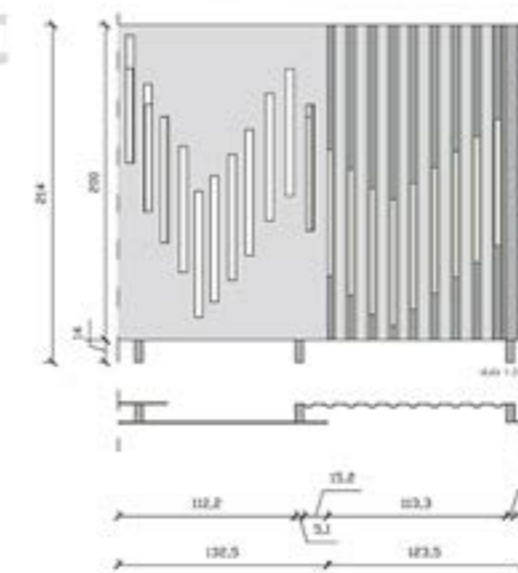
The first concept is dedicated to the fencing off of a system of deep-water intakes located in the Reagan Park in Przymorze. The author faces the challenge of reconciling the recreational space of the park with industrial activity, i.e. obtaining water for utilitarian purposes. His proposal gives the fence a ludic function. The typical modules that currently fence off water intakes in designated areas are transformed into objects of play and decoration. The intention was to create interactive forms that encourage touch, movement and activity. Despite the clear idea, the concept remained in the seed stage.

Autorka nie precyzuje lokalizacji swojego ogrodzenia. Tu również oszczędna, minimalistyczna forma odwołuje się do dynamiki falowania nakładających się na siebie pionowych linii. Tym razem efekt ten uzyskano jednak poprzez działanie negatywowe – dzięki podłużnym, wąskim ażurowym wycięciom w płaskich i trapezowych cortenowych blachach. Specyfika użytego materiału budzi skojarzenie z rdzą, która nierozwalnie łączy się z wilgocią. Naprzemienne dystansowanie odległości pomiędzy nakładającymi się na siebie arkuszami blachy zapewnia dodatkowy efekt światłocieniowy i przestrzenny.

The author does not specify the location of her fence. Here, too, the sparse, minimalist form refers to the dynamics of the undulation of overlapping vertical lines. This time, however, the effect was achieved through negative action – thanks to long, narrow openwork cuts in flat and trapezoidal weathering steel sheets. The specific nature of the material used evokes rust, which is inextricably linked to moisture. The alternating spacing between the overlapping sheets provides an additional chiaroscuro and spatial effect.

Małgorzata Just

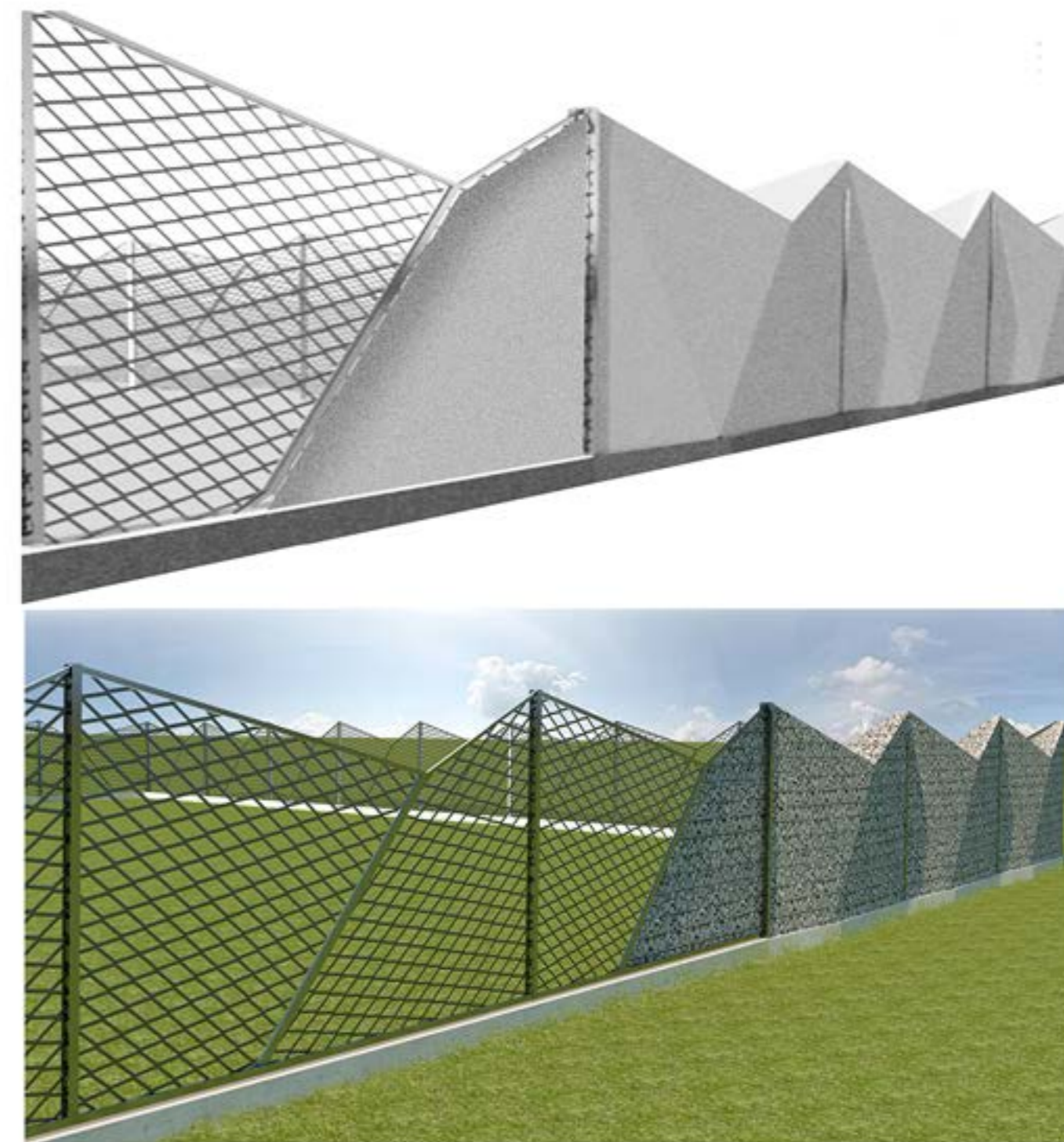
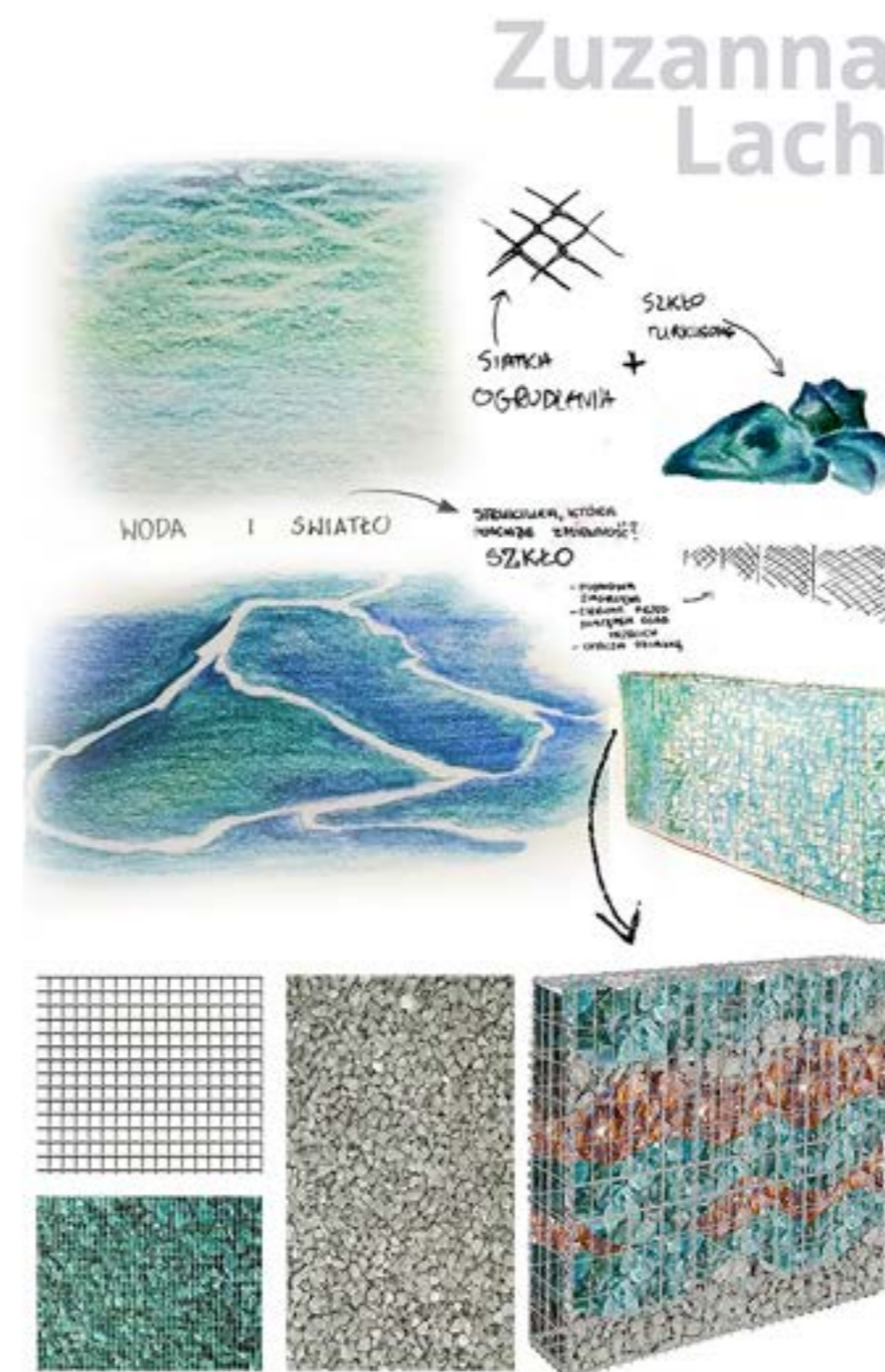
To kolejna propozycja wygradzenia terenu czerpni głębinowych w Parku Reagana. Tym razem autorka zainspirowała się kroplami deszczu tworzącymi na tafli wody charakterystyczne, nakładające się na siebie kręgi. Punktem wyjścia stały się dla niej typowe siatkowe moduły ogrodzeniowe. Tu jednak, odmiennie od ortogonalnego standardu, zaproponowano formy diagonalne, zbudowane na bazie zwielokrotnionych sześciokątów. Lekka konstrukcja siatek wykonanych z cienkich okrągłych prętów zgrzewanych w miejscach styku usztywniona jest typowymi pionowymi słupkami kotwionymi w gruncie za pomocą modułowej betonowej podmurówki. Klarowność i prostotę tego konceptu najlepiej ilustruje autorska wizualizacja i rzuty.

This is another proposal for fencing off the area of deep-water intakes in Reagan Park. This time the designer was inspired by raindrops forming characteristic overlapping circles on the surface of water. The starting point for her were typical mesh fencing modules. Here, however, contrary to the orthogonal standard, diagonal forms based on multiplied hexagons were proposed. The light structure of meshes made of thin round welded rods is stiffened in contact places by typical vertical posts anchored in the ground by means of modular concrete foundation. The clarity and simplicity of this concept is best illustrated by the author's visualisation and projections.

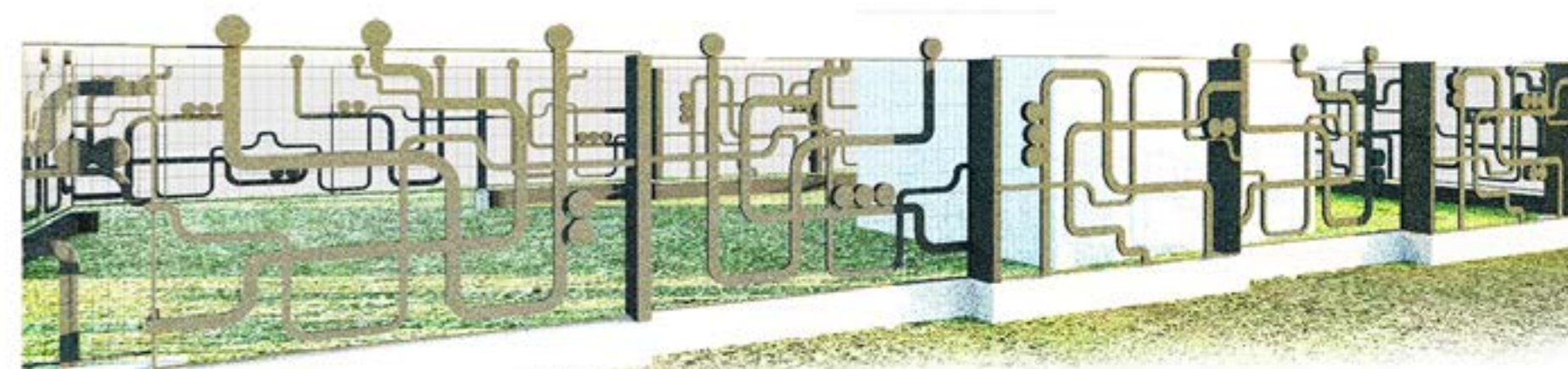
Pozostajemy w Parku Reagana. Autorka podjęła próbę zestawienia lekkiego siatkowego ogrodzenia z ciężkimi formami gabionowymi. W tym celu stworzyła system łamanych przęseł, które zestawiać można w ciąg pionowych przegród o dowolnej konfiguracji. Prezentowany system składa się z cienkich jednowarstwowych siatkowych przęseł i analogicznych dwuwarstwowych modułów gabionowych. Autorka zaprojektowała również moduł pośredni, stanowiący rodzaj łącznika na styku ażurowej siatki i nieprzeziernego gabionu. Autorka proponuje wypełnić gabionową strukturę warstwami kamienia i brył szkła turkusowego.

We remain in Reagan Park. The author has attempted to juxtapose a light mesh fence with heavy gabion forms. In order to do so, she created a system of broken spans, which can be combined into a series of vertical partitions of any configuration. The presented system consists of thin one-layer mesh spans and analogous two-layer gabion modules. The author has also designed an intermediate module, which is a kind of connector between the openwork mesh and the opaque gabion. The author proposes to fill the gabion structure with layers of stone and lumps of turquoise glass.

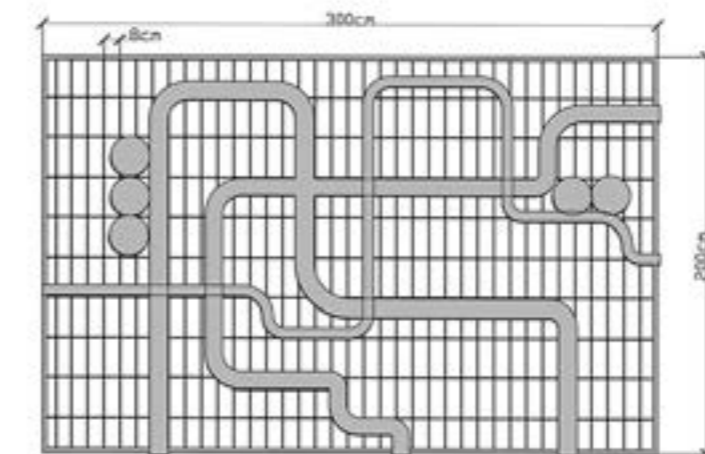
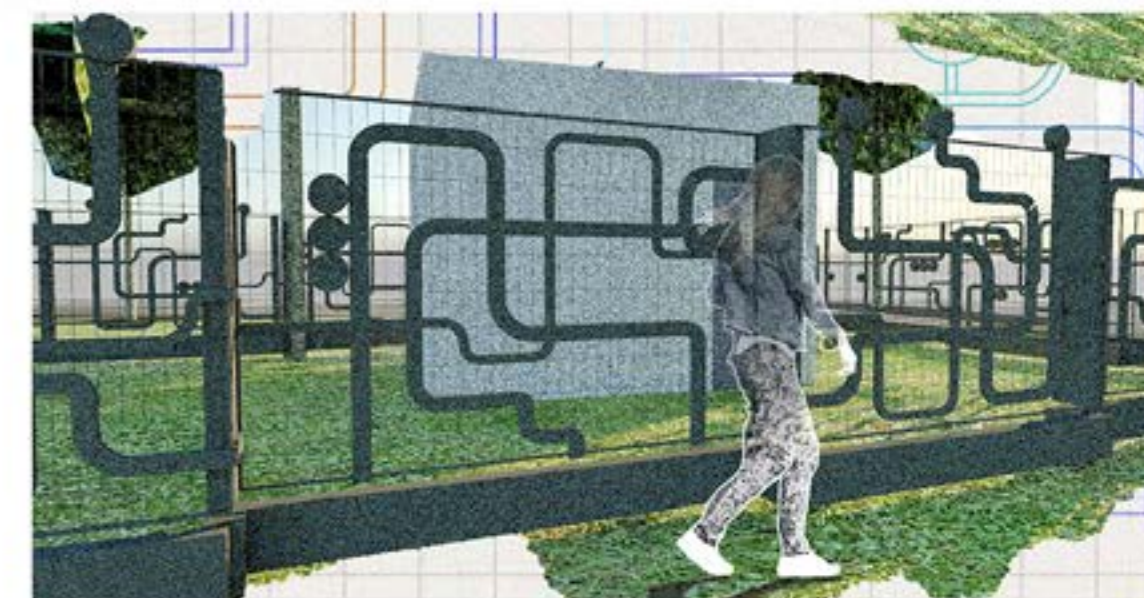

Kolejna propozycja łączy techniczną symbolikę instalacji rurowych z praktyczną formą ogrodzenia. Powtarzalny moduł wycięty z blachy i mocowany do lekkiej ortogonalnej siatki ze zgrzewanych prętów umieszczany jest w czterech pozycjach (uwzględniając jego lustrzane odbicie i obrót o 180 stopni). Indywidualnego charakteru tej liniowej strukturze nadają swobodnie mocowane blaszane okręgi przywodzące na myśl przemysłowe manometry. Sztywność całości zapewniają pionowe prostokątne metalowe słupy kotwione do podłoża za pomocą betonowej podmurówki. Ta bardzo wyrazista, dekoracyjna forma przegrody występowałaby zapewne jedynie na ograniczonym odcinku ogrodzenia.

Another proposal combines the technical symbolism of pipe installations with the practical form of a fence. A repeatable module cut from sheet metal and fixed to a light orthogonal grid of welded rods is placed in four positions (including its mirror image and a 180 degree rotation). The individual character of this linear structure is given by the freely fixed sheet metal circles, reminiscent of industrial manometers. The rigidity of the whole is ensured by vertical rectangular metal columns anchored to the ground by a concrete foundation. This very expressive, decorative form of partition would probably only occur on a limited section of the fence.

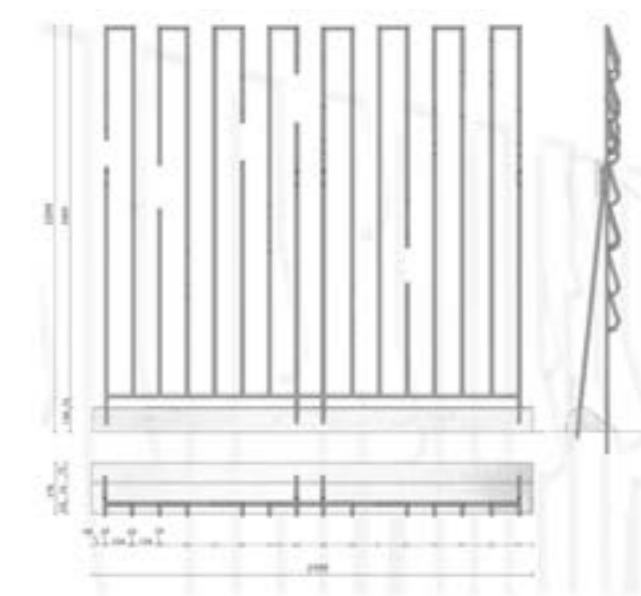

Nataliya Leno

Ostatnia z prezentowanych koncepcji projektowych jest najbardziej poetycka i wysublimowana. Minimalistyczne elementy symbolicznie nawiązują do opadających kropeł rosy na gałązkach roślin. Lekkość formy podkreślona została przerwami w przebiegu pionowych prętów oraz brakiem poziomych powiązań wszystkich elementów. Tę konstrukcyjnie ryzykowną propozycję kompensować muszą większe przekroje użytych prętów. Autorka obok oszczędnej i szlachetnej formy proponuje również swoistą grę złudzeń optycznych związanych ze zmianami kąta patrzenia na ogrodzenie wraz z przemieszczaniem się obserwatora. Efekt ten dobrze oddają autorskie wizualizacje.

The last of the presented design concepts is the most poetic and sublime. Minimalist elements symbolically refer to dew-drops falling on plant twigs. The lightness of form has been emphasised by breaks in the course of vertical bars and the lack of horizontal links between all the elements. This constructionally risky proposal must be compensated for by the larger cross-sections of the rods used. In addition to the frugal and noble form, the designer also proposes a peculiar game of optical illusions connected with changes in the viewing angle of the fence along with the movement of the observer. This effect is well reflected in the author's visualisations.

Plac Inwalidów Wojennych w Oliwie – projekt koncepcyjny zagospodarowania przestrzeni Placu Inwalidów Wojennych oraz jego otoczenia

Pracownia Struktur Krajobrazowych (I st.)

Wydział Architektury i Wzornictwa

dr Rafał Setlak

studenci:

Weronika Górna

Maja Krzyżyńska

Adrianna Piotrowska

War Veterans Square in Oliwa – a conceptual design for the development of the area of War Veterans Square and its surroundings

Spatial Structures Studio (1st cycle)

Faculty of Architecture and Design

dr Rafał Setlak

students:

Weronika Górna

Maja Krzyżyńska

Adrianna Piotrowska

Projekt Placu Inwalidów Wojennych jest wynikiem analizy potrzeb mieszkańców i turystów. Aktualny teren jest zaniedbany, celem projektantki było więc stworzenie miejsca kulturowego, funkcjonalnego, praktycznego i wizualnie atrakcyjnego. Ważnym założeniem jest też myśl, by projekt był zgodny z zasadami ochrony środowiska. Teren ma przede wszystkim nadal pełnić funkcję komunikacyjną dla pieszych przemieszczających się między ulicami Opata Jacka Rybińskiego i Obrońców Westerplatte. Plac kształtuje zespół ścieżek, z których jedna stanowi główny ciąg komunikacyjny. Wzdłuż niej usytuowany jest pawilon z lokalami usługowymi oraz wyjściem ewakuacyjnym z parkingu podziemnego.

Plac podzielono na siedem terenów zielonych ze specjalnie uformowanymi wzniesieniami. Utworzone górki mają dwie funkcje – służą jako teren do relaksu, a w trakcie ulewnych deszczów zbierają wodę deszczową. Jedna z wydzielonych zielonych stref jest przeznaczona do kina letniego – jej specjalnie uformowane podłoże układa się w nowoczesną formę

The design of War Veterans Square is the result of an analysis of the needs of residents and tourists. The current area is neglected, so the designer’s aim was to create a cultural, functional, practical and visually appealing place. An important assumption is also the idea that the project should comply with the principles of environmental protection. The area is primarily intended to continue to fulfil the communication function for pedestrians moving between Opata Jacka Rybińskiego and Obrońców Westerplatte Streets. The square is formed by a set of paths, one of which is the main communication route. Along it there is a pavilion with service premises and an emergency exit from the underground car park.

The square is divided into seven green areas with specially formed hills. The hills have two functions – they serve as a relaxation area and collect rainwater during heavy rainfall. One of the separate green zones is designed for a summer cinema – its specially formed ground is arranged in a modern form of an auditorium. Thanks to this initiative one can touch

widowni. Dzięki tej inicjatywie można dotknąć historii Oliwy, gdzie od pierwszej połowy XX wieku działało kino „Delfin”. Ważną częścią projektu jest pawilon, którego nowoczesna forma ma wpisywać się w charakter dzielnicy. Dach pokryty jest panelami fotowoltaicznymi, które wytwarzają energię elektryczną. Budynek mieści w sobie dwa lokale handlowo-usługowe, wyjście ewakuacyjne z parkingu podziemnego oraz lokal gastronomiczny. Część restauracyjna jest przeszkolona, a dzięki systemowi otwierania okien w tak zwaną harmonijkę restauracja może być w pełni otwarta na plac.

Niezwykle istotny jest fakt, że pawilon rozpoczyna się od strony ul. Opata Jacka Rybińskiego, wzdłuż której ciągnie się ścieżka rowerowa. Rowerzyści będą mogli skorzystać więc ze specjalnego parkingu rowerowego lub z narzędzi do naprawy swojego pojazdu. Do darmowego użytku jest również woda pitna, szafka na klucz lub automaty z niezbędnymi akcesoriami.

the history of Oliwa, where the “Delfin” cinema has operated since the first half of the 20th century.

An important part of the project is the pavilion, whose modern form is intended to fit in with the character of the district. The roof is covered with photovoltaic panels which generate electricity. The building houses two retail and service units, an emergency exit from the underground car park and a catering unit. The restaurant area is glazed, and thanks to a system of windows opening in a so-called accordion, the restaurant can be fully open to the square.

It is extremely important that the pavilion starts from the side of Opata Jacka Rybińskiego Street, along which there is a cycle path. Cyclists will therefore be able to use a special bicycle parking area or tools to repair their vehicle. Drinking water, lockers or vending machines with the necessary accessories are also available for free use.

proj. Weronika Górna

proj. Weronika Górna

Celem pracy jest przedstawienie sposobu na zagospodarowanie Placu Inwalidów Wojennych oraz jego otoczenia. Głównym problemem projektowym jest stworzenie realnej i funkcjonalnej wizji przestrzeni oraz dotarcie do jak największego grona odbiorców.

Projekt ma na celu poprawienie jakości omawianej przestrzeni pod względem komunikacyjno-funkcjonalnym, estetyczno-wizualnym, edukacyjno-kulturowym oraz rozrywkowym. Badany teren został poddany analizie pod kątem ukształtowania urbanistycznego, opinii mieszkańców, a także planów przebudowy głównych tras komunikacyjnych, w przyszłości mających ogromny wpływ na zmianę postrzegania przestrzeni w Oliwie i jej typ. Aby uczynić zadość wszystkim wymaganiom, położony w górnej części Oliwy teren zyskał funkcjonalnie rozplanowane drogi komunikacyjne. Użytkownicy mają możliwość podążania promenadą znajdującą się na głównej osi widokowej między wejściem do Parku Oliwskiego a ul. Wita Stwosza. Bazowy ciąg spacerowy prowadzi użytkow-

The aim of the work is to present a way to develop War Veterans Square and its surroundings. The main design problem is to create a realistic and functional vision of the space and to reach the largest possible audience.

The project aims to improve the quality of the space in question in terms of communication-functional, aesthetic-visual, educational-cultural and entertainment aspects. The examined area was analysed in terms of its urban layout, residents' opinions, and plans for reconstruction of the main transport routes, which in the future will have a huge impact on changing the perception of the space in Oliwa and its type. In order to meet all requirements, the area located in the upper part of Oliwa gained functionally planned traffic routes. Users can follow the promenade located on the main viewing axis between the entrance to Oliwa Park and Wita Stwosza Street. The basic walking route leads users towards the exhibition pavilion designed in the centre of the Square. In order to improve pedestrian communication, two side paths were

ników w kierunku pawilonu wystawowego zaprojektowanego w centrum Placu. W celu usprawnienia komunikacji pieszej powstały dwie boczne ścieżki wytyczone po dwóch przeciwległych stronach terenu. Przewidziano też pionowe nasadzenia szpalerów drzew lipowych odwzorowujące układ dróg w Parku Oliwskim.

Istotnym założeniem było zaprojektowanie pawilonu wystawowego. Szklana bryła kryje różne możliwości funkcjonalne. Do każdej kondygnacji przypisano istotne funkcje użytkowe, przy czym konstrukcja budynku spełnia wszystkie wymogi bezpieczeństwa. Kształt pawilonu oraz materiały, z których został on zbudowany, nawiązują do nowoczesnej części Oliwy. Budynek jest miejscem połączonym ideowo z Pałacem Opatów w Parku Oliwskim. Pochylony parter służy do prezentacji wystaw artystycznych nawiązujących do tych, które odwiedzać możemy w Pałacu Opatów. Kierując się wewnętrzną spiralą, linia projektowa prowadzi do podziemia. Na poziomie –1 zaprojektowano wielofunkcyjną salę konferencyjną z pomieszczeniem socjalnym, toaletami oraz magazynami. Zewnętrzna pochylnia prowadzi z kolei na trawiasty dach stanowiący taras użytkowy i pełniący funkcję punktu widokowego. Jako obiekt ta forma przestrzenna może działać indywidualnie i samowystarczalnie. Dzięki uniwersalności pawilon uatrakcyjni cały teren i zmienia jego odbiór.

Proste formy, funkcja i idea to według autorki klucz do dobrze zaprojektowanej przestrzeni. Koncept ma na celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców i polepszenie jakości ich życia. Ten nietypowy projekt to wstęp do idei sztuki wpływającej na kulturę, inspirujący i działający na wyobraźnię.

created on two opposite sides of the site. Vertical planting of rows of lime trees was also envisaged, reflecting the layout of the roads in Oliwa Park.

An important assumption was the design of the exhibition pavilion. The glass mass hides various functional possibilities. Each storey has been assigned a relevant function, while the construction of the building meets all safety requirements. The shape of the pavilion and the materials used for its construction refer to the modern part of Oliwa. The building is ideologically linked to the Abbots' Palace in Oliwa Park. The sloping ground floor is used for the presentation of artistic exhibitions referring to those that we can visit in the Abbots' Palace. Following an internal spiral, the design line leads to the basement. At level –1, a multifunctional conference room with a social room, toilets and storerooms has been designed. An external ramp leads, in turn, to the grassy roof which forms a usable terrace and serves as a viewing point. As an object, this spatial form can operate individually and self-sufficiently. Thanks to its versatility, the pavilion will make the whole area more attractive and change its perception.

According to the designer, simple forms, function and idea are the key to a well-designed space. The concept aims to meet the needs of residents and improve their quality of life. This unusual project is an introduction to the idea of art influencing culture, inspiring and influencing imagination.

Adrianna Piotrowska

Projekt w formie koncepcyjnej obejmuje rewitalizację i nadanie nowej funkcji Placu Inwalidów Wojennych w Oliwie. Plac powstał na miejscu końcowego przystanku przedwojennej linii tramwajowej Gdańsk-Oliwa – Gdańsk oraz zburzonych kamienic podczas II Wojny Światowej. Przestrzeń ta wydaje się aktualnie mało atrakcyjna i zaniedbana. Pełni głównie funkcję komunikacyjną z ulic Wita Stwosza i Obrońców Westerplatte do ul. Opata Jacka Rybińskiego oraz Parku Oliwskiego i punktów gastronomicznych. Kolejną funkcją tego obszaru jest parking mieszczący się w północnej części i zajmujący jedną trzecią opisywanego terenu. Przydrożne budynki usługowe i miejska toaleta to po części pustostany.

Celem projektowym jest stworzenie przyjaznej dla użytkownika przestrzeni, w której będzie mógł on czuć się swobodnie i bezpiecznie, nawiązując relacje z innymi użytkownikami lub koegzystując z otoczeniem w samotności. Relacje pomiędzy formą pawilonu a terenem zewnętrznym zbudowane są na zasadzie kontrastu – falujący dach kontrastuje z geometrycz-

The project in its conceptual form involves revitalising and giving a new function to War Veterans Square in Oliwa. The square was created on the site of the final stop of the pre-war tramway line Gdańsk-Oliwa – Gdańsk and the tenement houses demolished during the Second World War. The space currently seems unattractive and neglected. It performs mainly the function of communication from Wita Stwosza and Obrońców Westerplatte Streets to Opata Jacka Rybińskiego Street and Oliwa Park and gastronomic outlets. Another function of this area is the car park located in the northern part and occupying one third of the described area. Roadside service buildings and the city toilet are partly vacant.

The design aim is to create a user-friendly space where the user can feel at ease and safe, establishing relationships with other users or coexisting with the environment in solitude. The relationship between the form of the pavilion and the outdoor area is built on the principle of contrast – the undulating roof contrasts with the geometrically cut lime trees. The evenly

nie przyciętymi lipami. Równno ukształtowane drzewa mają za zadanie nawiązywać do alei lipowych znajdujących się w Oliwie, tworząc naturalny dach z koron drzew. Przechodząca przez cały plac ławka w kształcie łuku ma symbolicznie nawiązywać do istniejących tam torów tramwajowych z przeszłości. Niewielki podest zaraz obok siedziska przeznaczony jest do organizacji wieczornych wydarzeń kulturalnych w postaci koncertów plenerowych. Pawilon to przestrzeń nastawiona na rozwój osobisty człowieka, zachęcająca do ponownego jej odwiedzenia, nie do jednorazowej wizyty. Budynek przez cały rok może pełnić funkcję tymczasowej galerii, przestrzeni warsztatowej i rekreacyjnej. Przecinający plac w połowie chodnik tworzy oś otwierającą widok na bramę południową Parku Oliwskiego – poprzez ten zabieg plac staje się swoistym przedłużeniem ogrodu.

Intencją przyświecającą takiemu zagospodarowaniu terenu jest zachęcenie do integracji sąsiedzkiej, a na większą skalę mieszkańców Gdańska. Skłania również do wychodzenia z domów nawet wtedy, kiedy pogoda nie sprzyja spędzaniu czasu na zewnątrz. Projekt jest przyjazny dla otoczenia i pomyślany tak, aby każdy mógł z niego korzystać swobodnie i bez ograniczeń.

shaped trees are intended to relate to the lime avenues found in Oliwa, creating a natural roof from the tree crowns. An arch-shaped bench running across the square is intended to symbolically refer to the tramway tracks of the past. A small platform right next to the seat is intended for evening cultural events in the form of open-air concerts. The pavilion is a space geared to people’s personal development, encouraging them to visit it again, not just once. The building can serve as a temporary gallery, workshop and recreational space all year round. The pavement cutting across the square in the middle creates an axis opening up a view of the southern gate to Oliwa Park – through this measure the square becomes a kind of extension of the garden.

The intention behind such landscaping is to encourage neighbourhood integration and, on a larger scale, residents of Gdańsk. It also encourages people to leave their homes even when the weather is not conducive to spending time outside. The project is environmentally friendly and designed so that everyone can use it freely and without restrictions.

proj. Adrianna Piotrowska

proj. Adrianna Piotrowska

Miejska zieleń w kontekście dzielnicy Oliwa

Pracownia Struktur Krajobrazowych (II st.)

Wydział Rzeźby i Wzornictwa

studenci:

Zuzanna Lach

Jakub Hazuka

prof. Andrzej Pniewski

Miasto to historycznie ukształtowana jednostka osadnicza, która charakteryzuje się dużą intensywnością zabudowy i gęstością zaludnienia. Każda aglomeracja ma swoje powody do dumy oraz problemy estetyczne, z jakimi się zmagają. Szczególnym zainteresowaniem cieszy się przede wszystkim centrum – to ono skupia życie społeczne i kulturalne miasta, jest punktem spotkań mieszkańców, terenem głównych działań władz, a także symbolem rozkwitu i wizytówką miasta⁴. Gdańsk nie różni się pod tym względem od innych miast. Znajduje się tu jednak również wiele innych interesujących punktów skupiających turystów i społeczność lokalną.

Różnica pomiędzy głośnym Starym Miastem a zaciszną Oliwą wynika z kameralności tej drugiej dzielnicy, a punkty warte zwiedzania bronią się same. Nie potrzebują ogromnych imprez miejskich, a ciepło i nastrój powodują,

4. P. Lorens, J. Martyniuk, J. Pęczek, *Problemy kształtowania przestrzeni publicznych*, Gdańsk 2010, s. 7–8.

że kto raz zwiedzi Oliwę, ten będzie do niej wracać. W zurbanizowanych przestrzeniach ważna jest prawidłowa interpretacja potrzeb potencjalnych odbiorców, a także zachowanie odpowiedniej stylistyki wiążącej się z danym obszarem lub całym miastem. Poszanowanie historii czy ludzkich przyzwyczajęń, korzystanie z wytartych przedeptów czy ciche przejścia dla pieszych bardzo często stanowią wskazówki dla projektantów, dzięki którym koncepcja zagospodarowania nie tylko wspiera estetyzację przestrzeni, ale także jest w pełni funkcjonalna i chętnie użytkowana przez społeczeństwo.

Równie ważnym czynnikiem jest projektowanie w zgodzie z naturą. Coraz bardziej popularne łąki kwietne zakładane zamiast trawników czy ogrody deszczowe nie tylko zatrzymują wodę opadową i pomagają jej wnikać w glebę, ale także stanowią ostoję dla licznych owadów, takich jak motyle, ćmy czy pszczoły.

Urban greenery in the context of the Oliwa district

Landscape Structures Studio (2nd cycle)

Faculty of Architecture and Design

students:

Zuzanna Lach

Jakub Hazuka

prof. Andrzej Pniewski

A city is a historically formed settlement unit, characterised by high building and population density. Each agglomeration has its own reasons to be proud of and aesthetic problems to contend with. The centre of the city is of particular interest – it is the centre which concentrates the social and cultural life of the city, it is the meeting point of the inhabitants, the area of the main activities of the authorities, and also the symbol of the city’s prosperity and its showpiece. In this respect Gdańsk is no different from other cities. However, there are also many other points of interest for tourists and the local community.

The difference between the noisy Old Town and the secluded Oliwa is due to the intimacy of the latter district, and the points worth visiting stand up for themselves. They do not need huge city events, and the warmth and atmosphere will make anyone who visits Oliwa once come back. In urban spaces it is important to correctly interpret the needs of potential users, as well as to maintain an appropriate style

connected with a given area or the whole city. Respect for history or human habits, the use of worn-out paths or quiet pedestrian crossings are very often clues for designers, thanks to which the development concept not only supports the aesthetics of the space, but is also fully functional and willingly used by the public.

An equally important factor is designing in harmony with nature. The increasingly popular flower meadows established instead of lawns or rain gardens not only retain rainwater and help it penetrate the soil, but also provide a refuge for numerous insects such as butterflies, moths and bees.

“There is no better architecture than a tree” – the words of Pritzker Prize winner Toyo Ito best convey the message of environmentally conscious design. Nowadays, architecture primarily serves man. Designers forget that modern buildings should be an extension of the landscape. Increasingly,

„Nie ma lepszej architektury niż drzewo” – słowa laureata architektonicznej nagrody Pritzкера, Toyo Ito, najlepiej oddają przesłanie projektowania zgodnego ze środowiskiem. W obecnych czasach architektura służy przede wszystkim człowiekowi. Twórcy zapominają o tym, iż projektowana nowoczesna zabudowa winna być przedłużeniem krajobrazu. Coraz częściej jednak obserwuje się traktowanie architektury jako dominanty terenu. Każda działalność ludzka w środowisku miejskim powinna być oparta na projektowaniu harmonijnym, a więc dostosowanym do charakterystyki środowiska przyrodniczo-geograficznego i jednocześnie zgodnym z ich zasadami⁵. W architekturze może się ona wyrażać za pomocą formy, materiałów czy kolorystyki. Powinna stanowić dopełnienie do otaczającego ją krajobrazu, być tożsama z miejscem. Nie może dominować.

Równoległe z rozwojem architektury organicznej (czyli zespolonej i wkomponowanej w krajobraz naturalny) zaczęto prowadzić rozważania na temat projektowania wpisanego w krajobraz. Prekursorem tego ruchu był Frank Lloyd Wright, który postulował wznoszenie obiektów architektonicznych z naturalnych materiałów. Uważał on, iż forma jest organiczna tylko wtedy, gdy materiały i funkcjonalność wynikają ze środowiska i naturalnych potrzeb ludzkich⁶. Projekt obrazujący takie rozumienie projektowania to dom nad wodospadem (Fallingwater, 1935). Forma organiczna nie polega na naśladowaniu kształtów natury. To zgodne, harmonijne wpisanie

5. G. Ciołek, *Zarys ochrony i kształtowania krajobrazu*, Warszawa, 1964, s. 10–11.

6. F.L. Wright, *Manifest Franka Lloyd Wrighta*, s. 45, http://bcpw.bg.pw.edu.pl/Content/1345/PDF/02arbud31_nr_2.pdf (18.02.2021).

bryły w otoczenie. To przykład genialnego połączenia formy, kolorów i materiału w taki sposób, że obiekt jest przedłużeniem naturalnego krajobrazu.

Współcześnie modnym nurtem w projektowaniu staje się *biophilic design*, czyli wprowadzanie materiału roślinnego do wnętrza, otoczenia, krajobrazu miejskiego. Biofilia jest odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa. Zieleni w miastach przypisuje się znaczenie zdrowotne. Obecność drzew i krzewów w tkance miejskiej pozwala na poprawę niekorzystnych warunków życia, a tym samym pozytywnie wpływa na zdrowie mieszkańców. Jest to efekt stymulacji procesu oddychania, pozytywnego oddziaływania na pracę układu krążenia i układu nerwowego. Przebywanie w otoczeniu zieleni pomaga zredukować stres, a także zmniejsza agresję u osób z nadpobudliwością ruchową oraz łagodzi objawy choroby Alzheimera. Kontakt z przyrodą poprawia koncentrację u dzieci.

Wśród metod terapeutycznych coraz częściej można się spotkać z sylwoterapią. Metodą tą polega na samoodnawianiu się organizmu na skutek przebywania wśród drzew. Już samo spacerowanie alejami wśród szpalerów poprawia samopoczucie, a do pełnego wykorzystania leczniczych właściwości niezbędne jest połączenie schorzenia z danym gatunkiem⁷. Rośliny wykazują również działanie bakteriobójcze. Poprzez wydzielanie fitoncydów, czyli substancji o charakterze grzybo- i bakteriobójczym, które znajdują się w liściach, pędach i korzeniach, wzmacniają odporność człowieka na zakażenia. Namiastką natury w najbliższym otoczeniu człowieka są miejskie tereny

7. A. Szulc, *Zielone miasto. Zieleń przy ulicach*, Warszawa 2013, s. 15–38.

however, architecture is seen as the dominant feature of the landscape. Any human activity in the urban environment should be based on harmonious design, i.e. adapted to the characteristics of the natural and geographical environment and at the same time compliant with their principles⁴. Architecture can express itself through form, materials or colour. It should be complementary to the surrounding landscape, be identical to the place. It cannot dominate.

Simultaneously with the development of organic architecture (i.e. merged with and integrated into the natural landscape), reflections on designing inscribed in the landscape began. The forerunner of this movement was Frank Lloyd Wright, who postulated the erection of architectural structures from natural materials. He believed that form is organic only when materials and functionality result from the environment and natural human needs⁵. A project illustrating this understanding of design is the house by the waterfall (Fallingwater, 1935). Organic form is not about imitating the shapes of nature. It is the consensual, harmonious integration of the solid into its surroundings. It is an example of an ingenious combination of form, colour and material in such a way that the building is an extension of the natural landscape.

A contemporary trend in design is biophilic design, i.e. the introduction of plant material into interiors, surroundings and the urban landscape. Biophilia is a response to the needs of society. Greenery in cities is attributed with health-

4. G. Ciołek, *Zarys ochrony i kształtowania krajobrazu*, Warszawa 1964, pp. 10–11.

5. F.L. Wright, *Manifest Franka Lloyd Wrighta*, p. 45, http://bcpw.bg.pw.edu.pl/Content/1345/PDF/02arbud31_nr_2.pdf (18.02.2021).

promoting properties. The presence of trees and shrubs in the urban tissue improves adverse living conditions and thus has a positive impact on the health of residents. This is due to the stimulation of the breathing process, positive influence on the work of the cardiovascular system and the nervous system. Being surrounded by greenery helps reduce stress and also reduces aggression in people with motor overexcitability and alleviates symptoms of Alzheimer’s disease. Contact with nature improves concentration in children.

Silvotherapy is becoming more and more common among therapeutic methods. This method is based on self-renewal of the organism as a result of being among trees. Just walking along the avenues among the rows of trees improves one’s well-being, and in order to take full advantage of the therapeutic properties, it is necessary to combine a disease with a particular species⁶. Plants also have a bactericidal effect. By secreting phytoncides, i.e. substances of fungicidal and bactericidal nature, which are found in leaves, shoots and roots, they strengthen human resistance to infections. Urban green areas are a substitute for nature in the closest surroundings of humans. The ecological function of greenery manifests itself in the modification and regulation of microbiological conditions in the city. It shapes the quality and condition of the environment in urban areas. It positively influences the production of oxygen, air purification and temperature regulation in hot weather. It quiets city noises and allows the human organism to regenerate in times of rush and

6. A. Szulc, *Zielone miasto. Zieleń przy ulicach*, Warszawa 2013, pp. 15–38.

zielone. Ekologiczna funkcja zieleni przejawia się w modyfikacji oraz regulacji warunków mikrobiologicznych w mieście. Kształtuje jakość i stan środowiska na terenach zurbanizowanych. Pozytywnie wpływa na produkcję tlenu, oczyszczanie powietrza, regulację temperatury w upalne dni. Wycisza miejskie hałasy i pozwala na regenerację organizmu ludzkiego w czasach pędu i stresu⁸.

Wobec tego warto się cofnąć do 1902 roku i zapoznać z ideą miasta – ogrodu opracowaną przez Ebenezera Howarda. To koncepcja nowoczesnego miasta opierająca się na niskiej, luźnej zabudowie i bardzo dużym udziale terenów zielonych takich jak ogrody, parki, czy skwery. Według założeń Howarda na jednego mieszkańca przypadać ma 35 m² zieleni publicznej. Niestety, w wyniku nadmiernej rozbudowy architektonicznej i napływu ludności ze wsi do aglomeracji miejskich warunek ten jest trudny lub wręcz niemożliwy do spełnienia – wobec czego należy przynajmniej dążyć do tego, by zazielenić każdy możliwy fragment miast.

Charakterystyczną cechą dzielnicy będącej przedmiotem naszego zainteresowania – Oliwie – jest obecność przydomowych terenów zielonych. Gdy spaceruje się urokliwymi uliczkami takimi jak ulice Polanki, Opata Jacka Rybińskiego czy Obrońców Westerplatte, uwagę zwracają małe ogródki, zadbane, regularnie przycinane krzewy i nasadzenia zwiastujące nadchodzącą wiosnę. Spacer po Oliwie skłania do refleksji na temat pilnej potrzeby zakładania parków, skwerów i zieleńców oraz do uznania,

8. A. Łukasiewicz, Sz. Łukasiewicz, *Rola i kształtowanie zieleni miejskiej. Skrypt dla studentów ochrony środowiska*, Poznań 2009, s. 13–19.

że zamiast plombować puste lub porozbiórkowe tereny architekturą, lepiej zagospodarować je zielenią.

W XIX wieku parki miejskie zaczęto zamieniać na ogólnodostępne przestrzenie publiczne. Nikt nie zakładał możliwości oddolnego kształtowania przestrzeni. W pierwszej połowie XX wieku zaczęło ono przybierać charakter całkowicie sformalizowany. Ogrody zakładali ogrodnicy miejscy, architekci krajobrazu. Nie było miejsca dla amatorów. Druga połowa XX wieku zaczęła przynosić zmiany – procesy partycypacyjne, które prowadziły do powstawiania ogrodów zaprojektowanych i urządzonych przez mieszkańców, z pominięciem osoby projektanta. W takich przestrzeniach publicznych, zwanych ogrodami wernakularnymi, zwracają uwagę wyjątkowe relacje łączące mieszkańców. Są oni przyjaźnie nastawieni, służą wzajemną pomocą, a zapytani o poziom zadowolenia z miejsca i warunków zamieszkania mówią, iż bardzo dobrze im się mieszka, ponieważ wszyscy się znają, i że nie zamieniliby swojego osiedla na żadne inne.

Podobna tendencja występuje w Oliwie. Rozpatrując ul. Opata Rybińskiego, szybko można dostrzec potrzebę posiadania własnego skrawka zieleni. Tu prawie każdy mieszkaniec dba o swój ogródek, spędza w nim wolny czas, a tym samym zawiera nowe znajomości i otwiera się na innych. Ogrody wernakularne różnią się od parków i zieleńców miejskich. Tu, przez materiał roślinny typowy raczej dla ogrodów aniżeli miast, zmienia się wizerunek zieleni miejskiej. Na ul. Opata Rybińskiego można znaleźć takie gatunki, jak rododendrony, hortensje ogrodowe, piwonie, ostróżki, kosańce, lilaki, jukki, jeżówki, cynie,

stress⁷.

Therefore, it is worth going back to 1902 and familiarising oneself with the idea of a garden city developed by Ebenezer Howard. It is a concept of a modern city based on low, loose buildings and a very large share of green areas such as gardens, parks or squares. According to Howard's assumptions there should be 35 m² of public greenery per one inhabitant. Unfortunately, as a result of excessive architectural development and the influx of people from rural areas to urban agglomerations, this condition is difficult or even impossible to meet, so one should at least strive to green every possible fragment of cities.

A characteristic feature of the district which is the subject of our interest – Oliwa – is the presence of home-grown green areas. When one walks along charming streets, such as Polanki, Opata Jacka Rybińskiego or Obrońców Westerplatte, one's attention is drawn to small gardens, well-kept, regularly trimmed bushes and plantings heralding the coming spring. A walk in Oliwa makes one reflect on the urgent need to create parks, squares and green areas, and to acknowledge that instead of sealing empty or demolished areas with architecture, it is better to develop them with greenery.

In the nineteenth century, urban parks began to be transformed into spaces open to the public. Nobody considered the possibility of grassroots shaping of spaces. In the first half of the twentieth century it began to take on

7. A. Łukasiewicz, Sz. Łukasiewicz, *Rola i kształtowanie zieleni miejskiej. Skrypt dla studentów ochrony środowiska*, Poznań 2009, pp. 13–19.

a completely formalised character. Gardens were created by urban gardeners and landscape architects. There was no room for amateurs. The second half of the twentieth century brought changes – participatory processes that led to gardens designed and laid out by citizens, without the designer. In these public spaces, known as vernacular gardens, it is the special relationship between the residents that draws attention. They are friendly, helpful and when asked about their level of satisfaction with the place and living conditions, they say that they live very well because they all know each other, and that they would not change their neighbourhood for any other.

A similar tendency occurs in Oliwa. Looking around Opata Rybińskiego Street, one can quickly see the need to have one's own patch of greenery. Here almost every resident takes care of his garden, spends his or her free time there, and thus makes new friends and opens himself to others. Vernacular gardens differ from city parks and green areas. Here, through the plant material typical of gardens rather than cities, the image of urban greenery is changing. On Opata Rybińskiego Street one can find such species as rhododendrons, garden hydrangeas, peonies, pinks, lilacs, yucca, coneflowers, zinnias, velvet flowers or evergreen boxwoods and yews. It is worth taking this into account when planning and instead of creating artificial plantings, look at native species and choose plant material which is typical of gardens and flower meadows rather than highly urbanised and city areas.

The War Veterans Square, situated practically in the heart of the district, opposite Oliwa Park, accessible to pedestrian, municipal and car traffic, may become a public square, green

aksamitki czy zimozielone bukszpany i cisy⁹. Przy projektowaniu warto zwrócić na to uwagę i zamiast tworzyć sztuczne nasadzenia, przeanalizować rodzime gatunki i wybrać materiał roślinny typowy dla ogrodów i łąk kwiatnych, a nie terenów silnie zurbanizowanych i miejskich.

Terenem zbliżonym do ogólnodostępnego skweru, zieleńca czy parku może się stać Plac Inwalidów Wojennych leżący praktycznie w samym sercu dzielnicy, położony naprzeciw Parku Oliwskiego, dostępny dla ruchu pieszego, miejskiego i samochodowego. To teren zaniedbany, opuszczony, zaadaptowany przez mieszkańców na psią toaletę. Jakie jego cechy są widoczne na pierwszy rzut oka?

Przede wszystkim da się zauważyć zaniedbany parking, gdzie linie wyznaczające miejsca postojowe czasy świetności mają za sobą. Dalej widać pustkę placu. Kilka drzew sprawiających wrażenie przypadkowych nasadzeń i zielona, trawiasta pustka wiodąca aż do przystanku tramwajowego. Spacerując po placu, można spotkać wielu mieszkańców przemierzających teren ze znajomymi, dziećmi i psami, aby złapać oddech i uciec od miejskiego stresu, ciągłego pędu za pieniądzem. Wielu z nich zmierza do swoich domów, pracy czy biblioteki, ale jest i część zmierzająca do Parku Oliwskiego, by choć chwilę odpocząć, nasycić oczy zielenią.

A co z osobami niedowidzącymi i niewidomymi? Pozostaje im cieszyć się zapachem, dźwiękami i dotykiem.

9. B. Gawryszewska, *Zielona zmiana w krajobrazie miasta. Wernakularna ogrody miejskie jako konsekwencja przemian wizerunku, funkcji i znaczenia zieleni w przestrzeni publicznej*, Warszawa 2018, s. 122–125.

Wobec tego może warto stworzyć tu przedłużenie Parku Oliwskiego, lecz typowe nasadzenia zastąpić w taki sposób, aby pozwolić takim osobom w równym stopniu cieszyć się z bezpiecznego przebywania na świeżym powietrzu, oddając feerię barw za pomocą zapachów? Frustracja niewidomych i niedowidzących sprawia, że stają się zamknięci w sobie i nie chcą spędzać czasu w przestrzeniach publicznych, gdyż kojarzą im się one jedynie z zagrożeniem. Jak podaje Polski Związek Niewidomych, osoby ze schorzeniami wzroku czują się zagrożone. Natrafiają na wiele barier i pułapek, takich jak słabo widoczne stopnie czy numery autobusów albo szklane ściany. Lęk i wstyd sprawiają, że niewidomi i niedowidzący rezygnują z aktywnego życia, co prowadzi do frustracji, depresji i przygnębienia. Temat chorób wzroku jest unikany, w szczególności w projektowaniu. Niepełnosprawni z ograniczeniami ruchowymi cieszą się dostosowanymi toaletami, licznymi podjazdami, obniżonymi przyciskami bezpieczeństwa i wyrównanymi nawierzchniami. W przypadku osób niewidomych i niedowidzących sprawa mocno się komplikuje, a w sprawach niebezpiecznych czy też niewygodnych łatwiej jest milczeć, aniżeli działać.

Mimo rozwoju medycyny istnieje coraz więcej schorzeń powodujących znaczne pogorszenie czy nawet utratę wzroku. W Polsce żyje blisko milion osób słabowidzących, u których okulary nie są w stanie skorygować wzroku. Ważne jest więc, by osoby z ograniczeniami wzrokowymi miały dostęp do bezpiecznych terenów zielonych, możliwość swobodnego i bezpiecznego przemieszczania i korzystania z dóbr kultury. Projektowanie z myślą o osobach z dysfunkcją wzroku można nazwać projektowaniem tyflogicznym (od greckiego *tyflos* – ślepy). Jakże więc działania można podjąć,

area or park. It is a neglected, abandoned area, adapted by residents as a dog toilet. What are its features visible at first glance?

First of all, there is the neglected car park, where the lines marking the parking spaces are past their prime. Then there is the emptiness of the square. A few trees that seem to be randomly planted and a green, grassy emptiness leading up to the tram stop. Walking around the square, you can see many residents wandering around with their friends, children and dogs to catch their breath and escape from the stress of the city and the constant rush for money. Many of them are heading for their homes, work or the library, but there are also people heading for Oliwa Park, to relax for a while, to soak up the greenery.

And what about visually impaired and blind people? They are left to enjoy smells, sounds and touch. In view of this, perhaps it would be worth creating an extension of Oliwa Park here, but replacing the typical planting in such a way as to allow such people to equally enjoy the safe outdoor life, capturing the feast of colours with scents? The frustration of the blind and visually impaired makes them withdraw into themselves and refuse to spend time in public spaces, as they associate them only with danger. According to the Polish Association of the Blind, people with visual impairments feel threatened. They encounter many barriers and traps, such as poorly visible steps or bus numbers or glass walls. Fear and shame cause visually impaired people to give up on active life, leading to frustration, depression and despondency. The topic of vision diseases is avoided, especially in design. Disabled people with reduced mobility enjoy adapted toilets, numerous ramps, lowered safety

buttons and levelled surfaces. In the case of the blind and visually impaired the issue becomes more complicated, and it is easier to keep silent than to act on dangerous or inconvenient matters.

Despite the development of medicine, there is an increasing number of conditions causing significant deterioration or even loss of vision. There are nearly one million visually impaired people in Poland whose eyesight cannot be corrected with glasses. It is therefore important that visually impaired people should have access to safe green areas, be able to move freely and safely and enjoy cultural goods. Designing with the visually impaired in mind can be called tyflogical design (from the Greek *typhlos* – blind). So what can be done to make it easier for the blind and visually impaired to function in the city? Creating contrasting juxtapositions, not only in terms of colour, but also in terms of the structure, which could be safely touched, placing inscriptions in Braille, installing 3D prints in key places, installing voice guides, creating convex plans of the city or district, and in green areas influencing the sense of smell⁸. There are many solutions. It must be remembered, however, that not all the problems of the visually impaired can be solved, and therefore designing the War Veterans Square with the needs of the visually impaired in mind is not a golden solution for every public space. These issues are to be added to rather than dominate the overall design concept.

The second important problem concerning Opata Rybińskiego Street itself is very heavy car traffic, few

8. Polish Association of the Blind, *Osoby niewidome i słabowidzące w przestrzeni publicznej – zalecenia, przepisy, dobre praktyki*, Warszawa 2009, www.pzn.org.pl.

by ułatwić niewidomym i słabowidzącym funkcjonowanie w mieście? Tworzyć kontrastowe zestawienia, nie tylko w barwie, ale i w strukturze, której można by bezpiecznie dotykać, zamieszczać napisy w alfabecie Braille’a, montować wydruki 3D w kluczowych miejscach, instalować głosowe informatory, tworzyć wypukłe plany miasta czy dzielnicy, a na terenach zielonych oddziaływać na węż¹⁰. Jak widać, rozwiązań jest wiele. Należy jednak pamiętać, że nie da się zaradzić na wszystkie problemy osób niewidomych i słabowidzących, dlatego też projektowanie Palcu Inwalidów Wojennych z uwzględnieniem potrzeb osób z problemami wzrokowymi nie jest złotym środkiem na każdą przestrzeń publiczną. Problematyka ta ma raczej pełnić rolę dodatku aniżeli dominować nad całością koncepcji projektowej.

Drugi ważny problem dotyczący już samej ul. Opata Rybińskiego to bardzo duży ruch samochodowy, niewiele przejść dla pieszych i niejednolita struktura chodnikowa. Elewacja całej ulicy, a w szczególności części deptakowej, jest niezwykle zróżnicowana. Płyty chodnikowe, kamienie, kostki brukowe... Struktura chodnika zmienia się w zależności od obiektu, przy którym się znajduje. Zabudowa na ul. Opata Rybińskiego to kombinacja nowoczesnej architektury z dawnymi kamienicami, w których znajdują się kawiarenki – w sezonie letnim nawierzchnia przeznaczona do ruchu pieszo-rowerowego jest więc częściowo zajęta przez ogródki piwne.

10. Polski Związek Niewidomych, *Osoby niewidome i słabowidzące w przestrzeni publicznej – zalecenia, przepisy, dobre praktyki*, Warszawa 2009, www.pzn.org.pl.

Ulica boryka się z jeszcze jednym problemem – przy deszczach woda opadowa zalewa jezdnię. Ze względu na ubytki, koleiny i wybroczyny w nawierzchni nie spływa ona do kraterów, gdyż zachwiany został spadek ulicy. Stąd problemy z przejazdem drogą przy niepogodzie. Aby to zmienić, warto odciążyć ulicę od wzmożonego ruchu. Z analizy struktury miejskiej całej dzielnicy Oliwa metodą Kevina Lyncha wyraźnie wynika, iż ruch można by tu ograniczyć do obowiązkowego ruchu samochodowego (zaopatrzenie, mieszkańcy, komunikacja miejska) i pozostawić teren otwarty dla ruchu pieszo-rowerowego.

Rozwiązaniem problemu ulicy może być stworzenie ogrodu deszczowego. Ze względu na wysoki poziom wód gruntowych takie założenie nie tylko wpłynęłoby pozytywnie na Oliwę, ale także w nowoczesny, atrakcyjny, a przede wszystkim zgodny z naturą sposób rozwiązałyby problem wód, gromadzenie się deszczówki czyniąc już nie wadą ulicy, ale zaletą całego osiedla.

Jak w kontekście bulwaru deszczowego mogłaby wyglądać przebudowa części jezdno-pieszego? Według jednej z definicji zamieszczonej w Słowniku Języka Polskiego bulwar to „szeroka, wysadzana drzewami ulica spacerowa w dużym mieście”. W połączeniu z ogrodem deszczowym byłyby to dwa pasy ruchu jednokierunkowego ułożone w bardzo bliskim sąsiedztwie ogrodu deszczowego, część pieszo-rowerowa stanowiłaby zaś swego rodzaju most nad założeniem zasilanym wodami opadowymi. Taka koncepcja z pewnością ograniczyłaby ruch samochodowy do niezbędnego minimum, a kawiarniana mozaika występująca dziś na chodnikach i ciągach pieszych zostałaby w pełni przeniesiona na części wypoczynkowe

Ryc. 1. Analiza metodą Kevina Lyncha, granice i ścieżki. Źródło: Opracowanie własne.
Il. 1. Analysis using Kevin Lynch's method, boundaries and pathways. Source: Own elaboration.

pedestrian crossings and non-uniform pavement structure. The facade of the entire street, and in particular the pedestrian area, is extremely varied. Paving slabs, stones, cobblestones... The structure of the pavement changes depending on the building next to which it is located. The buildings in Opata Rybińskiego Street are a combination of modern architecture with old tenement houses housing cafés – so in the summer season the surface intended for pedestrian and bicycle traffic is partly occupied by beer gardens.

The street has another problem – during rainy weather, rainwater floods the road. Because of the gaps, ruts and potholes in the road surface, the water does not flow to the grates, as the slope of the street has been disturbed. This causes problems with driving on the road in bad weather. To change this, it is worth relieving the street of the increased traffic. From Kevin Lynch's analysis of the urban structure of the whole of the Oliwa district it is clear that the traffic here could be limited to mandatory car traffic (deliveries, residents, public transport) and leave the area open for pedestrian and bicycle traffic.

A solution to the problem of the street could be the creation of a rain garden. Due to the high level of ground water, such an establishment would not only have a positive influence on Oliwa, but would also solve the problem of water in a modern, attractive and, above all, nature-friendly way, making the accumulation of rainwater no longer a disadvantage of the street, but an advantage of the entire housing estate.

How, in the context of a rainwater boulevard, could the

owego pomostu. Rozwiązanie to pozwala zaspokoić potrzeby środowiska poprzez stworzenie rabaty retencyjnej z wykorzystaniem roślin trawiastych i bagiennych, co nie tylko uatrakcyjni Oliwę, ale także stanowiłoby miejsce życia owadów w mieście. Wybór pomiędzy rabatą retencyjną a ogrodem deszczowym jest oczywisty. Ogrody deszczowe to nasadzenia roślin, których zadaniem jest usuwanie zanieczyszczeń z wody opadowej spływającej zarówno z dróg, jak i dachów. Z kolei niecka retencyjna to zagłębienie gromadzące wodę opadową. W nasadzeniach roślinnych główną dominantą są trawy i rośliny odporne zarówno na zalewanie, jak i na tymczasową suszę. Z racji zalewania drogi niezbędne jest stworzenie niecki retencyjnej. Stworzona na podstawie wyników analizy założeń wernakularnych występujących na całej ulicy koncepcja zakłada współpracę ze społecznością lokalną przy organizacji nasadzeń tak, by każdy chętny mieszkaniec mógł dbać o fragment rabaty deszczowej. Wśród materiału roślinnego przeznaczonego na niecki należy wyróżnić olszę czarną i wierzbę uszatą – to jedyne drzewa rosnące na terenach mokrych i czasowo zalewanych. Ponadto szybkie tempo wzrostu sprawia, że już pięć lat po nasadzeniu będą na tyle duże, by zacieniać niektóre fragmenty drewnianej promenady.

Ze względu na powyższe analizy oraz problemy zauważone w dzielnicy koncepcja zakłada stworzenie na całej długości ul. Opata Rybińskiego „zielonego bulwaru” nad rabatą retencyjną. Pomost nad niecką retencyjną ma służyć ruchowi pieszo-rowerowemu, ale to także miejsce przeznaczone dla kawiarnianych ogródków. W projekcie uwzględniono „mozaikę kawiarnianą”, której wygląd ujednolicono identycznymi drewnianymi meblami miejskimi, co wpłynie

na podniesienie estetyki całej drogi. Każda z kawiarni może oczywiście znaczyć swoją obecność poprzez logo czy inne drobne elementy.

Mała architektura kawiarni zostanie urozmaicona o takie detale, jak ławki miejskie, kosze na śmieci i oświetlenie. Wszystkie elementy na ul. Opata Rybińskiego oraz Placu Inwalidów Wojennych będą spójne. Wybrane oświetlenie to pionowe walce świetlne wykorzystujące technologię LED. Są wodoodporne i jednocześnie bardzo dobrze oświetlają teren wokół, co wpływa na bezpieczeństwo nie tylko niewidomych i niedowidzących, ale i pozostałych użytkowników, a na Placu Inwalidów Wojennych stanowią wzrokową przegrodę zabezpieczającą przed zadeptywaniem roślin. Ponadto na każdym krańcu pomostu znajdują się specjalne tabliczki i bariery informujące w alfabecie Braille’a o tym, jakie kawiarnie znajdują się przy ulicy, jak do nich trafić i jak zbudowano przestrzeń, a także o roślinach i niecce.

A jak wygląda koncepcja dla samego Placu Inwalidów Wojennych? To mozaika roślinna, dla której inspiracją stał się Park Orientacji Przestrzennej w Owińskach. Jest to model przestrzeni służącej rehabilitacji i rewalidacji osób z dysfunkcjami wzroku. Nasadzenia roślinne są w pełni bezpieczne dla docelowych użytkowników terenu – są to rośliny kolorowo kwitnące, zapachowe i nasadzone w sposób kontrastujący oraz łąki kwietne. Każda rabatka opatrzona jest tabliczką z informacjami o roślinach w alfabecie Braille’a. Ponadto materiał roślinny dobrano tak, by nie wymagał nadmiernej pielęgnacji. Warto jednak usuwać szkodniki oraz prześwietlać rośliny i nawozić je w pierwszym roku od nasadzenia. Koncepcja zakłada również wykorzystanie przepuszczalnych nawierzchni

reconstruction of the road and pedestrian part look like? According to one of the definitions in the Polish Language Dictionary a boulevard is “a wide, tree-lined pedestrian street in a large city”. In connection with the rain garden it would be two one-way traffic lanes located very close to the rain garden, while the pedestrian and bicycle part would be a kind of bridge over the rain garden. Such a concept would certainly reduce car traffic to a necessary minimum, and the café-like mosaic occurring today on pavements and walkways would be fully transferred to the resting areas of this bridge. This solution meets the needs of the environment by creating a retention bed using grass and marsh plants, which would not only make Oliwa more attractive, but would also provide a habitat for insects in the city. The choice between a retention bed and a rain garden is obvious. Rain gardens consist of plants whose task is to remove pollutants from rainwater flowing off both roads and roofs. A retention basin, on the other hand, is a depression that collects rainwater. Grasses and plants resistant to both flooding and temporary drought are the main dominant plantings. Due to the flooding of the road, it is necessary to create a retention basin. Based on the results of the analysis of the vernacular assumptions found throughout the street, the concept is to work with the local community to organise the planting so that every willing resident can take care of a section of the rainwater bed. Among the plant material for the basins, black alder and willow are the only trees that grow in wet and temporarily flooded areas. Moreover, their fast growth rate means that five years after planting they will be large enough to shade some parts of the wooden promenade.

Due to the above analyses and the problems noticed in

the district, the concept assumes the creation of a “green boulevard” over the retention basin along the entire length of Opata Rybińskiego Street. The bridge over the retention basin is to serve pedestrian and bicycle traffic, but it is also a place intended for café gardens. The design incorporates a “café mosaic”, the appearance of which is unified by identical wooden urban furniture, which will enhance the aesthetics of the entire road. Each café can, of course, mark its presence with a logo or other small elements.

The small architecture of the cafés will be enriched with such details as city benches, dustbins and lighting. All elements in Opata Rybińskiego Street and War Veterans Square will be uniform. The lighting chosen are vertical light rollers using LED technology. They are waterproof and at the same time illuminate the surrounding area very well, which improves safety not only for the blind and visually impaired, but also for other users, and on War Veterans Square they create a visual barrier preventing plants from being trampled. In addition, at each end of the platform there are special plates and barriers informing in Braille about which cafés are located in the street, how to get to them and how the space has been constructed, as well as about the plants and the basin.

And what is the concept for War Veterans Square itself? It is a plant mosaic inspired by the Spatial Orientation Park in Owińska. It is a model of space used for rehabilitation and revalidation of people with visual impairments. The planting is completely safe for the target users of the area – colourful, fragrant and contrasting plants and flower meadows. Each bed is labelled with plant information in Braille. In addition, the plant material has been selected so that it does not

mineralnych w różnych kolorach i o różnej frakcji, co znacznie wspomaga odbieranie przestrzeni przez osoby z dysfunkcjami wzroku.

Częścią całej koncepcji są również działania wspierające środowisko, dlatego też na terenie porośniętym lipami i klonami zwyczajnymi planowane jest założenie łąki kwietnej. Zabieg ten pozwala na przywrócenie do miast owadów, w szczególności pszczół, jest działaniem proekologicznym i może stanowić bazę warsztatową dla pobliskich szkół czy Oliwskiego Ratusza Kultury. Instytucje te mogą zaangażować się w budowanie budek lęgowych dla ptaków czy domków dla pszczół, które na pewno pojawią się tu ze względu na obecność roślin miododajnych występujących na miejskich łąkach kwietnych.

Na terenie Placu Inwalidów Wojennych przewidziano także obszar pod parking dla samochodów osobowych (siedem miejsc parkingowych przeznaczonych dla pracowników sklepów znajdujących się przy placu) oraz składaną scenę letnią. Forma muszli koncertowej pozwala na całoroczne jej wykorzystanie nie tylko przez władze, ale również przez osoby prywatne chcące zorganizować wystawę lub występy. Teren przed sceną wykonano z mieszanki traw na trawniki sportowe, która nie tylko wolniej rośnie, ale także deptanie jej sprawia, iż lepiej zadarnia ona grunt.

Proponowane rozwiązania dla koncepcji zagospodarowania terenu Placu Inwalidów Wojennych oraz dla ul. Opata Jacka Rybińskiego można realizować etapami w ramach rewitalizacji dzielnicy, jak również całościowo. Projekt stanowi proekologiczne przedłużenie Parku Oliwskiego i uwzględnia potrzeby osób z dysfunkcją wzroku.

Takie podejście staje się nie tylko wyróżnikiem dzielnicy, ale także daje nadzieję na uatrakcyjnianie terenu w sposób przyjazny dla jego użytkowników oraz środowiska.

require excessive care. However, it is advisable to remove pests and to lighten the plants and fertilise them in the first year after planting. The concept also includes the use of permeable mineral surfaces in various colours and fractions, which greatly aid the perception of the space by visually impaired people.

Measures supporting the environment are also part of the whole concept, therefore the establishment of a flower meadow is planned on the area overgrown with lime trees and maples. This measure allows for the reintroduction of insects, in particular bees, is a pro-ecological action and may constitute a workshop base for the nearby schools or the Oliwa Culture Hall. These institutions may become involved in the construction of nesting boxes for birds or bee houses, which will certainly appear here due to the presence of melliferous plants present in the city flower meadows.

In the area of the War Veterans Square there is also a space for a car park (seven parking spaces for the employees of the shops located in the square) and a folding summer stage. The form of the band shell allows it to be used all year round, not only by the authorities, but also by private persons wishing to organise exhibitions or performances. The area in front of the stage is made of a grass mixture for sports lawns, which not only grows more slowly, but also when trampled, makes the ground better covered..

The proposed solutions for the concept of development of the area of the War Veterans Square and for Opata Jacka Rybińskiego Street may be implemented in stages within the framework of revitalisation of the district, as well as in

a comprehensive manner. The project is a pro-ecological extension of Oliwa Park and takes into account the needs of visually impaired persons.

This approach becomes not only a distinctive feature of the district, but also gives hope for making the area more attractive in a user- and environment-friendly manner.

fot. I. Dzierzko-Bukal

Wybieramy lokalność

Interdyscyplinarna Pracownia Architektury

Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Klaudia Bartnik

Martyna Grochowalska

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Natalia Mroziak

Joanna Pobłocka

Maria Rochowiak

Marta Tuziemska

Zuzanna Ziemann

prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal

mgr sztuki, inż. arch. kraj. Marcin Kasprówicz

Koncepcje związane z zabytkami infrastruktury technicznej

1. Kuźnia Wodna w Oliwie

Kuźnia Wodna znajdująca się w Oliwie jest unikatowym zabytkiem techniki w skali Polski. Do 2017 roku był to jedyny tego typu czynny obiekt w Polsce. Jest położona niedaleko Zoo w Oliwie, otoczona Trójmiejskim Parkiem Krajobrazowym. W latach 1978–2016 mieścił się tu oddział Muzeum Techniki w Warszawie. Od 2017 roku jest w rękach miasta Gdańska – zamknięta dla zwiedzających ze względu na zły stan techniczny, czeka na renowację. Projekt ma prezentować możliwości powołania nowego oddziału Muzeum Historycznego Miasta Gdańska w Kuźni Wodnej na ul. Bytowskiej 1 w Gdańsku-Oliwie. Obiekt jest oryginalny, temat przewija się więc w pracach studialnych, w których poszukuje się rozwiązań najlepiej odpowiadających charakterowi budynku i miejsca jego usytuowania. Poniżej zaprezentowane są dwie koncepcje zagospodarowania Kuźni Wodnej w Oliwie.

Projekt studialny Centrum Rzemiosł Dawnych MHMG

w zespole Kuźni Wodnej w Oliwie (2018 r.)

Natalia Mroziak, Joanna Pobłocka, Maria Rochowiak, Marta Tuziemska, Zuzanna Ziemann

Projekt koncepcyjny „Kuźnia Wodna”

Klaudia Bartnik

2. Projekt koncepcyjny przepompowni „Czerwony Most”

Klaudia Bartnik

Koncepcje ogrodów deszczowych w Oliwie

1. Spotkajmy się w ogrodzie deszczowym

– projekt koncepcyjny

Martyna Grochowalska

2. Spotkajmy się w Oliwie – ogród deszczowy

Joanna Kazimierczyk

3. Spotkajmy się...

Zuzanna Lach

Choosing locality

Sculptural and Architectural Forms Studio

Faculty of Architecture and Design

students:

Klaudia Bartnik

Martyna Grochowalska

Joanna Kazimierczyk

Zuzanna Lach

Natalia Mroziak

Joanna Pobłocka

Maria Rochowiak

Marta Tuziemska

Zuzanna Ziemann

prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukal

mgr sztuki, inż. arch. kraj. Marcin Kasprówicz

Concepts related to technical infrastructure monuments

1. Water Forge in Oliwa

The Water Forge located in Oliwa is a technical monument unique on a Polish scale. Until 2017 it was the only active facility of its kind in Poland. It is located near the Oliwa Zoo, surrounded by the Tri-City Landscape Park. Between 1978 and 2016, it housed a branch of the Museum of Technology in Warsaw. Since 2017 it has been in the hands of the city of Gdańsk – closed to visitors due to its poor technical condition, it is waiting to be renovated. The project is to present the possibility of establishing a new branch of the Historical Museum of the City of Gdańsk in the Water Forge at 1 Bytowska Street in Gdańsk-Oliwa. The building is original, so the subject is present in the study works, where solutions are sought that best correspond to the character of the building and its location. Two concepts for the development of the Water Forge in Oliwa are presented below.

Study design for the MHMG Centre of Old Crafts in the Water Forge complex in Oliwa (2018)

Natalia Mroziak, Joanna Pobłocka, Maria Rochowiak, Marta Tuziemska, Zuzanna Ziemann

Conceptual design “Water Forge”

Klaudia Bartnik

2. Conceptual design of the “Red Bridge” pumping station

Klaudia Bartnik

Concepts of rain gardens in Oliwa

1. Let’s meet in the rain garden – conceptual design

Martyna Grochowalska

2. Let’s meet in Oliwa – rain garden

Joanna Kazimierczyk

3. Let’s meet...

Zuzanna Lach

Projekt koncepcyjny „Kuznia Wodna”

Bench for Przeróbka

Klaudia Bartnik

Koncepcja dotycząca nastrojowego obszaru powiązanego z Kuźnią Wodną przewiduje zagospodarowanie działki, na której obecnie znajdują się budynek Kuźni Wodnej oraz zbiornik retencyjny, gdzie zorganizowany zostanie taras wodny z mobilną kawiarnią. Zaprojektowano także pawilon, który będzie stanowić miejsce sprzedaży biletów oraz galerię. Koncepcja uczyni Kuźnię bardziej atrakcyjną, ponieważ obiektowi zastaną nadane nowe funkcje użyteczności publicznej. Oliwa uzyska kolejny przyciągający odwiedzających punkt umieszczony na chętnie uczęszczanym turystycznym szlaku kaszubskim.

The concept for the atmospheric area associated with the Water Forge envisages the development of a plot of land where the Water Forge building and the retention basin are currently located, where a water terrace with a mobile café will be organised. A pavilion has also been designed, which will serve as a ticket sales point and a gallery. The concept will make the Forge more attractive as the facility will be given new public functions. Oliwa will gain another tourist attraction located on the popular Kashubian tourist trail.

WSTĘP

Projekt dotyczy problematyki, poruszanej w ramach międzywydziałowego projektu badawczego „Gdańskie Przeszlenie Lokalne”, realizowanego w ramach Interdyscyplinarnej Pracowni Architektury.

Tematem pracy dyplomowej jest koncepcja obszaru Kuźni Wodnej. Obiekt mieści się w Gdańsku – Oliwie, blisko innych charakterystycznych punktów takich jak: Zoo czy Park Oliwski. Moją uwagę, przyciągnęła nastrojowość oraz charakter tego miejsca. Dodatkowo zainteresowała mnie również lokalizacja na turystycznym szlaku Kaszubskim.

Celem projektu jest zagospodarowanie działki, na której obecnie znajduje się budynek Kuźni Wodnej oraz zbiornik retencyjny. Zbudowanie pawilonu, który będzie miejscem sprzedaży biletów oraz galerii, jak i zorganizowanie tarasu wodnego, na którym umieszczona zostanie mobilna kawiarnia, przyciągnie ponownie turystów oraz mieszkańców do odwiedzania tego miejsca. Nadanie funkcji całemu obszarowi, czyli: wyznaczeniu ścieżek, miejsca sprzedaży biletów, rekreacji czy kierunku poruszania się, zwiększy zainteresowanie oraz przepływ liczby odwiedzających.

Koncepcja uczyni Kuźnię bardziej atrakcyjną oraz ciekawą, ponieważ obiektowi zastaną nadane nowe funkcje. Wznowi to ponownie ciągłość szlaku kaszubskiego, jak i nada Oliwie kolejny turystyczny punkt na mapie.

CHARAKTERYSTYKA MIEJSCA

Projektowane miejsce znajduje się w Oliwie. Dzielnica należy do miasta Gdańska, mieści się na granicy z Sopotem, Przymorzem Małym, Zabłanką, Osową czy Matarnią. Jest wyciągówką dla przyjeżdżających na teren Gdańska od strony północnej.

Przez Oliwę przebiega główna droga – Aleja Grunwaldzka, która należy do najbardziej ruchliwych oraz zakorkowanych miejsc Gdańska. Przy niej znajdują się wiele połączeń komunikacyjnych – SKM, przystanki autobusowe, tramwajowe. W Oliwie znajdują się również droga – Spacerowa, która łączy Aleję z obwodnicą trójmiasta.

Do popularnych atrakcji tej dzielnicy należą: Zoo, Park Oliwski, Katedra Oliwska czy Szlak Kartuski na którym znajdują się zagospodarowywany przez mnie obiekt – Kuźnia Wodna.

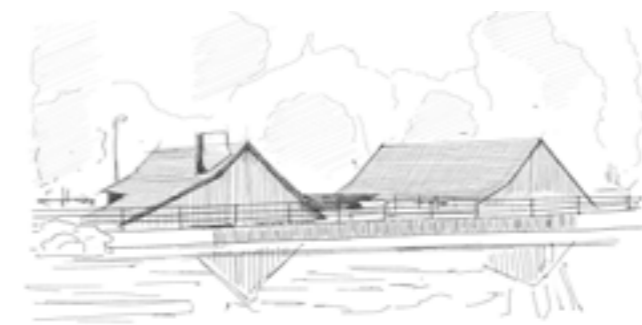
Wokół Kuźni Wodnej, możemy wyróżnić charakterystyczne miejsca takie jak Dolina Szwabego, na której znajdują się Dwór Oliwski – pięćogwiazdkowy hotel czy Dolina Radości – gdzie uwagę turystów przyciągają pomnikowe glazy narzutowe.

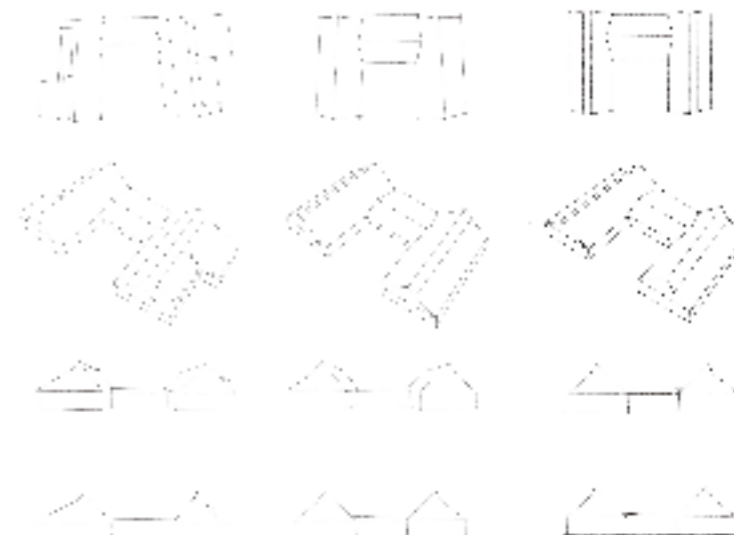
Zdjęcia stanu istniejącego, terenu Kuźni Wodnej

Analiza projektowa

Szkie historyczne

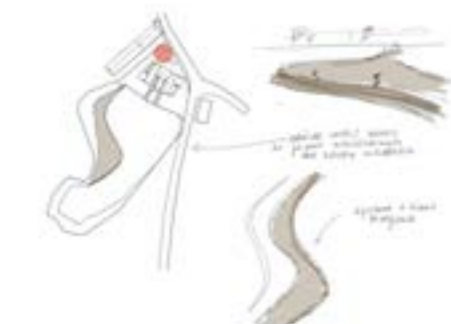

ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE:

- uatrakcyjnienie miejsca, gdzie znajdują się Kuźnia Wodna
- wprowadzenie sprzedaży biletowej, połączonej z funkcją wystawienniczą oraz reprezentacyjną, poprzez zaprojektowanie pawilonu
- zaproponowanie układu ścieżek oraz tarasów
- wprowadzenie funkcji rekreacyjnej poprzez umieszczenie mobilnej kawiarni, na jednym z tarasów
- wytyczenie miejsca parkingów oraz łazienek

Analiza projektowa koncepcji pawilonu

Szkie projektowe

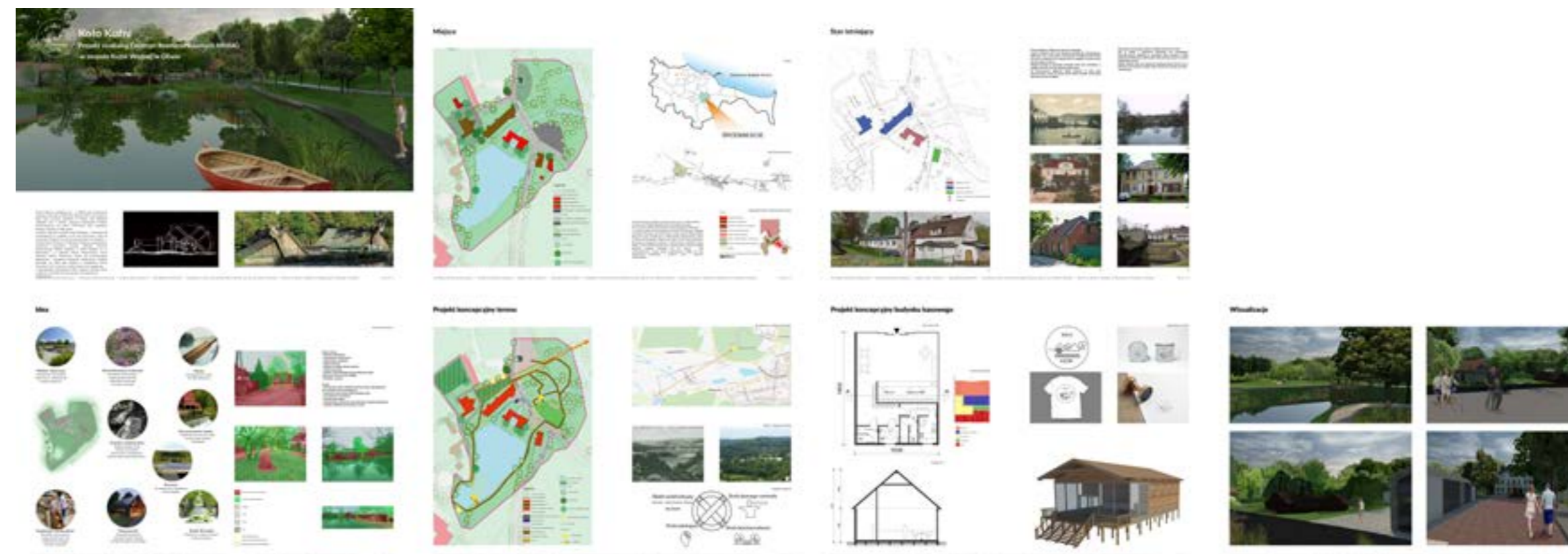
Analiza projektowa koncepcji Logo
Źródło: www.dawnaoliwa.pl

Projekt studialny Centrum Rzemiosł Dawnych MHMG w zespole Kuźni Wodnej w Oliwie (2018 r.) Study design for the MHMG Centre of Old Crafts in the Water Forge complex in Oliwa (2018)

Natalia Mroziak
Joanna Poblócka
Maria Rochowiak
Marta Tuziemska
Zuzanna Ziemann

Hasło przyświecające projektowi to „Budujemy tożsamość Gdańszczan”. W tym celu przewiduje się zaprojektowanie Kuźni nie tylko jako obiektu o charakterze *stricte* muzealnym, lecz także w oparciu o ideę miejsca przyciągającego i integrującego mieszkańców Oliwy poprzez szeroką ofertę wydarzeń takich jak działania wystawiennicze, warsztatowe i kulturalne. Proponowana nazwa oddziału to „Hamer – Młotownia”.

The motto of the project is “We build the identity of Gdańsk citizens”. To this end, it is planned to design the Forge not only as a strictly museum object, but also based on the idea of a place attracting and integrating the residents of Oliwa through a wide offer of events such as exhibitions, workshops and cultural activities. The proposed name of the branch is “Hammer Mill”.

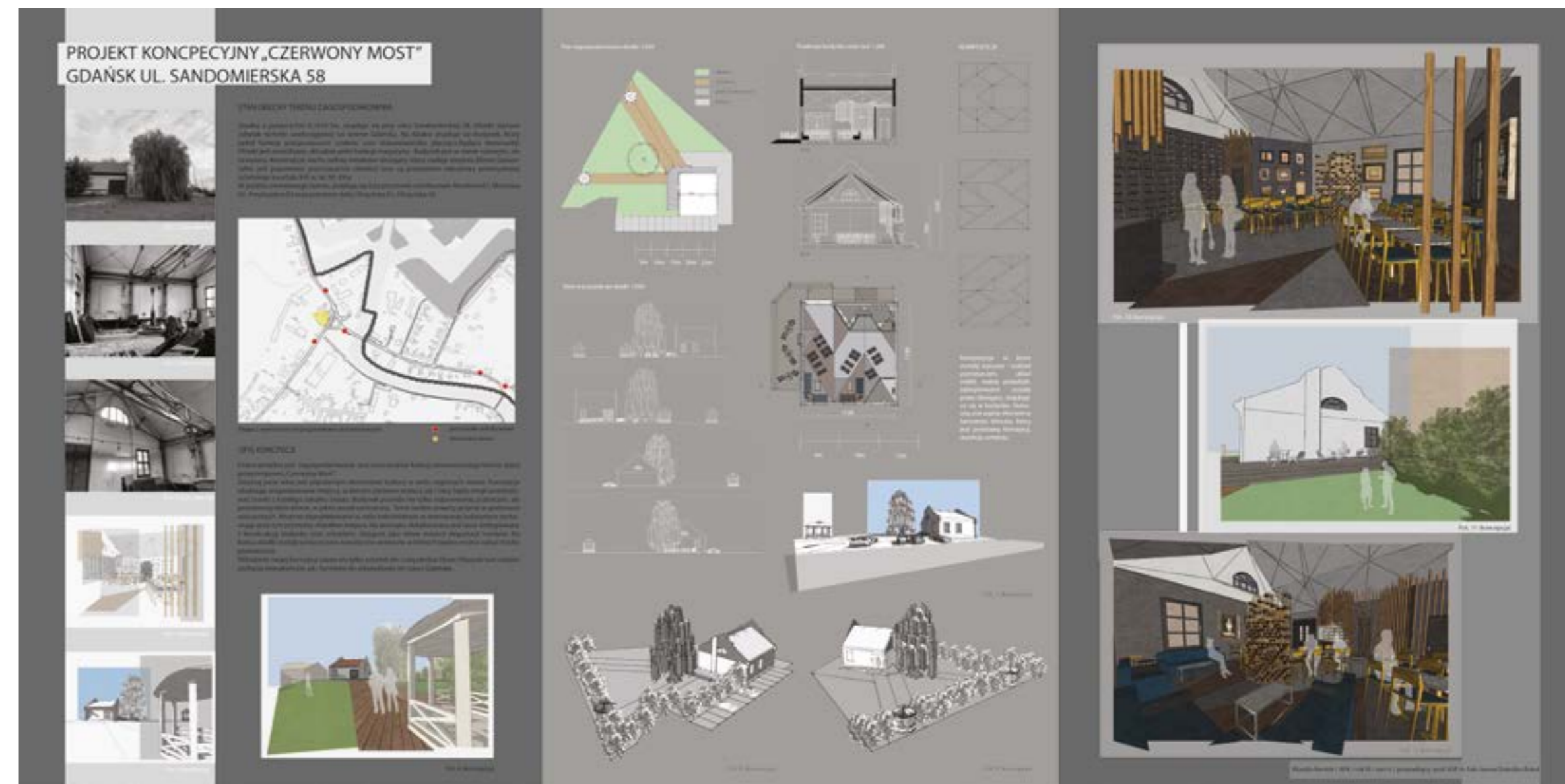

Projekt koncepcyjny przepompowni „Czerwony Most” Conceptual design of the “Red Bridge” pumping station

Klaudia Bartnik

Zwyczaj picia wina to popularny element kultury w wielu regionach świata. Koncepcja obejmuje zorganizowanie miejsca, w którym zarówno znawcy, jak i laicy będą mogli przetestować trunki z każdego zakątka świata. Budynek posiada nie tylko odpowiednią do tego przestrzeń, ale przede wszystkim industrialny klimat. W związku z tym wnętrze zaprojektowano w stylu industrialnym w stonowanej kolorystyce, dążąc przy tym do stworzenia miejsca o przytulnym charakterze. Na zewnątrz zlokalizowany jest taras ze schodami służącymi jako letnie miejsce degustacji trunków. Na końcu działki umieszczono romantyczne altany. Wdrożenie koncepcji ożywiłoby nie tylko sam zabytek, ale i całą okolicę Olszynek, tym samym zachęcając mieszkańców i turystów do odwiedzania tej części Gdańska.

The custom of drinking wine is a popular cultural element in many regions of the world. The concept is to create a place where both experts and laymen can test wines from every corner of the world. The building not only has the right space for this, but above all an industrial atmosphere. Therefore, the interior has been designed in an industrial style with subdued colours, aiming to create a place with a cosy character. Outside, there is a terrace with stairs serving as a summer place for tasting drinks. A romantic gazebo has been placed at the end of the plot. Implementation of the concept would enliven not only the monument itself, but also the entire neighbourhood of Olszynki, thus encouraging residents and tourists to visit this part of Gdańsk.

Spotkajmy się w ogrodzie deszczowym – projekt koncepcyjny

Let's meet in the rain garden – conceptual design

Martyna Grochowalska

Koncepcja ogrodu deszczowego oraz werandy biegnącej wzdłuż fasady Oliwskiego Ratusza Kultury ma na celu uczynienia okolicy jednym z najbardziej rozpoznawalnych miejsc spotkań w Oliwie. Założenie przewiduje przeniesienie funkcji wystawienniczej i gastronomicznej również na zewnątrz. Geometryczna kompozycja znajdująca się na posadzce umożliwia ustawienie w jej zakamarkach rzeźb stałych lub tymczasowych. Część przestrzeni pod werandą przeznaczono do zagospodarowania przez znajdującą się w budynku kawiarnię. Ogród deszczowy sprawiający wrażenie dzikiej zieleni buduje tajemniczy klimat, który przyciąga uwagę przechodniów.

The concept of the rain garden and the veranda running along the facade of the Oliwa Culture Hall is intended to make the area one of the most recognisable meeting places in Oliwa. The premise envisages moving the exhibition and catering functions outside as well. The geometric composition on the floor makes it possible to place permanent or temporary sculptures in its nooks and crannies. Part of the space under the veranda is intended to be used by the café located in the building. The rain garden, which gives the impression of wild greenery, creates a mysterious atmosphere that attracts the attention of passers-by.

Spotkajmy się... Let's meet...

Zuzanna Lach

Projekt modułowego systemu rynien dedykowany jest Oliwskiemu Ratuszowi Kultury. Ratusz, mieszczący się przy ul. Opata Jacka Rybińskiego 25, to obiekt o bogatej historii i ciekawej strukturze architektonicznej. Koncepcja projektowa zakłada dwa warianty: pierwszy podkreśla tożsamość i podnosi estetykę, a drugi wpływa na funkcjonalność i estetyzację budynku.

The design of the modular gutter system is dedicated to the Oliwa Culture Hall. The Town Hall, located at 25 Opata Jacka Rybińskiego Street, is a building with a rich history and interesting architectural structure. The design concept assumes two variants: the first emphasises the identity and enhances the aesthetics, while the second affects the functionality and aestheticisation of the building.

Struktura roślinna

Pracownia Struktur Przestrzennych

Wydział Architektury i Wzornictwa

studenci:

Julia Pyrdoł

Zuzanna Lach

prof. ASP dr hab. Marta Branicka

„Zaprojektuj strukturę, którą będzie mogła zasiedlić roślinność.

Najlepiej, jeśli będą to wytrwałe gatunki lokalne, dające schronienie i pożywienie owadom i ptakom”.

Zieleń w miastach pojawia się w parkach, na wypielęgnowanych trawnikach, klombach, ale też na skrawkach zaniedbanych, niczyich. Silna roślinność ruderalna anektuje wolne miejsca, choć jako niepożądana bywa bez żalu usuwana i niszczona – a przecież jest najlepiej przystosowana do warunków lokalnych, przyciąga owady, ptaki, wspiera bioróżnorodność bardziej niż szlachetne nasadzenia skwerów. Projektowane struktury mają sprzyjać zaakceptowaniu czasem dość pospolitych roślin przez okolicznych mieszkańców. Odpowiedzią stały się koncepcje wynikające z indywidualnych obserwacji terenowych, między innymi motylarnia, zielona elewacja czy pomysł na zagospodarowanie brzegu zbiornika wodnego.

1. Julia Pyrdoł

Living structure – projekt koncepcyjny łącznika pomiędzy miastem a wodą

2. Zuzanna Lach

Nowe życie – koncepcja projektowa otwartej formy zazieleniającej zdegradowane tereny miast

Plant structure

Sculptural and Architectural Forms Studio

Faculty of Architecture and Design

students:

Julia Pyrdoł

Zuzanna Lach

prof. ASP dr hab. Marta Branicka

“Design a structure that can be inhabited by vegetation. Ideally, these should be tenacious local species, providing shelter and food for insects and birds”.

Greenery in cities appears in parks, manicured lawns, flower beds, but also on patches of neglected no-man’s land. Strong ruderal vegetation annexes vacant spaces, although as undesirable it is often removed and destroyed without regret – and yet it is best adapted to local conditions, attracts insects and birds, and supports biodiversity more than the noble planting of squares. The designed structures are supposed to encourage the acceptance of sometimes quite common plants by local residents. The answers, including a butterfly house, a green façade or an idea for developing the bank of a water body, was provided by the concepts resulting from individual field observations.

The scope of the task includes such elements as the ability to build a 3D model in AutoCAD and to record information on the spatial shape of an object in rectangular projections. The

specified problems are based on and refer to the syllabuses for lectures on basics of construction, material science and manufacturing techniques, ergonomics, drafting geometry and technical drawing, as well as on knowledge and skills developed in drawing, painting and sculpture studios.

1. Julia Pyrdoł

Living structure – conceptual design for a link between the city and water

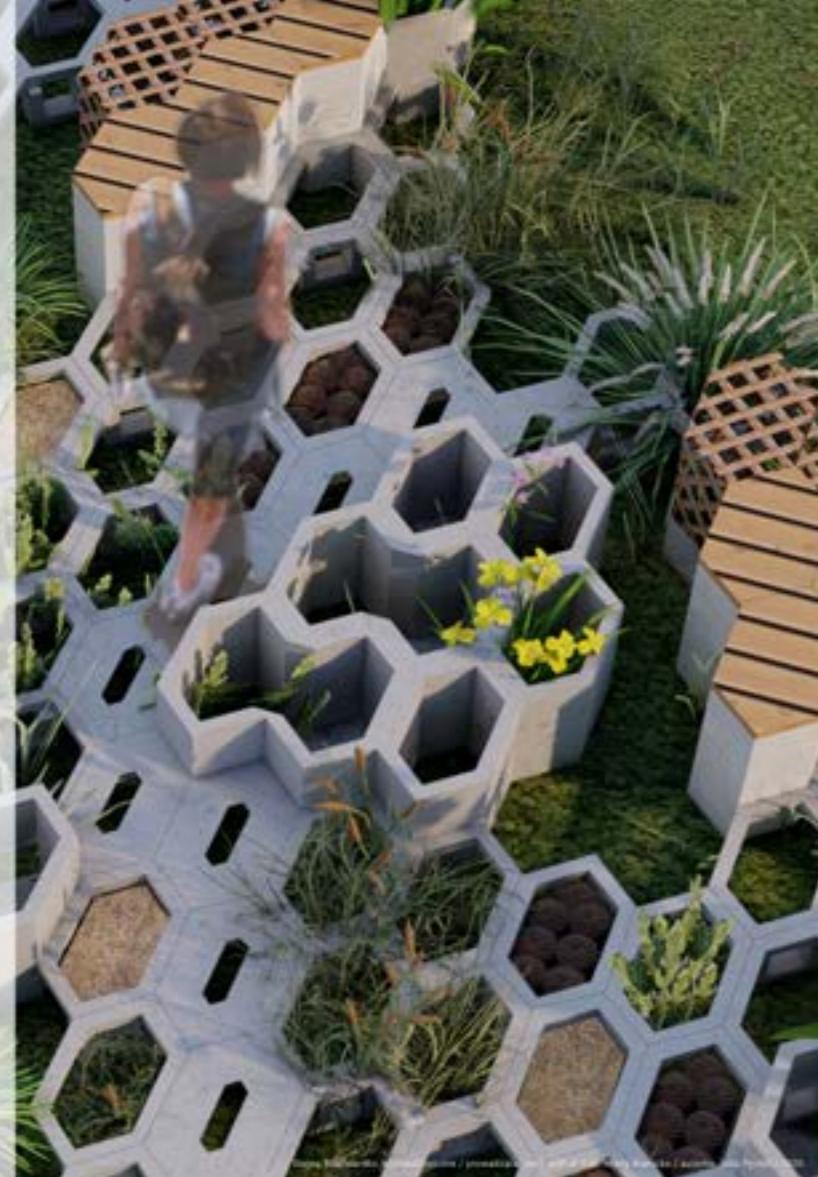
2. Zuzanna Lach

New life – a design concept for an open form of greening degraded urban areas

LIVING STRUCTURE

PROJEKT KONCEPCYJNY ŁĄCZNIKA POMIĘDZY MIASTEM A WODĄ

Zakończem koncepcji architekturalnie luboim przetywania białko natury i rekreacji w mię in- gerencja. Zakolenie ma służyć ludzom, ale przy- tym przede wszystkim chwilać różnorodność i zwię- rzęta na terenach blisko wody. Koncepcja zminie- sta ryzyko przypadkowego zniszczenia cennych przyrodniczo roślin. Uwzględnić również miejsce do gniazdowania laticzek, domki dla ptaków czy też siedliska dla owadów. Dodatkowo domki powo- lają na zapewnienie gatunków zagrożonych i chronionych zapewnając im szczególne opiekę we szczególnych fazach wzrostu.

Wzrost do graniczenia kaczek

Model prototypowy

Model budowlany kieszonki

Wyglądanie z arkusza betonowego

Wyglądanie z naturalnego materiału

Domki dla ptaków

Domki

Wzrost do graniczenia kaczek

Model prototypowy

Model budowlany kieszonki

Wyglądanie z arkusza betonowego

Wyglądanie z naturalnego materiału

Domki dla ptaków

Domki

Nowe życie

Koncepcja projektowa stworzy formę zintegrowanej zielonej infrastruktury

Projekt zakłada stworzenie pasmoj zielonki i w przestrzeniach gospodarczych formy białego i szarego. Celem koncepcji jest stworzenie miejsca, na które składają się forma i funkcja. Składa się z elementów, które tworzą przestrzeń i funkcję. Wzrost i rozwój. Składa się z elementów, które tworzą przestrzeń i funkcję. Wzrost i rozwój.

Zmiana funkcji i kształtu systemu modułowego

Etap I

Etap II

Etap III

Etap IV

Recenzja

prof. dr hab. Halina Kościukiewicz

Wydział Architektury, Inżynierii i Sztuki
Sopockiej Szkoły Wyższej w Sopocie

Jednym z symptomów towarzyszących rozwojowi miast jest współwystępowanie w nich dzielnic dobrych i złych. Te ostatnie to takie, w których zakłócony jest ład m.in. środowiskowo - przestrzenny, zakłócone są relacje społeczności lokalnej z przestrzenią dzielnicy. Są to często dzielnice dziedzicznego chaosu przestrzennego, zdegradowane, różniące się od reszty miasta poziomem i jakością życia mieszkańców. Jest to wyzwanie, z którym powinni uporać się urbaniści, ale czy tylko oni?

Trafnie dobrane motto, cytat W. H. Whyte’a „Trudno jest zaprojektować przestrzeń, która nie przyciągnie ludzi. Zaskakujące jak często się to udaje” otwiera trzecią edycję Katalogu Artystyczno-Badawczego ASP „4T” pt. *Lokalność dużego miasta*. Jest to jednocześnie bardzo udane wprowadzenie, otwarcie nurtu rozważań prezentowanych w recenzowanym Katalogu.

Punktem wyjścia dla współautorów Projektu jest docenienie i uwzględnienie potrzeb społeczności lokalnych w kształtowaniu przestrzeni publicznych. Oczywiście transformacja potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnych odbywać się powinna przy udziale specjalistów. Nie jest to wszak specjalne novum. Bezwzględnie nowatorskie i zasługujące na uznanie jest natomiast uznanie roli sztuki i wzornictwa

w rewitalizowaniu zdegradowanej, chaotycznej przestrzeni miejskiej. Realizacji tego celu służyło włączenie do procesu kształtowania przestrzeni lokalnej artystów i studentów gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych współpracujących w realizacji zamierzenia badawczego z Biurem Rozwoju Gdańska i Gdańską Infrastrukturą Wodno-Kanalizacyjną. Godne podkreślenie jest również szerokie podejście do kwestii lokalności i społeczności lokalnej. Nie ogranicza się ono wyłącznie do wymiaru przestrzennego, ograniczonego mniej lub bardziej umownymi granicami. Bierze też pod uwagę treści społeczne, kulturowe, historyczne przypisując im istotną rolę w tworzeniu spoiwa umacniającego lokalność. W koncepcji projektu Lokalność Dużego Miasta, lokalność jawi się jako concept współkształtowany również przez otoczenie, przez to, co zewnętrzne czy wręcz globalne.

Recenzowany Katalog to efekt zastosowania autorskiej, innowacyjnej metody badawczej 4T szczegółowo opisanej w drugim Katalogu Artystyczno-Badawczym ASP *Miasto kreatywne. Gdańsk*. Istotę tej metody stanowi wykorzystanie nieograniczonego potencjału tkwiącego w sztukach plastycznych do, jak pisze w Katalogu dr hab. I. Dzierzko-Bukal – *budowania humanistycznych koncepcji kształtowania przestrzeni publicznych*. Metodę tę zastosowano w przygotowaniu koncepcji kształtowania przestrzeni publicznej

dwóch dzielnic Gdańska: Gdańska-Przeróbki i Gdańska-Oliwy. Sukces projektu, którego założenia i efekty zostały w sposób przejrzysty i atrakcyjny zaprezentowane w recenzowanym Katalogu Artystyczno-Badawczym ASP ma wiele źródeł. Wszystkie one ogniskują się w chęci i umiejętności połączenia i twórczego wykorzystania wiedzy, zróżnicowanej wrażliwości artystycznej, a także doświadczenia, pomysłów i umiejętności interdyscyplinarnego zespołu pedagogów i studentów kilkunastu pracowni gdańskiej ASP z jednej strony, z drugiej zaś specjalistów ze służb miejskich.

Przedsięwzięcie zrealizowane przez zespół pracujący nad katalogiem ma nie tylko wymiar „przestrzenno-planistyczny”. W równej mierze posiada znaczący walor dydaktyczny przybliżający tok studiów do realnych problemów miasta, dający studentom okazję do wykorzystania zdobytej wiedzy i nabytych umiejętności do prezentacji pomysłów służących poprawie jakości, często zdegradowanej i chaotycznej lokalnej przestrzeni publicznej wybranych dwóch dzielnic Gdańska.

Ciekawe i obiecujące podejście zaprezentowane przez zespół Katalogu stanowi pierwszy krok na długiej i niełatwej drodze poszukiwań dróg rewitalizacji przestrzeni miejskich. W przypadku Katalogu Artystyczno-Przestrzennego nr 3

jest to działanie w duchu dbałości o ład przestrzenny, wizualny wymiar jakości życia oraz poszanowania wartości związanych z duchem miejsca i duchem czasu.

Udało się tego dokonać mimo wielu przeszkód i utrudnień związanych z okresem pandemii Covid-19. Pierwszy trudny krok został zrobiony, a jak mówią Chińczycy *PODRÓŻ TYSIĄCA MIL ZACZYNA SIĘ OD PIERWSZEGO KROKU*. Tak dobrze rozpoczęty projekt zasługuje na kontynuację. Wypada zatem liczyć na kolejne edycje Katalogu Artystyczno-Badawczego ASP w Gdańsku.

prof. dr hab. Halina Kościukiewicz
Wydział Architektury, Inżynierii i Sztuki
Sopockiej Szkoły Wyższej w Sopocie

Recenzja

prof. Bartosz Jakubicki

Wydział Architektury Wnętrz, Wzornictwa i Scenografii
Akademii Sztuk Pięknych im E. Gepperta we Wrocławiu

Publikacja jest obszernym i niezwykle interesującym zbiorem artykułów grupy autorów związanych z ASP w Gdańsku, opisującym projektowe działania badawcze i dydaktyczne, głównie dotyczące rekapitalizacji wybranych przestrzeni Trójmiasta. Mimo odrębnych problemów podejmowanych przez kolejne rozdziały oraz różnych autorów, zachowany jest pewien logiczny ciąg myślowy opracowania, dobrze osadzony w kontekście teoretycznym, a rozwinięty za pomocą adekwatnych do zadań metod badawczych i działań projektowo-artystycznych.

Przedstawiane tematy rozpościerają się od planistyczno-socjologicznych dywagacji związanych z lokalnością w aglomeracjach miejskich, poprzez urbanistyczne projekty zagospodarowania terenu, tworzenie architektury krajobrazu w wyznaczonych i często zdegradowanych lokalizacjach, aż po obszerny zbiór propozycji wzorniczych użyteczności publicznej. Prezentowane są koncepcje obiektów zaspokajających różnorodne potrzeby i aktywności mieszkańców odnawianych dzielnic, niosące także wartości kulturowe i rekreacyjne dla społeczności całego miasta. Recenzowane wydawnictwo to również zapis warsztatów studenckich i ćwiczeń kursowych o charakterze badawczym, angażujących wyobraźnię młodych projektantów dla rozwiązywania konkretnych zadań w przestrzeni miejskiej oraz niebanal-

nego podejścia do współczesnych problemów cywilizacyjnych. Szczególnie wartościowe jest związanie projektów z dostrzeżonymi i realnymi potrzebami konkretnych działań w ramach interdyscyplinarnego projektu artystyczno-badawczego: *Gdańskie przestrzenie lokalne*.

Waga podejmowanych zagadnień jest różna, ale zawsze bardzo istotna dla budowania nowej tożsamości miejsca, w większości dedykowanych najbardziej uprzemysłowionej dzielnicy Gdańska – Przeróbce. Teren ten to głównie rozsypujące się zakłady przemysłowe, które rozpaczliwie walczą o przetrwanie, ale również te lepiej prosperujące, utrzymujące życie dzielnicy w śród podupadającej architektury historycznej.

Podkreślić należy iż problematyka publikacji poparta jest gruntowną analizą teoretyczną, planistyczną i zdjęciową, co daje pełny pogląd stanu obecnego, włącznie z warstwą obrazową, szczególnie ważną dla rozważań estetycznych.

Projekty mają na celu poprawienie jakości omawianych przestrzeni w wielu zakresach: pod względem edukacyjno-kulturowym, funkcjonalnym oraz estetyczno-wizualnym, a w wielu przypadkach również artystycznym. Wartość artystyczno-naukowa publikacji leży w dziesiątkach świeżych pomysłów, zaskakujących i oryginalnych sposobach na oży-

wienie kontaktu pomiędzy miejscem a odbiorcą. Trafnym jest tytuł rozdziału *Wzornictwo dla Przeróbki* dla całej serii projektów, gdzie elementy małej architektury, obiekty jak plac zabaw, komunikacja wizualna czy zewnętrzne meble rekreacyjne, ukazują jak można zbudować tożsamość miejsca za pomocą drobnych, dla skali planistycznej, elementów. Podobnie wysmakowane wzornictwo mebli siedziskowych, zastanawiające rzeźby, nowoczesne i odważne kolory oraz formy aktywujące wszystkie zmysły, z sukcesem mogą ożywić ulice i skwery tych terenów poprzemysłowych. Edukacyjne projekty murali, czy modułowych ogrodzeń, prezentują nieszablonowe alternatywy stanu obecnego, a rozwiązania wypiętrzeń podłoża wynikające z łukowych deseni geometrycznych, w rozdziale *Z jednej kreski*, wskazują jak wiele potencjału drzemie w prostych rozwiązaniach steryowanych wrażliwymi umysłami.

Cały materiał słusznie został objęty tytułem *Lokalność dużego miasta*, do tego sprowadza się wspólny mianownik przedstawionych poszukiwań nowego charakteru miejsca, odrębności danej lokalizacji, enklaw dla przebywania ze współczesną myślą projektową.

Wydawnictwo zachowuje pełną poprawność części formalnych oraz bogactwo wykorzystania źródeł i literatury przed-

miotu. Na szczególną uwagę zasługuje doskonale opracowana warstwa graficzna, niezwykle ważna dla przekazu poszczególnych rozdziałów. Język graficzny różni się w kolejnych częściach pracy, jak to w dziełach zbiorowych, co nadaje dziełu urozmaicenia. Język tekstów i ich stylistyka również są niejednorodne, acz poprawne, nie przysparzają problemów w przyswajaniu przekazu autorów.

W końcowej ocenie stwierdzam, że niniejsza publikacja jest cenną pozycją literatury specjalistycznej, wartościowym zapisem dywagacji projektowych oraz akademickich rozważań nad konkretnymi problemami Gdańskich przestrzeni lokalnych. Polecam opublikowanie przedstawionego materiału bez zmian i gratuluję środowisku ASP w Gdańsku, udanych projektów badawczych i osiągnięć dydaktycznych.

prof. dr hab. Bartosz Jakubicki

Wydawca:

Wydział Architektury i Wzornictwa;
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Targ Węglowy 6,
80-836 Gdańsk; tel. 58 301 28 01;
www.asp.gda.pl , www.aiw.asp.gda.pl

Kierownik projektu i redaktor naukowy:

prof. ASP dr hab. Iwona Dzierżko-Bukał

Recenzenci wydawniczy:

1. prof. dr hab. Halina Kościukiewicz
2. prof. dr hab. Bartosz Jakubnicki

Redakcja i tłumaczenia tekstów:

Katarzyna Jopek

Projekt graficzny i skład:

mgr Stefan Stefaniszyn

Druk i oprawa:**Indeks fotografii:**

Wszystkie użyte w publikacji zdjęcia pochodzą z archiwum ASP, serwisów prasowych bądź są własnością autorów reprodukowanych projektów.

Autor zdjęć na stronach:

195, 209, 211, 239, 255, 265, 317 – Iwona Dzierżko-Bukał
31, 77, 123, 137, 153, 269 – Marek Józwicki

ISBN: 978-83-66271-54-8

Wydanie pierwsze

Gdańsk 2021

AKADEMIA
SZTUK
PIĘKNYCH
W GDAŃSKU

Książkę opracowano dzięki dotacji podmiotowej na finansowanie podstawowej działalności statutowej przyznanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach realizacji programu badawczego „Gdańskie Przestrzenie Lokalne. Katalog Artystyczno-Badawczy ASP „4T” nr 3”.